HAMDİ KOÇ

YALNIZ KALDINIZ, PEYAMİ BEY!

can
roman

HAMDİ KOÇ

YALNIZ KALDINIZ, PEYAMİ BEY!

© 2017, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Ocak 2017, İstanbul
Bu kitabın 1. baskısı 10000 adet yapılmıştır.

Editör: Sırma Köksal

Düzelti: Ebru Aydın, Aylin Samancı Elmasdağ
Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2
Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit
Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/25-26
Topkapı-İstanbul
Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3375-8

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 31730

HAMDİ KOÇ

YALNIZ KALDINIZ, PEYAMİ BEY!

ROMAN

♥can

Hamdi Koç'un Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Çiçeklerin Tanrısı, 2017
Melekler Erkek Olur, 2017

HAMDİ KOÇ, 1963 yılında Fatsa'da doğdu. İÜ İngiliz Filolojisi'nden mezun oldu. İlk romanı *Çocuk Ölümü Şarkıları* 1992'de yayımlandı. İkinci romanı *Melekler Erkek Olur* (2002) ile Türkiye'nin en çok okunan yazarlarından biri oldu. Bu romanı *Çiçeklerin Tanrısı* (2003), *İyi Dilekler Ülkesi* (2005) ve *Bir Eski Kocanın Öğleden Sonrası* (2009) izledi. Koç sonraki romanı *Çıplak ve Yalnız* ile 2013 Dünya Kitap Yılın Telif Kitabı Ödülü'nü ve 2014 Orhan Kemal Roman Ödülü'nü kazandı.

Nazlı kızıma.

İlk ölümden sonra, bir başkası yoktur.

1

Adamda öyle bir kuvvet vardı ki beni yakamdan tuttuğu gibi havaya kaldırdı. Öyle bir kuvvet ki ne korku ne şaşkınlık, sadece hafiflik hissettim. Sırtım duvara dayalı, havada duruyordum. İnanmamakta serbesttim ama havada duruyordum. Adam beni havada kendine çekti, yüz yüze, burun buruna, gözgöze geldik. Gözlerinin karanlığı beni dehşet içinde bıraktı. Hayır, rüya değildi. O an anladım başıma çok kötü bir şey gelmek üzere olduğunu. O an o da anladı: aradığı bendim. Kendini onaylayan bir kısa hırıltı çıkardı. Sonra boğazımın iki yanında yakamı tutan iri yumruklarını daha da sıktı: gırtlağım patlayacakmış gibi ağzıma hücum ederken belinin üzerinde ağır ağır sağa döndü, beni de döndürdü, hırıltısı derin ve şehvetli bir tırmanışa geçti, kolları iyice gerildi, hız aldı ve o hızla beni gerisin geri duvara çarptı.

Boğuk bir inilti duvardan kopup içimde patladı.

Ölüyorum, dedim. Artık bunu anlayabiliyordum. Acı

çekiyor muyum, diye kendimi dinledim. Sadece içimin boşaldığını hissettim. Birden nefes alma ihtiyacım geçmiş gibi hafifledim. Sırtımdaki kemikler birbiri ardına çıtır çıtır kırıldı korkak kaçan bir farenin telaşlı ayakları altında adım adım kırılır gibi. Öyle, uzadıkça uzayan bir ses geldi içimden. Ne kadar zayıfmışım, dedim. Sonra adam beni bıraktı ya da ben artık elle tutulmaz bir hale geldim de beni artık tutamadı, duvardan aşağı kayarak yere serildim kaldım. Boynum da kırılmıştı. Başım omzuma düştü. Gözlerim benden uzağa savrulmuş yerde yatan elimin üstünde sabitlendi. Saatimi gördüm: bileğimde dönmüş, bana bakıyordu, bir tanecik Lonjinim, yüzünde karanlık pırıltılar halinde yağmur damlaları oynuyordu ölüm saatimi benden saklamak için.

Açık avucumda yağmur birikmeye başladı.

Yavaş yavaş ölüyordum. Birileri yetişip hemen bir şey yapmazsa ölecektim. Kimse yetişmiyordu. Bela aramayanların o saatte girmemesi gereken bir sokaktı. Benim de girmemem gerekirdi. Çiş yapacak bir yer mi arıyordum? Yoksa ne? Sokakların karanlığıyla işi olan biri değildim ki. Hatırlamaya çalıştım. Çünkü insan hep 'niye?' diyor. 'Bunlar niye oldu?' Açıklama yapma, kendini mazur gösterme ihtiyacı duyuyor. Başına kötü bir şey gelirse suçlu sen olursun. Bizde öyledir. Ne işin vardı, derler, gecenin o saatinde, o karanlıkta, o yağmurda, o sokakta, o kafayla? Girmeseydin kardeşim! Derler. Sonunda özür dilemek zorunda kalırsın. Ben, daha o sırada, özür dilemeye başlamıştım. Diyordum ki, daha geçerli bir özür ihtiyacı içinde, aslında sadece Beyoğlu'nda yürüyordum, hiç sağıma soluma bakmadan, zaten fırtına göz açtırmıyordu, yüzümü şiddetli yağmurdan, sulu kardan korumak için öne eğmiş, kararlı adımlarla evime doğru yürüyordum, sabaha karşı kar yağacağı söyleniyordu, seviniyordum, hiç değilse o gece hayatı seviyordum,

kendimi seviyordum, kimsenin işine karışmıyordum, çişimi tutuyordum, birden bir şey oldu, birden bir kız sesi duydum, bir genç kız sesi, sol taraftaki sokağın içinden, karanlıktan, derin ıslak karanlığın dibinden, yardım istiyordu, kayıtsız kalamadım, kalamam, çünkü ben de babayım, yardıma koştum, nasıl koşmazsın, kim olsa koşar, gencecik bir kız sesi, fırtınanın öfkesini bile delip geçen bir imdat çığlığı atıyorsa hele, gecenin o saatinde.

Hepimiz bir gün bir hayat kurtarmanın hayalini kurmuşuzdur.

Hiçbirimiz bir gün bir karanlık arasokakta bir ıslak duvarın dibine serilmiş kımıltısız yatarken birilerinin gelip hayatımızı kurtarmasını bekleyebileceğimizi düşünmemişizdir.

Kimse gelmedi. Adam başımda dikiliyordu. Ölmemi seyretmek için mi, yoksa daha başka bir şey yapmayı mı planlıyordu, anlayamadım. Korkmaya başladım. Gencecik, acınmayı hak eden bir erkek sesiyle çığlık atmak istedim sokağın başına doğru. Ağzımı açamadım. Sadece çenem hafifçe oynadı, dişlerim birbirine sürtündü. Adam eğer buna dikkat ettiyse annesine küfür ettiğimi düşünüp daha da kızmış olmalı, yine benim suçum, çünkü birden sağ ayağını kaldırıp topa vurur gibi gerildi ve o kadar. Gerisini hiç hatırlamıyorum. Ama tabii o hızla kalkan bir ayak o hızla inmiştir, indiği yer de suratım olmuştur. Kimseden o tekmenin suratına inişini hatırlaması beklenemez. Hiçbir beyin, zaten, onu görmeye ve kaydetmeye dayanamaz, o andan bir an önce kendini kapatır, kendi içinde ya bir son arar ya bir sebep.

Tekmenin üstünden ne kadar zaman geçti, bilmiyorum. Ölecek kadar geçmemişti besbelli. Tekrar görmeye başladığımda hâlâ karanlıktı, hâlâ yağmur yağıyordu. Yağmur şimdi yüzüme yağıyordu. Devrilmiş, boylu boyunca yatıyordum. Sol kolum yukarıya doğru savrulmuş,

başım kolumun üstüne düşmüştü. Gören tek gözüm ağır yağmur damlaları altında çırpınıp duruyordu; açık tutmaya çalıştığımdan değil, ama kapanmıyordu. Burnumun dibinden akıp giden çerçöp dolu sokak sularını, bir de adamın bordo renk ayakkabılarını görebiliyordum. Kahverengi bile değil, bordo! Bir katile yakışan bir zevksizlik. Neyse, bir de onun için üzülemezdim. Neden acı çekmediğimi anlayabiliyordum, sarhoştum, ondan, ya da şoktan. Ama neden hâlâ ölmediğimi anlayamıyordum. İnsan bu kadar dayağı rüyasında yese ölür, ben niye ölmüyorum, diyordum. Yo, ölüme meraklı olduğumu düşünmeyin, hele bu tür bir ölüme. Hayır. Ondan değil. Sadece bu böyle sürerse birazdan kimbilir ne korkunç bir acı beynimi kavurmaya başlayacak diye korkuyordum. Tabii adamın benimle işinin bittiğini, beni öyle bırakıp gideceğini varsayarsak. Gitmiyordu. Başımda dikiliyordu. Daha ne? dedim. Daha ne yapacak?

Bekledim.

Adam gecenin tek sahibiymiş gibi rahattı.

Yalnızlığın çeşitleri ve dereceleri konusunda güçlü fikirlere sahip biri olduğumu düşünürdüm. Her romanımı yalnızlıkların gökkuşağı gibi inşa etmiştim. Kat kat yalnızlık. Bitmiyordu. Herkesin yalnızlığı başkasının yalnızlığında yeniden başlıyordu. Her yalnızlık başka bir yalnızlığa bitiyordu. Öğrenmiştim, biliyordum ve anlatmıştım. Şimdi tüm kemiklerim kırılmış, etime saplanmış, beni öldürürken bambaşka bir yalnızlık türü keşfediyordum: ölümüzeri yalnızlığı. Üstelik hayal ederek değil, yaşayarak. Ölerek, yani. Bunun anlatamayacağım bir yaşantı olduğunu hüzünle düşündüm. Hayatta aklımın kaldığı son şeyin yine bir yalnızlık olması sarhoşça bir ironiydi. Adama dedim ki,

Öldüğüme değil, ölüşümü anlatamayacağıma üzülüyorum.

Duydu mu bilmiyorum. Ayağını, bana vurduğu değil, vurmadığı ayağını üstüme koydu, beni hafifçe sarstı. Uysallık içinde hafifçe sarsıldım, bırakınca durdum. Yeterince ölü görünmüş olmalıyım. Ama o ikna olmamıştı.

Şuna baksana, dedi, ölmüş mü.

Dedi ve bir adım geri çekildi. Çekildiği yere, görüş alanıma başka bir çift ayak girdi, ya da belki ayakkabı demeliyim çünkü aynı ayakkabıydı. Adamlar farklıydı ama ayakkabılar aynıydı. Aynı model, kalın kauçuk tabanlı, ucu yarı yuvarlak yarı sivri, hâlâ kalıptaymış gibi sert duran, cilası suyu atan ayakkabılar, biri bordo, öbürü koyu bordo. Aynı yerden gelen iki adam. O an ilk defa, gerçi sonuç değişmeyecekti, her durumda yine ölüyordum, ama içim derin bir umutsuzlukla doldu. Benimle ne işleri varsa önemliydi. Ben önemli değildim ama onlar ve işleri önemliydi. Bir kere, çok açıktı, aceleleri yoktu. Islanmaktan rahatsız olmuyorlardı. Görülmekten, engellenmekten, yakalanmaktan çekinmiyorlardı. Paniğe kapıldım. Kırık kemiklerim daha da derine battılar. Kendi kendimi öldürüyordum ve bir an önce ölmek için kıvranıyordum.

Adam çömelip üzerime eğildi. Bana dokunmadan önce bir an duraksadı.

Tutacak yeri kalmamış bunun, dedi belli bir tiksinti içinde.

Bir an daha duraksadıktan sonra parmaklarının ucunu boynuma koydu, şahdamarımı aradı. Bulamadı. İçimdeki her şeyin yer değiştirmiş olabileceği aklına gelmiyordu.

Ölmüş, dedi.

Üstünü ara, dedi ayaktaki. Sadece emir verdiği için değil sesinde rahatlık da olduğu için patron olduğu anlaşılıyordu. Kağıt mağıt ne varsa al.

Adam paltomun ceplerini karıştırmaya başladı, ne

buldu bilmiyorum, ama ne bulduysa aldı, her aldığını omzunu şöyle bir dönüp ayaktakine uzattı. En son iç cebimden cüzdanımı aldı, onu da uzattı.

Tamamdır, dedi. Kalkacak gibi ayakları üstünde esnedi.

Gidiyorlar, diye umutlandım.

Pantolonuna da bak, dedi ayaktaki.

Yerdeki isteksizce az bir şey doğruldu, bir ayağını üstümden geçirip diğer tarafa attı. Önce üstteki cebimi aradı ıkına ıkına. Herhalde göbekli bir adamdı ve uzun süre iki büklüm kalmak, dokunmaya tiksindiği bir cesedin zor ulaşılan ceplerini aramak vücuduna ağır geliyordu. Bu işler için yaşlandık, diye dert yanacağını düşündüm.

Öbür cebine de bak, dedi ayaktaki, doğrulmasına fırsat vermeden.

Yerdeki kızmaya başlıyordu. Kızgınlığını benden çıkardı. Ayağını omzuma koyup beni diğer yana devirdi. Sırtüstü yatar hale geldim. Açık gözüm, kımıltısız, yağmurun yarı şeffaf perdesi içinden ayaktaki adamın yüzünde sabitlendi. Su perdesi açılır gibi oldu ve adamın uzun yüzlü olduğunu görebildim. Diğer cebim de arandı, para filan, artık bir cepte ne olursa, alındı, ona verildi. Verilen her şeyi kaynağı belirsiz bir ışığa doğru kaldırıp baktıktan sonra cebine koydu. Arama bitmek üzereydi ama bitmesine izin vermedi.

Anahtar da olması lazım, dedi. Arka cebine bak.

Adam haklıydı. Evimin anahtarı pantolonumun arka cebindeydi. Ama anahtarı ne yapacaklar, diye düşündüm. Cevap veremedim. Evimi nereden bulacaklar da soyacaklar? Soyup da ne alacaklar? Benim evimde kitaptan plaktan başka bir şey yok ki.

Yerdeki adam artık iyice bunalmıştı ve bana bunu iyice hissettirdi. İçinden küfrettiğini duydum, ellerinden vücuduma sızan ses dalgalarından filan. Ya da belki katil-

lerimizle empati kurmamız bizlerden beklenen bir nezaket olduğu için. Yüzünü bana döndü, bir eliyle kalçamı havaya kaldırıp elini arka cebime soktu ve o cepte anahtarlarımı buldu, çıkardı, oflayarak ayaktakine uzattı.

Evinde midir sence? dedi, ellerini nereye sileceğini bilemiyormuş gibi havada tutup.

Ne evimde mi? Ne arıyorlar?

Korkma, dedi başımın hemen arkasında bir ses. Adamlara ait bir ses değildi. Bu dünyaya ait bir ses değildi. Sevişirken işitilen sesler gibiydi. Kırık ve çabuk ve sahici.

Olur, korkmam.

O an bunu kendime kendimin söylediğini, çaresizlik içindeki aklımın bana oyun oynadığını varsaydım ve bir an üzüldüm, aklım kendini küçük düşürdüğü için. Ama hemen arkasından, korkmam, hatta çok korkmam gereken bir şeyler olduğunu düşündüm. Acı çekmekten de ölmekten de daha fazlası vardı. Ne olduğunu anlamak zorundaydım; aklıma hakim olmaya, baygınsam ayılmaya, ölüyorsam da dirilmeye çalıştım. O an birden yalnız olmadığımı hatırladım! Yalnız ölüyordum ama iş ölmemle bitmiyordu. Evde kızım vardı!

Herhalde. Bu ibnelerin her şeyleri evlerinde olur. Allah bilir masanın çekmecesine atmıştır, hayvan oğlu hayvan.

Ayağının ucuyla yanağıma dokunup başımı öte yana itti, gözümden, taşlaşmış bir gözün ona dikili durmasından rahatsız olmuş gibi. Başımın o usulca dönüşü birden boğazımda o ana kadar hemen hemen kapalı duran bir şeyi açtı, irkildim ve soluk aldım. Vücudumu hâlâ hissetmiyordum ama aklım adamlarla mücadele etmeye başlamıştı çünkü o sırada birkaç saat içinde olacakları görüyordum. Aklım zamanın önünde koşuyordu. Belki zaten ölmüştüm ve ölü olduğum için görüyordum. Kızım, uykusu ağır yorgun bir anneden ve yaşlı bir köpekten başka

onu koruyacak hiç kimse yok! Kızım! Küçücük bir çocuk! Bu adamların elinde!

Vücudum isyan içinde sarsıldı. İçimde kaynayan bütün ızdırap ağzımda birikmiş kanla birlikte dışarı hücum etti, sesim çıkmadıysa da.

Sakin ol, dedi ses, seni götüreceğim.

Nefesi kulağımdaydı bu kez. Göğsümün üzerine hafifçe iki elin bastırıldığını hissettim, sanki kendime eziyet etmemi ya da yanlış bir kımıltıyla kendime daha çok zarar vermemi engellemeye çalışıyordu.

Ölmemiş lan bu it, dedi adam, beni öldürdüğünü sanan adam.

Ölmemişse de canı kalmamıştır, dedi öldüğümü sanan adam.

Belli olmaz, dedi ilki. Duraksadı.

Geç kalıyoruz abi ya, diye sızlandı öteki. Daha Harbiye'ye gideceğiz.

Evimi biliyorlardı.

Gideriz, dedi ilki sertçe. Bana arabadan çekiç getir.

Öteki homurdanarak gitti. Çekiçi ne için istediğini sormadığına göre ortak hayatlarında çekiç kullandıkları durumlar daha önce de olmuştu. Kafamı ezecekti herhalde. Başka ne? Beni duvara çivileyecek hali yoktu ya. Kendime daha fazla acıyacak durumda değildim. Kalkmak, kaçmak, eve koşmak, bir şey yapmak zorundaydım.

Yardım et, dedim sese. Ses, her kimse, benden yanaydı. Anlıyordum, normal bir durum değildi, beni alıp içmeye götürmeyi kastetmiyordu, beni kurtarmaya çalışıyordu. Onu görmediklerini anladım, görünmüyordu, ben de bir şey görmüyordum, sadece duyuyordum, onlar duymuyorlardı da. Yardım et. Eve gitmem lazım. Kızım yalnız.

Yanağımda güçlü bir nefes hissettim, bütün yüzüme yayıldı, yayılır yayılmaz katılaştı, ince ve esnek bir buz

tabakasına dönüşüp yüzümü örttü. Etraf beyazlaştı. O an artık dünya bitmişti. Hayat bitmişti. Küçük sarı bir ışık buz örtüsünün beyazlığı içinde usulca yanmaya başladı, büyüdü, erkek yüzü oldu. Yaşlıca, tanıdık bir yüz. Tam çıkaramadım, ama tanıdık. Anlaşılmaz bir gülümsemeyle bana bakıyordu: biraz kibar, biraz sıkkın, biraz anlayışlı, az bir şey de acıyan ama hayli yorgun bir gülümseme.

Kanım çıldırmış gibi içimde koşmaya başladı, kaçmak, dışarıya akıp gitmek istiyordu. Sarsılıyordum. Bitiyordu. Artık gerçekten ölüyordum ve ölüm çocukluğumda anlatıldığı gibiydi. Seni almaya biri geliyordu. Seni sevmiş ve senden önce ölmüş ve aklı sende kalmış biri. Geçmişten bir ismin hayalet hali. Ya da ruh hali. O zaman o dünyanın oluş halleri arasındaki incelikleri bilmiyordum. Ama bir şey doğruymuş: bunu o an kavradım: çocukken dinlediğimiz bütün yalanların doğru olduğu bir an varmış. Belki babamın ruhu. Hayır. Babam bana gelemeyecek kadar tembel bir adamdı. Bu başka biri. Tanıdık, ama uzak, ama iyi biri.

Kendini bırak, dedi. Derin derin nefes al. Artık gidiyoruz.

Kızım! diye inledim.

Kalmak için direnmeliydim. Öyle kurtulmak istemiyordum. Kızım aklımdan çıkmıyordu. Tek yapabildiğim şey konuşmaktı ve konuşarak karşı koymaya çalışıyordum. Yetmiyordu.

Kızın uyuyor. Ama sen ölüyorsun, dedi. Beni dinlemezsen öleceksin. Hadi!

Kafam karıştı. Ruh belki ne diyeceğini şaşırmıştı. Belki stres altında çalışmaya alışkın değildi. Belki benden çok korkuyordu. Beni kandırmak için söylemiş de olabilirdi, dişçide çocukları kandırdıkları gibi. Ya da nihayet, benim uydurduğum hayalet bu kadar olur, dedim.

Olsun, utanacak bir şey yok, yine de kendim için elimden geleni yaptım, diye kendimi avuttum.

Ama ruh oradaydı ve bir gücü vardı. Birden bir şey yaptı ve o an toprağın elektriği beni itmiş gibi yerden havalandım, düştüm. Beni öldüren adam bile korktu, bir adım geriledi. Böyle ölüm görmemişti besbelli. Hiç olmazsa orijinal bir şekilde ölmüş olmakla gurur duyabilirdim. Beni unutamayacaktı. Eğer ruhun ömrü oraya kadar değilse ve ölümden sonra hayat varsa ve ruhum yaşarsa bu adamın başına tebelleş olmak için her şeyi yapacağım, dedim birdenbire kendime, aklımı başıma getiren bir hırsla. Adam aklımdan geçenleri okumuş gibi sinirlendi. Yan tarafa doğru dişlerinin arasından öfkeyle seslendi.

Çabuk ol lan, getir şunu.

Ama artık ruh da başlamıştı. Ciddi bir gücü vardı ve gücünü kullanınca hareket yaratabiliyordu. Artık beni koruyordu ve sertçe koruyordu: adamın öfkesine havanın öfkesiyle cevap verdi. Onun yaptığını hissettim. Ani bir rüzgar koca bir yağmur topuyla birlikte adama hücum etti. Adam omzuyla kendini korumaya çalışarak olduğu yerde yan döndü, sendeledi, zor ayakta kaldı. Kendini toparlamasına kalmadan, hemen yukarımızdan koca bir çatırtı geldi. Binanın ön duvarından üstümüze düşecek gibi bir şey koptu ya da kopmaya başladı. Adam iyice korktu, sindi, yukarı baktı, küfürler homurdanarak daha da geriledi, benden uzaklaştı. Belki ölmekte olan birine saygı göstermesi gerektiğini böylece anlamıştır. Hayatta hepimiz yalnız olsak bile ölürken hiçbirimiz sahipsiz değiliz, bunu da ben anladım.

Bitiyor, dedi ruh, hayalet, güç. Ona şimdi daha çok saygı duyuyordum. Hadi, derin nefes al.

Üzerime kapandı. Bütün vücudum yeniden hissetmeye başladı ve sadece soğuğu hissetti. Yüzümdeki buz

tabakası öylece bütün vücudumu kapladı; başımdan aşağı inen buz kristallerinin birbirine tutunma sesini duydum. Yeni bir yaşam beni örtüyor, kapatıyordu. Dediğini yapmaya, nefes almaya çalıştım. Olmadı. Bir tür nefes almaktaydım ama derin nefes alamıyordum. Çabam titremeye dönüştü.

Acele et. Koklamayı dene. Çiçek kokladığını düşün.

Ellerini yanaklarıma koydu, hafifçe bastırdı, koklarken sarsılmamam önemliymiş gibi. Nefesini bir anda burnumun içinde hissettim.

Kokla.

Neyi koklayacağımı sormama kalmadan beynimin en üst noktasında bir koku patladı, kulaklarımın altından aşağıya doğru yayıldı, hızla içimi doldurdu. Taze ve yabancı, insana, eve, yola değil daha yüksekteki şeylere, belki ağaç tepelerine, belki bulutlara ait bir koku. Temiz ve ılık. Adı hiç konmamış koku. İlk sümbüllerin ilk güneşi gördükleri andaki kokusu gibi, kimsenin birkaç saniyeden fazla koklayamadığı, sonra ne tam hatırlayabildiği ne de bir daha unutabildiği. Geri çekilir gibi olduğu bir anda beni de arkasından çekti. Havaya yükseliyordu ve usulca arkasından gidiyordum. Ağırlığım bir koku kadar kalmış olmalıydı. Havanın kendisinden daha hafiftim. Belki bir ölüm büyüsüydü bu olanlar, yani koku, belki tütsü, belki kurban edilen vücut parçaları, hızlı bir feda ediş töreninin aceleye getirilmiş parçaları. Götürülüyordum. Kendimi taze ve yabancı, temiz ve ılık hissettim.

Bu an ölüm anım, değil mi, dedim.

Huzuru da aşan bir barışma içindeydim ve sanırım sadece minnettarlığımı değil anlayış gücümü, hatta uyum yeteneğimi de göstermeye çalışıyordum. İnsan ölüyor ama bilinçaltı farketmiyor.

Sus. Koklamaya devam et.

Koklamama gerek yoktu, koku çoktan içimi istila et-

mişti. Küçük parçalar halinde çözülüyordum, serbest kalır gibi: parça parça kurtuluyordum bedenimden, kurtuldukça rahatlıyor, daha da hafifliyordum. Derken usulca üzerimdeki bütün yük dağıldı ve derin, rahat, uzun bir nefes aldım, verdim. Sanırım son nefesimdi. Artık sıcak bir uyku oluyordum. Adam, katilim, o sırada bana baktıysa gülümsediğimi görmüş olabilir.

Sonra çekiç geldi. Çekiçin getiren adamın elinden bekleyen adamın eline geçtiğini gördüğüm an ikisinin de aşağıda olduklarını farkettim. Onlara yukarıdan bakıyordum ve baktıkça yükseliyordum. Ayaklarının dibinde yatan yorgun gölgeyi ya da şekilsiz kütleyi ben sanıyorlar ve daha daha öldürmeye hazırlanıyorlardı. Karanlık karanlığa. Boşluk boşluğa. Çekiçi getiren adam geri çekildi. Öbür adamın elinde çekiç yavaşça, yine iyi gerilecek kaslardan güç almaya çalışır gibi havaya kalktı, inmedi, havada bekledi.

Öldüğümü bilmiyor, dedim. Sesimin bir anda dağılıp gittiğine dikkat ettim, hiç çıkmamış gibi, ağzımı bile açmamışım gibi. Ruh cevap vermedi. Öldüğümü onaylasın diye yüzünü görmeye çalıştım; arkamdaydı, başımı çevirdiysem de göremedim. Ama bir şey duymak istediğimi anladı.

Ruhunu ben aldım, dedi. Artık seni öldüremez. Bu acının kendisi kötü ama sonu kötü değil. Bu gecenin sonu ölüm değil.

Aşağıya son kez baktığımda çekiçli el havada öylece duruyordu. Binanın ön yüzünden koca bir parça, belki bir tabela belki beton belki balkon belki hepsi birden, hemen hemen kopmuş, aşağıya düşmek için havada bekliyordu. Sokak suları yakaladıkları son ışıkları içlerinde hapsetmiş, ışıklı bir halı gibi, hareketsiz duruyordu. Yağmur damlaları havada kımıltısız asılı kalmıştı: içlerinden geçmemizi bekliyorlardı. Her şey öylece kalakalmıştı çe-

kiçin havaya kalktığı andaki gibi. Zaman durmuştu. Nihayet bitti, dedim, ölümüm tamamlandı, bitti.

Ya insan ölünce dünya da ölüyordu ya insan ölmüyor sadece dünya ölüyordu ya da dünya da ben de her şeyi yanlış biliyorduk. Ruh da nihayet acemi bir yalancıydı belki, ayrıntılarla ilgilenmeyen bir görev adamıydı. Bilmediğim ve artık öğrenemeyeceğim bir sürü şey vardı. Ama ölüm huzuru, demin sözünü ettiğim barışma böyle bir şey: soruların cevap beklemediği, korkuların korkutmadığı, gülümsemelerin ısıtmadığı bir yer. Kendi ölümün de kendinden sonraki ölümler de hayatı hatırlatmıyor, artık. Yokluk özletmiyor.

Yükseldik.

İstanbul yağmayan yağmur damlaları altında benimle birlikte uzun bir uykuya dalıyordu. Az sonra kar tanelerinin arasındaydık. Karanlığın içinde onlar da öylece bekliyorlardı. İçlerinden geçtik. Tek bir kar tanesi bile kımıldamadı. Şiddetli bir soğuk hissettim, gözlerim kapanmaya başladı, herhalde son uykuya dalıyordum, derken yavaş, yorgun bir keder geldi, kızımın uyuyan yüzü gözlerimin önünden usulca geçti, gitti.

Kar artık her yerdeydi. Karanlığın yerini almıştı. Öylece bekliyordu. Yağarsa yılın ilk karı olacaktı. Yaşarsa kızım sabahleyin mutlu uyanacaktı.

2

Kar, kar, kar.

Kardan göz gözü görmüyor.

Divanyolu olduğunu fısıldayan ama kendisine dair ne varsa karın altına gizlemiş geniş gri bir caddeye bakan tek pencereli tek odalı bir evde yaşıyoruz. Oda soğuk. Duvarlar taş. Yer taş. Tavan yüksek, belki yok. Varsa o da taş olmalı. Ama var gibi görünmüyor. Yukarısı dipsiz bir karanlık. Belki bir derin kubbe, ya da gökkubbe, ama tatlı mavi göğe değil bir karanlıktan bir başka karanlığa derinleşiyor. Eğer varsa cehennemin ağzı olmalı. Öyle derin bir karanlık. Dolayısıyla belki cehennem tepemizde asılı. Her an bizi yutabilir. Yutmuyor, ama. Belki acelesi yok. Belki önce ayaklarının yere sağlam bastığından emin olmak istiyor çünkü gücünü yerden alır gibi bir yükselişi var. Öyle bir his veriyor. Yer çamurlu olduğu zaman insanın bir ayağı bazen havada kararsız kalır ya, öyle. Evin, odanın duvarları oynak. Eğer oyun oynamıyor ve sık sık yer değiştirmi-

yorlarsa çok fazla duvarlı. Altı, sekiz, belki on. Sayarken başım dönüyor. Bir keresinde ardarda dokuzuncu duvarı da saydım ama sonuncu olduğundan emin değilim. Uzayda dokuz kenarlı bir şekil görüp hâlâ makul bir geometriden bahsedilebilir mi, bilmiyorum. Orası öyle bir yer. Ölçüler ve kurallar hayli liberal. İmkanlar sınırsız. Mesela, işte, her evin kendi cehennemi var. Evler serbest duvarlı. Değişik bir kültür, diye düşündüm. Burada da bir hayat yaşanıyor. Bir ölü olarak hiçbir şeye şaşıracak halde değildim. Neyse ne, dedim, geçtim. Dikkat etmeyi ihmal ettiğimden değil. Sadece yorum yapmadım. Yoksa etrafımı tanımaya elbette gayret ettim. Becerebildim mi, bilmiyorum. Ama elimden geleni yaptım. Çünkü bir kere, oyalanacak bir şey lazımdı. Akıl boşluğu tanıyamıyor. Nesne ve hareket ve aralarında bağlantı istiyor. Sonra, en önemlisi, yorulmak iyi geliyor, uykuya dalacakmış gibi oluyorum. Uykuya ihtiyacım vardı. Hissediyordum. Ayrıca Peyami Bey de öyle diyordu. Uyu. Beni kollarının arasında getirip divana yatırdığı, üstümü örttüğü andan itibaren tek söylediği söz bu. Uyu. Dünyanın en güzel tavsiyesi. Emir kipinde söylendiği zaman ise saçmalığın ta kendisi. Uyu demekle uyunmadığı gibi uyuyayım demekle de uyunmuyor. Keşke uyunsa. Mutluluğun anahtarı bulunmuş olur. Ama olmuyor. Aynı aşk gibi. Kendiliğinden gelirse geliyor. Nasıl sev demekle sevilmiyorsa öyle. Nasıl zamanla bile sevilmiyorsa öyle. Yazarlık hayatım boyunca romanlarımda uykuya dair özlem dolu sözler söylediğimi hatırlıyorum. Bu sefer uykunun nihai şeklini tatmış, büyük uykuyu uyumuş biri olarak söylüyorum. Yaşamaktan daha güzel bir şey varsa o da uyumak. Aşktan da güzel. Ben, ayrıca, aşkı da ölümde buldum. Gerçek aşkı.

Peyami Bey beni alıp kendi dünyasına getirdiğinde kendimden kopmuş olmanın ılık başıboşluğu içinde uçuyordum. Yaprağın ve külün huzuru. Ağırlığım yoktu. Ne hatıra ne bağlılık ne korku ne üzüntü. Peyami Bey'in fikirleri vardı, ve sessiz bir dinleyiciye kendini anlatma arzusuyla doluydu. Uyumadığımı ama uyukladığımı, duyduklarımı anladığımı ama iyi hatırlayamayacağımı biliyordu. Böylece rahat, anlatıyordu. Hayata ve sonrasına dair. Haksız ölüme, o ölümün hayata bıraktığı yüke, sonrasına taşıdığı acıya dair. Geri dönenlerin yalnızlığına, cevapların imkansızlığına. Belki kendimi bulmak üzere olduğum yerde korkmamam için. Ve kendine dair. Sırları, yalnızlığı, gizliliği. Bir hiç ve birçok hiç peşinde heba olan bir hayattan sonra. Geri getirmeyi hayal ettiği kayıplar. Kayıp lisan. İki dünya arasındaki. O yasak o unutulmuş bağ, yaşayanlarla ölüler arasındaki. Ve kendini adadığı ilim. Yaşayanların rüyalarında direnen çığlıklardan ses ses, hece hece. Ruhun doğum anına geri, karanlıklar ilminin içinden. Bunlar. Sırları, tutkusu, cüreti. Ta ki sonunda ikimiz de kendimize gelmek, sıradanlaşmak zorunda kalıncaya kadar.

Ölüm büyüsü, o ana kadar, harikuladeydi ama geçti. Arkasında şiddetli bir ihtiyaç bıraktı, bir çeşit müptelalık. Tekrar tekrar ölme, öldürülme isteğiyle sızlandım bir süre. Zor zamanlardı. Kanın temizlenmesi gibi. Peyami Bey başımda bekledi, bir şeyler mırıldandı, alnımı, başımı okşayacakmış gibi elini uzattı, cesaret edemedi, geri çekti. Sonunda o ihtiyaç geçer gibi olduğunda uyku nasıl uyunur tümden unutmuş, ve Peyami Bey'in benimle ne yapacağını bilmediğini anlamış bulunuyordum.

Soğuktu.

Soğuk değil, dedi Peyami Bey.

Ama soğuktu.

Hasta olduğun için öyle geliyor, dedi. Yaralı olduğun için. Ateşin var. Yoksa, aslında soğuk değil.

Yani üşümeyeyim mi? dedim.

Peyami Bey'in kafası karıştığı, verecek cevap bulamadığı zaman özel bir duruş şekli vardı. Başlarda düşünme, çıkar yol arama duruşu sanmıştım ama daha ziyade inadını sürdürecek cesareti arama duruşuymuş.

Üşüme, mümkünse, dedi. Çünkü soğuk değil.

Bacakları ayrık, elleri kalçasında, ama avuç içleriyle değil, yumruklarıyla. Çenesi göğsüne doğru çekilmiş, alnı daha ileride, sanki durumu aklıyla karşılamakta acele ediyor, aksiliğe kafa tutuyor.

Susup üşümeye devam ettim. Çünkü soğuktu. Dışarıda delice kar yağıyordu. Yatağımın bir kenarı duvara dayalıydı ve duvardan şiltenin içine ve üstüme durmaksızın buz gibi bir soğuk sızıyordu. Duvar yer yer küflenmiş, yer yer paslanmış, yer yer küf de pas da kuruyup dökülmüş, duvarda dağınık lekeler bırakmış. Duvar daha yukarılardan açıkça su püskürtüyordu, kıvamlı, siyah bir su, mürekkep gibi. Su damlalarının duvardan aşağı inerken yavaş yavaş küçülerek buz tutuşunu görebiliyordum.

Karşımda, duvarın ortasından odaya doğru çıkıntı yapan, yüksek, geniş, derin bir şömine vardı, daha çok galiba bir ocak, köy mutfağı tarzında, dekorasyon ve keyif için değil fayda için yapılmış, büyük, neredeyse adam boyunda, gri-yeşil-kızıl bir taştan örülmüş, dumanın taştığı yerler kara, içi kapkara, zeminin ortasında demir halkalı seyyar bir taş parçasıyla üstü kapatılıp açılan bir çukur, ateş yatağı, içi zayıfça köz ve kıvılcım kaynıyor, belki altımızdan geçen eski yorgun bir lav hattının üst kabuğu kaldırılmış bir parçası, taş kapakla gizlenmiş olması Peyami Bey'in cehennemin damarlarından ateş çaldığını düşündürüyor.

Peyami Bey zaman zaman ocağa uğruyordu. Bazen kenarında dikilip, bazen kısa boyu sayesinde eğilmek zorunda kalmadan bizzat içine girerek, diz çöküp ateşin içine, derinliğine doğru dikkatle bakıyor, kaleminin ucuyla ateşin içinde bir şeyleri karıştırıyor, bir sıvının kıvamını ölçer gibi kısa düşünceli hareketler yapıyordu. Yemek pişirmeyeceği açıktı. Ateşle oynuyordu, her neyin peşinde idiyse. Ama ocağı yakmak nadiren aklına geliyordu. Çukurun kapağını yerine yerleştirdikten sonra masasına gidiyor beni ocağın boş göbeğine umutsuzca gözlerim dikili, bitişiğimdeki duvarın soğuğuyla başbaşa bırakıyordu. Birkaç kez yüzümü kızartıp rica ettim. Beyefendi, ocak, dedim, lütfen. Daha o sıralar kim olduğunu bilmiyordum. Hakkında ilk öğrendiğim şeylerden biri tembel olduğuydu. Ocağın yanında duran parlak bakır kovayı alıp dışarı çıkmak ve odun taşımak zorundaydı. Ki ocak yansın. Nadiren taşıyordu. Tembeldi. İyi adamdı ama tembeldi.

Uyu sen, uyu, diyordu. Bakarız. Yakarız bir ara.

Her seferinde, belki bu sefer, hazır ayağa kalkmışken odun almaya gider diye umutlanıyordum. Hayır. Masasına, kitaplığına ya da pencerenin önündeki zarif yeşil okuma koltuğuna dönüyordu. Pencere, o da eski model, giyotin tarzı inen kalkan pencerelerden, çerçevesinin ve camının inceliğine, rüzgarda takır takır titremesine bakılırsa soğuğa karşı işe yarayacak bir pencere değildi. Ama Peyami Bey üşümüyordu. Çünkü soğuk değildi. Aksine, pencere takırdadıkça, kar taneleri cama dalga dalga vurdukça durumdan ince bir zevk alıyordu. Hatta gurur duyuyordu. Belki fırtına onun eseriydi. Buna şaşırmazdım. Yağmuru durdurabilen biri karı da yağdırabilirdi. Yağmurda ıslanmıyorsa karda üşümeyebilirdi. Ve öyle biri benim de üşümeyeceğimi varsayacak kadar diğer insanları kendi bünyesinin uzantısı sanmaya alışmış olabilirdi.

Yine de arada bir ocağı yakıyordu. Üşüdüğüme inan-

dığından, nihayet bana hak verdiğinden değil. Ben hariç, ısınma ve ısıtma hariç, başka birçok sebepten ötürü. Bir kere, adam kahve hastasıydı. Ahşap saplı küçük bir demir kürekle yanan ateşin altından köz alıyor, mangala koyuyor, yassı uçlu bir başka küçük demir kürekle de közü mangalın dibindeki külle sıvayarak piramit haline getiriyor, tepesini yine külle kapatıyordu, nefes alamasın, canlı canlı gömülüp Peyami Bey'in canının kahve çekmesini beklesin diye. Bir de, asıl önemlisi, ocak yanmazsa soğuk, kar, kış, kıyamet inandırıcı olmaz diye. Ve o soğuğa karşı çaba göstermezsek biz de inandırıcı olmayız diye. Öyle tahmin ediyorum. Benim ateş istememin onu içinde bulunduğumuz hayat sahnesinin şekilce eksikleri konusunda uyarmış olması mümkün. Çünkü çok ölçüp biçen, çok düşünen birine benziyordu. Hareket tembelliği bütün hayatını akıl faaliyetinden ibaret hale getirmişti. Peyami Bey, bu: bir akıl. Kafası, görüyordum, zaten görülmeyecek gibi değildi, kocaman, uslu durmuyordu: içinde küçük şimşekler çakıyormuş gibi kıpırdanıyor, seğiriyordu. Yüzündeki kaslar, dudakları, gözkapakları, çenesi de başının hareketliliğine eşlik ediyordu. Hepsi toplandığında kendi kendine konuşuyormuş izlenimi yaratıyordu. Başka biri olsa, orada değil de hayatta olsa, çatlak derdim. Ama o olunca, orada olunca, diyordum ki, benim göremediğim güçlerle temas halinde, fikir teatisinde bulunuyor, ya da, evet, yazıyor, yeni romanı üstünde çalışıyor.

Sonra, bazen de bir tür aklını toplama hareketi olarak yakıyordu ocağı yavaş hareketler ve düşünceli bir yüzle. Eğer odunları yerleştirdikten sonra ocağın başında dikilip dipten gelen kıvılcımları üfleyerek odunların tutuşmasını seyre dalarsa yeterince hareketsiz ve yeterince yakınımda ve pencereden hücum eden çiğ kar ışığından sıyrılmış oluyordu ve rahatça yüzünü seyredebiliyorum.

Yüzü aynı fotoğraflardaki gibiydi. Ölüm ondan bir

şey eksiltmemişti. Çizgileri hiç bozulmamıştı. Hâlâ o kadar çirkindi. Işıksız bir cilt, derin, uzun, sert çizgiler, karga burnu gibi bir burun, iri burun delikleri, kepçe kulaklar, gülümserken bile sinirli bir saklanış içindeymiş gibi sıkılı duran ince dudaklar, küçücük bir çene, zayıf dalgalar halinde sertçe yana taranmış seyrek siyah saçlar. Gelgelelim öyle düşünce dolu, baktığı her noktaya öyle hızlı sorular soran iri parlak neşeli gözleri vardı ki insan ona çirkin diyemiyordu. Kısa boyluydu. Çelimsizdi. Ve şık. Evet, kahveden sonraki bir takıntısı da kılık kıyafetti. Evinde, günlük işlerini yaparken bile, takım elbise, beyaz gömlek ve kravattan vazgeçmiyordu. Masasından kalkarken daima önünü ilikliyordu. Ayağında her zaman ince kösele tabanlı, yumuşak deriden yapılmış ayakkabılar oluyordu: her zaman tozsuz, lekesiz, kırışıksız pırıl pırıl ayakkabılar sanki hiç yere değmemiş, hiç adım atmamış.

Bir çocuk vardı. Mahallenin çocuğu. Ufak tefek bir şey olmalıydı çünkü pencere alçak olduğu halde yüzünü göremedim. Yani o kadar ufak tefek. Cüce de olabilirdi. Adını da bir türlü öğrenemedim. Peyami Bey uyku telkinlerinin işe yaramadığını, zaman geçtikçe acı çekmeye başladığımı sonunda kabul etmek zorunda kaldı. O zamana kadar kendisiyle mücadele ettiğini, durumumuzla ilgili bir sürü soruya hafızasında ve kitaplarda ve defterlerde ve dosyalanmamış serbest sayfalarda cevap bulamadığını hissediyordum soğuk yerimde sessizce yatıp onu izlerken. O ana kadar benim için sadece kurtarıcı koruyucu gibi biriydi. Adını doktor ihtiyacımızın kesin olduğuna karar verdiği zaman öğrendim. Aniden karar verdi. Dışarıdaki kar ansızın yavaşlar, grilik beyazlığa doğru açılırken masasından kararını değiştirmekten korkuyormuş gibi hızla kalkıp pencereye gitti, pencereyi açtı, oğlan herhalde oralardaydı, alçak sesle oğlana seslendi, Yavrum! diye.

Oğlan geldi. Peyami Bey pencereyi paslı mandalıyla sabitledi, pervaza iki eliyle yaslanıp azıcık dışarı eğildi.

— Bir yere ayrılma, birazdan seni çağıracağım, dedi oğlana.

— Tamam Peyami amca, dedi oğlan.

Peyami Bey'in adını o zaman öğrendim. Ama adının tercih ettiği şekli bu değilmiş.

— Peyami Bey Amca! diye düzeltti oğlanı, dışarıya, üstüne doğru az daha eğilip. Çok sert bir azar değildi neyse ki. Yoksa daha o an gerilirdim. Asabi insanlar kimsenin yanlarında olmak isteyeceği insanlar değillerdir. Hele orada! Oğlan da, Yavrum, neyse ki ters cevap vermedi.

— Tamam Peyami Bey Amca, dedi ve gitti. Morarmış elli hiperaktif arkadaşlarıyla birlikte karın keyfini çıkarıyordu besbelli.

Açık pencereden içeri sakin bir kar eser, ocağa ve bana doğru savrulurken Peyami Bey pencereyi kapatmayı unutup masasına döndü. Çekmeceden küçük bir not defteri çıkardı, açtı, hızlı hızlı bir şeyler yazmaya başladı. Yavrum'la birine pusula göndereceğini anladım. Tatlı bir devirde yaşıyorsunuz, Peyami Bey, dedim içimden, sizin adınıza sevindim. Der demez adı aklımda bir etki yarattı.

Peyami!

Yerimde şöyle bir titredim. Doğruldum.

Şimdi, hayatta Hami, İlhami, Selami vardı, oluyordu. Ama Peyami! Kırk yıllık ömrü hayatımda bildiğim, duyduğum tek bir Peyami olmuştu: Peyami Safa. O da tarihe aitti. Hatta sadece edebiyat tarihine. O da meraklısı için. Ondan başka ve ondan sonra memlekette hiçbir Peyami olmamıştı. Çünkü Peyami adı Peyami Safa'nın kendisiyle birlikte ölmüştü. Hayat öyledir, isimler ölür. Peyami de ölmüştü. Yeni nesil anneler babalar, yani tahminen 950ler'den itibaren anne baba olanlar onun adını taşıyan bir çocukları olsun istememişlerdi. Çünkü sakattı

Peyami Safa. Fakirdi. Yetimdi. Kavgacıydı. Tipsizdi. Yalnızdı. Evet yazardı ama yazmasaydı belki daha iyiydi, daha adı verilebilirdi. Verilmedi. O meşhur olduktan itibaren ve öldükten sonra doğan tek bir çocuğa bile verilmedi bunca yıl. Çünkü isim benzemektir, dilektir. İsim devamdır. Anneler babalar hayatta yeni bir Peyami istemediler. Eskisini de olduğu yerde, hiç ellemeden, öylece bıraktılar. O da tabii, zavallı, hiç ellenmeden, öylece kaldı.

Ya, dedim, şu an karşımda memleketin en ölüme terkedilmiş, en mirası reddedilmiş, adı bile antika olmuş yazarı duruyor olabilir mi!

Doğrulduğumu farketmedi. Heyecandan yüzümün kızardığını hissederek bir ölünün çıkarabileceği en canlı ve en alçakgönüllü sesle ona seslendim.

— Peyami Bey! Hürmetler, efendim! Ben de yazarım. Ne hoş bir raslantı, değil mi?

Adımı söyledim. Adımı duymak Peyami Bey'i değil beni şaşırttı. O ana kadar kim olduğumu düşünmemiştim. Bu karşılaşmayı o sebeple anlatıyorum. Peyami Safa karşısında, sanki, ben olmak aklıma gelmişti. Ben olup olmadığımdan emin değildim. Adımın arkasında bir anlam, bir derinlik, geriye doğru bir hayat olduğundan emin değildim. Kendimden korkarak kalakaldım ama hemen sonra Peyami Bey'in bana döndüğünü ama aklında yeni bir şey uyanmamış gibi eski kişisel olmayan gözlerle bana baktığını görünce hafifçe gururumun kırıldığını hissettim.

— Yani benim açımdan demek istedim, diye ekledim alçacık, küskün bir sesle.

Bakışları değişmedi. Konuştuğu zaman henüz sormadığım bir soruya cevap verdi.

— Merak etme, sana bunu yapanları bulacağız, dedi.

— Neyi? dedim.

— Biyografimi bitirecek misin? dedi.

Korkmaya başladım. Ya onda ya bende bir şey, bir

sıkıntı, bir yanlışlık... Peyami Safa'nın biyografisini yazmak. Aklıma bile gelmemişti. O ise yazmaya başlamışım gibi konuşuyordu. Nadiren hesapçı bir zeka sergilerim; o an öyle oldu.

— Yardım ederseniz elbette, dedim.

Ama konu açıldığı hızla değişti. Peyami Bey'in aklı benim kavrayamayacağım bir sistemle çalışıyor gibiydi.

— Karın evde yalnız, dedi. Sevgilin de. O da yalnız. Ama o uyumuyor. Karın uyuyor. Uyandırabilsek.

Karım. Karım umurumda olmadı o an çünkü kızım aklıma geldi. Ben evde değilken annesiyle uyurdu. Tehlike hissettim. Adamları hatırladım, bana yaptıklarını. Evimin anahtarı. Adamlar ne aradıklarını bilen ve bulmadan gitmeyecek adamlardı. Tek tesellim evimde bir şey bulmalarının imkansız olduğuydu, ortada bir yanlış anlaşılma olduğu ve bunun, ben öldüm, dert değil, ama evime gidildiği zaman farkedileceği ve sırf zaman kaybetmemek adına yanlıştan dönüleceğiydi. Başka türlüsü mümkün değildi çünkü o çapta adamların arayabileceği bir şeye sahip olacak çapta bir adam değildim.

— Anlamıyorum, dedim. Nasıl uyandıracağız? Uyandırmasak ne olacak?

Cevap vermeden tekrar önüne döndü. Sevgilimin kim olabileceğini düşündüm. Çıkaramadım. Ama bir sevgilim vardı, evet, hatta birden fazla. Acaba, diye düşündüm, beni bunun için kınadı mı? Hayır. Peyami Bey'in biyografisini yazmaya kalkmamıştım ama hayatına dair epey bir şey okumuştum ve onun da bir sevgilisi olduğunu hatırladım. Beni bunun için kınayamazdı. Bir evli erkek ve bir yazar olarak bu en derin ihtiyacı anlamaması, haklı görmemesi mümkün değildi. Ama kimbilir, belki ölüm insanları değiştirir, belki öğreterek değiştirir. Belki insanın hayatını anlayabilmesi için dönüp geride bıraktıklarına bakabiliyor olması lazımdır. Bir hayatın tama-

mını görmek mümkün mü? Hatalarından, kayıplarından başka şeyleri de görmek? Kendinle barışmak?

— Biliyorum, seni tanıyorum, dedi.

Elinde dolmakalem, pusulasını yazmaya koyuldu. Aklı aynı anda birkaç yerde sanki; gözleri pusulada, ellerinin etrafında, masanın ortasındaki mürekkep hokkasında, düşünceli, sıçraya sıçraya geziniyordu.

Neyse, dedim, bu da bir şey. Tanınmamak dayanılır şey olmazdı, hele de bir meslektaş tarafından, yeni nesli takip ediyor olmasını bekleyeceğin bir meslek büyüğü, bir eski usta tarafından. Peyami Safa'yı, üstelik, memleketin ayrımcılık dolu edebiyat dünyasında diriltmek için çaba sarfetmiştim. Dost kaybetmek pahasına, gelecekteki dostları da kaybetmek pahasına, adımın üstüne çizik atılmasını göze alarak hatta. Bir faşisti savunmak sana mı kaldı! denmesini.

— Raslantı değil, dedi. İçin rahat olsun. Seni takip ediyordum.

Beni! Koskoca Peyami Safa! Memleketin en güzel romanlarından birinin yazarı!

Evet ama heyecanım çabuk geçti. Duygu fazlası yaşadığım atmosfere uygun değildi. Havada o kadar nefes yoktu. Az sonra yüzüm acı içinde sızlamaya başladı. Yüzüme yediğim tekme.

Peyami Bey'in aklında birden fazla düşünce dolaşıyor, büyüyordu. Pusulasını yazarken masadaki kağıtların kendi kendilerine birer ikişer arttığına, masayı kapladığına dikkat ettim.

— Hiçbir şey boşuna değil, dedi. Her şeyin bir amacı var. Ölmenin de ölümden dönmenin de. Zor. Ama var.

— Ne zor? dedim.

Yine cevap yok. Galiba beni gecikmeli duyuyordu. Üzerinde durmadım. Nasılsa bir gün cevap verir, dedim.

Peyami Bey pusulasını yazmayı bitirdi, kağıdı not

defterinden kopardı, katladı, masasının ortadaki çekmecesinden aldığı bir küçük zarfa koydu, zarfın kapağını dilinin ucuyla ıslatıp yapıştırdı. Kahverengi bir dili olduğuna dikkat ettim. Renk tuhaflığını biraz kötü beslenmeye, biraz kahveye, biraz da uzun ölüme verdim. Ölülerin vücutları yaşayanlarla ya da ne bileyim, benim gibi yeni ölenlerle bir olmazdı. Bozulma kaçınılmazdı. Ne kadar şık giyinsen de neticede cehennem seni kendine yakıştırıyordur. Cehennemde miyiz? Büyük ihtimalle. Bizim cennette ne işimiz olur. Sor, sor hadi. Neredeyiz? de.

Peyami Bey tekrar açık pencereye gitti, çocuğa seslendi. Çocuk gelince ona zarfı uzattı.

— Yavrum, dedi, bunu bir koşu Doktor Ramiz'e götür, gel. Tamam mı? Hadi göreyim seni.

— Tamam Peyami Bey Amca, dedi Yavrum.

Anında yok olmuş olmalı ki Peyami Bey az daha eğilip arkasından baktı. Hayatta iyi anlaşan insanlar görmek oldum olası hoşuma gitmiştir. Karşılıklı ihtiyaç gidermek önemli bir şeydir. Çocuğun Peyami Bey'in ayak işlerine koşturduğunu, Peyami Bey'in de çocuğa harçlık verdiğini, ailesine yiyecek, giyecek, yakacak gönderdiğini düşündüm. Ayrıca bir evin etrafında insanların yaşadığını bilmek de iyi bir duyguydu. Peyami Bey pencereyi kapatıp masasına geçti, geçer geçmez de pişmanlık anlatan sert bir hareketle kafasını salladı. Ve o an anlayamadığım bir karışıklık oldu.

Daha koltuğuna oturmamıştı ama birden elinde zarfla koltuğundan kalktı. Pencereye gitti. Çocuğa seslendi. Çocuk oradaydı.

— Yavrum, dedi, dışarıya, oğlanın üstüne doğru iyice eğilip. Bu sefer dirseklerini pervaza dayadı. Daha alçak sesle konuştu, daha yavaş. Bu zarfı iç cebine koy, doğruca gidip Doktor Ramiz'e ver. Ama bizzat kendisine ver. Evde yoksa uşağa filan bırakma. Kendisine, kendi

eline. Anladın mı? Evde yoksa gelene kadar bekle. Nasılsa gelir. Tamam mı, yavrum? Anladın değil mi?

— Anladım Peyami Bey Amca, dedi çocuk. Rüzgarın bile zayıflatamadığı hakikaten anlamış bir sesi vardı.

— İyi. Caddeden değil, arka sokaklardan git. Sağa sola bakma, kimseyle konuşma. Acele et ama koşma. Kaybolmazsın, değil mi?

— Yolları biliyorum Peyami Bey Amca, dedi çocuk.

— Yaşa! Hadi göreyim seni. Dönüşte sana bir teklik çalışır, dedi Peyami Bey.

— Teşekkür ederim, Peyami Bey Amca, makbule geçer, dedi çocuk ağırbaşlı bir sevinçle.

Açık sözlülüğü hoşuma gitti. Çocuğu iyi yetiştirmişler, dedim. Para lafını duyunca cıvımaması da utanmaması da gayet olumlu bir hareket.

— Hadi öyleyse, dedi Peyami Bey. Fırla!

Böylece çocuk tekrar gitti. Nasıl oldu anlamadım ama etkilendim. Peyami Bey bir şey yapmıştı. Zamanla oynamıştı. Olan bir şeyi iptal etmiş, yeni baştan oldurmuştu. Onun güçlerine şaşırmamaya hazırdım. Şaşırdığım benim durumum oldu. O zamanı geri alırken ben nasıl dışarıda kalıp aynı zamanı üstüste iki kez yaşamıştım? Çünkü sadece bir kez yaşasam ikincisini hatırlayamazdım. Bu Peyami Bey'den korkulur, dedim, neyse ki aynı taraftayız. Sonra içime bir kuşku düştü. Peyami Bey'le aynı tarafta ve aynı yerdeyiz ama acaba aynı zamanda değil miyiz? dedim. Böyle bir şey mümkün mü? Aynı yerde ve aynı anda birden fazla zaman olur mu? Yani, olsa tatlı olur, ama olur mu? Olmazsa bu gördüğüm ne?

Cevabı bilmiyordum ama böyle bir tuhaflığa dikkat edebilmiş, böyle bir soruyu sorabilmiş olmamı ilginç buldum. İyileşiyormuşum, sofistike durumları tespit edebilecek kadar rahatlıyormuşum gibi bir duyguya kapıldım.

Peyami Bey yavaşça camı kapattı. Duruşunda kayda

değer bir iş yaptığını bilen, kayda değer bir sonuç bekleyen adam havası vardı. Döndü. Camdan içeri hücum eden şiddetli ışığın içinde yüzü silinmişti ama bana baktığını biliyordum. Ağır ağır yanıma geldi. Yatağın bir iki adım ilerisinde durdu, yumruklarını belinin iki yanına dayadı, başını yana eğip bana bakmaya devam etti. Onda neşe uyandırmadığım açıktı. Düşünce uyandırıyordum, daha çok. Gözlerinin içine baktım, konuşmayı sevmiyorsa bakışarak anlaşalım diye. Gözlerime karşılık vermedi. Yüzümü inceliyordu. Ben de onun kepçe kulaklarını inceledim. Sonunda dikkatini çekemediğimi kabul etmek zorunda kaldım. Belki seviye farkı engel oluyordu. Belki zaman farkı. Ayağa kalkayım, dedim. Hatta kalkıp gidiyormuş gibi yapayım, gidebilirsem de gideyim.

Önce dirseklerimin sonra ellerimin üstünde yavaşça doğruldum. Bu kadar harekete galiba izin vardı. Ama dönüp ayaklarımı indirmeye hazırlandığımı görünce Peyami Bey irkildi. Elini bana doğru uzattı, devam edersem beni fiilen durdurmaya hazırlanır gibi.

— Yataktan çıkmak yok ha, dedi, sakın.

Sertti, biraz. İlk kez benimle sert konuşuyordu. Başını çevirip omzunun üstünden huzursuzca pencereye baktı. Ben de baktım. Dışarıda kimse yoktu. Ama demek ki olabilirdi. Hareketini çocuğa verdiği sıkı talimatla birleştirdim, bütün o gizlilik filan.

— Mesele ne, Peyami Bey? Öldüm ya. Korkacak ne kaldı? dedim.

O kadar güzel bir soruydu ki Peyami Bey duymadan edemedi. Yüzüne duygusuz bir gülümseme geldi, daha çok bir dudak bükme mimiği. Cevap vermedi ama. Elini omzuma koyup beni usulca geriye doğru itti. Hayır, sorumu cevaplamak için duymamış. Onun yerine hiç sormadığım ama galiba ilk sormuş olmam gereken soruya cevap verdi. Doğru soru oydu.

— Senden ne istediklerini bilmiyorum. Senin de bilmediğini anlıyorum. Ama öğreneceğiz.

Bir kez daha alabildiğine ikna ediciydi; eline uyup yattım. Zaten benim durumumda bir ruh ne kadar itiraz edebilir ki? Yatışımı izledikten ve yatar halde kalacağımdan emin olduktan sonra Aferin, dedi ve dönüp ağır ağır masasına gitti. Peyami Bey tarafından muhatap alınmak için nasıl cümleler kurmam, nasıl bir sesle konuşmam gerektiğini düşündüm. Konuşmamız bir türlü karşılıklı konuşma şeklini alamıyordu. Yerine otururken masada kağıtların üstünde iki büyük kitap belirdi, koyu yeşil ciltli, sırt yazıları altın yaldızlı, bir tanesi hemen önüne, öteki az daha sağına gelecek şekilde kendilerini açtılar. Peyami Bey önündeki kitaba eğildi, neredeyse yüzünü sayfalara gömecek kadar. Gözlüğü kırılmış olmalıydı. Zorlansa da, belli, var gücüyle okuyordu; çok belli, tutkuyla arıyordu.

— Yardım ederim tabii, dedi az sonra başını kitaptan kaldırmadan. Ne istersen sor. Biyografim önemli. Yazılsın, çok istiyorum. Ama roman şeklinde olmalı.

Çünkü ancak roman şeklinde olursa itiraz edilemezdi anlatacaklarına. Yaşadım, gördüm, diyeceklerine. Yoksa kanıt ya da tanık göstermek zorunda kalırdım ve gösteremeyeceğim için saldırılar karşısında zor duruma düşerdim. Hem kendi itibarım sarsılırdı hem de onun biyografisinin yazılma şansı uzun bir süre için, belki ilelebet ortadan kalkardı. Üstelik hayatının ve hafızasının gerçekleri olan bilgiler ilelebet yalan kategorisine sokulmuş olurdu. Mesela Peyami Bey'in Allah'a pek de inanmadığını, milliyetçileri çok da sevmediğini, ordudan hazzetmediğini, siyaset sahnesinde sanat ve ilimle uğraşan bir iki mümtaz şahsiyet dışında kimseye fazla itibar etmediğini kimse bilmezdi, çıkıp ben onun biyografi yazarı olarak söyleyince de kimse inanmazdı. Bana bizzat kendi söyledi diyemez-

dim ya. Ama beni roman kahramanı yaparsan, dedi, bu iddialarına kimse uzun boylu itiraz edemez. Edene de dersin ki benim Peyami Safa tasavvurum bu. Siz de sizinkini yazın, dersin. Yazarlar mı bilmem. Herhalde yazmazlar. İtiraz etmeye meraklı insanlar ekseri en tembel insanlar olurlar. Ama kimbilir. Belki kimse itiraz etmez çünkü kimse oralı olmaz. Peyami Safa nasıl yaşadı, nasıl öldü, kimlere yalan söyledi, içinde kimdi, kimse umursamaz. Bu en kötüsü olur elbette. Ama ne yapacaksın, hayat böyle, memleket böyle. Biz yaşayanı sevmeyiz, öleni de sadece öldüğü gün sever, akşamına unuturuz. Ölüm Türkiye'de rahatlıktır. Yaşayanlar da rahat eder biri ölünce, ölen de. Çünkü yer açılır. Çünkü her saha küçüktür. Bir de insan sevmek içimizde yoktur. Ben de kimseyi sevmezdim, ne yalan söyleyeyim. Kimin nesini sevecektim. Türkiye'de insan kendini bile sevemiyor. En fenası, kendine sadık kalamıyor.

Peyami Bey'in gösterişli bir masası var, koyu renk bir ahşap, çift kişilik yatak olacak kadar büyük, ağır. Yeşil deri kaplı ağır bir koltuğu var, tekerlekli, dönme ve beşik hareketli bir berjer. O da masa kadar gösterişli, tam bir önemli adam koltuğu, ama galiba rahat değil; Peyami Bey ikide bir azıcık poposunu kaldırıp koltuğu iki yanından tutarak az daha altına çekiyor, iyice dizlerinin arkasına dayıyor, sonra poposunu ve belini koltuğa iyice yerleştirmeye çalışıyor. Ya koltuk çalışma koltuğu olmak için fazla derin, ya masa yüksek, ya da Peyami Bey'in bacakları çok kısa. Kendini çalışmaya fazla kaptırınca ellerini kullanmayı da unutuyor, tiki tutmuş gibi, kalçasının kuvvetiyle koltuğu öne çekmeye çalışıyor. Biri onu bu konuda uyarmalı, kalça hareketi iyi bir intiba uyandırmıyor. Buralarda çarşı varsa bir ara çarşıya çıkıp adamcağıza ergonomik bir müdür koltuğu almalı diye içimden geçirdim, para yok ama belki eski usul, hesaba yazdırır, elimize para geçtikçe üç beş

öderiz. Benzeri bir dertten vaktiyle ben de muzdarip olduğum için böyle bir harcamanın bilhassa ileri yaşta insana nasıl iyi geldiğini biliyorum. Üstelik Peyami Bey sadece kalemiyle geçinen bir yazardı. İki kuruş para için habire bir şeyler yazmak zorundaydı. Her konuda, her dalda. Gazeteci olarak, romancı olarak, kendi adıyla, takma adla, her an her şekilde yazmak zorundaydı. Yazının para etmediği zamanlardı. Benim zamanımdaki gibi bir roman yazıp yüz bin satıp bir ev alamıyordun. Bir roman yazıp üç yüz, beş yüz satıp iki aylık kiranı ancak ödüyordun, o da paranı alabilirsen.

Masanın üstünde büyük kalın ciltler devridaim ediyor. İşi biten çekiliyor, yerine yenisi geliyor. Eski zaman kitapları, bir iki yüzyıl öncesinin ya da çok daha eski zamanların cilt işçiliği. Hayatta kitap kadar yaşını gösteren az şey vardır, ve kitap kadar yaşına direnen pek az şey. Takdir ettiğimden değil. Sadece bir tespit. Altı üstü kağıt. Belki kağıdı takdir etmek lazım. Peyami Bey'in araştırmalarını merak etmediğimi, kitaplarla olan meşguliyetini kıskanmadığımı farkettim. Kitaplardan ikrah etmişim, onu da farkettim. İyi ölmüşüm demek ki, düşündüm. Bütün bir hayatımı kitapların içinde ve iki yüz elli, üç yüz sayfalık bir yenisini yazmanın peşinde harcadıktan sonra kırk yaşında, tam artık büyük yazar olmaya başlayabilecekken ansızın cinayete kurban gittiğim halde. Hiç olmazsa kitaplardan kurtulduğum için memnunum. Dünyaya bir daha gelsem, yani gitsem, yazar olmam. Hiçbir şey olmam. Küçük bir gelirle en çok zamana sahip olmanın ve zamanı arkadaşlar arasında sessiz sessiz kahve içerek geçirmenin yolunu ararım.

Hayır, ölmedim. Peyami Bey ölmediğimi söylüyor. Bana kalırsa öldüm ve memnunum. Bundan daha ölü olamam. Peyami Bey benim için ne yapmaya çalışıyor olursa olsun ona yardımcı olmayacağım. Hayata dönmek iste-

miyorum. İyiyim. Peyami Bey hasta, yaralı olduğumu düşünse de kalkıp gidebilecek kadar iyiyim. Kaçmayı bile düşünebilirim.

◈◈◈

Bir doktor bu kadar geciksin, olacak şey değil. Doktor geciktiği gibi, çocuk da henüz dönmedi. Belki yolda kayboldu. Belki zamanda. Ya da belki taraf değiştirdi ve Peyami Bey'in mektubunu götürmesi gereken kişiye değil, en götürmemesi gereken kişiye götürdü ve bir daha geri dönemeyeceği için o kişinin himayesine girdi, yatacak sıcak bir yer ve düzenli bir gelir karşılığında. Peyami Bey düşmanlarını önemsediğini düşünürken aslında sadece yeterince önemsememiş oluyordu. Çocuğa güvenirken sadece saflık yapmış oluyordu. Düşmanlarını daha iyi tanımalıydı. Kötüden en büyük kötülüğü bekliyor olmalıydı. Ve ona göre hareket etmeliydi. Mesela çocuğu gönderdikten sonra çocuğu izlemesi için birini daha göndermeli ve ona iki teklik teklif etmeliydi. Doktor Ramiz'in uşağının ajan olabileceğini hesap etmekle kalmayıp Doktor Ramiz'in kendisinin de ajan olabileceğini varsaymalıydı. Şimdi varsaymadığı için pişmandı. Benim kuruntum değildi. Havada gerginlik vardı. Kitapların sırtlarındaki altın harfler söndü. Masanın cilası donuklaştı. Kar yoruldu. Ocak da yanmıyordu zaten, oda iyice öğleden sonra rengini aldı. Peyami Bey sıkıntılı bakmaya başladı. Zaman, galiba, bir kez kontrolünden çıkmıştı ve geri alamıyordu. Bunu not ettim. Demek çok da liberal bir yerde değiliz, az çok kurallı bir yerdeyiz diye düşündüm. Peyami Bey masasından kalkıp odada dolaşmaya, kararsız hareketler yapmaya başladı. Kitapları çağırmayı da unuttu; ikide bir raftan kendi elleriyle bir kitap alıp, şöyle bir karıştırıp yerine koyar oldu. Durum cevabı kitaplarda bulunacak tür-

den bir durum değildi; durum, cevabı yaşanarak bulunduktan sonra kitabı yazılacak türden bir deneyim, bir fenomen, belki de henüz adı konmamış bir şeydi. Kitaplar bazen haindir. Bunu tecrübeden söyleyebiliyorum. İnsanlığımı pek hatırlamıyorum ama yazarlığımı unutmadım. Sonra pencerenin önünde dikilip uzun uzun dışarı baktı, baktıkça yoruldu. Omzunu duvara yaslayıp biraz da öyle baktı. Sonunda iyice yoruldu. Herhalde sonsuz bir beyazlığa bakmanın ayrı bir yorucu etkisi de oluyordu. Uykusu geldi. Dönüp bana baktı. Ona baktığımı gördü. Açıklama beklediğimi de, galiba, gördü. Baskı altında olmaya alışkın değildi. Çok ihtimalli sonuçlara, çok yanlı işlere ve ortak çalışmaya da alışkın değildi, ki onun da vaktiyle bir yazar olduğunu düşünürsek bu normaldi. Uykusu geliyordu. Hem de çok. Uyumaya niyeti yoktu. Hatta uyumamaya kararlıydı. Ama gözleri neredeyse açık tutulamaz olmuştu. Dinlenmeliydi. Yok, uyumak için değil, sadece biraz gözlerimi dinlendireyim, der gibi, yalnız insanların kendini o çok kolay kandırma hali içinde. Odanın içine doğru bir iki adım attı. Gözü ocakla masa arasında duran mangala takıldı. Bir kahve daha? Hayır. Bir kahve daha çarpıntı yapabilir. Zaten tansiyonu da yüksek. Eğilip kalkacak hali yok. Masasına geçti, koltuğuna oturdu ve şöyle bir oohh diyerek öne doğru kaykıldı, bacaklarını öne uzattı, ayak ayak üstüne attı, ensesini koltuğun arkalığının tepesine yerleştirdi ve, yo yo, uyumak için değil, belki çok çok ufak bir şekerleme yapmak için gözlerini yumdu. Bu ilk kez oldu. Gözlerini yummasıyla odadaki öğleden sonra rengi usulca alacakaranlığa döndü, sonra da hızla renk filan kalmadı, odayı, sokağı karanlık bastı. Gece. Peyami Bey'in gecesi. Işığımı başından beri Peyami Bey'in gözlerinden almakta olduğumu ürpererek farkettim.

Artık ilk kez gerçekten yalnızdım. Yalnızlık benim için gitmek demektir. Kalmak büyütmektir. Kaçmak ya

da değil, kalkabileceğimi biliyordum. Kimseye bir öfkem yoktu. Yalnızlığımı aramak zorundaydım. İçim istedi. Düşünmedim bile.

Serbestim. Yine de Peyami Bey'i uyandırmamak, karanlığı muhafaza etmek önemli. Sahne yaratalım istemiyorum. Uyanıp da gittiğimi görünce beni anlayacaktır.

Yavaşça kalkıyorum. Peyami Bey'in derin bir uykuda olduğunu görmek cesaretimi artırsa da ağırlığımdan kurtulan divanın rahatlama gıcırtısı çıkarmaması için özellikle dikkat ediyorum. Yer taş olduğu için yürürken ses çıkmaz. Çıkmıyor. Hızla kapıya yürüyorum. Ama kapı! Hayatta gıcırdamayan kapı görmedim. Herhalde burada da yoktur. Evet, yokmuş. Ne kadar yavaş açsam yine gıcırdıyor. Duruyorum. Uyanacak gibi mi diye Peyami Bey'e bakıyorum. Hayır, kıpırtı yok. Sarkık çenesiyle gayet ihtiyarca bir uykuda görünüyor. Ne olacaksa olsun deyip kapıyı birden, hızla kendime çekiyorum ve kapı çıt çıkaramadan ardına kadar açılıyor. Demek ki yeri gelince sert olacaksın, eşyayı ezmeyi bileceksin. Sonra aynı hızla kapıyı arkamdan çekip kapatıyorum. Özgürüm. Dışarıdayım.

Daracık bir ara sokak. Hatta çıkmaz sokak. Hatta sokak da değil. Cadde üzerindeki iki evin arasındaki kapı yolu, daha çok. Sağ taraf müştemilat gibi bir evle kapalı. Sol taraf cadde. Caddeye yürüyorum ve kendimi ne kadar hafif ve hızlı hissettiğimi düşünüyorum. Dizlerime kadar karın içindeyim. Sessizliğe dikkat ediyorum. Karda yürürken ses çıkması lazım. Bu kar toz gibi. Ayaklarımın altında ezilmiyor, sanki ayaklarım bastıkça yana kaçılıyor. Kendini koruyan türden bir kar herhalde. Erimez de öyleyse. Öyle uzun süredir ve öyle şiddetli yağmış ki evlerin duvarları bile çatıya kadar ince bir beyaz örtüyle kaplanmış. Çatılardan sarkan buzlar tedirgin edici. Tedbiri elden bırakma. Tekrar tekrar ölmek istemezsin. Kafana çakılmış bir buz kılıç! Gözüm buz-

larda, hızlı hızlı yolun ortasından yürüyorum ve kendimi caddeye atıyorum.

Cennet!

Karanlıkta sessiz, ama usul usul, dinlenir gibi yağan karla hayat belirtisi veren Divanyolu. Eski İstanbul'dayız. Niye, nasıl, bilmiyorum. Ama merak edemeyecek kadar özgürüm. Peyami Bey'in şizofrenik dünyası bile olabilecekken, gerçek şehir! Yolun ortasında durup olduğum yerde dönüyorum, tanıdık duvarlar arkasında tanıdık binalar, medrese, külliye, türbe, han, hamam, daha yüksek bir duvarın arkasında bir cami, daha yukarıda, iki katlı sıra sıra ahşap evler, belki hepsi çok eski ama karın altında hepsi genç ve diri görünüyor. İçlerinde hayat varsa bile bütün hayatlar uykuda. Peyami Bey bütün şehri uyutmuş. Hangi tarihteyiz? Kimlerin arasındayız? Yoksa Eski İstanbul esasen kayıp cennet miymiş, Peyami Bey keşfetmiş de o yüzden mi buradayız? 1800lü yılların başları? Ortalarına doğru? Divanyolu'nda bir taş evde cennete gözlerimi açtım. Yazmak refleks olmuş, biraz.

Hava enfes. Tertemiz. Kar sadece toprağı değil havayı da temizliyor. Soğuk değil ama. Yine de dışarıda fazla kalmam doğru olmaz. Yakınlarda bir kıraathane olacaktı. Çay içer kendimize gelirdik. Belki sohbet de ederdik eski fotoğraflardaki hamal kılıklı diğer çay içiciler hâlâ hayattalarsa. Karım hep Eski Türkçe öğrenmemi salık verirdi. Bir gün yolumun buralara düşeceğini biliyormuş.

Birden moralim bozuldu. Belki dükkanlar kapalı olduğu için. Belki beş parasız, belki çırılçıplak olduğumu farkettiğim için. Gömüldüm de o yüzden mi çıplağım acaba? diye düşündüm. Belki de kendimi, vücudumu yeni yeni görmeye, kavramaya başladım. Kimbilir. Acaba eve mi dönsem, sessizce yatağıma mı süzülsem, gitmek için daha makul bir zamanı mı beklesem diye düşünmeye başlamıştım ki yukarı tarafta, caddenin derinliğinde

bu yana doğru gelen bir adam gördüm. Ufak tefek bir adamdı ama sırtında yük taşıyor ya da çok üşüyor gibi iki büklüm bir şekli vardı. Nüfusun Peyami Bey'le benden ve birkaç çocuk sesinden ibaret olmadığını görmek çok hoşuma gitti. Ama hemen tedbirli olma düşüncemi hatırladım ve acele etme, belki önce korksan daha iyi olur, diye kendimi uyardım. Ne de olsa yabancı bir dünyadaydım. Bir an adamın o çocuk olabileceği, hemen arkasından da Doktor olabileceği aklıma geldi. Bekledim. Adam beni görmedi. Yaklaşmaya devam etti. Başı yerdeydi. Birkaç adım sonra durdu, sırtından sehpa ya da tabure gibi bir şey indirdi, üstüne çıktı, elinde bir küçük alev belirdi ve o sırada anladım, bir sokak lambasına uzanıp cam kapağını açmış, lambayı yakmaya çalışıyordu. Yaktı da. Lamba ağır ağır büyüyen sarı bir ışık verdi. Korkulacak biri değilmiş. Sokak lambalarını yakıyormuş.

Kendimi daha fazla tutamadım ve adama seslendim. Bir şey diyeceğimden değil; çok çok görülmek istemiş olabilirim. Ya da sadece sıradan bir insan zayıflığı, insanın insana ihtiyaç duyması. Ama sonucun iyi olmayabileceği hiç aklıma gelmedi.

— Beyefendi! dedim. Hayırlı akşamlar!

Adam korkudan ölüyormuş ve hayattaki son hareketiymiş gibi yerinde sıçradı, bana doğru döndü, ve tabii henüz benim yakınımdaki lambaları yakmamış olduğu için ilk anda hiçbir şey göremedi. Onun gözünün alışmadığı bir karanlıkta olduğumu hesap edememiştim. Ben de kendini hep görünür sananlardanım. Varlığımdan ya da iyi niyetimden kuşku duyulabileceği aklıma gelmez. Bozuldum, doğrusu. Ama adamı sakinleştirmeye çalışmak vazifemdi. Yanına gidip özür dileyeyim, kendimi tanıtıp onun da kendini bana tanıtmasını bekleyeyim, biraz havadan sudan, cennetteki düşük maaşlardan filan bahsedip hoşbeş edelim istedim. Ona doğru bir adım atmamla ada-

mın imdat çığlığı atması bir oldu. Sonra dönüp kaçmaya başladı. Malzemelerini atmıştı. Arkasından bağırdım.

— Hop! Hemşerim! Lambacı! Kaçma!

Pis herif! Kaçtı!

Ama ona bağırmamın bedeli ağır oldu. O sakin, dinlenen hava birden hareketlendi, rüzgar çıktı, şiddetlendi ve eve döneyim dememe kalmadan kendimi kar fırtınasına kapılmış sürükleniyor buldum. Aynı anda hava da aydınlandı ve Peyami Bey'i uyandırdığımı anladım. İnşallah bu anladığım son şey olmaz, dedim. Olmadı. Ayaklarımı yere sabitlemeye, direnmeye, çömelip kendimi küçültmeye çalışırken Peyami Bey'in niye yataktan kalkmamam konusunda ısrar ettiğini de anladım. Özür dilerim, Peyami Bey, çok pişmanım, dedim. İnşallah son pişmanlık fayda eder, diye ekledim. Adam, Lambacı, ağır, normal bir adamdı. Ayakları yere sağlam basıyordu. Rüzgarın da teşvikiyle iyi kaçıyordu. Öyle olduğu halde ve hiç istemediğim halde ona sarılacak kadar yakınına gelmiştim. Sırtına çarpmak üzereyken can havliyle seslendim:

— Kaçıl!

Adam omzunun üstünden arkaya baktı ve öcü görmüş gibi delice bir çığlık daha atmak için ağzını açtı ama o panikle çığlık bile atamadı, ağzı açık, dengesini kaybetti, yüzüstü yere düştü. Üstünden geçtim. Etrafta tutunacak hiçbir şey yoktu. Hareket halindeki bir arabadan fırlamış tekerlek gibi zıplaya zıplaya gidiyordum. Ayaklarım yere değiyor ama tutunamıyordu. Adamı uyarmakla hata yaptığımı acı acı düşündüm. Ona arkadan sarılsam ve bırakmasam sürüklenmeye bir son verebilirdim. Demek ki insanları kullanmakta tereddüt etmemek lazım. Kibarlığı kimse takdir etmiyor. O sırada karın içinde yükselen Çemberlitaş'ı karşımda gördüm ve sonum geldi dedim. Olanca hızımla Çemberlitaş'ın kaidesine doğru gidiyordum. Çarpışma kaçınılmaz görünüyordu. Çarpıp parçalana-

caktım. Beni antik taşlardan kazıyacaklardı. Kaide gözümde büyürken omzumu birazcık çevirebilsem bir şansım olabileceğini, yuvarlak kaideye doğru açıyla ve minimum vücut temasıyla çarparsam oradan sekebileceğimi hissettim. Bu büyük bir mühendislik hesabı başarısı olurdu. Yine hasar görürdüm elbette, ama o başarının gururu acımı dindirmeye yeterdi. Omzumu öne verdim, dişlerimi sıktım, çarpma açısını ayarlamak için pür dikkat kesildim, evet olacak gibiydi, hesabımın başarısından emindim. Tam kürek kemiğimin orta yerinin taşa değdiğini hissettiğim an bir güç göğsüme sarılıp beni durdurdu; tepetaklak oldum; bacaklarım havaya kalktı, indi. Midem altüst oldu. Galiba yine yardım aldık, dedim. Durdurulmuştum. Tutuluyordum. Kulağımın dibinde Peyami Bey'in öfkeli sesini duydum.

— Sana yataktan çıkmak yok demedim mi!

◈◈◈

Peyami Bey battaniyemi getirmişti. Bir eliyle beni sıkı sıkı tutarken diğer eliyle battaniyeyi omuzlarıma örttü. Sıkıca sarın, dedi. Sarındım. Battaniye üşütmeyeyim diye değilmiş. Ağırlık yapsın diyeymiş. Az sonra ayaklarımın üstünde duruyordum ve fırtınadan etkilenmiyordum. Peyami Bey'e utangaç bakışlar atmakla birlikte yaşadığım maceranın tatlı heyecanını hissetmemek ve battaniyeye hayran olmamak elimde değildi.

— Vay canına, diye mırıldandım sanki atlattığım tehlikenin bütün amacı battaniyenin hayatıma girmesini sağlamakmış gibi. Çok hoş. Ne malı abi bu? Nerede satılıyor?

Peyami Bey kısa sinirli bir soluk verdi.

— Böyle çocukluklar yapacaksan boşuna uğraşıyoruz demektir, dedi.

Azar işitmek herkesin moralini bozar. Beni delirtir. Peyami Bey'e duyduğum bütün minnet bir anda içimden silindi. Oranın ve hayatımın idaresi onda olsa da o an kendimi ondan fazla hissediyordum. Bekliyor olamayacağı bir cevap verdim.

— Bana kalırsa kendimi yanlış adama emanet ettim, Peyami Bey, dedim.

Peyami Bey gereğinden fazla şaşırdı. Fazla kibirli bir söz söylediğim için kulaklarına inanamadı herhalde. Daha net cümlelerle hemen üzerine gittim.

— Sizden memnun değilim. Açık söyleyeyim. Ne yaptığınızı bildiğinizi sanmıyorum. Muhtemel rahatsızlıklarımı düşünemediniz. Tecrübeniz yetersiz. Öngörünüz zayıf. Beşeri ilişkileriniz hele çok zayıf. Aylar yıllar oldu bir doktor getiremediniz.

Omuzlarımı geriye doğru kaldırarak ve gözlerinin ta içine bakarak cevap bekledim. Kişilik mücadelesi yapıyor idiysek ben kazanıyordum; gözlerinden anlaşılıyordu. Birkaç saniye bir şey diyemedi. Yüzündeki net ifade hızla silikleşti, utançla hayalkırıklığı karışımı bir şey oldu, sonra da kendine kızgınlık ifadesine dönüştü. Kuru, sarkık yanakları hızlı bir solukla bir an şişti indi:

— Yürü, dedi.

Döndü, yürümeye başladı. Bana gücendi. İyi, ben de ona gücendim. Arkasından gitmekte acele etmedim. Meydana doğru döndüm, kendime kalacak yeni bir yer bulma ihtimalini değerlendirmeye başlamışım gibi. Etrafta kimse yok. Lambacı da kayboldu. Burası ya Peyami Bey'in şahsi İstanbul'u ya da sadece bir yanılsama. Belki olmayan bir şeyi görüyorum. Sağda, aşağı inen sıra sıra alçak binalar benim zamanımdaki gibi, dökünttü, esnaf işi. Ama kimbilir hangi esnaflar var. Lambacıların faaliyet gösterdiği bir devir olduğuna göre daha bilmediğimiz ne ihtiyaçlar ne meslek erbaplarınca karşılanıyor. Karşımda, sadece,

galiba, Beyazıt Camii, karla sıvanmış ve hatırladığımdan daha cüsseli, daha kaslı. İleriler kar, sis, pus, bulut, toz duman. Ufuksuz bir yerdeyiz. Uzak yok. Geçmişte kapalı kaldık. Hayattayken geçmişin cennet olması gerektiğini düşünürdüm. Belki o yüzden buradayım. Sene kaç?

Döndüm. Peyami Bey lambacının malzemelerini toplayıp bir kenara yığmış, hızlı hızlı gidiyordu. Evdekinden çok daha çelimsiz görünüyordu.

— Kaç senesindeyiz, Peyami Bey? diye seslendim.

Cevap yok. Duymamış gibi yürümeye devam etti.

— Sizden yardım istemedim! Gitmek istiyorum! diye avazım çıktığı kadar bağırdım.

— Yürü! diye bağırdı, durmadan.

Geleceğimi biliyor. Ben de biliyorum. Aramızdaki ilişki sevgi-nefret ya da mecburiyet. Fırtına bize yaramadı. Peki. Geliyorum.

Arkasından ağır ağır eve yürüdüm. Kızgın mıydım, küskün mü, tam bilmeden. Ev karşıma çıktığı zaman, köşeyi dönüp ara sokağa giren Peyami Bey'in arkasından kendimi dinlemek, sakinleşmek ya da barışmak isteğiyle duraksayınca evin görünüşü dikkatimi çekti. İçerideyken bana çok duvarlı, tek katlı, hatta tavansız gibi gelen ev masalsı bir sevimliliğe sahip küçük, iki katlı bir evdi ve yukarıda, ikinci kat penceresinde bir genç kız dikilmiş, sakin, soğuk, uzak, bana bakıyordu hızlı sık karın gri tülü arkasında ve hayal bile olamayacak kadar güzeldi. Nefesim kesildi. O anda kar çılgın bir şiddetle yağmaya başladı, beni yok etmek, yutmak istercesine. Başımın çevresinde boğucu bir girdap oluştu, kapkara bir duman. Gözlerim kararırken son gördüğüm şey kızın incecik upuzun parmaklar etrafında şekillenmişçesine narin kıvrılışlarla beyaz yüzüne düşen upuzun sarı saçları oldu.

3

Peyami Bey beni taşımaya alışmış olmalıydı. Gözlerimi açtığımda ne kadar zaman geçtiğini bilmiyordum ama ilk aklıma gelen cezalandırıldım mı korkusu oldu. Hemen arkasından isyankarlık yaptığım için de sonucundan korktuğum için de kendime kızdım. Beklemeyi öğrenmiş olmam gerekirdi, dedim. Evet gerekirdi, diye itiraz ettim, ama artık gerekmez çünkü bir kız gördüm ve ona aşık oluyorum, olmak istiyorum, olacağım. İlk fırsatta yeniden çıkmalıyım. Ama Peyami Bey'i kandırarak değil, kaçarak değil, delikanlı gibi, ayaklarım her adımda göğsüme gurur vere vere. Kız nerede? Gözlerim tavana kalktı ve üst katımızı, yani tavanı demek istiyorum, neden göremediğimi düşündüm. İçeriden bakınca üstümüz boşluk, hatta belki sonsuzluktu. Ama dışarıdan bakınca küçük tatlı bir evin, aynı evin içindeydik ve kız üst katımızda yaşıyordu, kederleniyor, dışarıyı seyrederek uzun yorgun düşüncelere dalıyordu. Saçları dalgalı sarı, altın ve başak ve bal döne

döne kıvır kıvır sevişiyor birbiriyle. Nabzı saçlarında atıyor. Beni görüyor. Beni saçlarına çağırıyor. Hissediyorum. Yüzü tutsak ama gözleri değil. Bir çift mavi göz. İnce buzun arkasında solgun. Yaşıyorum. Yaşamakla ne zaman bundan fazlasını kastettim ki. Başım dönüyor. Bu kez haz. Çıkacağım, er geç. Onu bulacağım.

— Peyami Bey, demeye çalıştım, sesim inilti şeklinde çıktı.

Bakışlarımı tavanın boşluğundan alıp etrafımı görmeye çalışarak doğrulurken Peyami Bey'in huzursuz yaklaşan sesini işittim.

— Yat.

Doğruldum. Yatağın kenarına oturdum. Battaniye üstümden yere düştü, düşer düşmez de kendi kendine kalktı, küçük bir yığın halinde yatağın ayakucuna yerleşti. Eşyalar da ölünce galiba kendi özgür iradelerini kazanıyorlardı.

Peyami Bey yanıma geldi, ellerini dizlerine dayayıp eğildi, dikkatle yüzüme baktı. Yakın ve endişeliydi. Bakışlarımın yüzüne kalktığını, gözlerini takip ettiğini görünce yavaşça doğruldu.

— Az kalsın seni kaybediyorduk, dedi.

Beni kıza kaybettiniz zaten. İçimden gülümsedim. Kızdan bahsetme. O senin keşfin. Senin yolculuğun. Tek başına.

— Bayılmışım, dedim. Açlıktan belki.

— Zannetmem, dedi doğrulurken, dudaklarını bükerek. Kötülük hayata mahsus değil. Burada da var.

Onu gerçekten dinlemeye, anlamaya başlamam için sustu, bekledi. Ona istediği ifadeyle baktım, bekledim.

— Hayatta çekiç kullanıyorlarsa burada da boşluğu kullanıyorlar. Ölmek bir şey değil. Kaybolmak var. Gaipte tutunacak bir şey olmadan yuvarlanmak, sürüklenmek. Daha büyük, daha sonsuz işkence yoktur. Bana ce-

hennemde olup olmadığımızı sormak istediğini hissettim. Cehennem işte o haldir.

Yine susup dikkatle bana baktı. Aynı dikkatle bakışlarına karşılık verdim. Dinlediğimi ve inandığımı anlıyordu.

— O hale düşmek istemezsin, değil mi? İstemezsin. Öyleyse söz dinleyeceksin. Kötülük hayattaki gibi kuytu bir sokağın dibinde değil, kapının hemen dışında, her yerde, ne aydınlıktan çekinir ne karanlıktan. Seni saklayacağım diye canım çıktı. Bu kar kolay mı yağdırılıyor zannediyorsun? Bu kar fırtınası!

Sesi, bakışları acı bir nitelik almaya başladı. Açıkça sert ve cezalandırıcı olma eğilimi duymuş ama aklı hayır diyormuş gibi başını yana doğru çevirip döndü, etrafa bakındı, elinin ucunda bir sandalye belirdi, sandalyeyi tepesinden tutup bana doğru çekti ve hemen önüme oturdu.

— Senin için herkesi evine hapsettim. Hayat durma noktasına geldi. Bir gün sokaktaki çocuklara bile kardan gına gelecek. O zamana kadar ne yapacaksak yapmak zorundayız.

Kolay olmaya çalıştım çünkü şimdi daha iyi görüyordum, Peyami Bey özünde yumuşak bir adamdı.

— E yapalım abi, dedim usulca.

— Söz dinlemiyorsun. Bir kez olsun uyusaydın, ya da bıraksaydın ben uyuyabilseydim, şimdiye kadar epey mesafe kat etmiştik.

— Ben doktor bekliyoruz sanıyordum.

— Bekliyoruz. Ama burada hiçbir şeyin garantisi yok. Hayatta olduğu gibi. Hayatta da doktor çağırırsın, gelmeyebilir.

— Evet. Çocuk için de endişelendim. Dönmedi.

— Dönmeyebilir. Yolda başına bir şey gelebilir. Gönderdiğin için hayat boyu azap duyabilirsin. Ne ya-

palım. Hayatı hayat yapan şey belirsizlik. Burası da öyle. Her şey kendi yolunda akmakta hür. Kötülük de öyle, hür.

Peyami Bey o an o kadar ciddi ve ağırbaşlıydı ki ne dese kabul ederdim. Tanrı'dan bahsetmeye hazırlanıyor gibime geldi. Heyecan verici bir konuşma olurdu. Bu konuşmanın en elzem olacağı yere en yakın yerde olmalıydık.

— Biyografinizi yazmamı gerçekten istiyor musunuz? dedim oysa Tanrı var mı diyeceğim sanıyordum.

— Gayet tabii, dedi. Ama senden, benden ve hikayelerimizden daha önemli bir şey var.

Aşk, evet. Bana sorsalar söylerim: işte Tanrı. Sus. Kimsenin sana bir şey sorduğu yok. Sen de ilgilenmediğin şeyleri merak ediyormuş gibi yapma. Varsa var yoksa yok, sana ne. Olsa ne olacak, dine mi döneceksin.

— Bir kitaptan önemli pek az şey vardır, dedim hoş bir şey söylemiş olmak için.

Peyami Bey sözlerimi beğendi ve onlara karşılık aklında bir şey yakaladı. Gözleri kederli bir enerjiyle ışıldadı.

— Bu doğru, dedi. O pek az şeyden biri kitap yazma hakkıdır.

— Hak. Hürriyet manasında mı?

— Hürriyet, evet. Hak zaten var.

Yazma hürriyeti. Gayet tabii. Yalnız, bunu niye söylediğini merak ettim, benimle polemiğe girmek için mi yoksa onun için gerçekten bir anlamı mı vardı. Polemik maksadıyla söylediğini varsaydım. Onun gazeteci tuzaklarına düşmemeliydim. Kötülük bahsine döndüm.

— Bana burada da mı yaşama şansı yok? dedim.

Sandalyesinde rahatsızca arkasına yaslanmayı, sırtını yerleştirmeyi denedi, beceremedi.

— Sen buraya ait değilsin, dedi. Hayatla bağın var. Burada misafirsin. Misafirliğin bir gün bitecek, geri dö-

necek, hayatına devam edeceksin. Ama benim için önem taşıyorsun. O da bunu biliyor.

— Kim? dedim çünkü 'o' derken başıyla dışarıyı işaret etmişti. Girdabı mı kastediyorsunuz? Kötülük dediğiniz şey mi?

Sıkıntılı bir ifadeyle bana baktı. Devam etsin mi, karar veremiyordu, ya da neyi ne kadar söylemesi, neyi kendine saklaması gerektiğini düşündü. Sandalyeden kalkıp masasına giderken, koltuğuna oturur, hafifçe iki yana sallanırken gözlerimi ondan ayırmadan bekledim. Önümde duran sandalye usulca söndü, kayboldu.

— Şeytan, dedi.

Konuşma zevkli bir seyir kazanıyordu. Şeytan, belki İblis, eh, demek ki ilahiyat dünyası kaçınılmaz bir dünyaydı ve tahmin ettiğim gibi o dünyanın çok yakınındaydık. Bir an, ilk adımımı atıp Şeytan'la İblis arasındaki farkı, sonra hatta onlarla Kader arasındaki farkı sorarak konuyu derinleştireyim dediysem de farkı merak etmediğimi hissedip iki yüzlülük yapmamaya karar verdim. Sonuçta her şey söz. Birinin sözüne karşı bir başkasının sözü. Boş laf.

— Sonra? dedim.

— Efendim? dedi.

— Şeytan, dedim. Ne istiyor? Bir şey istiyor olmalı.

Yorucuydu. Daha fazlasını konuşmaya çalışmak daha da yorucu olacaktı. Peyami Bey'in gözleri odanın derinliklerinde gezindi. Cevap vermeyecekti. Sırf tembellikten. Ama sorumu umursamamış görünmek de istemedi.

— Hiç, dedi.

— Olmaz, dedim. Nothing comes of nothing.

— O ne? dedi.

— Şaka, dedim. Lear.

— Şaka mı Lear mı? dedi.

— Efendim? dedim.

Gülümsedim. Bazen çok hızlı düşünüyordu.

— Şaka, dedi. Radikal böse.

— O ne? dedim.

— Kant, dedi.

Bazen ben de çok hızlı düşünüyordum.

— Ha, dedim. Das radikal Böse.

Gülümsedi.

— Das, dedi. Haklısın.

— Ayrıca b de büyük b, dedim.

— Ben küçük b'yle mi söyledim? dedi.

Önümüze bakarak gülümsedik. Aramızdaki sayılı tatlı sessizliklerden biri. Birbirimize ısınmak ikimizi de mutlu ediyordu. Bizi dışarıya doğru zorlayan şeyler olmasa Peyami Bey'le ilelebet zevkli bir ölüm hayatı yaşabilirdik.

Sustuk. Sonra kendimi yine tutamadım.

— Peki hiçbir fikriniz yok mu? dedim. Yani ne istediği konusunda?

— Anlamaya çalışıyorum, dedi.

— Belki biyografiniz yazılsın istemiyor, dedim.

Peyami Bey'i tekrar gülümsetmeyi başardım.

— Çünkü belki kıskandı, diye devam ettim. Şeytan tabiatı gereği kıskançtır. Madem birinin biyografisi yazılacak, benimki yazılsın dedi.

— Kıskançlık. İyi bilirim.

Gülümsemesi neşesiz, gözlerini önüne eğdi. İnsan bir kez kendini ihbar etme ihtiyacı duymayagörsün, arkası gelir, gelecek demektir. O an içinde bulunduğumuz durumun sadece bana ait değil, Peyami Bey'in iç dünyasıyla da ilgili olduğunu farkettim. Artık ondan da bahsedecektik. Kıskançlık. Peyami Safa'yı büyük bir romancı olması bir yana, faşist denmesine sebep olan siyasi inançları da bir yana, kötü bir karakter olarak da hatırlıyordum. Bir sürü yazarı, şairi, bilim adamını komünist diye gazetedeki köşesinden isim isim ifşa etmiş, yetmemiş, devleti göreve davet etmişti. Böyle bir adam. Kimbilir kaç kadın ve erke-

ğin dünyasını kararttı. Üstelik adı Şeytan da değildi. Muharrir'di, Münevver'di. Anlaşılan, kendini gururla hatırlamıyordu. Hürriyetten bahsederken samimi olup olmadığını henüz bilemeyeceğimi kederle düşündüm.

Peyami Bey buruk gülümsemesi içinde gitgide uzaklaştı. Kitaplığa döndü, belli belirsiz bir baş hareketiyle kitaplara göz gezdirdi. Koltuğu geriye çekip aşağıdaki bir rafa eğildi. Eli bir süre kararsızca havada kaldı, sonra oradan bir kitap aldı. Bel hizasının altındaki raflarda genellikle daha az önemli kitaplar durur. Belli bir sisteme göre değil kullanma eğilimine göre düzenlenmiş her kütüphanede öyledir, ve her öyle düzenlenmiş kütüphane gibi o kütüphane de yorgundur. Göz ve göğüs hizasındakilerin bir kısmı hariç birçok kitap esnekliğini kaybetmiştir: neminin çoğunu hatta, insanın vücudundaki sıvıyı kaybetmesi gibi. Hafızası sıradanlaşmıştır, isimleri çıkaramayan, bir anlattığını bir daha anlatan insan aklı gibi. Peyami Bey buna daha önce dikkat etmemişti, şimdi de niye öyle olduğu üstünde düşünmeye çalışmayacaktı çünkü elindeki kitabın ona cevap vermediğini görünce kitabın sayfalarına üflemeye, kapağını ovuşturmaya, o da işe yaramayınca sırt yazılarına hohlamaya başladı. Kitap ölmüştü. Açılmıyordu. Zorlansa belki parçalanacak, belki ufalanıp gidecekti. Peyami Bey sıkıntıyla kitabı evirdi çevirdi, gözlerine yaklaştırıp orasını burasını inceledi, kendi kendine bir şeyler mırıldandı, tuhaf heceler, yabancı bir dilde dua mı okudu, kendine has bir ilim jargonunda teşhis ya da büyü kelimeleri mi söyledi anlamadım. Sonra yüzünü buruşturup bana döndü.

— Yazık, dedi. Bu kitap işimize yarayabilirdi.

— Ölmüştür, dedim.

Anlamadı.

— Bazen kitaplar ölür, diye açıkladım. Hayatımda en çok kitaplarla içli dışlı oldum. Her hallerini bilirim.

Anlamadı ama anlamlı bir şey duymuş gibi baktı.

— İsterseniz bir de ben bakayım, diye ekledim.

— Sonra, dedi. Şimdi bana söyler misin, sen önemli biri misin?

Bu sefer anlamayan bendim. Kitapların dünyasına girecekken birden hakarete mi uğramak üzere olduğumu düşünmeden edemedim. Acı bir soruydu bu, önemli biri misin? Hakaret maksadı taşımıyorsa bile en azından küçümseme duygusundan yola çıkıyordu. Gururum bir an şahlanacak gibi oldu, sonra Peyami Bey'in yüzündeki boş ifadeyi görünce yerine oturdu.

— Ne manada? dedim.

Çünkü oyun oynanmaya tahammül edemezdim ve oynanmadığımdan emin olmak zorundaydım. O ana kadar Peyami Bey'e güven duymakta sıkıntı çekmemiştim ama ne de olsa daha yeni tanışmış sayılırdık.

— Şöhret manasında, dedi.

— Beni tanıdığınızı sanıyordum, dedim sesimin acılı çıkmamasına bilhassa dikkat ederek. Seni takip ediyordum demiştiniz.

— Tanıyorum, dedi. Ama biz hayata nüfuz edemeyiz. Sesi duyamayız. Yazıyı okuyamayız. Günün ve sözün içinde yerimiz yoktur. Rüyada bilinebileceği kadarını biliriz.

Sonra inanmamı isteyen gözlerle bana baktı.

— Anladım, dedim.

Doğruldum, yatağın kenarına oturdum. Ellerimi dizlerimin arasında birleştirip düşündüm.

— Hayatta... valla... Hiç. Üç beş arkadaşım var, hepsi o. Beş, on bin satan bir yazarım. En fazla. O da eskiden. Çabuk unutulurum tahmin ediyorum.

— Etki, demek istiyordum, dedi çekine çekine. Demek istiyordum ki ölsen nasıl bir etkisi olur?

— Ölsem. Ölsem... gelecek kuşaklar değerimi daha iyi bileceklerdir herhalde.

— Ayrı konu. Elbette. Ama peki siyasi bir ağırlığın var mı?

— Ağırlık?

Peyami Bey insanı tahrik etmeyi biliyordu. O andan itibaren uysal kalmak için kendimle izzeti nefis mücadelesine girişmem gerekti.

— Yani kamuoyu üstünde.

— Yani...

— Yani bir infial, bir öfke, bir haksızlık duygusu? Veya sağ kesim veya sol kesim veyahut genel kamuoyu üstünde? Nezdinde?

— Bilmem. Sanmam. Ahmet Hamdi gibiyim. Beni sağcılar da sevmez solcular da.

— Peki. Evet.

— Evet.

— Yine de bir önemin olmalı. Değil mi? Yoksa bu adamlar...

— Anladım. Seninle niye uğraşsınlar diyorsunuz. Beni öldürenler yani. Katillerimden bahsediyorsunuz.

— Henüz teknik olarak katil değiller. Henüz seni öldürmediler.

— Bana ölmüşüm gibi geliyor.

— Değil. Ama ifade kolaylığı olması bakımından katiller diyebiliriz. Bunlar, ki ben bunları tanırım, benzerlerini çok gördüm, önemsiz biriyle bu kadar uğraşacak adamlar değiller. Soru şu: Niye? Önemli bir sebep olmalı. Sana niye onları gönderdiler?

— Kimler?

— Gönderenler.

Birbirimizin boş bakışlarında cevap arayarak sustuk. Gönderenler kim sorusunu da sessizce sorduk, ona da sustuk. Onlar besbelli asıl önemi olanlar ve öneme değer biçenlerdi.

— Bilmiyorum.

Derin, kıpırtılı sessizlik. Gözler yerde.

— Neyse. Öğreneceğiz.

Böyle iyiyim, demek istedim, ben bilmek istemiyorum, önemi yok. Ama boşuna konuşmuş, hatta Peyami Bey'in içindeki önem ve aciliyet duygusunu incitmiş olacaktım. Gelgelelim, zeki insanlarla açık konuşmamak iyi bir yöntem değil. Beni kınamak üzere olduğunu hissettim.

— Sen merak etmiyor musun?

— Ben mi? Ediyorum. Bilmiyorum. Hayır. Etmiyorum.

— Hiç mi umurunda değil?

— Bilmem. Olan oldu. Olsun. Gayretinize saygı duyuyorum ama ben mücadele etmeyi bilmem, sevmem de. Şahsen tek düşüncem ayağa kalkmak, dışarı çıkmak, hayata karışmak. Ben kapalı yerde uzun süre duramam. Açık havaya çıkmak zorundayım.

— Geride kalanları da düşünmüyorsun. Aileni, mesela. Memleketten, sanattan, ilimden vazgeçtik, aileni de düşünmüyorsun. Öyle mi?

— Ailem beni düşünsün. Değil mi? Ölen benim. Onlar nasılsa atlatırlar. Kızım daha küçük. Ölüme aklı ermez. Karım da beni sever mi, emin değilim. Severdi ama artık sevdiğini sanmıyorum. Hayır. Aklım kalmaz. Geçim sıkıntısı çekeceklerini sanmıyorum. Babamdan kalan iki ev var. Zamanla kitaplarımın geliri de artar. Hayat böyle, para varsa sorun yoktur.

Peyami Bey birkaç saniye öylece bana baktı. Ne düşündü, bilmeyi çok isterdim. Ölme isteğimi anladığını varsaydım. Ama onu ilgilendiren bu değildi. Kitabı ilgisizce masaya bıraktı. Kitap kımıldamadı, masaya konan daha önceki kitapların aksine. Ölü değilse bile komadaydı. Peyami Bey'in göğsünden yüzüne doğru belli belirsiz bir rahatsızlık yükseldi. Çenesini havaya kaldırıp başını

iki yana oynattı. Koltuğu tekrar masanın ortasına çekip bana doğru döndü.

— Anlatamadım. Ailen tehlikede. Karının, kızının hayatı tehlikede. Bunu söylemeye çalışıyorum.

Anlıyordum. Daha önce düşünmüştüm. Anlamayan oydu.

— Ben anlatamadım. Adamlar evimin anahtarını aldılar diye öyle diyorsunuz. Ama birincisi, o anahtarlar evimin anahtarı değildi, yani alışkanlık işte, ben de önce öyle sandım, ama evimin anahtarı değildi. Evimi terkettim ben. Anahtarları ayakkabı dolabının üstüne bırakıp çıktım. Haftalar oluyor. İşin garibi, o anahtar nerenin, kimin evinin anahtarı, onu da bilmiyorum. Daha garibi, o gece nereye gidiyordum, nerede kalacaktım, o konuda da bir fikrim yok. Belki bir arkadaşımın evine gidecektim, belki bir otele. Belki külüstür arabamda uyuyacaktım. Arabam günlerdir akm'nin otoparkında yatıyordu. Gidip almaya üşeniyordum. Gidecek bir yerim yoktu, yani aslında çok vardı ama kimseye gidesim yoktu. Ama belki gerçekten gidip arabamda uyuyacaktım sonunda. İnanın bilmiyorum. Sadece meyhaneden çıkmış, yürüyordum, belki aynı buradan kendimi dışarı atmak istediğim gibi orada da bunalmış, kendimi dışarı atmıştım. Belki hava alıp, kendime gelip geri dönecektim. Arkadaşlarımla oturmuş, muhabbet ediyorduk çünkü. Sabaha karşı kar başlayacak denmişti, başladığında Beyoğlu'nda olalım, çıkar haytalık yaparız diye bağrışmıştık. Yalçın, Vedat, Çetin, İsmail, Kör Yüksel, Göden Murat, Engin, ben, arada bir buluşur, ölesiye içeriz, çok da eğleniriz. Yani onlar eğlenirler, ben de eğlenmiş gibi yaparım. Onlardan önce çıkarım. Ama bazen de hava alıp yanlarına dönerim. Bilmiyorum ki. Ama anahtarlar evimin anahtarı değildi.

— Hayır ben anlatamadım. Bu adamların kapı açmak için anahtara ihtiyaçları yok. Anahtar onların işini

sadece azıcık kolaylaştırır. Anahtarı almaları bize niyetlerini göstermesi bakımından ehemmiyet arzediyor. Bu da yaptıkları tek hata. Neyin peşinde olduklarını senin evine gitmeden anlamamızı sağladı.

— Neyin peşindeler?

— Ben de onu soruyorum. Neyin peşinde olabilirler. Üstünde olmayan ama evinde olabilecek ne var?

— Ne olabilir ki? Yazar evinde ne olur? Kitap, plak, kalem, defter. Beş para etmez şeyler. Tek pahalı şey televizyon, bilgisayar, onlar da neticede üç beş bin lira eder... Ama bu adamlar hırsıza benzemiyorlar, değil mi?

— Değiller.

Sustum. Korku kendini hissettirmeye çalışıyordu. Korku da bir ruhtu. Korkuya sırtımı döndüm.

— O halde, diyorum, yanlış adamı öldürdüler. Beni başkası sandılar. Ortada bir yanlış anlama olduğu kesin. Eve gidince onlar da anlayacaklardır. Hatta salona girip duvarlar dolusu kitabı görünce arkalarına bakmadan kaçacaklarına eminim.

Peyami Bey umutlanmayı sevmiyor.

— Ben değilim.

— Ama, hırsız veya değil, ailemden ne istesinler, bir kadınla, ufacık bir çocukla ne işleri olur? Bütün bunları daha önce de düşündüm. Hiç. Mümkün değil. Olamaz. Biz sıradan insanlarız. Bizimle uğraşan sadece zaman kaybeder.

Peyami Bey duraksadı. Beni nereye kadar tedirgin edebileceğini, nerede durması gerektiğini ölçüyordu.

— Bilmiyorum. İnşallah haklısındır.

— Beni öldürmek yerine beni konuşturmaya çalışabilirlerdi, değil mi? Aradıkları şey hakkında? Yani aradıkları bir şey olsa?

— Hiç bilmiyorum. Sakin ol.

— Sakinim. O zaman beni konuşturmayı denemeliydiler. Denemediler.

— Belki aradıklarını evde bulacaklarından emindiler. Seni öldürüp, hatta feci şekilde öldürüp başkalarına gözdağı vermek istediler.

— Kimlere?

— Senden sonra geleceklere. Senin yapmaya çalıştığın şeyi yapmak isteyeceklere.

— E ben ne yapmaya çalışıyorum ki? Yazı yazmayı bile bıraktım neredeyse. Bıktım. İkrah ettim. Kronik depresyon hastasıyım. İki yanım uçurum, ayağım kayıverse de düşsem diye bekliyorum.

Peyami Bey bu kez bana pek inanmadan baktı.

— Seni gördüm. Depresyondaki adam senin gibi düzgün giyinmez, traş olmaz, yürürken çamura basmamaya çalışmaz, çıkarken kapıyı arkasındaki için açık tutmayı akıl etmez.

— Bunlar terbiyeyle ilgili şeyler.

— Belki. Çok içini bilemem tabii. Doğru söylüyor da olabilirsin... Sen ölüsünü kimseye göstermeyecek insanlardansın. İntihar edemeyecek kadar mağrursun..

Bu sözlerde bilgece bir ağırlık vardı, bir hafif kınama, bir hafif övgü, belki başka şeyler, ama en çok da anlama çabası. Yeterli bir çaba mıydı, üzerinde durmadım. Ama etkilendim. İnsan bazen kendisinden sadece kendisi değil bir başkası da bahsetsin istiyor. Dışarıdan bakılmak, haksızlığa uğramak pahasına, insana iyi geliyor. Kelimelerin içime işlemesini hissederken dışarıda kar yağışının yumuşak bir hal aldığını gördüm. Şimdi amaçsızca, aylak aylak yağıyor gibiydi, saklamaya, korumaya çalışmadan.

— Daha fazlası var, dedim. Mesele ölmemekle bitmiyor. Ben yaşamayı ancak unutarak becerebiliyorum. Hayatımda olup bitenler üstünde düşünmemeyi öğrendim.

Biten şeyler üstünde, hele... Çok şey bitmiş olmalı çünkü. Hepsine üzülecek olsam çok önce üzüntüden ölmüş olmam gerekirdi. Bakarım, son geliyor, söz şeklinde, davranış ya da durum şeklinde, bakarım bana yer kalmıyor, zaman da kalmıyor, sessizce yürür giderim. Nereye gittiğimi bildiğimden değil. Kederlenirim, uzaklaşırım. Kaybetmek bana koymaz. Yeter ki üzerinde düşünmeyeyim, bir zamanlar bir şeylere sahip olduğumu hatırlamayayım. Sevildiğimi, bilhassa. Bilmiyorum ki. Hayatımda her şey ve herkes beni önünde sonunda terketmiştir. Çünkü karşılık verememişimdir. Hakkını verememişimdir. Zaman ve sabır. Bunlar hiç benden yana ve bende olmadı. Kimseye fenalık yapmadım, kimsenin kalbini kırmadım, kibarlığa tutundum, ama yetmedi.

Peyami Bey beni anlıyordu, bundan şüphem yoktu. Belki sevmiyordu ama anlıyordu. Konuştuğumuz, içimizi konuştuğumuz için memnundu. Kimbilir ne kadar yalnızdı o da oralarda, kimbilir ne kadar uzun zamandır.

— Sonunda, dedim, yeteneğim de terketti. Çalışma azmim de. Edebiyat aşkım da.

Sustuğuma kanaat getirince ağır ağır başını salladı, dudakları sıkılı.

— Kaybetmek budur, dedi. Muvaffakiyet duygusu bir yaşa kadar insanın içine yerleşmezse öyle olur. Dediğin şey, küskünlük. Neşe gider, geriye kasvet, sonra mütemadiyen hissizlik kalır. Ama hülasası küskünlüktür.

— Küskünlük.

— Karşılık alamamak. Bazı insan sadece varlığına karşılık almak ister. Varlığı yetsin, varlığı için sevilsin ister. Şımarıklık mıdır? Evet. Ama öyle yaşar, öyle ölür. Öyle birinden de geriye, eğer hatırlayacak kimse varsa, sadece gurur kalır.

Sustu, söyleyeceklerini tarttı, devam etti.

— O gurur hatırlayanları burukluğa davet eden bir

gururdur. İnsanların içinde bir burukluk olarak kalırsın. Acı olarak kalmaktan iyidir ama.

Sonra yavaşça ayağa kalktı. Pencereye doğru gitti. Başı azıcık yana eğilmiş, sanki kendisi için üzülerek.

— Hayatını yaşamamış olmak en kötüsü, dedi birkaç adım geriden dışarıya bakarak. Hayatını yaşamış olsaydın hatırlayanların içinde acı olarak kalırdın. Yaşamanın ve ölmenin ideal bir yolu yok. Her hayat bir ziyanlıktır, bir tarafından mutlaka ziyanlıktır. Bir yazarın hayatı ise, galiba yazmak sinsi bir intihardan başka bir şey değil. Senin yazarlığına gelince, daha çok çalışmalıydın. Ben hep daha çok çalıştım. Bir yazarın kendine yapabileceği en büyük kötülük boşluğa izin vermektir. Çünkü boşluk kadar çabuk büyüyen, insana yol arkadaşı, masa arkadaşı, yatak arkadaşı olan bir hayalet yoktur.

— Ben ölümsüz olduğuma inanıyordum, dedim hüzünle.

Peyami Bey bana döndü. Işığın ani kararsızlığı içinde çizgileri gelip yüzüne yerleşene kadar bir iki saniye boyunca bir ses ve bir gölgeden ibaret oldu.

— Ben de öyle, dedi. Ama bir kadına aşık olduğuma inanmayı tercih ederdim.

Kısacık bir kar sağanağı gibi çıktı sözler yüzü olan gölgeden. Canı yanmış bir gölge. Peyami Bey'in gözünde hayatı sanatından daha değerli olsun, kendi ağzından duymasam inanmazdım. Sırf Dokuzuncu Hariciye Koğuşu bir kalbin bütün ömrüne bedeldir, diye düşünürdüm, hatta çok daha fazlasına, bir yazarın yanısıra uçuruma sürükleyeceği kendi ailesinin kalbine bile. Değilmiş. Olmayabiliyormuş. Koca bir çalışma hayatından, bir sürü başarıdan, büyük bir şöhretten, amansızca kullanılmış korkutucu bir güçten geriye kala kala aşk özlemi kalsın. Karısına olmadığı gibi sevgilisine de aşık olmamış. Sevgilisinde teselliden, huzurdan, o yaşına kadar yeterince ta-

damadığı seksten başka bir şey bulamamış. Belki çok istediği halde sevmeyi bilmiyordu. Hayatta her şeyi kendi çabasıyla, okuyarak öğrenen o, sevmeyi öğrenememişti. Ama kim öğrendi ki? Şimdi ben o kız için ne hissettiğimi sanırsam sanayım belki aşk hayatta sahip olunması imkansız o en son şeyin adıdır. Boşuna yaşadık, boşuna öldük o halde.

Peyami Bey masasına dönmüş, kalçasını masaya dayamış, az önce bıraktığı kitaba bakıyordu. Uzun bir süre de baktı, ilgisizce, ölü bir şeye bakar gibi, içindeki ölü bir şeyden dışarı.

— Çok yazık, dedi biraz sonra. Bu kitap gerçekten işimize yarayabilirdi.

— Mahsuru yoksa bakabilir miyim? dedim.

Artık ayağa kalkmak istiyordum. Ona doğru elimi uzattım, itiraz etmesi için bir an bekledim, etmediğini görünce tam kalkıyordum, o da kitabı bana doğru uzatıyordu ki dışarıdan bir ses geldi, zayıf, çekingen bir kadın sesi.

— Beyefendi? Orada mısınız lütfen?

Doktor. Doktor kadın mı?

◈◈◈

Peyami Bey kitabı elinden bıraktı, masanın etrafından dolaşıp merakla, biraz da korkuyla pencereye gitti. Gelen doktor değildi besbelli. Havada kalan kitap bir an tekrar ele alınmayı bekledi, sonra halsizce masaya indi. O sırada pencerede bir kadın belirdi, şapkalı, yüzü tüllü, mantolu bir kadın, ince, zayıf, hatta güçsüz bir yüz. İçerisi dışarıdan görünmüyor olmalıydı, bazen olur ya, aydınlık olsa bile insan ancak cama yüzünü yapıştırıp ellerini yüzüne siper edince içeriyi görebilir, öyle bir ışık oyunu. Peyami Bey'in emniyet tedbirlerinden biri, belki. Kadın yüzünü cama dayayacak bir kadın değildi, ben Pe-

yami Bey'den daha önce gördüm, karşımızda bir hanımefendi vardı. Görüldüğünü bilmeyen insanlar gibi bakıyordu, acıklı bir yabancılık içinde. Peyami Bey kadını görünce duraksadı. Görülmediğini bilen insanlar gibi rahattı, yüzünü buruşturdu.

— Bu da kim yahu? diye mırıldandı.

Kadına cevap vermeye niyeti yoktu. Dönüp bana baktığında yüzüne bir de tedirginlik ifadesi eklenmişti. Sanki sen tanıyor musun, senin bir şeyin mi, der gibiydi. Benim bir şeyim değildi elbette, ama Peyami Bey'in durumu bana orada yabancı insanların yasyabancı insanlar olarak görüldüğünü düşündürttü. Bir kadın, muhtemelen bir şey sorup gidecek, niye insanı tedirgin etsin?

— Belki Yavrum'un annesidir, dedim usulca. Oğlan gelmeyince...

— Yok canım, dedi Peyami Bey. Daha neler.

Görülmüyorduk ama duyuluyormuşuz.

— Beyefendi, diye cama biraz eğilerek tekrar seslendi kadın. Beyefendi, cevap veriniz lütfen. Müşkül durumdayım. Bir beyi arıyorum.

Peyami Bey anlamsız bir yüzle tekrar bana baktı. Hayır, beni aramadığına emindim. Ah Peyami Bey, ne korkak adammışsın.

Dışarıda, Peyami Bey'in cevabı bu oldu, kar fırtınası birden arttı. Kadın elini başına götürene kadar şapkası başından uçtu. Başa iyice oturan, önü tüllü, dar kenarlı bir şapkaydı pencerenin görüş alanından çıkmadan önce dikkat ettiğim kadarıyla. Kadın bir an şapkanın arkasından koşturacak gibi oldu, vazgeçip boynundaki şalı başına eşarp gibi örttü, aceleyle, galiba üşümekten çok başının açık görünmesinin verdiğini rahatsızlıkla, ve o an Peyami Bey de galiba kendinden utandı, hızla birkaç adım atıp pencereyi açtı.

— Buyrun hemşire, dedi. Bana mı seslendiniz?

Bir yandan da eğilip sokağın iki ucuna hızlı birer bakış attı. Fırtına yatışır gibi oldu. Kadın, şimdi yüzü tülsüz, alabildiğine yorgun görünüyordu. Yutkundu, kendisine saygısı olan bir kadın olduğu belliydi, yüzüne sakin bir ifade yerleştirmeye çalıştı, acınmak istemiyordu ama gözkapaklarının yorgunluğunu hiçbir irade saklayamaz. Çok uzun bir yol yürümüş, yolun sonunda değilse bile sonun kıyısında. İçgüdüm onu içeri davet etmek oldu. Bizim gibi değildi, gerçekten üşüyordu; kar onun için gerçekten yağıyordu. Kadın gözleri Peyami Bey'in asabi bakışlarından kaçmamaya çalışarak, yutkunarak, sanki hayattaki son nefesini kullanarak konuştu:

— Cavid Bey'in evini arıyorum, beyefendi. Biliyorsanız lütfen söyleyiniz. Maksadım kötü değildir.

Peyami Bey'in omuzlarında hoşuma gitmeyen bir kıpırtı gördüm. Acınmayı reddetse de hak eden bir kadına en hak etmediği şekilde davranmak üzereydi ama kadın yaklaşan tehlikeyi sezip ona, benim gözümde, bir şans daha verdi:

— Yabancı biri değilim. Hanımefendi ahbabımdır. Eskiden Ada'da otururlardı ama duydum ki bu tarafa taşınmışlar. Bu felaketler hepimizi bir yana savurdu, kopmuşuz farketmeden.

Derin bir acı soluğu aldım. O an olanca endişe duygum kadına koştu. Ben de arkasından yetişmek ister gibi kalktım, pencereye gittim, masanın oraya kadar. Peyami Bey, gelgelelim, değişmeyecekti: o an ışığa karşı orantısız, şekilsiz, çirkin bir kara cüsse olarak göründü:

— Burada öyle bir bey yok, madam, dedi.

— Af buyrun, fakat... diyecek oldu kadın.

— Yok, madam, hiç olmadı, bundan sonra da olmayacak.

Ve pencereyi kapattı. Yetmedi, elinin hızlı bir hareketiyle o ana kadar orada olmayan bir tül perdeyi de çekti, içeriyi büsbütün sakladı.

Kadın camın ve perdenin arkasında kalakaldı, uzun bir süre, galiba ayakta sallanmaya başlayarak, dengesini kaybetmemek, düşmemek için çaba sarfederek. Yavaşça döndü, biraz önce giden şapkasının ardından yukarıya doğru küçük çaresiz sürüklenen adımlarla yürümeye başladı, yüzü öne eğik, muhtemelen gözyaşlarını saklamaya çalışarak, ama gözleri ileri dikili.

Peyami Bey'in odanın içine doğru geri geri birkaç adım atıp kadını irileşmiş yanan gözlerle arkasından izlediğini gördüm. Sonra aklımdan geçenleri okumuş gibi birden bana döndü, parmağını yüzüme kaldırdı ve kanımı donduran bir hiddetle bağırdı:

— Tek kelime etme!

O an Şeytan oydu.

◈◈◈

Korkudan kaçmak için arkamı döndüm, hareketimin kaçmak değil küsmek sanılmasını umarak masanın kenarında duran kitabı aldım, adı Cellat Sicili, kitaba bak!, yatağa gittim, yastığı dikleştirdim, uzanıp battaniyeyi üstüme çektim, kitap göğsümde, gözlerimi kapayıp kendimi dinliyormuş, içimde bir şeylerle hesaplaşıyormuş, hatırlıyor ya da unutuyormuş ya da kendimi yeni bir kitabı okumaya hazırlıyormuş gibi ciddi bir yüz ifadesi takınarak beklemeye koyuldum. Az sonra içimdeki sarsıntıdan, kalbimin sakinleşmesini, nefesimin yavaşlamasını beklemekte olduğumu farkettim. Aklımda Peyami Bey'in dönüp bana bağırdığı andaki kahve rengi dili ve kırmızı dişleri, sanki diş değil, damak içine doğru kesilerek yapılmış üçgen kırmızı kemikler. Peyami Bey ve ben aynı taraftayız diye düşünürdüm ama şunu da biliyordum, öfkeli bir insan kimsenin dostu değildir. Öfkeden gözü dönen bir insan ise herkesin düşmanıdır. Peya-

mi Bey'in şeytan hali ile ilgili tek avuntum bana sarfettiği sözün kendi ayıbını bilen bir nitelik taşımasıydı.

Battaniye, kitap, ben, tek vücut olup bekledik.

Peyami Bey ben ayak altından çekilince rahat rahat sinir krizi geçirdi. Kendi kendine söylendi, odada volta attı, bazen odayı unutup duvarın içinden geçti, dışarı çıktı, çıktığını da girdiğini de farketmeden volta atmaya devam etti, ocağa gidip yerdeki taşı kaldırdı, sabırsızca söylenerek akan ateşe baktı, mangala kahve koydu, bıraktı, unuttu, kahve taştı, cezve eridi, pis bir kokuyla köze ve küllere karıştı gitti, farketmedi. Ne zaman ki koltuğuna oturup yüzünü kitaplara döndü, ağır ağır kendine gelmeye başladı. Korkuyu kitaplar da tanıyor. Onun hep kullandığı raflardaki kitaplar sönmüş, pusmuş, göze batmamaya çalışarak atmosferin normale dönmesini bekliyorlardı. Dönmeye başladığını görünce gevşediler. Bir iki tanesi sanki durumla ilgili söyleyecek sözleri varmış ama zaman konusunda aceleleri yokmuş gibi uslu uslu ışıldadı, söndü. Peyami Bey masaya oturdu, bir defter açtı, hızlı hızlı notlar aldı. Yazdıkça sakinleşti. Sakinleştikçe yüzünden daha iyi düşündüğü, daha çok anladığı ve daha çok anlaması gerektiğini farkettiği anlaşılır oldu. Derken hayat normale döndü, yani, kararsız bir bekleyiş ve rutubet dolu bir loşluğa. Ve döndüğünde Peyami Bey değişmişti. Kadını reddetmenin sonrasındaki hesaplaşmanın bir sonucu olabileceğini düşündüm. Üstünde tuhaf bir takım elbise vardı, önceki yüzyılda giyilen türden, kravat yerinde kalın kurdeleden bir boyun bağı, adı varsa bile bilmiyorum, ama Flaubert'in bir fotoğrafındaki papyona benziyor, ince çizgili dar bir pantolon, paçaları duble, yüksek göğüslü bir yelek ve redingotumsu bir uzun ceket. Eski giysisinden kalan tek şey beyaz gömleğiydi. Boynundaki kurdelenin elmas taşlı bir iğneyle tutturulduğunu bir an sonra şaşkınlıkla gördüm: adamın bütün varlığının odak

noktası orasıymış gibi, ipince narin ışıltılarla renk renk ışıldıyordu. Gözümü elmastan alamadım, altın çerçeveli burundan sıkma gözlüğünü defterin açık sayfası üstüne bırakıp masasından kalkarken. Bana hemen bakmak istemedi, ama konuştu, sesi yumuşak:

— Sen hâlâ uyumadın mı?

Ayağa kalktığında, dışarıdaki ılık ışıkla yıkandığında, karşımda gencecik bir Peyami Safa vardı. Fotoğraflarından daha da çirkindi. Bir şey olduğunun farkındaydı ama ne olduğunu bilmiyordu. Ben biliyordum. Zaman değişmişti. Biliyordum, kadın arkasında bir şey bırakmıştı.

— Hayır, dedim, çok istedim ama...

Anlayışlı olmaya hazır. Burnundan hızlı bir iççekiş. Hayatımızdaki ortak çaresizliği kabul ediyordu.

— Bilirim. Uyunmayınca uyunmaz. İnsana zorla her şeyi yaptırabilirsin, ama zorla uyutamazsın.

Düşündük, gözlerimiz birbirimize sessiz bir anlayışla, dalgınca bakarken. Ellerini ceplerine soktu, kalçasını masaya dayadı. Göğsümde duran kitap beni ısıtmaya başlamıştı. Odaya huzur da geri geliyordu. Gevşemeye başladım. Öyle giderse uyuyabilirdim. Biraz müzik, ya da televizyon, radyo sesi, hani insan bazen kanepeye uzanınca kestirecek gibi olur ya ağır ağır, öyle bir bilinç çözülüşü.

— Zorla çiş de yaptıramazsın, dedim.

— Efendim? dedi.

— Çiş, dedim. Yani aynı şey olmalı. Misal, yani. Bir kere bir prostat sorunu yaşamıştım. Tetkikler yapılıyordu. İşemem gerekti. İşeyecektim, hemşire de çişimin şiddetini ölçecekti.

Peyami Bey ne demek istediğimi anlamadı. Ama anlamak istedi. Sözlerimi ciddiye alması beni sevindirdi. Bilmeden adamın tıp merakına temas etmekte olduğumu farkettim.

— Allah allah, dedi. O nasıl olacaktı?

— Ne nasıl olacaktı? dedim.

İşte, hikaye anlatmayı ve merak uyandırmayı biliyorum! İşim bu! Ben buyum! Koskoca yazarı bile bir anda cezbettim. Hikaye. Dünyada aşkla uyku arasında en az onlar kadar güzel bir hal varsa o da hikayedir.

— Hemşire, dedi, çişinin şiddetini nasıl ölçecekti?

— Bilmiyorum ki, dedim. Bulacaktı bir yolunu.

— Allah allah. Buldu mu peki?

— Bulamadı. Çünkü çiş yapamadım.

— O niye?

— Bilmiyorum. Çişim gelsin diye şişe şişe su içtim. Mesanem çatlayacak kadar şişti, acıdan kımıldayamaz hale geldim, yine de çiş yapamadım.

— Vay anasını.

— Ya. Doktor geldi, dedi ki psikolojik inhibisyon.

Peyami Bey, dikkati bende, hızlı birkaç adım atıp geldi, yatağın kenarına oturuverdi.

— İnhibisyon. Anladım. İşe bak! Peki sebep?

— Sebep yok. Yani ben biliyorum ama doktora söyleyemiyorum. Diyemiyorum, bir kadının yanında çiş yapamam diye. Aslında bir erkeğin yanında da yapamam. Ama bir kadının yanında hiç yapamam. O sanıyor ki stresten yapamıyorum.

— Nasıl stresten?

— Korkudan yani, ölçme yapılır da, teşhis konur, kötü bir şey çıkar korkusu.

— Ha. Peki korkuyor muydun?

— Neden?

— Kötü bir şey çıkmasından. Yani doktor haklı mıydı? Kötü bir şey çıktı mı?

— Bilmem. Belki. Yani demek istediğim o. Belki doktor haklıydı, belki ben haklıydım. Ama sonuçta çiş yapamıyordum. Yapamadım. Kahrolası inhibisyon işte.

— Çok enteresan.

— Ya.

— E n'oldu?

— Ne n'oldu?

— Çiş. Duruyor mu hâlâ?

Bu şakaydı. Bir an sonra anlayınca gülümsedim. Gülümsemenin tadı daha da uykumu getirdi.

— Yok, canım. Baktım ölüyorum, gittim tuvalete, tabii zar zor gittim, allahtan boştu, çünkü tuvalette biri olunca da yapamam, sonunda rahatladım.

— Peki şiddet?

— Ölçtüremedim. Kaldı.

Peyami Bey buna cidden üzüldü.

— Nasıl ölçecekti, çok merak ettim.

Düşündük, bir süre.

— Belki göz kararıyla, diye fikir yürüttüm.

— Sanmam, diye itiraz etti.

— Belki elini altına tutacaktı. Yani elinin bir kararı vardı, zaman içinde eli çişe karşı hassaslaşmıştı.

— Yok artık.

Düşündük, uzun bir süre, ben yaklaşan uykuyu, kitabın kalbimin atışlarını yakalamaya çalışmasını, Peyami Bey kimbilir hangi mutsuz düşünceyi. Sorumluluk sahibi olmak zor. Ben galiba tüm sorumluluklarım sona erdiği için rahattım. Dışarıya çıkabilecek hale gelince mutlu da olacaktım, aşık da. Yatakta biraz daha aşağı kaydım, uykunun yaklaşma çabasına karşılık verir gibi. Gözlerimi tavana diktim.

— Üst katımızda ne var, Peyami Bey?

— Üst katımız yok. Boşluk, görüyorsun.

— Niye? Kaçmak için mi?

— Kapı, diyelim. Uyku yolu. Bizi öbür aleme götürür. Sana uyu demem o sebepten. Geri dönmek zorundayız. Hayatı yarıda bıraktık, kesintiye uğrattık, geri dönüp devam etmek zorundayız.

— Anladım. Ne kadar zamanımız var?

— Zaman? Sonsuz. Hemen hemen.

— Yani burada zaman yok mu, hayatla mukayese ettiğimizde?

— Var. Olmasın istedim ama olmadan olmuyor. Zaman her şeyin temeli. Bir kutsal kitap yazacak olsam başlangıçta zaman vardı diye başlarım.

— Romanda da öyle. Bilinç varsa zaman da vardır.

Peyami Bey dalgın dalgın başını salladı. Ona inanıp inanmamam umurunda değildi, ama inanıyor olmam durgun ruh halini muhafaza etmesine yarıyordu.

— Ama ben buraya geleli çok zaman oldu. Hayatı kesintiye uğrattık dediğiniz şey, yani yaşayanların da bir sabrı var, değil mi? Beklemek insanlara mahsus değil. Çeker giderler.

— Yazan ne isterse yaşayan onu bilir. Beklerler, hiç merak etme.

Buna inanmadığımı saklayamadım, ama inanmamam ona çok doğal geldi. Kızmadan açıkladı, aynı sakinlikle.

— Burada bir ömür geçirebiliriz ama hayatta henüz bir saniye geçmemiş olur. Hiç duydun mu, saniyenin milyonda biri, katrilyonda biri diye bir zaman ölçüsü olduğunu?

— Ben mi? Yo, nereden duyayım. Var mı? Yani zaman o kadar küçük olabiliyor mu?

— Var. İnsanın saati de hissi de ölçemiyor ama var. Biz işte zamanı o ünite hesabıyla yaşıyoruz.

— Peki geri dönüp devam etmek zorundayız dediğiniz şey. O ne? İyice ölüp ölmeyeceğimi mi göreceğiz?

— Yaraların ağır. Müdahale etmek lazım. Bırakırsak ölürsün.

— E bırakalım, abi. Ben kendimi ölmüş addediyorum. Halimden memnunum.

— Yaşaman için bir sebep varsa kim ne yaparsa yap-

sın yaşarsın. Bizim verebileceğimiz bir karar değil. Hiçbir şey yaşanmadan bitmez. Sonunda hep doğrusu olur.

— Peki.

— Uyayabilecek gibi misin?

Uykuya hazırdım ama uyumak istediğimden emin değildim.

— İnhibisyon, dedim.

— Evet. Yazmanın hararetli zamanlarında da öyle olur. Bütün gece oturur yazarsın, sabah artık gözlerin yanıyordur, gider yatarsın ama yine uyuyamazsın çünkü akıl bırakmaz... O kitap kapanmış. Sana doğru dürüst bir kitap vereyim, belki uyumana yardımcı olur.

— Bu iyi. Açılacak galiba.

— Peki.

Önümüze baktık, ben ayakucuma doğru, o bacaklarının arasından yere.

— Kitaplığınızda benim romanlarım var mı? dedim.

— Yok, dedi, ben roman okumam.

— Olsaydı size bir yer gösterecektim. Bir romanımda sizden bahsetmiştim.

— Biliyorum. Seni oradan tanıyorum.

— Ama okumadınız.

— Okumadım ama biliyorum. Duydum. Söylediler.

Yalan söylüyordu, kalbim kırılmasın diye. Tatlı üçkağıtçı!

— Bakın anlatayım o zaman.

— Yo yo gerek yok.

— Olsun olsun, anlatayım. Hem belki anlatırken uykum gelir. Şimdi, romanda güzel bir kadın var. Şahane bir kadın ama. Kumsalda uzanmış, roman okuyor.

— Hm. Öyleyse anlat.

— Şimdi şöyle. Kadın şezlonga uzanmış, Matmazel Noraliya'nın Koltuğu'nu okuyor. Romanın sonlarına gelmiş. Heyecanlanmış, tutkuyla okuyor. Yanındaki şezlon-

ga bir adam gelip uzanıyor. Kadın bir ara okuduklarını sindirmek ister gibi başını kaldırıp derin bir haz soluğu alınca adam ona doğru eğiliyor, romanı beğenip beğenmediğini soruyor. Kadın adama bakınca duraksıyor, bana tanıdık geliyorsunuz diyor. Adam diyor ki beni fotoğraflarımdan tanıyorsunuzdur, ben Peyami Safa'yım.

— Aa, ben miyim yani?

— Ya dinleyin. Kadın, tabii, inanıyor. Aa Peyami Bey, size çok hayranım, bütün romanlarınızı defalarca okudum, hep nasıl biri olduğunuzu merak etmişimdir filan diyor. Böyle biriyim, diyor adam, gördüğünüz gibi. Adam da yakışıklı mı yakışıklı bu arada ha. Sizin gibi benim gibi sivri burunlu kısa boylu bir adam değil. Neyse abi bunlar muhabbeti ilerletiyorlar ve tabii adam o akşamüstü kadına atlıyor.

— Peyami Safa'yım diye!

— Peyami Safa'yım diye. Mevzu bitiyor, adam zevkten bayılmış, yatakta mıy mıy ediyor kendi kendine. O arada kadın kalkmış, giyinmiş, o da mutlu, adamın yanına geliyor, elinde roman, Matmazel Noraliya, romanı adama uzatıyor, benim artık gitmem lazım, benim için romanınızı imzalar mısınız, diyor. Adam hay hay diyor. İçinden de seviniyor iyi aman, kadın başıma bela olmadı diye. Kadın adama kalem de uzatıyor. Kalem şu şey kalemlerden, kadınların makyaj kalemlerinden, ucunu dilinizle ıslatın, yoksa yazmaz diyor. Adam tabii bir sürü kadını makyaj yaparken seyretmiş, usulü biliyor, sırıta sırıta kalemin ucunu diliyle ıslatıyor, kitabın kapağını açıyor, bakıyor, baştaki bütün boş sayfalar imza dolu, bir sürü, bir sürü Peyami Safa imzası. Hepsi başka, ama hepsi Peyami Safa. Kızarıyor, bozarıyor ama bozuntuya vermemeye çalışıyor. Ne bu, diyor, bu kadar imza? Senden önceki Peyami Safalar, diyor kadın. Seni kandırmışlar, diyor adam. Olsun, diyor kadın, sen de kandır. Adam bir

boşluk bulup imza atacakken aklına kadının adını sormak geliyor. Ben Matmazel Noraliya'yım diyor kadın, Tibet Ölüler Kitabı'nın yazarıyım. Sonra imzalı kitabı alıp çıkıyor. O gece odada adamın ölüsünü buluyorlar.

— Vay. Kadına bak.

— Değil mi. Kadın dediğin öyle olacak.

— Bir seri katil, ha.

— Evet. Bu sizin Cellat Sicili'ni görünce dedim ki belki benim kadın da literatüre girmiştir.

Peyami Bey anlayışla gülümsedi. Yazarca zaaflara elbette aşinaydı. O an, ayrıca, babacanlığı da tuttu.

— Girmemişse de söyleriz sokarlar, dedi.

Memleketin sanat dünyasındaki ayrımcılık eğilimlerini öne sürerek bir miktar torpilin işe yarayabileceğini söylemeye hazırlanıyordum ki Peyami Bey kaşlarını çatarak yüzünü pencereye çevirdi. Havayı dinledi. İşitilmez bir şeyler işitti ve telaşla ayağa fırladı.

— Doktor geliyor, dedi.

Şöyle bir etrafa baktı, oda derli toplu mu, ortalıkta yüz kızartacak bir şey var mı diye. Göğsümde duran kitabı alıp battaniyenin altına sakladı.

— Bu iyi olmadı, dedi, çok erken geldi. Sakın doktorla konuşmaya kalkma, gözgöze gelmeye de çalışma.

— Tamam. Merak etmeyin. Zaten doktorlardan korkarım.

— İyi. Bundan çok kork.

Doktor, anlaşılan, oranın zamanıyla değil hayatın zamanıyla hareket ediyordu. Peyami Bey'in başı duvarın arkasını takip ederek kapıya doğru hızla çeyrek çember çizdi.

— Geldi bile, diye söylendi, kapıya seğirtti.

Peyami Bey Doktor Ramiz'i kapının dışında karşılamayı başardı. Minnettarlıktan sırtüstü devrilecekmiş gibi vücudunu geriye doğru büküp ellerini iki yana açtı.

— Doktorcum, şükür kavuşturana, dedi.

Doktor hemen cevap vermedi. İnsanlarla hangi mesafeden konuştuğuna dikkat eden bir adama benziyordu. Yakası kürklü upuzun bir siyah palto içinde haşmetli bir duruşu vardı. Peyami Bey'in uzanan küçük kuru eline siyah parlak eldivenli elini gönülsüzce uzattı.

— Hayırdır, Peyami? Neler oluyor?

Sert, aceleci bir ses.

— Hiç, Doktor. Ne olsun? Gel, buyur. Çok güzel konyağım var.

— Girmeyeceğim. Bir sürü huzursuzluk çıktı.

— Ne gibi, Doktor?

— Ortalıkta yine kılıksız bir kadın dolanıyor, bir acayip bir kadın. Birileri yolumu kesti, şikayet etti.

— Öyle mi? Görmedim.

— Görmen lazım. Sonra bir komünist bombacı var diyorlar. Laleli'de bizzat görenler olmuş. Cemiyet'in binasına bomba atmış. Bomba patlamamış, ayrı konu, ama atmış.

— Öyle mi? Duymadım.

— Duyman lazım.

— Öyle mi?

— Gayet tabii. Bunlar olurken sen neredesin?

Peyami Bey zor bir durumda kalmış, açıklaması olan ama açıklaması karmaşık olan herkes gibi bocaladı.

— Meşguldüm, Doktor. İçeri gel. Anlatacaklarım var.

— Girmeyeceğim, Peyami. Burada anlat.

— Anlatamam. Senin bildiğinden fazlası var. Sokaklar tehlikeli.

— Ne demek bu Peyami?

— İmtihandan geçiyoruz. Artık düşman sahibiyiz. İçeri gel.

Kim kimden üstündü, kim kimin amiriydi, anlayamıyordum. Görünüşe bakılırsa Doktor Ramiz daha güçlü biriydi. Peyami Bey de, sanki, güce değil ama gücün açıklamasına sahip biriydi ve gizli, gösterişsiz bir hükmetme hali içindeydi. Çok yakın arkadaşlıkta olduğu gibi, belki. Anlayamadım. Doktor Ramiz kımıldamadı. Sert, ciddi, isyan etmeye hazır, gözlerini Peyami Bey'e dikti. Peyami Bey sağ elini Doktor'un sol koluna doğru götürüp ama dokunmayıp, ama dokunacakmış gibi tutup üsteledi:

— Gel, Doktor, uzatma. Durum ciddi. Yardım etmen lazım.

Doktor bu sözlerin tüm tınıları tüm evrenden silinsin, uçup gitsin diye bekledi. İnatçı bir adamdı, kibirliydi, sonradan bulunmuş bir önemi vardı ve önemine şehvetle sahip çıkıyordu. Ayaklarının yere iyice bastığından, yerin de onun ağırlığını taşıyabileceğinden emin olmak istiyormuş gibi şöyle bir sallandı, bekledi, nihayet omuzları biraz daha dikleşti ve Peyami Bey'in davetini reddeden bir vücut diliyle kabul etti, eline uyarak döndü, ağır ağır kapıdan girdi. Gözü önce odanın ön kısmına, Peyami Bey'in masasına doğru gitti. Ben, ve yatak, nispeten karanlıkta kalıyorduk; herhalde o yüzden, bir de belki kımıldamadan durduğum için, beni ilk anda farkedemedi. Şapkasını çıkardı, paltosunun düğmelerini çözmeye başladı, bir yandan etrafa göz gezdirdi. Peyami Bey kapıyı kapayıp yanına gelirken odanın ortasında şöyle bir döndü ve bir an sonra beni gördü. Eli göbeğinin üstündeki düğmeyi açma hareketi içinde kalakaldı. Yüzünün bembeyaz olduğunu görebildim. Ağzını açıp bir şey söyleyecek, galiba çığlık atacak oldu, ama kendini tuttu. Omuzları düştü.

— Sana bu delikanlıyı gösterecektim, dedi Peyami Bey. İçeri girmende o yüzden ısrar ettim.

Doktor ilk şoku atlatmış, şimdi öfkesine hakim olmaya çalışıyordu. Peyami Bey'i ona tuzak kurmuş biri gibi gördüğünü düşündüm; öyle nefretle baktı adamcağıza. Göbek düğmesini bıraktı. Onun üstündekini ilikledi. Kalmayacaktı. Peyami Bey de anladı.

— Sakin ol, Doktor, bana güven, dedi düğmelerle uğraşan elinin üstüne elini koyarak.

Belki de Doktor bütün sertliğine rağmen aslen yumuşak kalpli biriydi ve temastan hoşlanıyordu. Eli Peyami Bey'in elinin içinde bir süre durdu, sonra tekrar aşağı doğru düğmeleri açmaya başladı. Gözlerini benden ayırmıyordu. Herhalde ona hayalet gibi görünüyordum. Beni daha önce gören lambacının yüzündeki dehşeti hatırladım. Bu adam doktor olduğu için benim gibi dehşet verici bir görüntüyü biraz daha rahat kaldırabiliyordu. Kalacaktı, evet, ama hiddeti henüz geçmemişti. Burun delikleri irileşti, bitişik kaşları insafsızca havaya kalktı.

— Kim bu, Peyami? diye kükredi.

— Anlatacağım, Doktor. Geç otur.

— Hayır. Hemen söyle. Kim bu? Simeranya'da ne işi var?

4

Yolculuk yalnızlık. Yolculuk yerine yerleşmeye çalışan akıl. Sessizliğin uzun yamaçlarından aşağı. İlk hatıralarımıza doğru.

Doktor Ramiz annemin ruhunu çağırdı, beni anneme teslim etti.

Beş, altı yaşındaydım ve Florya'daki parkta öğleden sonra deniz kıyısı boyunca annemle yürüyüş yapıyorduk. Annem öğlene kadar uyur, zor uyanır, uyandıktan sonra evde kalmaya, akşam olmasını beklemeye katlanamazdı. Kendini hep dışarı atmak zorunda hisseden bir kadındı. Arkasından ağlayıp babaannemi kızdırmayayım diye beni de yanında götürürdü. Hep yürürdük. Sessizce yürürdük. Yürümekten yorulmamayı, ikide bir kucağa alınmak istememeyi, derken denizi sevmeyi, kendimi denizle, denizin bıraktıklarıyla oyalamayı çabuk öğrenmiştim çünkü annem sadece yalnız kaldığında mutlu oluyordu. O zaman nadiren duyduğum biraz pürüzlü

bir sesle fazla uzaklaşmamam için sesleniyordu sesinin altında gizli gidebildiğin kadar uzağa git diyen hüzünlü isyanı benden saklayamadığını farketmeden. O öğleden sonra, benim içimde küskünlüğe doğru biriken kendi yalnızlığımın ortaya çıkma zamanı gelmiş gibi, yasak olduğunu bile bile, benden biraz yüksekte, kaldırımda dalgın yürüyen annemin epeyce arkasında kaldığım bir anda ayakkabılarımı çıkardım ve suda yürümeye başladım. Niyetim onu kızdırmak olmuş olamaz; ben de onun olduğu gibi olmak, onun ruh halini yaşamak istemiş olmalıyım. Uzaklığı, kendi başınalığı, kapalılığı, ihtiyaçsızlığı, belki bencilliği keşfederek, bir elimle annemin kalbinin duvarlarına ellemek, diğer elimle kendi kalbimin duvarlarını inşa etmek istemiş olmalıyım. Belki küsmemeyi öğrenme, belki de ona yakın olmayı başarma çabası içinde. Annem neden sonra dönüp bana baktığında hiçbir tepki göstermedi. Kızması beni sevindirebilirdi. Üşüteceksin, yapma, demesi, mesela. Bağırması, hatta. Hayır, durup onun önüne gelinceye kadar bekledi. Yüzünde kötü ya da iyi bir şey okuyamadım. Sadece belli belirsiz bir sabırsızlık gülümsemesi. Önüne geldiğim zaman yavaşça kumsala indi, hiçbir şey demeden ve gözlerini gözlerimden ayırmadan ayakkabılarını çıkardı. Yarım adım önümde, dalgaların ince köpüklü yayları üstünde kıyı boyunca yürümeye başladı. Uzun, upuzun bir sahil, ilkbahar başlarında serin, parlak bir gün, ayaklarımın altında, önümsıra çakıl taşları, yosun şeritleri, midye kabukları, çalı çırpı. Mutlu ya da mutsuz değildim. Heyecanlanmıştım çünkü anne gibi, büyük gibi davranmıyordu. Dikkat edilmemek insana bazen fazlasıyla güven verir. Öyle bir güven duygusu eşlik ediyordu heyecanıma. Yürüdüm, gözlerim yerde, annemin bir kum rengi bir köpük rengi bir ten rengi olan ten rengi çoraplı incecik ayaklarında, her adımda bükülen ayak parmakların-

da, her bükülüşte bir görünüp bir kaybolan kırmızı ojeli ayak tırnaklarında. Güvendeyim, evet.

Neler olacağını anlamak için hayatı akışına bırakmak zorundaydık. Geri dönmek ve kaldığımız yerden devam etmek zorundaydık.

— Yine yazmaya mı başladın, Peyami? dedi Doktor Ramiz sinirli bir alaycılıkla.

— Keşke, nerede, dedi Peyami Bey ciddiyetle.

— O halde boyunu fersah fersah aşıyorsun, Peyami.

— İnsaf et, Doktor. Çok kalbi bir durum bu. Ve çok akla yatkın. Ayrıca çok mümkün. Bu katiller kim ve bir yazarı niye öldürmek istesinler? Benim gibi de değil, memleket meseleleriyle uğraşmayan, kimseyi rahatsız etmeyen bir yazar.

— Peki sonra ne olacak? Hayata muhalefet şerhi mi koyacaksın?

— Efendim?

— Yani niye kurcalıyorsun? Amacın ne? Huzursuzluk çıkarmak mı? Millet birbirini yesin mi istiyorsun?

— Hayır, Doktor. Aksine, huzur için, hepsi huzur için. İhtimal, bir ayıbı temizleyip millete bir yol açacağım. Gücüm yeter mi, sen beni yarı yolda bırakır mısın, buranın düzeni bozulur mu, bilmiyorum, ama bir kere başladım ve pek tabii yanılıyor olabilirim ama hissiyatım hâlâ doğrusunu yaptığım yönünde.

Doktor Ramiz'in duruşundan istemese de ikna olmaya bir adım yaklaştığını anladım.

— Nihayet bir hayat kurtaracağım, diye devam etti Peyami Bey. Hatta diyebilirim ki kurtardım bile.

Doktor Ramiz yüzünü buruşturarak azıcık eğilip bana baktı. Doğrulduğunda yüzü daha da buruşmuştu. Peyami Bey'in içten konuşması karşısında yaşadığı kısa akıl karışıklığından sonra yine odaya girdiği andaki adam olmuştu.

— Bu mu kurtulmuş? dedi.

Araya girdim.

— Bana da pek kurtulmuşum gibi gelmiyor, dedim.

İkisi de dönüp bana baktılar. Peyami Bey'in yüzünde öfke, Doktor Ramiz'in yüzünde derin bir tiksinti belirdi.

— Sen sus, dedi Peyami Bey.

— Arsız, diye mırıldandı Doktor Ramiz, ve hayâsız. Az bir şey serpilsin cin olur adam çarpmaya kalkar bu, Peyami.

— Hayır hayır, dedim, yanlış anladınız.

— Önce de seni beni çarpar. İade et bunu, Peyami! Kurtulmasın!

— O da öyle istiyor, dedi Peyami Bey.

— Nasıl öyle istiyor? dedi Doktor Ramiz.

— Kurtulmamak istiyor. Dışı yaralı, içi yaralı. Onu anlıyorum. Durumu her bakımdan ağır. Nefes almak istemez olmuş, bünyesi nefesi reddediyor çünkü nefes onda acı bir tat bırakıyor. Adamlar öldürmese ihtimal kendiliğinden ölecekti.

— Ama sen bırakmadın.

— Öyle. Ölmesin. Çünkü bizden biri.

— Beni karıştırma. Ben sizden değilim. Mamafih şimdi daha iyi anlaşıldı. İki bunalımlı yazar. Toplasan bir hayat etmez. Hah! Hamdi Bey de öyleydi, neresinden tutsan elinde kalıyordu. Ah bu mutsuz, pişman, beceriksiz herifler. Hepsi allahlık.

Doktor Ramiz yazar milletine laf anlatmaya çalışmanın nafile olduğunu hatırlamış gibi bir edayla omuzlarını dikleştirdi, ellerini arkasında birleştirdi, dönüp pencereye doğru yürüdü, zarif ve gösterişli bir vücut hareketiyle pencerenin önündeki koltuğa oturup bacak bacak üstüne attı.

— Neyse. Göreceğiz. Hadi bana içecek bir şeyler ikram et.

Geri döndük, Peyami Bey'in hayatımızı dondurduğu ana. Her şey bıraktığımız gibi duruyordu. Peyami Bey Doktor'u etkilemek için o ana kadar olanları son derece grafik bir dille anlattı. Eksik hatırladığım, atladığım bir şey olmadığını gördüm. Ama hepsinin başka bir şekilde de anlatılabilecek olmasına şaşırdım. Kendi trajik hikayemi başkasının ağzından dinlemek içimde sırrım açığa çıkmış gibi bir mahcubiyet uyandırdı. Saklamış olmayı tercih ederdim. Yine de pişmanlık duymadım, ne sokağa girdiğim için ne de çıkamadığım için. Bana bir şey olacağı belliydi, hissediyordum.

— Ecnas merakın olduğunu bilmiyordum, Peyami.

Gözlerini Peyami Bey'in boyun bağındaki elmasa dikti, eli elması tutmayı çok istiyormuş gibi bir an kalktı, indi. Peyami Bey şaşırdı, eli boynuna gitti, tedirgince elması kapadı.

— Uğraşma benle, Doktor. Şaka yapacak zaman değil.

— Sen gençleşmişsin de. Ne yaptın, kilo mu verdin?

Balkon ortasından iki büyük parçaya ayrılmış, V yapan yerinin altında geniş bir taş, tuğla, sıva parçaları ve toz bulutu, havada bekliyordu. Üstüme inmek için.

— Hadi, Doktor. Aklını buraya ver.

— İçki?

— Gelecek.

— Gelsin, öyle. Yorulduk.

Peyami Bey kendisi de ortadan ikiye çökecekmiş, zor direniyormuş gibi gergin bir vücutla Doktor'un gözlerinin ta içine baktı, sahici bir kararlılıkla karşısında dikildi.

Doktor Ramiz kararsız bir an için avucunu yüzüne götürüp yanaklarını, çenesini sıvazlıyormuş gibi bir zaman kazanma ya da yüzüne hücum eden kanı dağıtma hareketi yaptı, sonra sert, kısa bir karşılık verdi:

— Peki, devam et.

— Sağol, Doktor. Gör bak, pişman olmayacaksın.

— Pişman olacağımı biliyorum. Ama devam et.

Peyami Bey gözlerini yumdu, derin bir cesaret nefesi aldı, Hadi bakalım, diye mırıldandı.

Balkon geceyi toz grisine boyayan devasa bir moloz yağmuru halinde üzerime yağdı, çekiçli adamla arama yığıldı, adam geriye doğru kaçtı, kaçarken taşlarla birlikte duvardan sökülen koca tabela çöküşün girdabıyla öne savrularak ve dönerek adamın üstüne doğru düştü, adamın yüzünü sıyırıp yere çakıldı çok rahat kafasını koparabilecekken koparmayıp. Adam o an kaçacak yeri olmadığı için sırtı arkasındaki duvara yapışık, yüzü ilk defa, bir anlığına da olsa görünür hale gelmiş, kımıltısız, kalakaldı, avuçlarının içi de duvara yapışmış, gözleri yukarıda, devamını bekleyerek. Yukarıda Peyami Bey'i görmüş olmasını diledim. Bütün kibrine ve gücüne rağmen kendisine karşı koyulabileceğini farketmesini. Oradan hiç değilse morali bozulmuş, kafası karışmış olarak ayrılmasını. Ne yapayım, insanın içinde intikam diye bir duygu var ve teselli diye bir ihtiyaç. Kavgaya katılmasan bile. Kaybetmeyi umursamadığına inansan bile. Adamın yüzünden aklımda sadece bir ifade kaldı: korku: yüzü korku idi. O kadar. Sadece korku. Uzun sürmedi ama, ve geçince yüzü tekrar karardı.

Toz ve gürültü yatıştıktan sonra diğer adam korka korka yanına sokulup Gidelim artık, diye mırıldandı. Çekiçli adam ona aldırmadı. Bana doğru gelip önüme ve biraz da üzerime yığılmış moloza baktı. Hâlâ şüphesi vardı, hâlâ işini tamamlanmış saymıyordu.

— Ölmüştür, dedi öteki titreyen bir ısrarla, gidelim.

— Bu adamları tanımadığına eminsin, değil mi, Peyami, dedi Doktor Ramiz.

— Değilim, Doktor, dedi Peyami Bey. Az çok tanıyorum. Bunlar cellat.

— Ne acayip tanıdıkların var. Ne acayip muhitlerde bulunmuşsun.

— Benim doğduğum devirde doğsaydın sen de tanırdın. Bunlar hürriyetin tek sahibidir.

— İyi ha, yürüyün gidelim, diye söylendi çekiçli adam.

Evet, hiç olmazsa yanımdan mutlu ayrılmıyordu. Belki ölmüştüm ama istediği kadar değil; bir şeyler eksik kalmıştı. Sesi öyle söylüyordu. Etrafa baktı, karşısındaki bir kısmı üstümüze çöken binaya, yerde yatan paslı ağır tabelaya. En son onların arkasında, yerde yatan bana tatminsiz bir son bakış atıp yanımdan geçti, sokağın yukarı tarafına yürüdü. Aynı anda sokağın aşağı tarafından koşa koşa bir başka adam gelip ona yetişti, besbelli nöbetçi, genç bir adam, sokağın diğer girişini tutmuş, bir adım arkasında yavaşlayıp onun adımlarına uyarak peşisıra yürüdü. Koşarken eliyle paltosunu vücuduna bastırması silah taşıdığını gösteriyordu. Lacivert bir araba sokağın girişine yanaştı, durup adamları almasıyla hareket etmesi bir oldu.

— Hadi, biz de gidelim, dedi Peyami Bey.

— Nereye? dedi Doktor Ramiz.

— Nereye gidiyorlarsa. Takip edelim.

— Bu ne olacak?

Yerde yatan kurtulmamış beni gösterdi.

— Dursun. Bir şey olmaz.

— Ölür bu burada. İç kanama diye bir şey var yahu.

İç kanama diye bir şey olmasını içtenlikle diledim.

— Yok yok. Birazdan birileri bulur. Hepsini düşündüm. Hadi.

Çok sonraları kendimi tekrar gördüğümde yer Taksim'deki iğrenç hastane olacaktı ve yoğun bakımda tutuluyor olduğumu anlayacak ve kendim için üzülmeye başlayacaktım.

Arabaya yetişmek için koşmamıza gerek yoktu. Hız Peyami Bey'e aitti. Yazı gibi hareket ediyorduk. Arabayı takip ettiler, der gibi. Araba kilisenin arkasından Sıraselviler'e döndü, oradan meydanı dolaşıp Elmadağ'a saptı.

Divan'ın önünden geçtik. Divan Pub. Karımın en sevdiği yer. Karımı sevdiğim yıllarda benim de en sevdiğim yer. O zaman anladım. Adamlar evime gidiyordu, evet. Evim Harbiye'deydi, Cumhuriyet Caddesi üzerinde, Askeri Müze'nin karşısında. Araba Askeri Müze'nin önündeki göbekten sola döndü, kaldırıma yanaştı, evi biraz geçmişti, arabayı geri geri sürüp evin tam önünde durdu. Her şeyi önceden çalışmış gibi kararlı hareket ediyorlardı. Peyami Bey haklıymış. Nöbetçi ötekilerden önce hareket edip engelleri ortadan kaldırmakla görevliydi. Hemen indi, anahtarları çekiçli adamdan alıp apartman kapısına geldi, anahtar kapıyı açmadı, doğru biliyormuşum, anahtarlar evimin anahtarı değildi ama o şaşırmadı, zaten anahtarlara inanmazdı, bildiği gibi yaptı, hemen cebinden maymuncuk olması gereken bir şey çıkarıp üç beş bilek hareketiyle kapıyı çabucak açtı. Çekiçli adam, yardımcısı ve nöbetçi hep beraber içeri girdiler.

— Bu işe bulaşmayacaktın, Peyami, diye mırıldandı Doktor Ramiz. Sesindeki ciddiyet artıyordu.

— Oldu bir kere.

— Bu yolun ilerisi yok. Artık bizi geri götürmeni istemek zorundayım.

— Acele etme. Bir görelim.

— Ben göreceğimi gördüm. İlerisi fena. Ne yaptıysan yaptın. İyi niyetinden şüphem yok. Ama devam edersen senin suçun olacak.

Peyami Bey duraksadı, içinden yükselen tedirginlikle mücade etti. O an onun sesi de değişmişti. Biraz anlayış bekleyen, biraz da kendini savunan bir ses olmuştu.

— Artık çok geç, Doktor. Suçuma razıyım. Daha büyük suçun önüne geçmeye çalışıyorum.

— Peyami! Hiç güven vermiyorsun.

— İlk kez böyle bir müdahalede bulunuyorum. Ondan. Ama merak etme.

— Sus, Peyami. Bazı şeylerin ilki olmamalı. Bir yaşa kadar yapılmamış şeyler yapılmamış kalmalı. Hayat bir kez kapanır, kapalı kalır. Açamazsın. Açmayı teklif dahi edemezsin.

— Mecburdum. Vaziyet göründüğü kadar kötü değil. Tedbirimi aldım. Duracağım yeri biliyorum.

— Senin değil bunların bilmesi önemli, Peyami. Bunlar durmayacaklar.

— Ben durduracağım. Bir kere yaptım, yine yaparım. Hadi. Neyin peşindeler, anlamak zorundayız. Başka çare yok.

Adamların arkasından içeri girdik. Asansörü kullanmadılar. Merdiven otomatiğini de yakmadılar. El fenerinin yerden kaldırmamaya çalıştıkları ışığında, üçü önde, üçümüz arkada, kulağımız aralarında geçebilecek konuşmalarda, en üst kata çıktık, benim daireye.

— Geliyorum ama yanında olduğumu zannetme, Peyami. Ve sakın bana gereğinden fazla güvenme.

Peyami Bey Doktor Ramiz'den yorulmaya başladı. Adam sanki görünmez bir katip her hareketinin kaydını tutuyormuş, itiraz ettiği, Peyami Bey'i teşebbüsünden vazgeçirmeye çalıştığı kayıtlara sımsıkı geçsin istiyormuş gibi her fırsatta cesaret kırıcı sözler söylüyordu. Korkuyordu besbelli. Peyami Bey zaten korkuyordu. Ama kim neden korkuyordu henüz anlayamıyordum. Bir tek ben, Doktor Ramiz tarafından duygularım en uzak geçmişe hapsedilmiş, bir şeyden korkamıyordum.

Nöbetçinin daire kapısını açması biraz daha uzun sürdü. Belki daha sessiz hareket etmek zorunda olduğu için. İçeride uyuyanlar var. Öyle gizli bir iş yaparken kimse tüyler ürpertici bir kadın çığlığı apartmanı ayağa kaldırsın istemez. Peki ya köpek? Ya alarm? Nasıl bu kadar korkusuz olabiliyorlar?

Hayır, dedim, yanlış eve geldiler. Daha doğrusu yan-

lış adamın evine geldiler. Aradıkları ben değilim. Bende kimse bir şey bulamamıştır. Birazdan onlar da anlayacaklar, geldikleri gibi gidecekler.

İçeri girip kapıyı kapayınca fenerin ışığı koridorun sonunda, yatak odalarının önünde dikilmiş, tedirgin gözlerle kımıltısızca onlara bakan Sinbad'ı aydınlattı. Sinbad buldog, yedi yaşında, hasta bir köpek, kasları zayıflamış, gözlerinden biri kataraktlı, kulakları da yorulmuş, burnu, sadece, küçücük burun deliklerinden sıkıntıyla nefes alırken ona hâlâ iyi kötü hizmet ediyor. Havlaması gerektiğini hissediyorsa da havlayamayacağını biliyor. Komşuları rahatsız etmesin diye ona yıllar önce havlamayı yasaklamış, derken iyice unutturmuşuz. Bu gece, azar işitmemek için, yine havlamayacak. Neler olduğunu anlamaya başladığını sadece hırlayarak belli etti. Korktu ve korkutmak için bütün yapabileceği dişlerini göstermek ve hırlamaktı. Üstüne gidilse bile ısıracağından emin değilim çünkü o zamana kadar hiç kendini ya da evi korumak zorunda kalmadı. Belki ancak canı yanarsa ısırır. Ne yapalım, köpeği sadece sevmek için almışız, kendisi olmasına izin vermemişiz, hayatımızın ilelebet sevgiden, oyundan ibaret olmayabileceği aklımıza gelmemiş. Nöbetçi elini yavaşça paltosunun içine sokup koltukaltından susturuculu ve fenerli bir tabanca çıkardı, Sinbad'a nişan aldı ve onay için çekiçli adama baktı. Hayır. Çekiçli adam köpekleri seviyordu. Daha iyi bir planı vardı, daha insanca. El fenerinin ışığında diz çöküp Sinbad'a elini uzattı, yere yakın, avucu açık, ancak onun işitebileceği bir sessizlikle gelgelgel diye fısıldayarak. Sinbad hırlamaya devam etti, ona uzanan ve usul usul yaklaşan avucun içinde bisküvi olduğunu gördü. Ona başkalarının elinden bir şey yememeyi öğrettiğimizi sanıyordum. İyi öğretememişiz ya da o yaşlandıkça unutmuş. Bilmiyorum, belki de adamın cüssesi, benim göremediğim yüzü ya da sesi onu başka şekilde,

boyun eğmeye çağıran şekilde korkuttu. Adama doğru korkak, sinik bir iki adım attı, hâlâ hırlasa da burnunun ucuyla bisküviyi koklamaya başladı. Yeme oğlum, dedim, kaç, saklan. Duymadı. Zaten dili ağzına sığmazdı, ucu dışarıda gezerdi. Dilinin ucuyla dokunacakmış gibi yaptı, adamın elini kokladı, ama bir köpeği kandırmak, adam da o an anladı, sevilerek büyütülmüş bir köpeği uzun süre kandırmak kolay değildir: Sinbad adamın elindeki kokuyu alınca, belki benim ölümümün kokusu, boyun eğmekten vazgeçti, zaten alt köpekdişleri dışarıda gezerdi, dudağını kaldırıp onlara üst köpekdişlerini de ekledi, hırlaması düşmanca bir sese dönüştü, geri geri iki adım attı, tam aferin oğlum diyordum, adam bir anda devasa ellerini Sinbad'ın boğazına geçirdi, sıktı ve ayağa kalktı. Zavallı Sinbad ondan önce sahibinin aynı ellerin ucunda havada kalışı gibi havada kalmış, tek ses çıkaramadan debelenmeye başladı, dili büsbütün dışarı sarkmış, iri dişleri çaresiz, gözleri irileşmiş, adamın ellerinin sıkma gücüne kendi kaslarını şişirme gücüyle karşılık vermeye çalıştı, ama adam bırakın yaşlı bir köpeği, yaşayan hiçbir gücün karşılık veremeyeceği kadar güçlü, Sinbad'ın tüm gücünü birkaç saniyede teslim aldı: onu duvara dayadı ve boğazını sıktı, sıktı, sıktı. Az sonra Sinbad beni görmeye, duymaya başladı. Gözgöze geldik. Avucumu yanağına koydum. Az kaldı oğlum, bitecek, dedim, karşı koymamaya çalış, bırak kendini. Gözleri çaresizlik cevabı verdi. Kendini bırakmayı bilmiyordu. Ama son birkaç titremeyle bırakmak zorunda kaldı. Kolları, bacakları düştü. Ağzı balıkların ağzı gibi birkaç kez yavaşça açılır kapanır gibi oldu sudaymışçasına ve benimle gözgöze, başı kendini öldüren ellerin üstüne uysalca düştü. Sonra ruhu serbesti. Geçti, oğlum, dedim, artık emniyettesin, korkma, kötülük buradan ileri gidemiyor. Sinbad bitkindi. Başını zorlukla taşıyarak uzaklaştı, karşı duvarın dibine uzandı,

gözleri yarı kapalı, dilinin ucu ve alt dişleri yine dışarıda, içinin tanımadığı bir havayla dolmasına şaşırarak yeni hayatını dinlemeye başladı.

— Bunlar gerçek mi? dedi Doktor Ramiz, gözleri yerdeki cansız köpekte.

Peyami Bey cevap vermedi.

— Neden bir şey yapmadın?

— Yapamazdım. Köpeği feda etmek zorundaydık.

Anlıyordum, hepsi çok haklıydılar, kimse gizlice girdiği bir evde gizlice bir şeyler karıştırırken köpeğin teki gelip ayaklarına dolansın istemezdi. Peyami Bey de adamlar çalışmaya başlamadan ne aradıklarını anlayamazdı. Anlayamazsa beni kurtaramazdı. Kurtarmakta kararlıydı. Kendisi için bir şey istemeyen fedakar beyinsiz!

Adam doğrulurken gözlerini koridorun sonundaki yatak odalarına çevirdi. Evimiz iki yatak odalı, bir de karımın çalışma odası olarak kullandığı, apartman aydınlığına bakan küçük bir oda var. Adam yatak odalarına doğru ilerlerken aradaki o odaya dikkat etti, fenerini çevirip içine şöyle bir göz gezdirdi, duraksadı, buraya da bakalım diye aklına not eder gibi. İçerisi ilgi çekici çünkü. Karım öğretmen. Masasının üstü hep sınav kağıtlarıyla dolu olur. Tabii kitaplarla not defleriyle filan da. Ben onların yerinde olsam orayla ilgilenirdim. Bir kadının dünyasında her zaman işe yarayan bir şey bulunur. Ama önce güvenlik. Adam yatak odalarına doğru gitti. Sağdaki oda bizim odamız, bitişik oda kızımın. Ben yokum diye kızım çok sevdiği ama eskiden izin vermediğimiz şeyi yapmış, annesiyle uyumuş. Diğer odaya bakmaya gerek kalmadı. Şanslı cellat, iki kurbanı bir arada buldu, yüzleri birbirine dönük, neredeyse burun buruna uyurlarken. El fenerinin yerden yansıyan ışığında kızım mutlu, karım sanki biraz kaşları çatık, ya üzücü düşüncelerle uykuya dalmış ya sıkıntılı bir rüya görüyor ya da adamların tam çıkarmadık-

ları sesler ve belki Sinbad'ın ölüm sessizliği az da olsa uykusunu rahatsız etmiş. Adam kapının içinde durup onları seyretti, düşündü. Öldürüp öldürmeyeceğini, öldürecekse ne zaman ve nasıl öldüreceğini, öldürmeyecekse ne yapacağını. Uyanıp uyanmayacaklarını anlamaya çalıştığını umut ettim. Hani sessizlik iyice havaya yerleşsin diye beklersiniz ya, öyle. Hayır, karımdan ve kızımdan tek bir kıpırtı, tek bir değişik nefes gelmiyor. Ama adam benimle aynı fikirde değildi. Tatmin olmadı. İşini eksik yapmayı, ertelemeyi, şansa bırakmayı sevmiyordu. Elini arkaya, koridora doğru uzattı, avucu açık, bekledi ve bir an sonra nöbetçi avucuna çekiçi bıraktı.

— İnsaf, dedi Doktor Ramiz.

— Oğlana sahip çık, Doktor, dedi Peyami Bey.

Annemin birden çocuklaşacağı tutuyor. Koşar gibi yapıp önüme geçiyor, gülerek, Hadi beni yakala, diyor. Güneş şimdi arkasından vuruyor ve annem ten rengi bir buğu içinde görünüyor gözlerimi kamaştıran güneşe karşı. Gülüşünü seçebiliyorum. Dudaklarına hep çok hayran oldum. Ona hep sokulmak, sırtımı göğsüne, yanağımı yanağına dayayıp dudaklarımı dudaklarına yakın tutmak istedim. Onunla hep aynı yöne bakıyor olmak istedim. Su soğuktu, çok soğuktu ve ayaklarım uyuşmaya başlamıştı. Annem hadi beni yakala demezden hemen önce Üşüdüm, demek üzereydim. Ama annemin çağıran rengine kapılıyorum ve soğuğu unutup arkasından koşmaya başlıyorum, her birkaç adımda bir onu yakalayacakmış gibi olarak, beline sarılacakmış gibi olup kolumun içinden sıyrılmasına katlanarak, yakalamayı daha daha çok isteyerek. Annemin ellerimin ucunda kalarak kaçışını hiç unutmayacağımı o anda bile hissediyorum. Yarı bana dönük bir halde gülerek, beni coşturarak, şakacıktan kızdırarak, bana doğru eğilip geri geri koşarak kaçışım ve bana yakalanmayışını hiç unutmayacağımı o

anda bile hissediyorum. Annemin kendi kendine artan heyecanını, benim tarafımdan değil onu yoracak ve yakalayacak biri tarafından güçlü bir şekilde kovalanma ihtiyacı duyduğunu da ürpererek hissediyorum, bütün benliğimle hissediyorum, sadece onu hissediyorum.

Adam çekiçi sıkıca kavramış, ayakuçlarına basarak odanın içine girdi. Karımın tarafından yatağa yaklaştı, çekiçi indirmek için nasıl bir pozisyon alması gerektiğini düşünür gibi sağa sola kımıldadı. Az sonra yaşanacak sahneyi, ihtimalleriyle birlikte kafasında yaşıyor olmalıydı. Daha fazla önleme ihtiyaç vardı. Odanın kapısındaki nöbetçiye başıyla işaret edip yatağın öbür tarafına geçmesini istedi. Başlıyorlardı. Ölüm bir kez daha geliyordu. Karım, şanslıysa, kızının da öldüğünü bilmeyecekti. Kızım, şanslıysa, öldüğünü anlamayacaktı.

Nöbetçi yatağın etrafından dolaşıp kızımın tarafına geçti, başucunda durdu, boştaki elini kızımın yüzüne doğru uzattı, herhalde ağzını kapatacaktı, eli hazır, gözlerini adama dikip onay bekledi. Adam çekiçi karımın başına indireceği en uygun açıya yerleşti, kolunu yavaşça, inişini hesap ederek, kaldırdı, hareketinin zevkini çıkarmak ister gibi çekiçi havada bir an tarttı. O anda Peyami Bey'in kokusunu duydum, burnumda asılı bir sürü deniz kenarı kokusunun içinden. Adam başıyla işaret verdiğinde nöbetçi yerinde değildi; odanın kapısında durmuş, onu seyrediyordu. Adamın eli havada kalakaldı, cüssesi küçüldü. Sonraki anda nöbetçi yine yerindeydi. Bir sonraki anda nöbetçi aynı anda iki yerde de duruyor, ona bakıyordu. Tuhaflık olduğu ortadaydı ama ne olduğunu anlamamıştı. Anlamaya çalışacak biri olmadığını balkonun çöküşü sahnesinden biliyordum. Kımıltısız, bekledi. Devamının nasıl geleceğini görmek için. Nefes bile almadı. Kendinden şüphe etmek yerine ortada bir tuhaflık olduğunu kabul etti ama aynı duruma bir kez

daha maruz kalmak istemiyordu. Belki batıl inançları vardı. Kısmet değilmiş, dedi belki, işareti aldığına inanarak, zamanı gelmemiş. Kolunu indirdi. Yine görüşeceğiz, der gibi çenesini odanın karanlığına doğru şöyle bir uzattı, içeri girdiği sessizlikle odadan çıktı. Ona yol açmak için kenara çekilen nöbetçiye bir köpeğin bile işitemeyeceği bir sesle kapıda beklemesini ve en ufak kımıltıda ikisini de vurmasını tembih etti. Nöbetçi anladı.

Doktor Ramiz de anlamıştı. Bir şey yapması gerekiyordu ve yapacaktı.

— Kımıldamayacaklar, dedi. Uyuyacaklar. Kadın da çocuk da.

— Allah razı olsun Doktor, dedi Peyami Bey. Görüyorsun, taraf tutmaya mecbur ediyorlar insanı.

— Sus, Peyami, dedi Doktor Ramiz. İşine bak.

Çekiçli adam koridoru geçip salona gitti. Yardımcının el fenerinin ışığı yerden yansıyarak salonu aydınlattı.

Evin salonu çalışma odam. Çalışma masamın arkasındaki duvar boydan boya kütüphane. Adam önce kütüphaneyi gözleriyle şöyle bir taradı, ilgilenmedi. Galiba aradığı kitap ya da kitap boyutunda bir şey değil. Çekiçini yardımcıya uzattı, sonra ilgisini masaya yöneltti. Masanın üstü dosyalar, kitaplar, defterler, kağıtlar, kalemler, kalem kutuları, mürekkep şişeleri, kartuşlar, bardak altlıkları, laptop, mouse, karmakarışık. O hali görünce ben bile uzun zamandır ve düzenli olarak çalışıyormuşum hissine kapıldım. Çalışma masası düzensizliğinin böyle bir düzen ima etmesi çok tuhaf. Aklıma çalışma düşüncesi geliyor. Tezgahtaki. Yazmakta olduğum her romanın ilk adı bu olurdu, zanaate inandığım için. Masanın bir köşesinde gençlik yıllarımda ilk yurtdışı seyahatimde Berlin'de şık bir plakçıda gördüğüm ve sadece burnu aynı benim burnum diye aldığım bir Chopin büstü. Antikacı ahbabım Hami vakti zamanında Şinasi Hisar'ın masasının baş kö-

şesinde durur muş, çok emin bir yerden öğrendik dediği için aldığım gümüş ve fildişiyle süslenmiş maun bir gövde içine oturtulmuş, biraz yavaş çalışan, çabuk yorulan, sık sık küçük anahtarıyla nazikçe kurulmak isteyen ve kurulduğunu sık sık unutan masa saati. Arkadaş eşyalarımı ne kolay unutmuşum. Vaktiyle o masada nabzı atan bir dünyam vardı. Uzun yıllar boyunca içindeydim ve içimdeydi. Karım ben gittikten sonra o dünyaya dokunmamış, hâlâ içinde olmamdan korkarak. Belki de sadece saygıdan. Herkes kendi dünyasını kendisi düzene koymayı ya da kendisi bitirmeyi hak ettiği için.

Peyami Bey çekiçli adamın yakınına sokuldu, aklını okuyamıyordu ama gördüklerini görmeye çalışacaktı. Adam bence ilk olarak laptopla ilgilenmeliydi ama oralı olmadı. Kağıtları şöyle bir yayıp ne olduklarına baktı, sonra tek tek, dikkatle, şeffaf dosyaları gözden geçirdi. Dosya aradığına inanmaya başladım. Ama masanın üzerindekiler değil. Onlar benim için bile önemsiz şeylerdi. Birkaç genç yazarın postayla gönderdiği, okur, fikrinizi söyler misiniz dosyası, bir iki yayıncıdan gelmiş, bir göz gezdirip önsöz ya da tanıtım yazar mısınız dosyası, o tür tozlanmaya bırakılmış şeyler, hepsi fi tarihinden kalma. O sırada masadan küçük bir çan sesi geldi, kısacık bir kristal çınlaması. Adam vücudu o an nasılsa öyle kaldı, eli havada, kağıtların, dosyaların üzerinde. Adamda donma yeteneği vardı. Beklenmedik bir ana yakalandığında ne olduğunu anlayıncaya kadar kendini öylece donduruyordu. Tıpkı daha önce odada olduğu gibi. Pür dikkat, kımıltısız, gözleri boşluğu tarayarak sesi kavramaya çalıştı. Peyami Bey adamın aradığı şeye yaklaştığını düşünüp dikkat dağıtmak için bir şey yaptı sandım; çünkü o şeyi ondan önce bulmak istiyordu. Takdirle Peyami Bey'e bakınca onun da şaşkın olduğunu gördüm. Hayır, sesle ilgisi yoktu. Ne oluyor, der gibi o da dönüp etrafa baktı. Adam o sırada bir-

den sesin ne olduğunu anladı. Hızlı gözleri masanın köşesinde duran saatin üstünde sabitlendi. Ses saatten çıkmıştı. Adamın hakkı vardı, o yana bakınca benim aklımda da ses saate yerleşti. Kaç yıllık saatim, arada bıkkın bıkkın sızlanır, söylenirdi ama alarm şeklinde ses çıkardığını hiç duymamıştım, çünkü çalar saat değildi, olsa çalsın, ama değildi, saat başlarını bile vurmazdı, o kadar yaşlı ve yorgundu. Kendisi dışında bir güç tarafından zorla çaldırılmıştı saat, görünmez bir elin kadranı koruyan kristal cama bir kez vurmasıyla belki, bir tatlı kaşığının ucuyla. Adam bir soru hırıltısı çıkardı. Biz yine ondan sonra gördük: saatin nazik gümüş ayaklarının altında bir zarf duruyordu. Adam başka her şeyle ilişkisini bir anda kesti. Uzanıp bir eliyle saati kaldırdı, diğer eliyle zarfı aldı. Kendisine mektup geldiğinden emindi. Zarfı ışığa doğru çevirip üstünde yazılanları okudu ve yüzünün karanlığından haris bir zevk gülümsemesi yayıldı.

— Herif doğru yerde, dedi Peyami Bey. Artık şüphem kalmadı. Onun da kalmadı.

— O halde artık gidebilir miyiz, Peyami?

— Hayır. Zarfı okuyamıyorsun, değil mi, Doktor?

— Hayır, Peyami.

— Herifin gözünden de bir şey alamıyorsun, değil mi?

— Hayır, Peyami. Herifte göz yok.

— Vardır da sen göremiyorsundur.

— Peyami.

— Kızma Doktor.

— Kızmadım. Bu herifin gözlerini saklamışlar. Kara bir lastiğin içine gömmüşler. Aksetmesin diye. Gördüğü gözünden okunmasın diye.

— Vay canına.

— Evet. Ama asıl önemlisi, tahmin ediyorum burada olduğumuzu biliyor.

— Bizim mi? Bizi nereden tanıyacak?

— Komik olma. Bu adam çok akıllı. Demin anladı, buradayız. Kim olduğumuzu bilmiyor ama burada olduğumuzu biliyor. Zamansız bir aksilik çıkmasın diye kadını öldürmedi. Komplikasyon istemiyor. Fakat amacına ulaştığını hissettiği anda ani bir hareketle bizi gafil avlayacak.

— Doktor. Korkutma beni.

— Kork. Hızlı düşün, kendini hazırla. O kendini hazırlıyor. Plan yapıyor. Sen de yap.

Başımı uzatıp baktım, ben okuyabilir miyim diye. Zarfın üstünde eski yazıyla iki satır yazı vardı, okunuyordu. Niye okuyamadıklarını anlamadım. Eski Türkçe Peyami Bey'in anadiliydi oysa. Ömrünün sonuna kadar kişisel notlarını eski yazıyla tutmuştu. Belki göremiyorlardı. Belki hatta üç boyutlu olmayan şeyleri göremiyorlardı. Galiba Peyami Bey daha önce yazıdan, sesten bahsedince bunu kastetmişti. Merak edip açıklamasını istememiştim. Ben galiba bir ayağım hâlâ hayatta olduğu için görüyordum ama ben de eski yazı bilmediğim için okuyamıyordum.

Adam zarfın içinden bir kartpostal çıkardı, usulca, saygıyla, ve ön yüzündeki fotoğrafa dikkatle baktıktan sonra arka yüzündeki yazıyı okumaya başladı. Fotoğraf derme çatma bir şehir meydanını gösteriyordu, denizli bir şehir, geride ve biraz yüksekte bir saat kulesi vardı. Geçen yüzyıl başlarından bir Anadolu şehri. Veya önceki yüzyıl sonlarından. Arka yüzde yine eski yazıyla beş altı satır, hizasını kaybetmiş, havaya doğru kıvrılmış bir metin, bizim eski Türklerde ufuk çizgisi duygusu yokmuş, artık eminim. Üstelik berbat bir elyazısı. Okunmaya çalışılsa harf harf sökülmesi gerekecek türden. Ama adamın anadiliydi ve rahat okuyordu. İçe işleyen bir mesaj okuyan herkeste olduğu gibi okudukça duruşu değişti. Haberler büyüktü. O kadar ki az sonra, yazıya tekrar

tekrar göz gezdirirken usulca koltuğuma oturdu, arkasına yaslandı ve okuduklarını sindirmeye çalıştı. Güçlü duyguları olan bir adamdı. Ama güçlü duyguları olan insanların aksine güçlü bir iradesi de vardı. Yüzünün karanlığı içinde, bir an geldi, burun delikleri dışarı doğru kuş kanatları gibi genişçe açılarak devasa ciğerlerine hızla hava doldurdu. Bir şey yapacaktı. Hemen yapacaktı. Haberler büyüktü evet ama yeterince iyi değildi ama hâlâ yapacak işi vardı. Koltuktan kalkarkenki hızına bakılırsa yapacak çok işi vardı. Kalktı, sanki kartpostalda verilmiş tarifi arar gibi kütüphaneye döndü, pencere tarafındaki raflara doğru gitti. En baştaki raf cam kapaklıdır, içinde benim romanlarım durur, her yeni baskıdan üç beş adet oraya koyardım, seyretmesi hoşuma giderdi, geldiğim yolu düşünür, hayatımın boşa geçmediğine inanmaya çalışırdım. Adam o kapağı açtı ve kitapların üzerinde birkaç adet birden yatık duran, henüz rafa yerleştirilmemiş bir kitabı eline aldı, baktı. Ben de baktım. Üstünde adım yazan bir kitap: Yasak Hatıralar. Ben yazmışım! İyi de, dedim, ben böyle bir kitap yazmadım ki!

O an rüya görüyor olmayı çok isterdim. Doktor Ramiz'in hatıralarımla oynarken bir hata yaptığını, geçmişimi bir başkasınınkiyle karıştırdığını düşünmek bile iyi olurdu. Ama bu! Yazmadığım bir kitabın üstünde adımın olması. Üstelik kitabın kapağı da kötüydü. Karartılmış bir zemin üstünde ipte sallanan bir adam, hatta belki bir kadın. İğrenç! Kalitesiz! Adam az önce aldığı geniş soluğu şimdi kitaba bakarken ağır ağır geri veriyordu. Haklıydı. O da benim kadar sarsılmıştı. Aynı güçlü duyguları paylaşıyorduk. Kitabın kapağını açınca sayfanın ortasında roman kelimesini (bu özellikle belirtilir, hikaye kitabı sanılıp satış şansı düşmesin diye) gördüm, onun üstünde adım, onun üstünde de tekrar romanın adı: Yasak Hatıralar ve altında bir altbaşlık: Bir Çıkmazın Anatomisi.

Eyvah eyvah, dedim, böyle bir roman adı, tam battık! Adam da yüzünü ekşitti, hissettim, bana hiç saygısı kalmadı, onu da hissettim. Derken sol sayfada kitabın yayın tarihi gözüme takıldı. Birinci Baskı, Kasım 2019. Yüzümdeki bütün kemikler dağılmamış ya da Doktor Ramiz duygularımın küçük bir kısmını serbest bırakmış olsa gülmekten yerlere yatardım. Kitap eğer gerçekten yazılmış ve basılmışsa gelecekte yazılmış ve basılmıştı. O halde biz de şimdi gelecekteydik. Çünkü o gün, yani Beyoğlu'nda saldırıya uğradığımda sene 2013'tü, aylardan Aralık'tı. Gelecekte olduğumuza inanmamamı sadece adamın ciddiyeti engelliyordu. Bir şey desinler diye Peyami Bey'e ve Doktor Ramiz'e baktım, hâlâ okuma sıkıntısı içindeydiler ve neler olup bittiğinden habersizdiler. Daha da tuhafı sonra aklıma geldi: 2019'da kitap yazmışsam ölmemişim, ölmeyeceğim demektir. Ama, diye düşündüm, şimdi 2019'da isek bu 2019'da kalacağımız, hayata buradan devam edeceğimiz anlamına mı geliyor? Herhalde gelmiyordur. Gelmesin. Dönelim. Dur. Meseleye bir de iyi yanından bak. Ölmemiş, hayata ve işine dönmüşsün, ailen de ölmemiş, kimseye bir şey olmamış, zavallı köpecik öldüğüyle kalmış, sen de depresyonunu atlatmış, oturmuş bir roman yazmışsın. Bu iyi olmalı, değil mi? Hatta kitap Kasım ayında çıktığına göre kitap fuarına yetişsin istenmiş, demek ki satışlarda patlama bekleniyor. Bak bak! Bak sen! Seni düzenbaz. İçinde bir şey kıpırdandı, başarıyı görünce hayatı sevecek gibi oldun. Ama satış patlaması gayet normal yazılmasın, basılmasın diye bu kadar patırtı yapılan, can yakılan bir kitap yazılınca, basılınca. Demek ki bu kitapta bir şey var. Hürriyet, demişti Peyami Bey. Hürriyet pek ilgilendiğim bir kelime değil. Umursadığım tek hürriyet dilediğim zaman dilediğim yere gidebilmek ve kimseye hesap vermek zorunda olmadan orada kalabilmek veya dönebilmektir. Burada, besbelli, daha fazlası

mevzubahis. Hayat memat meselesi olanı. Kendisinden fazlasını düşünenlerin tanıdığı, ilgilendiği hürriyet. Ama bu hürriyet için benim seçilmiş olmam çok ironik, en azından absürd. Çünkü talip değilim. Ama benim karşıma çıktı. Ceza olarak mı? İnanmadığım bir şeyi yazabilir miyim peki? Hayır. Ama cellatlara karşı? Sadece bu sebeple? Buna inanabilir miyim? Zavallı Sinbadcık. Öldü.

— İmkanın varsa şu adamı imha et, Peyami. Yol yakınken durdur şunu.

— Bekle, Doktor. Daha durumu anlamadık.

— Durum feci, Peyami. Senden başka herkes anladı.

— Bekle yahu.

Adam kitabı yerine bıraktı. Kapağı kapattı. Nazikti. Zarif, hatta. Kartpostalda söylenenleri gözüyle görmüştü. Tekrar masaya döndü, koltuğa oturdu, ve yine nerede bulacağı kendisine söylenmiş olmalı ki, masanın sağ tarafındaki en alt çekmeceyi açtı, içinden ince uzun bir kutu çıkardı, çelik bir kutu, şu kiralık banka kasaları gibi. Eh, aradaki yılları yaşamadığım için kutuda ne olduğunu bilmiyordum. Ben de merak ettim. Hayatta hiç kiralık kasada saklayacak kadar değerli bir şeyim olmamıştı. Olsa, annemin mücevherleri olurdu ama onların da bana kalmayacağını biliyordum. Annemin sefil sanatçı kocaları. Adam kapağı açtı, üstüste düzinelerce kağıt, zarf, telgraf, pusula, birkaç defter, kısaca bir sürü evrak, hepsi eski, çok eski, ve ayrıca eski yazı, sararmış, kimi yırtık pırtık, kenarları dağılmış, kimi iyice kahverengileşmiş. Bunların ne olduğunu bilmeme, anlamama imkan yoktu. Ama adam biliyordu ve esefle dudağını büktü. Aradığı bunlardı. Esef, geç kalmış olmasından geliyordu, o kadarını anlayabildim. Ama hissettiği şeyin yıkım değil esef olmasının sebebi aradıklarını geç de olsa bulabilmiş olmasıydı ki o kadarını da anlayabildim. Kısmi zafer duygusu. Sonucu hiç yoktan iyidir'e getirmek ve onunla uzlaş-

mak. Ama çoğu, eh, onu hevesli olmasam da anladım, bende kalmış oluyordu. Zaferin çoğu, demek istiyordum. Tıpkı ızdırabın çoğunun olduğu gibi.

Adam yığının en üstündeki kağıdı aldı, şöyle bir bakıyormuş gibi yaptı, sonra dudak bükme hareketinin karşılığı olacak bir bilek hareketiyle ötekilerin üstüne atıp kutunun kapağını kapattı. Kapattı ve durdu, gözleri kutuda, kulağı etrafta. Sonra kalktı, yavaşça. Ses çıkarmamak için değil düşünmek için yavaşça.

Diğer adam el feneriyle onun önüsıra yeri aydınlatırken çekiçli adam ellerini arkasında birleştirip bordo ayakkabılarının üstünde usul usul yaylanarak, her adımda tatlı bir s sesi çıkararak masanın önünde volta atmaya başladı. İşiyle meşgul herkes ilgi çekicidir. İçine kapanmış, ciddiyetle düşünmekte olan herkes saygı uyandırır. Adamı tanımasam o an onu seyre dalabilirdim. Ama adi bir pusucu ve daha da adi bir köpek katili olduğunu biliyordum. O da artık sonuna geldiğini biliyordu. Masanın önünde birkaç tur tamamladı, sonuncu olduğunu o ana kadar tahmin edemeyeceğim son turu tamamladığında gayet sıradan bir eşya toplama hareketi yapıyormuş gibi kutuyu koltuğunun altına aldı, koridora doğru devam etti. Sokak kapısının önünde durdu, bir kolu karnına doğru bükülmüş, kutuyu kendine yapışık tutarak. Öylece durdu, gözleri yerde, bekledi, bekledi, bekledi. Gerginlik yatak odasının kapısının önünde elinde susturuculu tabancayla bekleyen nöbetçiye kadar yayıldı. Herkes bir şey bekliyordu. Adam elini arkaya uzattı ve hemen açık avucuna çekiç geri bırakıldı. Adam çekiçi elinde bir an tartıp, ağırlığını hissedip, elini indirir gibi yaptı ve birden sertçe nöbetçiye doğru havaya attı ve atmasıyla sokak kapısını açıp dışarı çıkması, kapıyı üstüne çekmesi bir oldu. Çekiç daha havadaki yükselişini tamamlamadan adam kaybolmuştu. Büyük adamların kaçışı da

büyük oluyor. Arkasında muazzam bir boşluk bıraktı: yaşadığımız an tükenmiş gibi kalakaldık, hepimiz, yaşayanlar, ölüler, uyuyanlar.

— Ne oluyor? diye inledi karım.

— Peyami! dedi Doktor Ramiz.

— Eyvah! dedi Peyami Bey.

— Anne! dedim ben.

O an evdeki uzay da bocaladı. Koridor boylu boyunca esnedi, uzadı. Öyle ki çekiç havada kararsız kaldı, ivmesini kaybetti: nöbetçinin ilk anda geleceğini sandığı ve tutmak için kendini hazırladığı yere kadar gitmeyecekti, kısa düşecekti. Elinde tabancası, diğer eliyle havadaki çekiçi tutmayı bekleyen ve çekiçi tutmayı o an dünyadaki tek önemli vazife addeden salak nöbetçi çekiçin daha geriye düşeceğini kavrayınca düşüp ses çıkarmasın diye paniğe kapıldı, öne doğru uzandı, yetişemeyecekti, yetişse de dengesi bozulduğu için koca çekiçi tek eliyle tutamayacaktı, iki eliyle çekiçe doğru uçarcasına bir hamle yaptı. Çekiçi sendeleyerek de olsa yakaladı ama o sırada tabanca elinden düştü. Tabancanın fazla hassas bir tetiği varmış, yere düştüğü an ateş aldı, namlu koridorun yukarı tarafına dönükmüş, diğer adamı, emekliliği gelmiş yardımcıyı diz kapağından vurdu. Yardımcı ğğğğğğğğğ diye uzun bir böğürtü koyverdi, el feneri elinden düştü.

— Kim o!? diye inledi karım.

— Baba? diye seslendi kızım.

Kızımın sesi annesinin yanından değil, kendi odasından geldi. Çocuk değil genç kız sesiydi. Kızım büyümüş. Zaman gerçekten geçmiş.

— Eyvah eyvah, dedi Peyami Bey.

— Lanet olsun, herkes uyandı, dedi Doktor Ramiz.

— Hadi koş, dedi annem.

Şimdi yine bana geliyordu, elleyip kaçmaya, beni arkasından koşturmaya. Kımıldamadım. Annem sırılsık-

lamdı. Bütün vücudu mavi elbisesinin altında ışıldıyordu. İçindeki heyecan büyümüş, bana sarıldı, hadi hadi hadi, dedi. Yüzüm göbeğine yapışmıştı. Yol kıyısında, kaldırım boyunca insanlar durmuş, bize bakıyorlardı. Kımıldamadım. Hadi, diye bağırdı annem. Omuzlarımdan sarstı. Kımıldamadım. Sonra hınçla çömelip beni öpmeye başladı, dudaklarımdan, boynumdan, kulaklarımdan. Dili bütün yüzümde. Kımıldamadım. Annem ağlamaya başladı. Beni bıraktı, derine koştu, su beline yükseldiğinde hâlâ koşuyor, hâlâ ağlıyordu.

— Sefil Peyami, dedi Doktor Ramiz. Bir şey yap. Bitir şu işi.

— Adam kaçtı, dedi Peyami Bey. Yakalamamız lazım.

— Öldürecek, dedi Doktor Ramiz. Önce şunu durdur.

Beni kastetmiyordu. Yanlarından geçip kızımın odasına gittim. Kapıdan giriyordum ki nöbetçi toparlandı, çekiçi bırakıp tabancasını yerden aldı. O anda karım başucundaki ışığı yakacak oldu ve daha ışık odaya yayılmadan nöbetçi aynı hızla dönüp karıma doğru ardarda ateş etti. Tabancadan üç ya da dört kez alev çıktığını gördüm.

Peyami Bey geç kalmıştı. Karım öldü mü, anlayamadım, ölse üzülürdüm ama bir yere kadar, neticede yaşını başını almış, hayatının çoğunu ve en güzel yıllarını yaşamış bir kadın. Ölebilirdi. Hatta ölse rahat da ederdim, ne yalan söyleyeyim, ayak bağı oluyordu, onu terkettiğim halde boşanmaya yanaşmıyordu, beni seviyordu anlıyordum, bir gün ona döneceğime inanıyordu, biliyordum, ama sevmese daha iyiydi, ona dönmeyecektim, filan falan. Ölünün arkasından konuşmamak lazım. Böylece ona ne oldu diye bakmadım. Kızımın odasının kapısında durdum, döndüm ve odaya girecek olursa nöbetçiyi durdurmaya kararlı olduğumu hissettim. Gücüm var mıydı, ne yapabilirdim, hiç düşünmedim. Ama gerekeni yapa-

cağıma, kızımı koruyacağıma inanıyordum. Nöbetçi aynı hız içinde benim bulunduğum kapıya döndü, kızımın yatağı odanın iç tarafındadır, kapıdan görülmez, kızımı da öldürecekti ve döner dönmez benimle yüz yüze geldi. Beni görmediyse de bana dokunduğunu, çarptığını hissetti, duraksadı. O an sadece ona kafa atabileceğimi, onu ısırabileceğimi düşündüm ama bütün yapabildiğim zayıf bir çene hareketiyle yüzüne tükürmek oldu. Ölüler kötü kokmuyor. Ama ölmekte olanlar sanırım çok kötü kokabiliyor. Hayır, bakterilere ait bir kötü kokudan bahsetmiyorum, sülfürlü tonlardan değil, hayır. İçi kötülük kokan bir kötü koku, adını belki korku kokusu koyabilirim, daha fazla tarif etmem zor. Nöbetçinin o kokuya hapsolduğu saniyeler içinde biz de zaman kazandık.

Peyami Bey yılgın bir öfkeyle, bağrını yırtarcasına bir hareket yaptı ve boynundaki elması koparıp ortaya doğru fırlattı. Aynı anda iki odanın kapısı kendiliğinden kapandı. Ben kapının dışında kaldım. Kızım artık emniyetteydi. Ne olacaksa iki adama olacaktı. İlk defa yaşamdan sevinç duydum. Elmas milyonlarca su zerresine parçalandı, koridorun havasını istila etti; iki adam nefes alamaz, nefes almaya çalıştıkça boğulur oldular. Yaralı olan zaten sokak kapısının yakınındaydı, tek bacağı üstünde kapıya gidip kendini dışarı attı, yere yığıldı, ağzı açık, göğsünün üstünde kendini çeke çeke merdivenden aşağı kaymaya, yuvarlanmaya başladı, arkasında bir kan çizgisi. Nöbetçi daha kendindeydi. Gençlik, ne de olsa. Ayrıca galiba hayatta kalıp bu olanların intikamını alma kararlılığı içindeydi. Tabancasını kılıfına sokup, koluyla burnunu kapatıp, o da iki büklüm, öksüre öksüre, kapıya gitti, kendini dışarı attı, koşa koşa merdivenden indi, diğer adamı görünce eğilip kolunu tuttu, onu da arkasısıra çekerek aşağı indi. Merdivenden öksürük sesleri ve dizi her basamağa çarptığında yardımcının çıkardığı böğürtü

yükseldi, hemen sonra kesildi ve ortalığı hızla, ağır bir sessizlik kapladı. Nasıl olduğunu hemen kavrayamadım ama Peyami Bey geç de olsa hayatı durdurmuştu. Odaların kapıları açılmış, havadaki su zerreleri buz zerreleri sağanağı halinde her şeyi, bütün uzayı ve zamanı dondurmuştu. Bu kez, galiba, soğuk uyutacaktı.

— Bitti mi, Peyami? dedi Doktor Ramiz.

— Bitmedi, Doktor, dedi Peyami Bey. Biteceği de yok.

İkisi de öfkeliydi. Birbirlerine kızgındılar. Doktor Ramiz bu sefer Peyami Bey'den çekiniyordu. Etrafa baktı, havayı dolduran, boşluğun kendisi haline gelmekte olan buz dünyasına.

— Bu tam bir icraat oldu, Peyami. Büyü çalıştığını biliyordum ama bu, bu bir hayli üst seviyede bir çalışma. Neden daha önce yapmadın?

— Yapabileceğimi bilmiyordum. Son anda aklıma geldi.

Eli düşünceli bir şekilde boynuna gitti. Elmasın yerini yokladı. Elmas yoktu.

— Elmasa yazık oldu, dedi Doktor Ramiz. Geri alma imkanı olmaz mı Peyami?

Peyami Bey yüzünü buruşturup Doktor Ramiz'e hızlı bir küçümseme bakışı attı.

— Bir kerelikti, dedi. Nereden geldi, onu bile bilmiyorum.

Kadından gelmişti, adres soran kadından. Peyami Bey farketmemişti, o zaman ben de üstünde durmamıştım ama kadından ona kalan ya da kadının onda sebep olduğu bir şey. Bunu anlamaya başlamış mıydı, sonra üzerinde düşünecek miydi, kestiremedim. Ama kadına birkaç hayat birden ve yeni bir şans borçlu olduğumuzu biliyordum.

— Geri alabilirsen eğer, diye usulca yokladı Dok-

tor Ramiz, iyi olur. Değerlendiririz çünkü. Bayağı iriydi. Ve çok temizdi. O kadar ki sahte sandım da üstünde durmadım. Yoksa burada bırakmana izin vermezdim, Peyami.

— Adamın peşinden gitmemiz lazım, dedi Peyami Bey. Hadi, yürüyün.

— Burayı böyle bırakamazsın, Peyami, dedi Doktor Ramiz. Kadın vurulduysa? Yaşıyorsa?

— Hadi, dedi Peyami Bey. Kaybedecek vakit yok. Adam bizi fena kandırdı.

— Sana dedim Peyami, dedi Doktor Ramiz. Böyle konuşmayı sevmem ama dedim. Son anda bir halt karıştıracak dedim. Hazır ol dedim.

— Ama ne yapacağını söylemedin. Benim aklım da o kadar kudretli değil, ne yapayım, o kadarını düşünemiyorum.

Peyami Bey son elmas patlamasından sonra her ne kadar sıkıntılı da olsa daha kendine güven sahibi bir adam olmuştu. İtiraz edilmesi daha zordu artık, sözleri ağırlık kazanmıştı.

— Yürüyün, dedi ve kapıya yöneldi.

Doktor Ramiz gitmeye herkesten çok hevesliydi ama ısrarını sürdürdü.

— Burası ne olacak böyle? dedi.

— Bilmiyorum, dedi Peyami Bey. En sonra bir çaresine bakarız.

Kızım hayatta olduğu sürece benim için mesele yoktu. Bırakalım uykusuna dönsün, dilediği kadar uyusun. Büyümüş zaten. Neredeyse genç kız olmuş. Yaşayamış ve yaşayacak. Gerisi önemli değil.

Merdivende boğulmamaya ve kaçmaya çalışırken donakalmış iki adamın yanından geçtik. Dışarı çıktık. Kar başlamıştı. Gerçek kar. Göz açtırmayan, tene değince yakan kar. Her yer kar altında kalmıştı. Araba yerinde

duruyordu. İçinde şöför, yerinde duruyordu. Tek bir ses yoktu, havadaki hareket dışında tek bir kıpırtı.

Peyami Bey bir süre etrafa bakındıktan sonra adamın uzaklaşan ayak izlerini farketti. Karda açılmış, yağan karın örtmeye çalıştığı izler. Peyami Bey izleri bulduğu için sevinemedi. Takibe başladık. Bazı yerlerde izleri kaybettik. Döndük, baştan başladık. Çekiçli adam olağanüstü bir hızla gitmiş olmalıydı. Koşmuştu. Adımlar öyle söylüyordu. Her iki izin arası çok rahat iki metre vardı. Dev bacakları olması normaldi, o cüsseyi taşıyan. Arabaya binmemişti çünkü kar yağıyordu ve çünkü araba sadece yoldan gidebilir ve yol bellidir. O kendini kaybettirmek istemişti. Doğruca karşıya geçmiş, parkın içinden yokuş aşağı Maçka'ya inmişti ağaçların arasından, çalıların içinden, duvarların üstünden. Yokuş aşağı, denize doğru. Arabayla o hızla kaçamazdı. Ayak izleri Dolmabahçe'de, deniz kıyısında bitti. Oradan bir yolunu bulup karşıya geçmişti. O havada yüzdüğünü görsek şaşırmazdık. Zaten yüzmediğini düşünmeye de gerek görmedik.

— Adam büyük düşman, diye mırıldandı Peyami Bey, çok büyük.

Karşıya geçmek bizim için daha kolaydı. Denizi geçtik ve doğruca Salacak'a çıktık. Ayak izlerini aradık. Yoktu. Tek bir iz yoktu. Tüm İstanbulluların, tüm kötülerin ve tüm iyilerin ve tüm zararsızların ve en şaşkınların, en arayanların bile uykuda olduğu en donmuş saatti. Boğaz'ın iki yanına doğru baktık. Ne sokaklarda tek bir ayak izi, ne de karın altında tek bir insan kıpırtısı. Denizin ve göğün karanlığı arasında büyüdükçe büyüyen sonsuz bir beyazlık. Adamın bizi yanılttığına, izini kaybettirdiğine karar verdik.

5

Yataktan düşüyormuş gibi ani bir ışıksız çırpınma hareketiyle gördüm geri döndüğümü. Her şey iki nefes arasında olmuştu ve iki nefes arasında şimdi binlerce telaşlı nefese ihtiyacım vardı. Başım dönüyordu, hemen sonra bulantı hissi geldi, kusacak oldum, böğürdüm ve o zaman sadece yatağıma geri döndüğümü değil aynı zamanda sedyeyle ambulansa konulduğumu da gördüm. İki ayrı yerde iki ayrı hayat yaşıyordum. İkisinde de hemen hemen ölüydüm. Ambulansta bilincim bir an açılıp kapandı boğazımdan delik açılır, dışarı köpüren kanın içinden ciğerime hortum sokulurken. O sırada bir Mustafa ismi duydum, sağlıkçı olduğunu anladım ve ona yalvaran gözlerle sessizce elimde olmadan hatta hiç istemeden galiba dedim ki lütfen devam et Mustafa Bey kardeşim, çekinme, neremi istersen kes biç dik, artık acı hissetmiyorum, yeter ki beni kurtar. Böyle. Kimse duymadı ama demedim diyemem. İnsan kendisinden ibaret değil. Bilinç var,

bilinçaltı var, evet, ama daha da altı var ki orada can sadece kendi bildiği dili konuşuyor: yaşama arzusu.

Bulantı hız yüzündendi. Hız nasıl kolay kazanılmıyorsa kolay kaybedilmiyor da. Hızın bir fiziği var, fiziğin olmadığı o yerde bile. O kadar ki geri döndüğümü gördüğüm an içime sığamayacağım korkusu yaşadım. Hareketsiz kaldığımdan emin olmam zaman aldı. Şimdi hâlâ tam sınıflandıramadığım bütün o oluş halleri arasında bazen insanın ruh değil akıl, bazen akıl da değil histen ibaret bir yaratık olduğunu düşünüyorum. Hayatımız sona ererken sanırım hayvanlarla aynı düzlemde eşitleniyoruz. Bilinç zaman istiyor. Zaman olmadığında insandan geriye sadece his kalıyor. Sonra bir an hiçlik, bir an sonsuzluk, bir an geri dönüş. Bir an köpeğin ölen gözleri, bir an annenin unutan dudakları. Korku nedir, bilmem sanıyordum.

Doktor Ramiz ve Peyami Bey hayata gitmeden önce son gördüğüm yerlerinde oturuyorlardı, sadece şu an daha dik, daha tetikte, gözleri dikkatle bana dikili, çünkü başka risklere ek olarak iki dünya arasında kaybolup gitmiş bile olabilirdim, ne de olsa bir dünyanın karanlığından öbür dünyanın karanlığına geçmenin düşünce hızı içinde kim kimin elini yeterince sıkı tuttuğundan emin olabilir ki. Tek parça halinde ve gören gözlerle onlara baktığımın görülmesi ortak bir rahatlama yarattı. Peyami Bey kendi dünyasına çekilip pencereye doğru döndü. Alacakaranlıkta belli belirsiz bir ışık, belki masanın üzerindeki açık kitaplardan, dağınık kağıtlardan ya da kalemuçlarından yansıyarak yüzündeki paslılığı aydınlattı. Peyami Bey yaşlanmıştı, onu ilk gördüğüm haline dönmüştü, cansız, donuk.

— İyi misin efendi? dedi Doktor Ramiz.

Kime dediğini anlamadım. Gözlerim Peyami Bey'deydi. Onun soruya aldırış etmediğini görünce şaşırarak Doktor Ramiz'e baktım, yüzü ocağa dönük, bakışları de-

lice bir açıyla bana dikiliydi ama bana da bakmıyordu. Görüşü dağılmıştı herhalde, odağını kaybedip. Sesinin de çözüldüğü gibi. Belki ait olmadıkları yerlerden dönerken insanlar çok şey kaybetmiş oluyorlardı.

— Helak olduk yahu, dedi benden cevap alamayınca.

Başı arkaya düştü, koltuğun yüksek arkalığına dayanıp kaldı. Gözleri açık, göz bebekleri kaçmış. Ağzının içinde kaybettiği bir şekeri arar gibi çenesini oynattı:

— İstirahat şart.

İkisinden daha iyi durumdaydım çünkü ait olduğum yerle ait olmak üzere olduğum yer arasında gidip gelmiştim. Aklım rahat çalışıyordu. Geleceğimi görmüştüm. Öldüresiye dövülmeme rağmen hayatta kalmış, yaşamış ve aklıma bile gelmeyecek türde bir roman yazmıştım, istekten veya mecburiyetten, ama yazmıştım. Gelecekte yazmış olacaktım. Galiba halihazırda gelecek olmuştu ve ben de yazmış bulunuyordum. Hem de o zamanı, o süreci yaşamadan. Ama bu mümkün olabilir miydi? Yoksa sadece geleceği mi görmüştüm? Kim çalışmadan bir şey yazabilmiş ki? Ne kadar dayak yerse yesin, ne kadar ölümden dönerse dönsün. Bir yandan hislerim bana henüz geçmişte, daha hastane aşamasında olduğumu söylüyordu. Öte yandan, yaşarsam ve yazmak istemezsem yazmayabilir miydim, bilmiyordum. Ama iş iştir, dedim, hayatta mecbur kalınca ya da yeni bir tutku duyunca ya da bir ikinci varoluş, bir yeniden doğuş, bir ayağa kalkış, bir kendine geliş, bir geri dönüş şansı yakalayınca ona sarılmak gerekir. Sarılır mıydım, bilmiyordum, ama hem yaşayıp hem de bir şey yapmamak benim için bile zor görünüyordu. Sonra, çok hayati bir şey daha vardı: sadece işimi yaparak, yani yazarak birilerinin canını sıkacaktım, hem de çok kötü ve çok güçlü birilerinin. Etki yaratmak yazının arzu edilen bir sonucudur. Yıkıcı, çıldırtıcı bir etki yaratmak ise yazının istisnai bir ödülüdür. Yasak Hatıralar.

Keşke ne yazıyor olacağımı da bilebilseydim. Roman diyordu ama roman olduğundan bile emin değildim. Acaba başarıya susamış bir yazar olarak modernist romanlar yazmayı bırakıp elime tutuşturulan yeni malzemeye uyup belgesel, biyografik, tarihi bir şey mi yazmaya karar vereceğim? Ya da acaba burada bulunup bunları gördükten sonra mı, ve bunların sonucunu da gördükten, olanları anladıktan sonra mı yazmaya karar vereceğim? Roman ya da değil, yaşamış ve o kitabı yazmış olmak herhalde iyi olurdu. Kişisel estetiğimde bir yere oturtamasam da yazı yazıdır. Tarih arada bir özel bir yazara ihtiyaç duyar, iyi bir yazara, sessizce hırpalanmış, gururla feda etmiş, yeterince beklemiş ve istemeyi de korkmayı da bilmeyen bir yazara. Kitabın adıyla, kapağıyla uğraşmaya kalkmayacak kadar kendini işine adamış bir yazara. Ben öyle bir yazar mıyım? Yaşasam olur muyum?

Evet ama gerçekten yaşayacak mıydım? Şart mıydı? Bütün o gelecek, uğruna insanların ve köpeklerin öldüğü o önemli kitap, bütün o tasarım bir yanılsamadan ibaret olamaz mıydı? Vücudumun bütün gizli direncine rağmen iradem o an bulunduğum yerde, Peyami Bey ve arkadaşının Simeranya dedikleri ama bence öbür dünyanın kendisi ya da duraklarından ya da kenar mahallelerinden biri olan derme çatma diyarda yaşamakta inat edemez miydi? Hastanede yaşatılmaya çalışılıyordum ama doktorların bize hiç yardımcı olmuyor dedikleri şu ölümcül hastalardan biri olmayı ve ameliyat masasında kalmayı beceremez miydim? Hayatta önem kazanacaktım da ne olacaktı? Daha önce kazanmıştım da ne olmuştu? Yalnızlıktan ve tutkusuzluktan başka ne kalıyordu insanın eline? Devam etme mecburiyetinden başka ne? Kendini unutturmama, okurunu kaybetmeme, gazetecilerle iyi geçinme çabasından başka ne? Yazdığım üç dört roman beni ölümsüz yapmaya yeter. Üstelik, ölün-

ce, hem de öyle iç sızlatan bir şekilde öldürülerek ölünce bir ilgi patlaması yaşanır, insanlar beni o zamana kadar ihmal ettikleri için utanır, beni öldükten sonra değeri anlaşılmış yazarlar sınıfına sokarlar, romanlarım önem kazanır, ve hatıram değer. Kızım için endişelenecek bir şey olamaz. Annesi başında. Varsın babasız büyüsün. Kim babalı büyüdü ki? Hangi baba yaşadı ki?

Evet. Ben burada iyiyim. Şimdi yine dön o bayağı hayata, yazmak yetmesin, tanıtıma giriş, ona laf anlat buna laf anlat, gülümse, etkileyici bakmaya çalış, eleştirileri olgunlukla karşılıyor numarası yap, sonra tekrar içinde hırs ara, istek ara, mazeret ara, kendi eğitimini değil başkalarının cahilliğini ve yeteneksizliğini kıskan, zevksizliğini kıskan, kolaycılığını kıskan, kazancını kıskan, yeni genç karısının güzelliğini kıskan, kıskanmaktan utan, edebi kalitenden, güzellik çizginden geri adım atmamaya çalış, ama kendinle gurur duyuyormuş gibi yaparken kendine içerle, etrafa içerle. Yorgunluk yorgunluk yorgunluk.

Ve en ağırı: çalışmak. Başarı kimseye hazır gelmez, hele bir yazara asla. O romanın başına oturup yine katır gibi çalışacağım, seneler senesi. Bazen iki gece üstüste hiç uyumadan çünkü uykum gelmeyecek Peyami Bey'in dediği gibi, yatsam da uyuyamayacağım, çünkü aklım aynı şu anki gibi amansızca işlemeye devam edecek. Şimdiden belli zaten: en az beş senemi alacak o roman, bir mucize olur da hayatta kalırsam ve büyük bir mucize olur da çalışırsam.

Evet. Ben kalıyorum, Peyami Bey. Siz başka bir yazar tutun.

Ama belki de bir şey olacak, elimde olmayan, fikrimi sormaya tenezzül etmeyen bir olay, bir durum, ve hayata dönüp kaldığım yerden devam etmek bu yaşantının tabii sonucu olacak ne düşünerek ne düşünmeyerek.

Bilmiyorum, Peyami Bey. Belki her şey sizin çizdiği-

niz gibi gider. Hayatın bazen ne kadar karmaşık olabileceğini daha önce de gördüm. Selam bile vermeden seni alıp önündeki yapraklara kattığını. Ve tüketip geri getirip aldığı yere bıraktığını.

Uyusam iyi ama uyuyamıyorum. Midem hâlâ. Hız. Düşünce hızını ölçebilen oldu mu hiç?

Temiz hava almam lazım. Başım dönecek ama kalkacağım. Dışarı çıkacağım. Karda yürüyeceğim. Kar taneleri elmas kıymıkları gibi gözkapaklarımı yırtarken başımı kaldırıp yukarıdaki pencereye bakacağım, kadını göreceğim, öylece onu seyrederek, bakışlarında aşk arayarak, ve cama dayalı ellerinde vaat, hızla beyazlaşarak, aşk uğruna ölmekte olmanın tadını çıkararak karın içinde dikileceğim. Aşk evet öle öle aşık olunacak bir kadın. Bir güzellik, kadın güzelliği kadar ender bir güzellik. Sütü hatırlatacak kadar genç. Belki sorunum yaş. Benim olan şeylerin de benimle aynı yaşta olması. Sanatın canı cehenneme. Aşık olmak istiyorum. Sevgiden ağlaya ağlaya sevişmek istiyorum. Süt tatmini istiyorum. Bu evde değilse bile dışarıda Tanrı var ve bana birkaç saniyeliğine bile olsa o kadını gösterdi, bir bakışta içini içime nüfuz ettirecek, aşka kanmaya yetecek bir süre boyunca. Ve biliyorum, hayatta hiç olmazsa o kadarını öğrendim kadına ve erkeğe dair: aşk eğer hissediliyorsa karşılıklı hissediliyordur, varsa erkeğe de aittir kadına da.

Aşk. Duyduğum tek ses. İçimden beni çağıran tek şey. Hayatıma aşk karar verecek. Bezginliğim değil. Dökülüşüm değil. Peyami Bey değil. Katiller hiç değil. Hayata kanma isteği karar verecek. Her şey başka hiçbir yerde unutulamaz.

Hadi. Tam dışarı çıkılacak saat. Ve her şeyi kaybetmeden dönülmeyecek saat.

— Niye kimse bana cevap vermiyor? diye sızlandı Doktor Ramiz uykuda mı değil mi belli değil.

Peyami Bey uyukluyordu. Gözleri arada bir açılıyor, sonra yarı kapanıyordu. Şöyle iyicene bir istirahat edip dirilene kadar dışarısı alacakaranlık olacaktı. Kar usul usul yağıyordu. Sokak kandillerinin bir solgun sarılığıyla diğeri arasında solgun grimavi. Aralarında kızın yüzünden aşağı kıvrılan saçları. Bir duru genç kız genç kadın güzelliğini bir masala doğru yüceltmek için kıvranan erkek zavallılığı belki yaşadığım şey. Belki. Ama mutluyum.

Gayet tabii bir hareket yapar gibi doğruldum, ayaklarımı yere indirip yatağın kenarına oturdum. Vücudumu o sırada ilk kez farkettim. Üzerimde sabahlık vardı, iyi ısıtılmış hastanelerde hastalara giydirilen ve kolay çıkarılmak dışında hiçbir özelliği olmayan şeylerden, belki ameliyat önlüğü. Onun altında çırılçıplaktım. Ayaklarım çıplaktı. Ayaklarım lekesiz ince uzun, tırnaklarım düzgün kesilmiş, sağlıklı ve bakımlı görünüyor. Karda yürürken trajik bir asalet anlatacak bana dair, ilahi bir acıyı mutlak ve özenilmiş bir sadelik içinde gönülden çeken.

Başımı kaldırdığımda Doktor Ramiz bana bakıyordu. Gözleri örtülü, sanki şimdi bana baktığı son anlar boyunca hızlı dipdiri düşüncelerle dolmuş. Duraksadım, ben de ona baktım, bekledim.

— Annen ne zaman öldü? dedi.

Annem. Buymuş. Annemi görür görmez aşık olan adamlardan biri. Ona kızamadım. Annem öyleydi. Aşık ederdi.

— Efendim? dedim cevap vermek istemediğim için ama isterse annemden bahsetmekten hoşlanmadığımı da düşünmesine izin verecek şekilde.

— Annen, dedi. Annen. Ne zaman öldü?

Annem ölmemişti.

— Yeni, dedim. Çok yeni.

— Hay allah, başın sağolsun, çok üzüldüm, büyük bir kayıp.

— Sağolun. Öyle.

— Çok da genç olmalı, değil mi?

Adi herif.

— E evet, bilmiyorum, genç olmalı.

— Çok yazık. Kanser mi?

Doktor Ramiz annemin ruhunu çağırabildiği için annemin öldüğünü varsaymıştı. O ruhun annemin bende kalan ruhu olduğunu bilmiyordu, annemin içimi bir kez istila eden ve bir daha benden geri alamadığı genç kadınlık ruhu olduğunu. Şimdi onu içimden büsbütün çıkarıp Doktor Ramiz'e vermeye niyetim yoktu. O hızlı an içinde bir daha asla Doktor Ramiz tarafından uyutulmaya izin vermemem gerektiğini düşündüm.

— Kalp. Doğuştan gelen bir araz.

— Çok çok çok çok yazık. Asil bir kadın.

Elini uzatıp usulca koluma dokundu, acımı geçirecekmiş ya da ne bileyim, elini tenimde hissedince samimiyetini kavrayacakmışım gibi. Kederle gülümsüyormuş gibi yapıp başımı önüme eğdim. Annem asil bir kadın değildi, sadece asil görünüşlüydü.

— Hiç merak etme. Tüm imkanlarımla yanındayım.

Tabii tabii. Beni rahat bıraksın diye bir kez daha ve bu kez derin bir kederle gülümsüyormuş gibi yapıp başımı iyice önüme eğdim.

— Anneni özlediğini biliyorum. Onu geri getireceğiz.

Kusacak gibi oldum. Etrafındakilerden zeki olmak ne talihsizlik. Ayağa kalktım. Yatağın ayakucunda duran battaniyeyi rüzgarsız bir hareketle alıp sırtıma örttüm.

— Buraya. Yanına. Sana.

— Eksik olmayın. İnşallah. Ben biraz hava alayım.

— Al tabii.

Kapıya yürüdüm. Doktor Ramiz artık herhalde kendini istirahate bırakır sanıyordum ama yanılmışım. Bu sefer Peyami Bey'e döndü, gözleri hâlâ bende.

— Adam amma kaçtı ha, dedi sesini yükselterek.

Çıkabileceğim inancı içimde boğulacak gibi oldu ama direndim. Peyami Bey'den cevap gelmedi.

— Öyle değil mi, Peyami? diye üsteledi. Neticede senden kaçtı. Sen kazandın.

Kapının koluna uzandım, çevirdim, kapıyı araladım, temiz havayı içime çektim. Daracık çıkmaz sokağımıza yüksek damlar arasından seyrelerek inen kar, kapının önünde Doktor Ramiz'in ve Peyami Bey'in ayak izleri hâlâ olduğu gibi duruyor, dipleri buz rengi. Dışarıda olmak gibisi var mı.

— Kaçtığını tahmin etmiyorum, dedi Peyami Bey soğuk bir sesle. Sadece geri çekildi.

Ayaklarım birden ağırlaştı. Ne demek istedi? Elim kapıda, kalbim duraksamış, bekledim. Peyami Bey'in beni izlediğini ve bana konuştuğunu anlamıştım.

— Başa döndü, diye ekledi. Tekrar gelecek.

Kapı elimden kurtuldu, serbest kaldı, kapanmadıysa da. Kızım! Hayır. O dayak, bir daha mı! Hayır. Bitsin artık. Gerçekten ölmeliyim, diye kendi kendime inledim. Bu kadar sefil bir acıyla yaşanmaz. Hayata da ölüme de lanet olsun. Derin bir halsizlik içinde ona döndüğümde Peyami Bey, alacakaranlığa karşı en az benim kadar halsiz bir karanlık, yarı kapalı gözlerini bana dikmişti. Söylemeye çalıştığı şeyi kolay anlayamayacağımı, farklı kelimelerle tekrar tekrar vurgulaması gerektiğini biliyor gibiydi.

— Evet, dedi. Geçmişe gitti. Korkarım her şeye baştan başlayacak.

6

O gece dışarı çıkmamalıydım, o saatte, o havada. Arkadaşlarımın yanında kalmalıydım. Belki bir kez olsun ilgi görmeye çalışmalıydım. Biz birbirimize ilgi göstermezdik. O yaşta adamlar artık kimsenin özel dertlerini duymak istemiyor. O yaş artık dertlerin azalmış, hayatların yoluna girmiş olması gereken yaş. İlgi kalabalığa dağıtılır, kalabalık aklı dağıtır. O yüzden kalabalık toplanıyorduk herkes herkesi çok sevmediği halde. O gece de kalabalıktık.

Çıktım.

Evin karşısındaki bahçe duvarına oturup bekledim.

Yüzümü göğe kaldırdım. Kar göz açtırmıyordu. Her bir kar tanesi yüzümü boynumu ellerimi ayaklarımı acıtıyordu ama ıslatmıyor, soğutmuyor, susturmuyordu.

Bir yerde uzun süre kalamam. Uzun süren şeyler yaşamaya da dayanamam. Sanmayın ki bunları şımarıklıktan söylüyorum ve dünyanın ne hissettiğime çok önem

verdiğini varsayıyorum. Büsbütün gözden çıkarılmamak için arada bir birlikte bulunduğum insanlara bu tür hor görülüp geçiştirilecek açıklamalar yapmayı son birkaç yılımda adet haline getirmiştim. Bu halin ilk şeklini çok eskiden benden birkaç yaş daha büyük bir sanatçı arkadaşımda gözlemlemiştim. Sanatçı diyorum çünkü genel olarak her sanatı icra ederdi; romancıydı, şairdi, çevirmendi, senaristti, yönetmendi, müzisyendi, ressamdı, karikatüristti, hatta heykeltraştı ve hoşnutsuzdu ve ne kendi yaptığı ne başkasının yaptığı bir şeyi beğenirdi. Adı İlhami'ydi. Adamı yemeğe davet edersin, daha yemeğin ortasına ve daha sohbetin ancak başına geldiğinizde bakarsın adam, yüzü renk değiştirmeye başlamış, ensesini rahatsızca oynatarak başının ağrımaya başladığından yakınır, çok geçmeden de itirazlara sağır, nezaketsiz bir kararlılıkla kalkar giderdi. Esrar ve kokain bağımlısı olduğunu, biraz içki içtikten sonra kendini hızla değişen ruh haline uygun bir yere atmak zorunda olduğunu sonraları öğrenmiştim. Aradan galiba bir on yıl geçti ve ben de son hareketin nezaketsiz kararlılığı bakımından tıpkı onun gibi kendimi kendimle, iç ihtiyaçlarım ve iç düzensizliklerimle başbaşa kalabileceğim bir yere, açık havaya, beni kimsenin tanımadığı, okey oynanan bir kahvehane önüne, deniz kıyısında bir banka, eğer arabımı çalıştırabilmişsem uzak bir parka atma isteği duyar oldum. Kendi içine kaçış, iç yaralarını iç kollarınla sarma ihtiyacı. Ben esrar filan bilmem. Ama o vakte kadar içimin kendimi hissedemeyecek kadar azaldığı, yok olurcasına ağlayasım geldiği anlarda kullanmak için sık sık başvurduğum ciddi ilaçlarla haşır neşir olmuştum. İnsan, benim gibi biri, o uyuşturucu müptelası arkadaşım gibi biri olunca artık günün sebeplerini aşmış oluyor. Neden öyle, hatırlamaz oluyor. En kuvvetli içgüdü gitmek oluyor, çıkmak, kendini dışarı atmak, bazen kaldırıp Boğaz'ın deli akıntılarından birine atmak.

İlhami'yi geride bırakmamak için duygusal çaba göstermiş, hatta benim birkaç yıl içinde hızla artan mesleki başarımın yanında aşağılık kompleksine kapıldığı, o parasız ve ilgilenilmez biriyken ona evimi ve muteber lokanta ve meyhanelerde masamı açmamın onda bana karşı asilik denip geçiştirilebilecek bir hınç yaratmış olmasının yarın hepimizin başına gelebilecek gayet insanca ve kalbin uzun direnci karşısında alabildiğine önemsiz bir karakter krizi olduğu düşüncesine sarılarak bile olsa ondan kopmamış olmayı daha o sıralar, henüz çok geç olmadan, içimden çok istemiştim. Oysa çok daha fazlasıymış, onun için de benim için de. Hayatla arandaki alışverişin sonucundan çok daha fazlası. Aklın nüfuz edebileceğinden, uzmanlığın çözebileceğinden, edebiyatın ifade edebileceğinden çok daha fazlası. Zaman bana öğretti ki başarısızlığı taşıyamayacak biri ne başarısız olmayı göze alabilir ne de başarısız olduğunu kabul edebilir. Sonraki yıllarda İlhami'den haber almaz, ona en sık gittiği yerlerde bile rastlamaz oldum, sonra, arada bir soruşturacak olduğumda, onu sadece gören değil hatırlayan kimse de kalmamış hissine kapıldım.

Dışarı çıktığımda ilk yaptığım şey yine de ikinci kata bakmak oldu. Aklım yerinde değildi ama vücudum o hareket için şartlanmıştı. Sokağa çıkıp başımı kaldırmak, pencereye bakmak. Baktım, çaresizce, düşüncesizce. O kadar ki pencerenin olması gerektiği yerde karla beneklenmiş bir duvar görünce şaşkınlık bile duymadım. Uyuşmuştum. İyi bir hal olduğunu söyleyemem. Algılamak ama tepki verememek. Komada olabilirdim. Sonra gözlerim önüme, boşluğa dikili, öylece oturdum. Bir son, galiba bütün eğilimim gerçek bir son içindi. Pencereyi ya da Seniha'yı göremiyordum çünkü belki aşkın olabilmesi için bir geçmişin, bir aklın ve her ihtimalin ölmesi gerekiyordu. Aşkın olabilmesi için imkansızın istenmesi

gerekiyordu. Aşkın olabilmesi için nihayet insanın çocuğuna, geride bıraktığı ailesine karşı vicdan yükü olmaması gerekiyordu. Ve belki bir sürü başka şey. Bir ara Peyami Bey'in o çok korktuğu Şeytan'ın yine bir girdap halinde gelip beni bitirmesinin makbule geçeceğini düşündüğümü hatırlıyorum. Olmadı. Kötülük kendini kolay veren ruhlara pek itibar etmiyor. Belki o da işiyle gurur duymak istiyor.

O gece Simeranya'nın en uzun gecesi oldu.

Sokak lambaları en uzun o gece yandı. Geceyi ve sıcağı özlemiş yılanlar buzlu deliklerinden birer ikişer çıkıp sokak lambalarını o yüzden sardı.

Uzlaşmadım. Ne Peyami Bey'e ne Doktor Ramiz'e beni etkileme izni vermedim. Maksatlı değil. Hata yapma eğilimimden ötürü.

Peyami Bey sonunda sinir krizi geçirdi ve beni kovdu. Arkamdan Doktor Ramiz'i de kovdu. O da çıktı. Öfkeden titriyordu.

Sonra Peyami Bey kendisiyle kavga etti, kitaplarıyla, defterleriyle, kalemleriyle, hokkaları ve kurulama kağıtlarıyla. Bıkmıştı. Benim kadar hasta olmanın ne demek olduğunu kavrayabileceği bir ruh haline girmekte olduğunu düşündüm.

Peyami Bey'in kendisiyle ettiği kavga babamın aydan aya yıldan yıla çirkinleşen rakı sofrasında, tek başına, artık karşısında onu dinleyecek ben bile olmadan, annemin kaçak hayaliyle yaptığı kavga kadar tanıdık geldi.

Sonra işe Şeytan karıştı. Peyami Bey onunla da kavga etti. Ortalık, işte o zaman, cehenneme döndü.

Bahçe duvarında bitkin vücudumun kendine kardan oyduğu koltukta oturup evin ölüm çığlıklarını dinledim.

Peyami Bey beni durdurmayı biliyordu. Felç olmuştum, elim kapıda, kapı aralık, aralıktan sızan hava ve esen kar taneleri de felç olmuştu. Büyü yaptığını, vücudumda bir etki yarattığını sanmıyorum. Hayal kırıklığına uğratmak, tek başına, insanı felç edebilir, etrafındaki kıpırtıları da. Büyüyü daha sonra yaptı. Duyularımın açıldığını tahmin ettiği zaman. Gel, otur şöyle lütfen dedi ve kendimi buzun üstünde kayarcasına masasının önünde, onun ve misafirinin oturduğuna denk ihtişamda bir koltukta oturur buldum. Gözlerimin ta içine baktı. Hayal kırıklığının izleri hâlâ orada idiyse bile onu endişelendirecek bir şey görmemiş olmalı. Omuzları ufaldı, gözlerini yumup başını geriye attı. Artan karanlığın içinde Doktor Ramiz'le birbirimize baktık. Ona yardım ister gibi bakmış olmalıyım. Bekle der gibi elini kaldırıp indirdi. Peyami Bey her zamankinden daha zorlu bir akıl faaliyeti içindeydi ve alabildiğine tahammülsüzdü. O kadar ki kendine bile uzun süre tahammül edemedi. Gözleri yarı aralık, karşıya dikili, belki bakmadan, görmeden, ama duvarın derinliğinde onunla göz teması arayan ve bizden daha ısrarcı dinleyiciler varmış gibi konuştu.

— Hayatta kime haksızlık ettik, dedi.

Oda derin bir iççekişle karşıladı bu sözü. Soru değildi. Yakınmaya, itirafa, belki af dilemeye girişti.

— Herkese, diye devam etti. Kendimizden başlayarak herkese.

Dışarıda hava eflatuna döndü. Masanın üstündeki açık kitaplar, defterler, dağınık kağıtlar usulca kararıp yüzlerini gizlediler. Peyami Bey ya dünyasında bir şeyleri değiştirmeye hazırlanıyordu ya da dünyası ondan rahatsız olmaya başlıyordu. Kendi kendine yaşamayı öğrenmiş bir dünyanın iradesi. Ya da sadece kar kadar geniş bir utanç. Belki işitilmez bir çaresizlik iniltisi. Peyami Bey'in yavaş sesi.

— Geleceğe inanıyoruz zannedip zulmün önüne düşmüşüz... Seneler senesi zulme şevkle hizmet etmişiz. Makaleler, manşetler, mülakatlar, münazaralar, romanlar... El sıkışırken, selam verirken, sırt sıvazlarken, yol gösterirken... En uzaktakilerden evimizin en içindekilere kadar, hatta kadına bakarken, ellerken, soyarken, dizlerinden tutup bacaklarını açarken... Hele gençlere yaptığımız. Yürüyecek çok yolu olan ve o yolu yürümek isteyen kızlara, oğlanlara. Görmezden geldiğimiz her çabaya. Sindirdiğimiz her itiraza. Utandırdığımız her arzuya. Nihayet, susturduğumuz her hafızaya. Zulüm hayattan büyük, bizden zeki. O daha hizmet istemeden biz bütün benliğimizle hizmetine koştuk.

Sustu.

Kıpırtısız dinliyorduk. Doktor Ramiz, ayrıca, kısık gözlerle dinliyordu, düşünerek, tartarak, önemli olan söyledikleri değil en son söyleyecekleriymiş gibi. Peyami Bey bakışlarını yakına çekti, duvarın derinliklerinden masanın önündeki boşluğa, üçümüzün arasına. Şimdi dinlediğimizi bilerek bize konuşacaktı.

— Gördüğünüz şey zulmün ta kendisiydi, dedi. Zulmün ete kemiğe bürünmüş hali. En değerli şeyimizi bir kere daha elimizden almaya geldi. Her nesilde yaptığı gibi bir kere daha almaya geldi.

Doktor Ramiz hâlâ tatmin olmamıştı. Benim yüzümde işine yarayacak bir anlam var mı diye bana baktı. Bir şey göremedi. Peyami Bey'e baktı, konuşmaya yeltenecek oldu, kendini tuttu. En değerli şeyimizin ne olduğunu mu merak ediyordu yoksa konuşmanın sonunu mu, anlayamadım. Ben ikisini de merak etmiyordum, Peyami Bey'in üslubu ve sahne yaratma becerisi hariç. O zamana kadar artık Peyami Bey'i roman kişisi olarak görmeye alışmıştım, tıpkı hayatımdaki insanlara da yaptığım gibi, en yakınlarıma bile, en dramatik anların sonra-

sında bile, insanları romanın kapakları arasında unutulmaya bırakarak.

Peyami Bey bana döndü.

— Ama bu sefer izin vermeyeceğiz, dedi.

Eflatun. En değerli şeyimiz. Hayat üzerinde düşünmeye başlamak. Bütün o eski boş genellemeler. Sonra inanmalar, kapılıp gitmeler. Eflatuna sarınmak, kendini ufaltıp uykuya dalmayı beklemek. Benim için artık çok geç.

Ben de ona döndüm.

— Ben zulmün veya başka bir şeyin parçası olmadım, dedim. Hiçbir şeyi savunmadım. Romanımı yazdım, oturdum satılsın okunsun iki kuruş para getirsin diye bekledim. Ve hep sustum. Şimdi bir neslin mecburiyetiyle ilgilenmek benim işim değil. Bir öncekinin vicdan azabını hafifletmek hele hiç değil.

Peyami Bey'in yüzüne hızlı bir şaşkınlık gölgesi indi. Doktor Ramiz sevinçle irkildi, ona ne oluyorduysa; belki hikaye okurken yaptığımız gibi mazlumun tarafını tutuyordu ya da ona göre Peyami Bey zaten bozuk bir adamdı. Ama en çok ben şaşırdım. Çok hem de. Hayatımda hiç açıksözlü biri olmamışımdır. Açıksözlü insanlardan, hatta, hazzetmemişimdir. Hikaye okurken insan yazarı sorgulamaya gerek duymaz ya, eline ne verildiyse okur, beğenmezse bırakır, benim için de öyleydi. Daha fazla tepki göstermek kendini boşuna yormaktır. Öte yandan Doktor Ramiz'in sevinci karşısında Peyami Bey'in yüzüne yenik düşmüş bir ifade geldiğini görünce üzüldüm.

— Heyecanınızı paylaşamadığım için gerçekten üzgünüm, dedim. Hayata katkıda bulunabilecek bir sürü yazar vardır mutlaka ama ben onlardan biri değilim. Hayattan tek istediğim beni bırakması. Burada bırakması. Sizden tek istediğim de mümkünse şu eflatun ışığı muhafaza etmeniz. Çünkü masallar kadar güzel.

Peyami Bey dışarıya baktı. Galiba sadece yüzünü kaçırmak için. Doktor Ramiz memnuniyetle beni izliyordu. Peyami Bey'in profiline doğru sesim tükenikliğe yaklaşarak konuştum.

— Bakın efendim, ben hastayım, on altı on yedi yaşımdan beri giderek kronikleşen bir depresyondan muzdaribim, otuz yaş civarında bir sekiz on sene ancak işimi yapabildim, ve öyle çaresiz bir hastalık ki hastalıktan sayılmıyor, uyutan unutturan uyuşturan ilaçlardan başka ilacı yok, sonra çöktükçe çöktüm, birkaç yıldır da yolun sonuna geldiğim çok belliydi. Bence zulüm, eğer zulümle kastettiğinizi doğru anladıysam-

— Doğru anladın, diye sözümü kesti, zulmün ne olduğunu kimse senden daha doğru anlayamaz.

Nefesim büyüdü, ben de onun sözünü kestim.

— Zulüm beni boşuna seçmedi, en zayıfın ben olduğumu biliyor, dedim ve der demez de Peyami Bey'in ne demek istediğini anladım: çektiklerimin beni o yazar yapacağını söylemek istemişti ve o yazar olmak için daha da fazlasını çekmek zorunda olduğumu ve çekeceğimi. İnsanlar beni itiraz etmeden dinliyorlar diye konuştukça cesaretlenmek de sık düştüğüm bir hata değildir ama düşmüştüm. Yüzümün kızardığını hissettim.

— Hastasın, evet. Doktor bunun için burada. Ve zayıfsın, evet. Ben de bunun için buradayım.

Sanatlı bir söz duymak insanı diriltiyor. İçimde hüzünlü bir gülümseme doğdu. Anlamak beni değiştirmiyordu. Bunu da Peyami Bey anlamıyordu.

— Bir tek ben niçin burada olduğumu bilmiyorum, dedim.

— Çünkü hastasın, dedi Peyami Bey.

İçimdeki hüzün gülümsemesi yüzüme yayıldı.

— Aynı şeyleri tekrar yaşayamam, dedim. Mümkünse bir an önce her şey bitsin istiyorum.

— Hasta olmasan ölmek istemezsin, dedi Peyami Bey. Bu bir fasit daire.

— Bu bir zulüm, Peyami, dedi Doktor Ramiz.

Peyami Bey hayret içinde Doktor Ramiz'e baktı.

— Zulüm dedin durdun, diye üsteledi Doktor Ramiz, şimdi kendin zulüm oluyorsun.

Peyami Bey daha da hayret etti; yüzündeki bütün çizgiler birbirine karıştı. Egosu zarar gördüğünden değil, masumiyetten. Ama Doktor Ramiz acımıyordu:

— Zulümle mücadele etmenin zulüm olmayan bir yolu yok mu?

Peyami Bey tanınmaz bir yüzle bana döndü.

— Sana bir şey mi yaptım? dedi.

İki avucunu çaresizce açıp cevap bekledi. Düşünüyor göründüğü kadar derin düşünen bir adam değildi, hiç değilse kendisi üstünde: geçmişine bakıyordu ama bugününe bakmayı ihmal ediyordu, kendisini değil sadece geçmişini değiştirmek istiyordu. Neyse ki yeni bir gerçek ihtimaliyle karşı karşıya kaldığında duraksayacak ve kendini sorgulayacak kadar dürüsttü. Çaresizce ekledi:

— Seni bu işe ben sokmadım ki. Sadece canını kurtardım.

Tabii, haklısınız diyecek oldum, Doktor Ramiz izin vermedi.

— Ama şimdi de canını esir ediyorsun, Peyami. Hakkın yok. Adam beni rahat bırakın diyor. Hayatınızdaki en değerli şeyin ne olduğunu merak bile etmiyor, sen bu sefer izin vermeyeceğiz diyorsun. Daha en basit soruların cevabını veremedin, kalkıp başa döndüler, tekrar gelecekler diyorsun ve seni ciddiye almasını bekliyorsun.

Peyami Bey'in yüzü masumiyetini kaybetti; başı öne eğildi, irileşen gözkapaklarının altından ızdırap pırıltıları çıkmaya başladı. Parmaklarını kucağında birbirine geçir-

di. Doktor Ramiz cevap verecek sanıp bir an sustu. Hayır, Peyami Bey gerisini duymak istiyordu.

— Haksızlık dedin, zulüm dedin. Bunlar büyük laflar, ama bütün büyük laflar gibi boş laflar. Güzel konuşuyorsun, başka. Samimiyetinden de şüphe etmiyorum. Ama yarattığı durumun inceliklerini bilen biri gibi konuşmuyorsun. Bildiği kadarına ortak arayan biri gibi hiç konuşmuyorsun.

Doktor Ramiz'in galiba hayatta en iyi bildiği şey adam ezmekti. Zaten gösterişli bir adamdı; buna bir de nefes hırıltılarıyla kirletilmeyen hızlı konuşmasını, uzun ama dengeli cümlelerini ve el kol hareketleriyle görüntüsünü kesintiye uğratmadan dimdik duruşunu ekleyince ortaya ciddi bir güç çıkıyordu. Peyami Bey'in en iyi bildiği şey ise ezilmeyi önemsememekti. Az sonra dudaklarının kenarına birkaç fotoğrafından hatırladığım o çok ona özel anlamsızlık kıvrılışı geldi ve Doktor Ramiz' den işittiği azarı geride bırakmakta zorlanmayacağını gösterdi. Yüzü yavaşça bana döndü.

— İnandırıcı değilim, güven vermiyorum, öyle mi? dedi.

Yo, asla, diyecek oldum Doktor Ramiz izin vermedi.

— Daha kötü. İnsafsız ve harissin. Bu delikanlıya bakarken mutsuz bir kalp değil bir gelecek, bir plan ve bir sonuç görüyorsun. Önüne bak, bakınca insan gör, yeter. Eskiden zulmün hizmetkarıydım diyorsun, değil mi, ama bilerek ama bilmeyerek, şimdi de zulmüne hizmetkar arıyorsun. Her şeyi batıracaksın korkarım, herkesi, hepimizi.

Peyami Bey'in sözleri ona, benim aksime, anlamsız hatta tehlikeli gelmiş olmalıydı. Ben, yoksa, bireyin hayatla ilişki kuruyorum sanırken politikayla ilişki kurmasına ve o ilişki içinde kendine saygı duyma ihtiyacı arttıkça sertleşmesine alışkındım, neler görmüştüm. Peyami Bey'i

çabuk anlıyor ve pek de önemsemiyordum. Doktor Ramiz bir kez daha haklıydı ama, bilmiyorum, haklılığı bende hayranlık uyandırmıyordu. Belki sevimli olmadığı için, belki elması görünce bayağılaşmasına tanık olduğum için, belki hep ve sadece doğruyu söylediği ve karşılığını uysallık olarak beklediği için. Hayır denmeyi kabul edemeyen adamlardandı Doktor Ramiz. Gücünün nereden geldiği hakkında o sırada hiçbir fikrim yoktu ama gücünün geri kalmış ülkelerde doktorlara gösterilen ilahi saygıdan geldiğini rahatlıkla varsayabilirdim. Gerçi ilk geldiğinde memleket meselelerine dair bir şeyler söylemesi sadece doktor olmayabileceğini de aklıma getirmedi değil ama çok geri kalmış ülkelerde ve devirlerde doktorun büyücü, büyücünün de tanrı mertebesinde olabildiğini bilecek kadar kitap okumuştum. Aralarında gelgitli bir ilişki olması birbirlerine muhtaç olduklarına işaret ediyordu. Doktor Ramiz büyücü idiyse Peyami Bey baş büyücüydü. Peyami Bey hayatı odasında, kitapların arasında geçen bir adam olarak sakin, mütevazi ve derin düşünmeye çalışan, düşündükçe ne çok şey bilmediğini farkeden biri gibi sık sık şaşkındı. Doktor Ramiz ise hayatı insanların ve vakaların arasında geçen, hızlı sonuçlar almaya yönelik ezbere dayalı bir iş yaparak yaşayan biri gibi amansız ve sığdı; küstahlığı da gündelik iş hayatı içinde çabalarının hızlı karşılığını minnettarlık şeklinde almasından ve bütün gündelik tatmin duygusuna rağmen varması gerektiğini hissettiği yere tam varamamış bir adam olmasından geliyordu. Peyami Bey küstahlığın bir hayal kırıklığı belirtisi olduğunu elbette biliyordu. Kaç yılın romancısı, hikayecisi. Bir de şu var: Peyami Bey ego sorunlarını çok gerilerde bırakmıştı. Gücünden, eğer ihtiyaç olursa ve olduğu zaman kullanmak üzere, hiçbir kuşkusu olmadığını, Doktor Ramiz sık sık ıskalıyordu ama, ben hissediyordum.

Böyle. Başkaları üstüne düşünmek insana iyi geliyor.

Kendin üstüne düşünmeden yaşayabileceğini hissediyorsun. Kusurlu insanların cazibesi, hepsi. Yazarı yazar yapan şey. Yoksa, elbette, orada en acıklı durumda olan bendim, bunu da biliyordum. Keşke yazar sadece yazar olabilse.

— Ne iştahlı adamsın Doktor, diye mırıldandı Peyami Bey.

Yüzü hâlâ Doktor Ramiz'e dönük olduğu halde bu sözleri söylediği aynı anlar içinde yüzünden bir yüz daha çıktı, bana döndü ve daha önce bir kez gördüğüm kara bir öfke içinden,

— Ben ilim sahibi adamım! Bana güven! İlmime güven! dedi.

Dondum kaldım. O kısacık muazzam an içine gizlediği şeyi Doktor Ramiz'in önünde de söyleyebilirdi ama herhalde bana gücünü hatırlatma ihtiyacı duymuştu, belki bir de ikimizin, iki kayıp yazarın kader ortaklığının kaçınılmazlığını hissettirme ihtiyacı. Etkileyici bir güç gösterisiydi, kurnaz ve kişisel. Sizi hep böyle görmek istiyorum Peyami Bey, büyü tatbik eder, gerçekliği silip süpürürken, demek istedim ama sustum ama olsun, istemesem de sırdaş olan bizdik, yakın ve benzer olan, Peyami Safa ve ben. Ve benim büyü dediğim, Peyami Bey'in ilim dediği bir özel gücün sahipleriydik. Onunla Doktor Ramiz hayatımıza girmeden önce yaptığımız sohbetleri hüzünle düşündüm. Çünkü ona kalben sadıktım elbette, ama kalbim artık çok uzaktaydı. Onun yerinde derin bir içsıkıntısı ve imkansız bir aşk hayali vardı.

— Beyler, dedim yüksek sesle. Sıkıldım. Çıkmak istiyorum.

İki adam, dikkatlerini dağıttığım için memnun, sessizce bana baktılar. Çıksam, o an, kimse itiraz etmeyecekti.

Kımıldamadım.

7

Peyami Bey hatırşinas adam. Bana ne kadar kızsa da havanın rengini son ana kadar hep o eflatun tonunda sabit tuttu. O zamana kadar Simeranya'da erken sabahlar günün ileri saatleriyle aynı kar ve bulut griliği, kimi seyrek neşeli anlarda ise kar ve bulut beyazlığı içinde oluyordu. Ondan sonra, yani ben sevdikten sonra hep eflatun kaldı. Eğer hâlâ ayaktaysa Simeranya'nın gündüz havasının hâlâ eflatun olduğuna eminim. Değilse de eminim Peyami Bey'in yeni mecburiyetleri olmuştur ve belki benden gıyabımda özür dilemiştir. Ama o an yakaladığım ve muhtemelen raslantı olan o eflatun tarafımdan keşfedilinceye kadar eflatunun kendisinin bile farkında olmadığı bir tondu. Simeranya'da kaldığı için hüzün duyduğum bir iki şeyden biri.

— Kahve içelim bari, dedi usulca ayağa kalkarak. Ne dersin Doktor? İçerken de en basit sorulara cevap ararız.

Doktor Ramiz başını azıcık yana eğip Peyami Bey'in

onunla mı yoksa kendisiyle mi alay ettiğini düşündü. Söylediği onca acı söze rağmen münakaşa çıkmamış olmasını tuhaf buluyordu.

— İçelim bari, dedi kendini mi Peyami Bey'i mi küçümsediği belli olmayan bir sesle. Senin elinden, tabii.

— Tabii. Sen?

Bana döndü.

— Ne ben? dedim.

— Sana da yapayım mı?

— Kahve mi? Yok ben çıkıcam.

— Çıkarsın. İç bir sabah kahvesi.

— Yok. Zahmet etmeyin.

— İç iç.

— E iyi. Madem herkes içiyor.

Ocağa gitti, gönülsüzce yanan ateşten kürekle köz alırken ateş şöyle bir canlandı, odaya turuncu bir sıcaklık yayıldı. İki sayfanın birbirine sürtünme sesi gibi bir ses, kitaplardan çıktığını hissettim, özlenen bir sıcaklığa teşekkür nefesi verircesine odanın duvarlarında gezindi. Peyami Bey közü mangala koydu, mangalı alıp odanın ortasına getirdi, aramıza koydu, diz çöküp küreğin altıyla közü çepeçevre yukarıya doğru sivriltti, tepesine iri bir bakır cezve oturttu, masasının kenarında duran kristal kavanozdan kristal kaşıkla cezveye dolu dolu altı kaşık kahve koydu, hep yavaş hareketlerle, bu işleri sadece kendi aklındaki uzak sesleri yakalamak için yapıyormuş gibi. Onu izlerken biraz önce kendi geçmişine dair söylediği ve söylenmesi kolay olamayacak şeyleri niye daha ciddiye almadım, sahiplenmedim diye üzüldüm. Doktor Ramiz hadi ayrı tür bir insandı, ondan ne bekleneceğini bilmiyorduk. Ama ben Peyami Bey için büyük bir şanssızlıktım. Söyledikleri takdire şayandı ve benden daha iyi bir dinleyiciyi hak ediyordu. Gelgelelim her derin içgörünün sadece belirsizliğe değil yalnızlığa da doğmak gibi bir kaderi olduğuna inanabilirim.

Ayağa kalkarken bana baktı, sohbet başlatmaya çalışsa komik mi olur, emin olamadan.

— Sade olacak ama, dedi. Burada şeker bulunmaz. Kahveyi sade içeriz.

— Tuz da bulunmaz, diye ekledi Doktor Ramiz.

Peyami Bey aklı birden Doktor Ramiz'in son sözlerine takılmış gibi devam etti:

— O yüzden dışarı çıkmamanda fayda var. Çünkü kalbin hâlâ atıyor, çünkü vücudunda hâlâ şeker de var tuz da. Çünkü su da tabii. Bir hayli. Mesanen dolu, bir kere. Burada bunlara aç adam çoktur. Aç ruhlar. Şeytaniler. Sayısız ifrit, sayısız zebani yavrusu. Her zerreni önce parçalar, emer, sonra yer bitirirler.

Doktor Ramiz horgörü dolu bir hafiflikle bana bakıp başını geriye doğru attı.

— İnanma, dedi. Efsane.

Peyami Bey onu duymamış gibi devam etti, tekrar diz çöküp kahveyi karıştırırken, kahve ne ateşin ne kaşığın çabasına aldırış ediyor görünürken.

— Seni acından tanırlar. Yarı canlı olduğunu anlar ve lime lime ederler. Hani bazen iyileşecek denen hasta vardır, cerrahlar çok umutludur, ama aniden bir terslik çıkar, ne olduğunu bile anlayamazlar, ne yapsalar hastayı kurtaramazlar ya, işte onların çoğu böyle ölür. Burada ölür, ameliyathanede ex ilan edilirsin. İyi tarafı, kısa sürer.

İyiymiş, dedim içimden. Kısa sürsün de.

Peyami Bey nihayet boşuna konuştuğunu farkedip kendini kahveyi dinlemeye verdi.

— Su yoksa kahveyi neyle yapıyorsunuz? dedim.

— İçince anlarsın, dedi. Bunun adı kuru kahve.

Doktor Ramiz'le gözgöze geldik. Kısık gözlerle belli belirsiz gülümsüyordu. İkisinden de dünyalarından da bir kez daha bezginlik duydum. Kahve pişecek gibi görünmüyordu. Yerimde mi kıpırdandım yoksa yüzümde-

ki ifade yeni bir kararlılığa mı dönüştü bilmiyorum, bu sefer Doktor Ramiz kalkacağımı sanıp beni durdurdu:

— Karına ne oldu, merak etmiyor musun? dedi.

Cevap vermedim.

— Ben ediyorum, dedi. Bir sorumsuzluk da o noktada yaptın Peyami. Eve dönüp kadın öldü mü diye bakmamız lazımdı.

Peyami Bey kahveye dalgın, yerde küçülmüş, biçimsiz bir kemik yığını, öylece durdu. Sonra cezveyi yerinde döndürerek az daha köze gömdü.

— Konyak da içer miyiz? diye mırıldandı, gözlerini kırpıştırıp yukarıya, Doktor Ramiz'e bakarak.

— İçeriz, dedi Doktor Ramiz gözlerini kısıp aşağıya, Peyami Bey'e bakarak. Beni zaten konyak diye kandırdın.

— Pekala, dedi Peyami Bey. Kahve olsun da.

Ayağa kalktı. Ellerini ceplerine soktu. Önce dikkatini ister gibi Doktor Ramiz'e, sonra bana baktı.

— Karının ölüp ölmediğini bilmiyorum, dedi. Korkarım yarım saniye kadar geç kaldım. Hayatta insanı ne kadar kolay öldürebildiklerini unutmuşum.

Sustu, yere bakarak bekledi. Onu teselli edeyim diye mi bekledi bilmiyorum. Edebilirdim de. Nedense karımın ölmüş ya da ölüyor olma ihtimalinden korkmuyordum.

— Köpeklerin öldürülebileceği ise aklıma bile gelmezdi, dedi sonra.

— Benden yardım istedi, dedim. Zavallıcık. Direndi. Tek yapabildiğim akan gözlerini silmek oldu.

— Yardım ettin, dedi. Yanında olmasan daha zor ölürdü. Elini aç bak.

Elime baktım. Küçücük bir damla eflatun rengi gözyaşı, biraz kıvamlı, biraz dağılmış, ama hâlâ damla bütünlüğünde, avucuma yapışık, hâlâ duruyordu. Sinbad'dan geriye bir damla gözyaşı olsun kalmış, bir kenarına hatta

bir parça çapak bulaşmış gözyaşını derime tutan et beni gibi. Kederlendim. Çok değil ama. İnsan ölünce ruh ölmüyor ama trajik duygular düşünceye ölüyor. Kendine ya da geride bıraktığı sevdiklerine acıyan bir ölü görmedim, sevdikleri tarafından özlenen ve geri çağırılan çok ölü gördüysem de.

— Köpeklerin ağladığını bilmezdim, dedim.

— Evinden koparılan her şey ağlar. O elindeki saf acı. Dünyevi değil. O yüzden buraya getirebildin.

— Peki nasıl öğreneceğiz kadının durumunu? diye sordu Doktor Ramiz.

— Geri döneceğiz, dedi Peyami Bey. İşimiz bitmedi.

— Ne zaman? dedi Doktor Ramiz. Nasıl?

Peyami Bey bana baktı.

— Sen karar vereceksin, dedi.

— Neye? dedim.

— Ne zaman döneceğimize, dedi.

Gözlerimiz birbirine kilitlendi. Dönmekle ilgili merak edebileceğim tek bir şey vardı, onu sordum.

— Ne zamana?

Peyami Bey ne demek istediğimi anlamadı.

— Bugüne mi geleceğe mi? diye açıkladım. Çünkü zamanı gelecekte bıraktık. Beş yıl. Ama gerçek miydi, ihtimal mi, anlamadım, hâlâ anlamıyorum.

— O noktayı ben de anlamadım Peyami.

Peyami Bey masumiyetini vurgulamak ister gibi kaşlarını kaldırdı, gözleri hâlâ bende.

— Tek bildiğim, dedi, ikisi de mümkün. Biri gerçek olacak. Hangisi olacağı sana bağlı.

O kadar bilinmez içinde bunaldım. Yine ateş bastı.

— Dışarı çıkmak istiyorum, dedim.

Kimseden ses yok. Hepimiz önümüze baktık. Önümüzde mangal vardı.

— Kahve oldu sayılır, dedi Peyami Bey.

Kahvede tek bir kaynama belirtisi yoktu, hâlâ en küçük bir kıpırtı, bir kıvrılan buhar çizgisi, hiçbir şey.

— İyi, içelim de öyle çıkayım, dedim.

— Ben umutluyum, dedi Doktor Ramiz. Kalbini dinlemeden kimseye öldü diyemezsin.

— Evet, diye mırıldandı Peyami Bey. Herhalde.

Sonra düşünceye daldı ve düşüncenin içinden konuştu. Bir şey saklamadı.

— Bu yaşadıklarımızın mantıklı olabilmesi için o evrakın en baştan senin elinde olması gerekiyor, dedi.

— Değil, dedim. Değildi. Olsa bilmem mi.

Yine aynı düşüncelilik içinden, bu kez gözleri bana doğru kayarak:

— Şinasi Bey'in saatinin masanda ne işi vardı? dedi.

Simeranya'ya geleli beri ilk kez gerçek bir neşe duydum. Yıllarca arkadaş kazığı gözüyle baktığım ama hakiki olmasını çok arzu ettiğim ama hakiki olmasının benim başıma gelebilecek bir mucize olamayacağına inandığım o saat hakiki çıksın! Peyami Bey görür görmez tanısın! Yakınlıkları var mıydı bilmiyordum ama belli ki Şinasi Hisar'ın masasında o saati görmüş ve bellemişti.

— Hakikaten Şinasi Bey'in saati mi o? dedim. Ben sahte sanıyordum.

— Bizim eşyalarımızın sahtesini yapmakla kim niye uğraşsın? Nereden buldun o saati?

Söyledim. Peyami Bey Hami'nin bana yine değerlidir, orijinaldir diye o el yazmalarını da vermiş olup olamayacağını sordu, benim de önemsemeden kaldırıp bir dolaba atmış, sonra da unutmuş olup olamayacağımı. Hemen sonra da haksız bir soru olduğunu farkedip mesela ikiniz de sarhoşken filan diye bir özür uzatması yaptı. Hayır, Hami sarhoşken iş yapmaz, iş konuşmazdı. Ayrıca hayatta herhangi bir şeyi unutmam mümkün değildi, ayrıca öyle yırtık pırtık lime lime rutubet kokulu

şeylerden, genel olarak sararmış her şeyden nefret ederdim, bedava verseler almazdım, çünkü işime yaramazdı, çünkü eski yazı bilmezdim, bilmek de istemezdim. Peyami Bey sözlerimi düşüncelerine katarak bana bakarken, ben de onun beni tartan bakışlarına bakarken birden aklıma karım geldi, ürperdim.

— Karım bilir ama, dedim. İyi de bilir.

Ciddi bir sessizlik oldu. Üzerimdeki bakışlar içime nüfuz etmeye çalışır gibi güçlendi. Bir şey bulmuş olabilirdim. Acıklı bir hevesle üzerine gittim, belki her şeyin asıl muhatabının karım ve Hami olduğu ortaya çıkar, ben de önemimi kaybeder, serbest kalırım diye.

— Osmanlıca hocasıdır.

Karım edebiyat öğretmeniydi. Okul dışında akşamları, hafta sonları dersane, vakıf gibi bir yerde Osmanlıca dersleri veriyordu. Hem uzmanlığının önemsendiği bir yerde olmak hoşuna gittiği hem de iyi kötü para kazandırdığı için. Adamlar için tarikatçı dendiğini ama gayet medeni insanlar olduklarını söylerdi. O işini asıl işinden çok seviyordu, o adamları da. Orası kendini en az yalnız hissettiği yerdi, hayatın ona adil davrandığını hissettiği tek yer.

— Bu önemli, diye mırıldandı Peyami Bey.

— Haklı olma ihtimalimi artırıyor, değil mi? Baştan beri böyle şeylerle işim olmaz diyorum ya.

— Bilakis, dedi. Karın sana tercümede yardım etmiş olabilir.

Cesaretim kırıldı. Adam bazen çok kalın kafalı oluyordu.

— Demek istediğim, dedim, belgeler karıma aitti. Belki kitabı da o yazdı. Küçük havasız odasında gizli gizli yazmış olabilir. Ya da yazacaktır, bu beş yıl içinde. Önemli biri olmayı eskiden beri çok ister.

Sustuk. Önümüze baktık. Hepimiz bu yeni, muhte-

mel ama yeterince inandırıcı olmayan iddiaya dair yeni sorular düşündük.

— Bilmiyorum, diye mırıldandı Peyami Bey. Kadınların sert işlere dahil olması düşüncesine alışık değilim.

— Öyleyse niye sana saldırdılar? dedi Doktor Ramiz.

— Ben sandılar, dedim. Yazar olan benim ya.

İkisinden de beni onaylayan bir bakış alamadım. Ama karımın sert işlere dahil olması ihtimalinde karım adına sevindirici bir yan vardı. Nasılsa her durumda tehlike altındaydı. Bari, evet, nihayet kendini hissettirsin, dedim. İstiyordu çünkü. Yeteneği yoktu ama tutkusu vardı. Çocuğun yüküne, geçim sıkıntısına, hayatının renksizliğine rağmen tutkusunda direniyordu. Bulduğu her boşlukta yazmaya oturuyordu. Güzel cümleler kuruyordu ama arka arkaya iki cümle kuramıyordu. O yüzden hep yeni bir hikayeye başlıyordu. Zamanla yeni hikayesinin giriş cümlesi diye gösterdiği cümleleri okumaktan sıkıldım, sonunda o da bana gösterip fikrimi dinlerken kendini bana müteşekkir ve öfkeli hissetmek zorunda kalmaktan bıktı. Yazmaya çalışmaktan bıktıysa bile Hami'nin getirdiği belgeler ve verdiği fikir tutkusunu diriltmiş olmalı. Ama bu durumda ben karımın yazdığı bir kitabı kendi adımla mı piyasaya çıkarmış oluyorum? O kadar düşebilir miyim? Kim bilebilir. Belki de Peyami Bey haklı. Belki karım bana yardım etti. Beni, yıllardır çalışamayan, intihar etmeye utanan, uçurumun kenarında sert bir rüzgar bekleyerek bir aşağı bir yukarı yürüyen beni masama dönmeye ikna etti. Sen büyük bir yazarsın, yeniden yazacaksın. Hem beni hem de çöken ailemizi kurtarmak için son bir çaba. Ucuz hikayelerdeki ucuz son. Sonra sen de hesapta aklını başına topluyorsun, eline bir silkinme fırsatı geçmiş, değerlendireyim diyorsun, masanın başına geçiyor, kutuyu açıp içindekileri masaya döküyor, bir adamın veya bir kadının veya ikisinin mektuplarını filan okuyor

ve biyografisini yazıyorsun. Tek bildiğin yöntemle yazdığın için de roman oluyor. Gün ışığından saklanmış bir gerçeği yazdığın, belki devletin ya da bir ulu lekesiz devlet adamının bir iki pis sırrını ortaya döktüğün için, üstelik elinde belgen olduğu için de roman olay oluyor. Sonra para şan şöhret, sonra düşman sahibi olmak bile sana kredi. Hayır, ucuz bir tuzak. Bu tuzağa düşmek için çok geç kaldım, artık ikna olamam.

— Nasıl kahve Peyami bu? dedi Doktor Ramiz.

— Acele etme, dedi Peyami Bey.

— Ateş zayıf, ondan, dedi Doktor Ramiz.

— Mahsus zayıf, dedi Peyami Bey.

— Hami'yi de öldürmüşlerdir, dedim. Hatta benden önce onu öldürdüler.

Sesimdeki endişeyi sustuktan hemen sonraki sessizliğin derinliğinden hissettim. Sadece endişemde haklı olduğumun değil endişemin doğru olduğunu da söyleyen bir rahatsızlık vardı o sessizlikte.

— Her şey Hami'yle başladı, dedim. Başka bir açıklama olamaz çünkü hayatımız küçücüktür, karımla benim, daracıktır. Oraya Hami'den başkasının sığmasına imkan yok. Belgeler Hami'ye aitti. Onları hayatımıza Hami soktu ve şimdi o da öldü.

Düşündükçe heyecanım arttı. Korkum da, rahatlığım da.

— Hami cins adamdır, eli kolu uzundur, tanımadığı yoktur; bilmediği de yoktur çünkü işini babasından devralmıştır; önemli adamlara önemli şeyler satar. Önemli şeyler de gelir zaten onu bulur. Bu belgeler de bir yerden eline geçti. Babasından kalmış da olabilir, para verip almış da. Ama her durumda bunların değerini, önemini bilmemesi imkansız. Biliyordu. Tehlikesini de tabii. Sadece belki tehlikenin büyüklüğünü bilmiyordu. Bir yerde bir küçük hata yaptı, o da sırf memleketteki medeniyet duygu-

su hakkında yanılsaması olduğu için, saflığından ötürü yani, belki kendine modern Türkiye'de artık öyle zorbalıklar olmaz, memlekette hukuk var, deyiverdiği için; böyle, küçücük bir hata. Belki belgeleri çok güvendiği bir müşterisine satmaya çalıştı ama adam devletin ajanı çıktı, bilemiyorum, bu tür bir şey olmalı, sonuçta yolda araba sürerken de ticaret yaparken de birilerine mutlaka, ama mutlaka güvenmek zorundasınız, ne kadar şüpheci, ne kadar tedbirli olursanız olun. Hami de güvendi, o küçücük kaçınılmaz hatayı yaptı ve belgelerin onda olduğunu öğrendiler. Dükkanını bastılar. İşkenceyle konuşturdular. O da bana verdiğini söyledi. Söylemek zorunda kaldı. İşkence altında söylememek mümkün değildir.

— Senin doktor bir yanın var, dedi Doktor Ramiz, teşhis koymayı biliyorsun.

Hayır sadece hikaye yazmayı biliyordum. Her hikayenin yazılabileceği sayısız şekil vardır ama inandırıcı olan herhangi biri hikayeyi dinlenir bir hikaye yapmaya yeter.

— Peki sana mı verdi? dedi Peyami Bey.

— Hayır, dedim. Ben uzun zamandır ortalıklarda yoktum. Karıma verdi. Bana versin diye...

Hami'nin sebepleri biraz daha karışık görünüyordu. Karımın uzmanlığını ve yazma arzusunu düşünüp ona bir iyilik yapmak istemiş, al bunlar senin olsun ne yaparsan yap, demiş de olabilir. Hami benim çocukluk arkadaşımdı, ta Florya'dan, yetmişli senelerden. Ama karımın üniversiteden arkadaşı ve, bana söylememişlerdi, ben de sormamıştım ama, galiba eski sevgilisiydi ve beni karımla o tanıştırmıştı. Sonra karımı da beni sevdiği gibi sevdiğini hissedip ben de kıskançlık, alınganlık yapmamaya, kapandığı besbelli eski defterleri açmamaya özen göstermiştim. Karım da Hami de sonuçta namuslu insanlardı. Evlendiğimiz zaman karımın Hami'yi çoktan unutmuş ve bana

aşık olduğuna, Hami'nin de Ayşe'yi artık akrabası gibi görmeye hazır olduğuna emindim. Ben de aptal değildim neticede, sadece o yıllarda karıma çok aşıktım ve kardeş gibi birlikte büyüdüğüm Hami'nin karım olacak kadınla benden önce yatmış olması fikrini hazmedip hazmedemeyeceğimin hesabını uzun uzun yapmıştım içimde, sessizce. Ve sonunda hazmedebildiğimi görmüştüm. Geçmiş düşünemeyebildiğin sürece sorun çıkarmayan bir düşmandır. Senden başka kim hatırlatmaya kalkarsa kalksın. O sıra kendime böyle bir terbiye vermiştim. Şaşırtıcı, hayatımın bir aşamasında kendi korkularımla böyle uğraşabilmiş olmam. Evlendikten sonra da zaten hayat tepetaklak gitmişti; ne ben onun geçmişini kafaya takacak zaman buldum ne de onun geçmişindeki erkekleri özleyecek ve bunu gözlerinde ele verecek takati oldu. Hayat, ve aile, sonuçta, hepimiz için ayrı bir boğulma. Bunları Peyami Bey'le Doktor Ramiz'e anlatmadım tabii.

— Hami'nin dükkanı bizim evin yüz iki yüz adım yukarısında, Osmanbey'dedir. Bir akşamüstü iş çıkışı eve geldi, belgeleri Ayşe'ye verdi ve dedi ki bunları kocana ver, yayınlasın. Böyle oldu. Dedi ama tehlikenin büyüklüğünün hâlâ farkında değildi. Belgeler yayınlansın istedi. Meselesi buydu. Niye yayınlansın istedi, bilemem tabii. Ama hareketinde bir vazgeçiş var.

— O ne demek? dedi Doktor Ramiz.

— Şu demek. Asılları getirdi çünkü o denli hayati öneme sahip belgeleri hiçbir yayıncının asıllarını görmeden yayınlamayacağını biliyordu. Ya da bırak yayıncıyı, en yakını olan benim bile ona iş konusunda çok güvenmediğimi, asılları görmeden öyle bir işe kalkışmayacağımı biliyordu. Çünkü ona yıllarca kazıkladın lan beni deyip durdum saat konusunda. Bunların yayınlanmasını çok ama çok istemiş olmalı. Elinden çıkarabildiğine göre. O asılların zehir gibi bir ticari değeri var ve Hami'nin

öyle bir paradan vazgeçmesi hayattan vazgeçmesi gibi bir şey. Belki yayınlatıp meşrulaştırmak, yasak yükünü üzerinden atıp kendi mülkiyetini de meşrulaştırmak istedi, yani baskıdan kurtulmak, rahatça satışını yapabilmek için. Nasılsa işimiz bitince benden asılları geri alabileceğini biliyordu.

Sesim zayıfladı, kararsızlığa doğru düştü, kaldı. Rahat değildim. Açıklamam hemen hemen doğruydu ama tastamam tatmin etmiyordu. Hami paragözdü ama göz göre göre hayatımızı tehlikeye atacak biri değildi. Karım ve ben, nihayet, onun hayattaki tek ailesiydik. Evlenmemiş ve evlenmeyecek biseksüel bir adam. Kızımı dünyadaki her şeyden çok sevdiğinden emin olduğum bir adam. Kızıma bir şey satacak olsa onu bile kazıklayacak kadar paragöz ama kızım istese onun için hayatını verecek kadar da sevgi dolu bir adam. Hami'nin aklını da kalbini de biliyordum, beraber büyümüştük, iki yalnız çöken komşu köşkün iki son çocuğu olarak, uçsuz bucaksız ağaçlıklı Florya sahilinde biri annesiz, diğeri babasız iki yapayalnız çocuk. Burada bir anlamsızlık vardı.

— Bu işi başımıza Hami sarmış olamaz, dedim. Payı var elbette ama fikir onun değildi. Onun gücündeki bir adamın baş edemeyeceği düşmanlarla benim baş etmemi beklemeyecek kadar akıllıdır.

İki adam dikkatle bana bakıyorlardı. Kahve bile heyecanlanmıştı. Aklımda son bir büyük düşünce uyanırken boğazımdan yukarı alevler çıkmaya başladı.

— Karım, dedim. Karımın fikriydi. Her şey karımın başının altından çıktı. Hami'nin dükkanına uğradı, Hami onun eski meselelere merakını bildiği ve sırdaşlığına da güvendiği için belgelerden söz etti, belki belgelerle ilgili yaşadığı sıkıntıdan, korkudan bahsetti, konuştular ettiler ve karım ona aklından geçeni söyledi. Bana ver, çevirip yayınlayalım dedi.

Yüzümü nasıl saklayacağımı bilemedim. Gerçek bu kadar acı olsun. Bazen hikaye son kelimesine kadar yazılmadan bitmiyor. Battaniyenin içinde omuzlarımı küçültüp görünmez olmaya çalıştım. Ama artık susamazdım ama artık hiç değilse gurur dolu olmayan bir hikayenin anlatıcısı olduğumu derinden hissediyordum.

— Demekle de kalmadı, dedim. Israr etti. Çünkü önem kazanmak istiyordu. Tehlikeye gelince, tarikatçı dostlarının onu koruyacaklarından emin olduğunu söyleyip Hami'nin içini rahatlatmayı başardı.

Başımı önüme eğip sustum. Yüzüm yanmaya devam etti.

8

Tabii yine de bilmiyorduk bunlar böyle mi oldu başka türlü mü, yoksa bambaşka şeyler mi oldu. İnsan varsaymak zorunda çünkü zaten bütün hayat varsayım üzerine kurulu. Varsayım inancın en ihtiyatsız türü olsa da. Böylece ulaştığım açıklamanın ulaşılabilecek en inandırıcı açıklama olduğuna inandık. Yoksa boş boş birbirimizin yüzüne bakacak, oturup kahve içecek, Peyami Bey uzun sessizlikler içinde benim göremediğim güçlerle fikir alışverişine girsin ve yeni bir ipucu yakalasın, bir şeyler ona malum olsun da yürüyelim diye bekleyecektik. Bana inandık. İyi de oldu, devam edebildik.

Biraz daha uzatsam karımla Hami arasındaki alışverişi daha etraflıca, her iki tarafa da daha adil davranarak ortaya koyabilirdim ama tüm muhtemel ayrıntı zenginliğine rağmen sonucun aynı olacağından emindim. Bunu kendime söyleme ihtiyacı duydum çünkü hayatı ikisi için de fazla mı basitleştirdim diye bir endişenin bir süre

sonra içimi kemirmeye başlayacağından korktum. İç rahatlığı her zaman en büyük ihtiyaçtır, hikaye anlatmaya devam etmek zorunda olan biri için.

Karıma kızmadım. Hami'ye de. Peyami Bey'e hak vermeyi öğrenmeye başladığımı farkettim. Biri bir kitap yazmak istiyorsa ölüm korkusu duymadan yazabilmeliydi. Her satırı zararlı olsa bile bir kitap kime ne kadar zarar verebilir ki? Hurafe iftira hakaret dolu olsa bile. Sadece şöhret kazanmak için yazılmış olsa bile. Düşününce yasak duygusunun sadece ne kadar bunaltıcı bir duygu değil aynı zamanda ne kadar tahrik de edici bir baskı olduğunu anlayabiliyordum. İnsanın sırf inadına o kitabı yazası gelirdi. Yazma tutkumu, yaşama azmimi, inanma yeteneğimi kaybetmiş olmak ilk kez hoşuma gitti. O kitabı ancak benim bir yazar ve bir insan olarak kaybetmiş olduğum her şeye fazlasıyla sahip biri yazabilirdi, yolun başındaki biri.

— Hami'ye ne oldu acaba? dedim. Ölmüş müdür?

Kendi kendime konuşuyormuş gibiydim.

— Öldürmüşlerdir değil mi? Dükkanın bodrumunda benden daha beter bir halde yatıyordur. Hayattaki tek yakınım. Benden uzun yaşayacağını düşünüp nasılsa gözüm arkada kalmaz diye kendimi dilediğim gibi tehlikeye atmakta serbest hissederdim.

Sanırım ağlamak istiyordum ama içinde bulunduğum hal vücuduma ağlama izni vermiyordu ve ancak konuşarak ağlayabiliyordum. Peyami Bey'e baktım, sızlanan biri olmak istemiyordum ama elimde değildi:

— Hami'yi yaşatmanın bir yolu olamaz mı? Geri getirmenin bir yolu? Yok mudur, olmaz mı, bulunamaz mı?

Peyami Bey'in gözlerini benden kaçıran uzun kıpırtısız sessizliğinden bütün anlayabildiğim üzüntümü paylaştığıydı.

— Meseleye seninle vakıf oldum, dedi biraz sonra.

Anlattığına göre adamlar onu daha önce buldular, konuşturdular, sen o zaman ortaya çıktın. Mesele tek başına belgeler değil, belgelerin kimde olduğu, kimden kime geçtiği değil. Mesele yayınlanacak olmaları. Mesele yazı. Yazı ihtimali ortaya çıkınca işte ahtapotun kolları orada yanmaya başladı. Yoksa onların da haberi olmazdı, ne nerede, hangi sandığın dibinde, kim neyi nereden çıkarıp kimden alıp kime satmış, armağan etmiş, bunlar önemsiz. Benim yazı iradesini korumaya çalıştığım gibi o sırları da korumaya ahdetmiş biri var, o iri yarı kara suratlı adamların üzerinde, onları idare eden bir güç. İfşa ihtimali ortaya çıkınca onlar da ortaya çıktılar. Söylenecek sözün karşısında her zaman bir önsezi vardır. Hissedersin, adam şimdi kötü bir şey diyecek, küfür edecek ya da şaka yapacak dersin ya kendi kendine, aynı öyle. Sezdiler. Benim sezdiğim de onların korkusu oldu. Onlar hayatta en çok kelimeden korkarlar. Kelime korkusu büyüklerimizin en eski korkusudur. Bütün korkuların en hızlı yayılanı ve en bize has olanıdır.

Kahve. Baktık. Peyami Bey o sırada kahveyi düşünmediği için olsa gerek, kahvede yine hiçbir hareket yoktu.

— Dolayısıyla senden öncesi bana kapalı. Kitap ihtimalinden öncesi. Hami hakkında bir şey bilmiyorum. Mazur gör.

Anlıyorum gibi bir hareketle başımı salladım.

— Olanları görmeye başladığımda sen gece vakti yolda yürüyorsun, adamlar az ileride, sokağın içinde seni bekliyorlar, ayaklarına geleceğini biliyorlar. Bundan öncesi yok. Sonrasını zaten biliyorsun.

— Bir kız sesi duydum, dedim. İmdat çığlığı. Sokağa onun için girdim. Yardım edeyim diye. Vaktiyle yardım edemediğim arkadaşlarım olmuştu. Sonra vicdan azabı çektim. Bazen insan ölmek zorunda olan bir yabancıyla birlikte ya da o ölmesin diye ölmek zorunda olabileceği-

ni kabul etmeli. Korkmadım, girdim. Ama kızı göremedim. Zaten o anda adam yakama yapıştı.

— Belki kız da onlardandı, dedi. Tuzağın bir parçasıydı.

— Sanmıyorum, dedim. Ben gözüme inanmayabilirim ama kulağıma inanırım. O çığlık bir kızın, belki bir genç kadının ciğerinin ta kökünden kopmuş bir nefesle çıktı. Hakiki bir çaresizlik doluydu.

— Duymadım, dedi. Duyamam zaten. Hayatın sesleri bize nadiren ulaşır. Çok nadiren.

— Söylemiştiniz. O halde kızın da akibeti belli değil, dedim.

— Belli ki onu da kurban ettiler, dedi.

Kurban kelimesi birdenbire bütün düşünceyi daha da ürpertici bir renge soktu. Arkasından kıstırılmış, koca bir bıçakla boğazı bir omuzdan diğerine bir hamlede derinden çepeçevre kesilen bir genç kız, belki başı gövdesinden ayırılan. Nasıl şey bu.

— Peki o kimdi? dedim.

Peyami Bey verecek cevabı olan ama vermeye korkan, bir süre susması gerektiğini bilen biri gibi baktı bana.

— Tanıdığım biri mi? dedim. Bana ait biri? Hayatımdan biri?

— Bilmiyorum, dedi. Olabilir. Evet muhtemelen tanıdığın biri.

— O da öldüğüyle kalacak besbelli, dedi Doktor Ramiz.

Haklıydı. Açıksözlü insanlar sadece acımasız değil genellikle haklı da olurlar. İyice bunaldığımı hissettim. Yine ateş. Ayağa kalktım. Yatağa doğru yürüdüm. Battaniyeyi sırtımdan attım. Kızın boğazının kesilişini düşündükçe bütün olanlar karşısında ilk kez gerçek bir dehşet duydum. Kurban etmek kelimesi öldürmek kelimesin-

den çok daha fazla şey anlatıyor. Gerçeği anlatıyor sanki. Tenimize değecek kadar yakınımızda olan şeyi. Peyami Bey'e döndüm.

— Neden o kelimeyi kullandınız? dedim. Kurban dediniz. Neden?

Peyami Bey vereceği cevaptan memnun olmadığını baştan belli ederek konuştu.

— Bunlar gösterişi severler, dedi. Akabilecek her damla kanı akıtmayı, vahşeti severler. Gören bir daha unutamasın diye. İbret. Bütün inandıkları budur. Ölüm de amaçlarındaki yüceliğe layık bir manzara olsun isterler. Bizde kurban gizli kesilmez. Bayram yapılır. Bizde kurban göstere göstere kesilir. Senin de başını çekiçle parçalayacaklardı. Eğer vakitleri olduysa o kızı kimbilir ne hale getirmişlerdir. Senin Hami'yi de gayet tabii. Ki onun için anlaşılan bol zamanları vardı. Sonra durur, fotoğrafını çekerler. Zulmün de bir tarihi vardır ve tarihini çok ciddiye alır çünkü geleceği başka türlü sindiremez, torunlarına başka türlü inanç veremez. Zulüm dünyanın en büyük gücüdür. Bunu bil.

Peyami Bey kendi konuşmasından ürkmüş gibi sustu, buz gibi bir suratla kendini dinledi. İçinde bir ses ona sus diyordu, hissettim. Ama susmadı, sakinleşmeye çalıştıysa da.

— Senin ve benim mücadele ettiğimiz zulümse zulmün sadece bir türü, sana ve bana, zanaatimize dair olanı. Ondan ötesi zaten boyumuzu aşar.

Tekrar gelip koltuğa oturdum. İsyan etmenin, atıp tutmanın faydası yoktu. Bunları yapacak gücüm de yoktu.

— Memleketin malum günahları, dedim. Sonunda devlet var. Devletle ilgili bir sır. Veya bir devlet adamıyla ilgili. Kıçımın ulu şahsiyetlerinden biriyle ilgili.

— Veya büyük bir servetle ilgili, dedi Doktor Ramiz.

— Kirli bir şey, dedim. Çok kirli.

— Tarih yazacak bir şey, dedi Peyami Bey.

— Yıkıcı olacak, dedim. Tarihin bir kısmını yeniden yazacak. Korkudan deli oluyorlar.

— Yalanı korumanın maliyeti yüksektir, dedi Peyami Bey.

— Peki hiçbir tahmininiz yok mu? dedim. Varlığından bahsedilen ama kimsenin görmediği şeyler vardır, bir yazarın kayıp son romanı, önemli birinin gizli hatıratı, bir yasak aşka ait mektuplar; belki örtbas edilmiş bir aşk cinayeti, bir suikast, bir katliam, bir büyük kandırmaca...

Peyami Bey acıyla gülümsedi.

— O kadar çok var ki, dedi.

Közün üst kısmı zayıflamıştı. Eğilip cezveyi biraz daha közün içine bastırdı. Kahve başlı başına bir hikaye kahramanı olmak istiyor gibiydi. Doktor Ramiz de sabırsızlığı bir kenara bırakmış, Peyami Bey gibi kahvenin pişme sürecini ciddi ciddi izlemeye, sürprizler beklemeye başlamış görünüyordu. Belki o yüzden sesi sakindi.

— İsim ver, dedi. Artık kimlerle uğraştığımıza dair bir fikrimiz olması lazım.

Peyami Bey önce duymamış gibi davrandı, sonra herhalde Doktor Ramiz'in sesindeki sakinliği takdir edip, başını kısaca iki yana sallayarak cevap verdi. Tedbirlilik hareketiydi bu, yanlış bir şey söylememek için.

— Peki öğrenebilecek miyiz? dedi Doktor Ramiz.

— Evet, mutlaka, dedi Peyami Bey.

— Peki nasıl? dedi Doktor Ramiz.

İki adam da kahveye bakarak konuşuyordu.

— Bekleyerek, dedi Peyami Bey.

Doktor Ramiz bir an gözlerini kaldırıp ona baktı.

— Bekleyerek, dedi.

— Bekleyerek evet, dedi Peyami Bey.

— En doğrusu, dedim ben de.

Onlarla birlikte kahveye baktım. Kahve sanki bakıldıkça bakıldığını farkediyor, telaşlanıyor, kıpırdanıyordu. Birkaç küçük kabarcık çıktı, indi.

— Harekete geçmelerini bekleyeceğiz, dedi Peyami Bey ağır ağır. Harekete geçtikleri zaman haberimiz olacak. Nasıl diye sorma. Anlatması uzun, zor. Ama haberdar olacağım.

Doktor Ramiz uykusu gelmeye başlamış gibi sordu:

— İyi. Bize de haber verirsin değil mi?

Peyami Bey dalgın dalgın gülümsedi.

— Geçmişe gittiler dediniz, dedim.

— Evet. Sen yazarsın. Hikayenin bir yerine gelip de hikayeyi yanlış kurduğunu farkedince ne yaparsın? Döner, baştan başlarsın. Onlar da öyle.

— Çok iyi. Peki beni yeni baştan mı dövecekler?

Peyami Bey bu kez sinirli sinirli güldü, kısaca ama. Belki sesimde kendisine şakacıktan ağıt yakan bir mazlum tonu duyduğu için cevap vermedi.

— Köpeğim tekrar mı öldürülecek? Karım tekrar mı mermi yiyecek?

Cevap yok. Hep beraber kahveye baktık. Kahve iyice rahatsız oldu, ardarda birkaç köpük daha patlatırken aynı anda hafifçe kabardı.

— Hepsini tekrar tekrar mı yaşayacağız? Ne zamana kadar?

— Sana bağlı.

— Söylemiştiniz. Ama aynı yerde dönüp duruyoruz. Bu da kendi başına kötü bir şey değil tabii ama, bir yandan da ufak ufak sıkıştırıyorsunuz. Yoksa ben çember çizmeye alışkınım.

Peyami Bey gözlerinin kenarından bana zeki ve gülümseyen bir bakış attı. Ben konuştukça adam rahatlıyordu. Eski suskun sıkkınlığı, ve ona benzer başka ruh halleri, şimdi yerini suskun rahatlığa bırakmıştı. Kahve içecek

olmak mı, yoksa bilhassa konyak mı, anlamadım ama bu yeni hali beni de rahatlatıyordu.

— Aceleye mahal yok, dedi usulca. Eğer sen onlardan önce hazır olursan biz onları gidecekleri yerde bekliyor oluruz. Hikaye örneği verdim ya, o zaman hikayeye bizsiz başlayamazlar.

Bu sözlerden etkilendiğimi itiraf etmeliyim. Adam gergin olmadığı zaman sadece hoşsohbet değil aynı zamanda gayet çekici oluyordu, dinlenmesi zevk veren, zekayı tatmin eden türden bir adam.

— İşte o zaman bu başına gelenler gelmemiş olur, gelmeyecek olur, senden sonra başkasının da başına gelmeyecek olur. Mesela kızının. Çünkü kızın da, o kadarını sezebiliyorum, bütün bir hayatın içinde kimsenin sesini duymadığım halde kızının sesini duydum, sesinde hissettim, kızın da ileride yazar olacak. Ve bu adamlar, şimdi biz onlara engel olamazsak, bugün sana yaptıklarını yarın kızına yapacaklar.

Sonra gözlerini reddedişle kırpıp başını sertçe iki yana salladı ve kısa bir düzeltme ekledi:

— Yapacaklar demiyorum, hayır, öylesi sana şantaj yapmak olur, asla, geleceği hissederim ama bilemem, aynısını kızına yapabilirler, demem gerekir.

Özür dileyen bir yüzle bana baktı. Yüzü de sesi de hâlâ rahat.

— Öyle bakma. Kızın hukuk tahsil edecek ama edebiyata yönelecek. Tabiatı da sana benzeyecek. Sesi senin sesindeki sorularla dolu. Kaderi de sana benzeyecek. Umarım o zamana kadar sen de kendine değer vermeyi öğrenmiş, hayatta kalmış olursun da yolu yabana çıktığı zaman kızına yardım edersin. Yardıma ihtiyacı olacak çünkü. Şimdi senin de ihtiyacın olduğu gibi.

Gözlerimi önümdeki közlerin küllerden nefes almaya çalışan sönük kıpırtılarına diktim, öylece kalakaldım.

— Dilerim o da o zaman şimdi senin bana yaptığın gibi yardımına ihtiyacım yok demez çünkü eğer derse kendini dünyanın en mutsuz babası hissedersin. İstediğin kadar bunları ben de yaşadım, bana kulak ver de.

Kendimi zorladım, çok zorladım, duyduklarımın duygusal etkisinden kurtulup aklımı çalıştırmak için. Sonunda itiraz olabilecek bir düşünceyi dile getirebildim.

— Ama ne ilgisi var benim durumumla? dedim.

— Ölme, dedi. Aklından bile geçirme. Bir yazar bazen iç sıkıntılarıyla boğuşur, bazen ahlak sıkıntılarıyla. Sen şu an ikisiyle birden boğuşuyorsun. Belki ikincisine seni karın mecbur bıraktı, evet, tespitin muhtemelen doğru, ama bu rastlantının sana bir yazarın yüzleşmek zorunda olduğu en büyük ahlaki sorunun üstesinden gelme fırsatı verdiğini anlamak zorundasın. Bunun için yaşamaya ve çalışmaya değer. Sonra kızın için kucaklanacak mirasın ta kendisi olursun. Kızın edebiyat ruhunu yağmur altında ölme arzusu duymakta değil masasının başına oturup içindeki inançta arar. Kızına ölüm bırakma.

Peyami Bey unutulmaz sözler söylüyordu, klişelerin kulağa birer yeni mucize gibi göründüğü. Etkilenmemek elde değildi. Ben de etkilendim. Ama etkinin uzun süreceğinden kuşkum vardı. Bazen ben de doğru davranan biri olmanın vaat ettiği güven duygusunu özlemiyor değildim ama doğru davranmak da elimde değildi. Yalnız, Peyami Bey beni tek zayıf yerimden yakalamıştı. Zayıflığımı istismar etmeyecek, babalık ipini boynuma geçirip beni arkasından sürüklemeye çalışmayacak kadar kendine saygısı olan bir adamdı. Gelgelelim bir kez o ipin izini boynumda bırakmıştı. Kızım için üzülmemenin yolu ona para bırakmak olmayabilirdi. Öte yandan, Peyami Bey de biliyordu ve o yüzden acelemiz yok diyordu ve ara ara kalbimi harekete geçirmeye çalışıyordu, bir kitap zorla yazılamaz.

Daha önce kendimi ifade etmiştim. Hastalık vs. Bu kez aynı şeyleri tekrar etmemek için sustum. Söyleyecek yeni ve daha güçlü düşüncelerim yoktu doğrusu. Benim türümdeki bir insanın sık yaptığı bir hata kendi sorunlu ruhu üstüne düşündüğünü sandığı uzun zamanlar boyunca aslında sadece kendi içini boşaltıyor olmaktır.

— Peki karım? dedim. Karıma ne olacak?

Bunu neden sordum bilmiyorum. Belki sorumluluk sahibi bir aile reisi gibi davranmayı denemek için. Ama Peyami Bey soruyu karım değil benim açımdan cevapladı.

— Tek bildiğim, karının kendisi için yarattığı sorunu sen kendin için çözeceksin.

— Ve Peyami Bey için çözeceksin, diye acı bir sesle araya girdi Doktor Ramiz. Sonunda en mutlu kişi Peyami Bey olacak. Değil mi Peyami?

Peyami Bey bu sefer Doktor Ramiz'e gerçekten kızdı. Kötü bir şey, sert bir küfür ağzından kaçacak oldu, çenesini sıkarak kendini tuttu. Doktor Ramiz küfürü işitmiş kadar oldu, yüzü kızardı, ama öyle inatçı bir adamdı ki hâlâ biraz korku içinde de olsa korkusuna ya da daha büyük bir korku yaşama ihtimaline aldırmadan bana bakarak konuşmaya devam etti. Havada duran ayağını sinirli sinirli salladı, ki ilk kez ondan böyle kontrolsüz bir hareket gördüm.

— Merak etme, dedi. Karın yazar olmayacak. Evin tek meşhuru sen olacaksın. Kastettiğin buydu değil mi?

Cevabımı beklemeden güldü.

— Oyun oynamayı bırak Doktor, dedi Peyami Bey.

— Kitabı sen yazacaksın, diye devam etti Doktor. Ne zaman, nasıl, hangi acılardan geçerek, nelere nelere katlanarak bilmiyoruz tabii ama sen yazacaksın ve ama tabii daha önce kendini öldürmezsen ama bana kalırsa öldüreceksin.

— Kendine gel Doktor, dedi Peyami Bey.

— Hatta bana sorarsan öldürmelisin de çünkü kendine yeni bir hayatı ancak burada kurabilirsin.

— O neden? dedim.

— Hayatla arandaki bağ göbek bağı gibidir. Bir kez kesilince bir daha onarılmaz. Hiç boşuna Peyami'nin içinde arzular yeşertmeye çalışmasına izin verme. Birlikte batarsınız. Dahası, korkarım ben dahil, burası dahil, hep birlikte batarız. Ve-

Bu sefer kendisi durdu, başını Peyami Bey'e kaldırıp kararlı ama pek öyle kötülük de dolu olmayan bir ifadeyle baktı, yeterince dikkat topladığına emin olunca devam etti.

— Ben buna izin vermem. Kendi adıma da Simeranya adına da.

— O neden? dedim saf saf, umurumdaymış gibi.

Doktor bana cevap vermeye tenezzül etmedi. Sadece şöyle dedi:

— Sen benim hastamsın. Seninle gidecek yolumuz, yapacak işlerimiz var. Asıl tarihi biz yazacağız. Psikiyatride çığır açacağız.

— Evimdeki misafirliğin bitmek üzere, Doktor.

— Zorbalık yapıyorsun yine Peyami. Bırak konuşayım. O benim hastam. Sen dram yaparken ben sustum. Şimdi sıra bende. Bu delikanlı ihtimallerini bilmeyi hak ediyor.

Peyami Bey kendini daha da zor zaptederek, yerinde öfkeden titreyerek de olsa sustu.

— Psikiyatride çığır, öyle mi? dedim kızgın Peyami Bey'in aksine eğlenerek.

Doktor Ramiz kendisinin en özel görüneceği an gelmiş gibi yerinde irileşti, tüm görüntüsüne bir yeni canlılık geldi. Göğsünü bana doğru çıkardı.

— Sana bütün geçmişini geri vereceğim, dedi.

Tatlı bir şaka gibi, ölçüsüz bir iltifat gibi, inanılmaz

ama dinlemeden durulamayacak bir sözdü. Gülümsediğimi ve dinlemeye hazır olduğumu görünce devam etti.

— Bütün geçmişini. İyi günlerini de kötü günlerini de. Güzellikleri de çirkinlikleri de. Her şeyi istediğin gibi yeniden kurabileceksin. İstersen karınla tanışır ama evlenmezsin ya da çocuk yapmazsın. İstersen romanlarını daha güzel yazmayı dener, daha büyük bir yazar olmaya çalışırsın. İstersen ta çocukluğuna dönersin, çocukluk acılarını tedavi edersin. Anneni mesela bırakıp kaçmazsın. O gün annen suya girince korktun ve utandın, değil mi? Sonra anneni, bilincini kaybetmiş, ağır bir isteri krizi geçiren o kadını denizin içinde bırakıp eve kaçtın.

— Bunu nereden biliyorsunuz? dedim.

— Bilmek benim işim. Kendini o zamandan beri suçluyorsun çünkü o gün sen bırakıp gittikten sonra annenin başına kötü şeyler geldi ve sen küçük bir çocuk olduğun halde kendini bir daha affetmedin, baban da seni affetmedi, seni alıp doktora götürmeyi düşünmedi, kendisi de doktora gitmeyi düşünmedi çünkü cahil kibirli erkek bozuntusunun tekiydi. Değil mi? Anneni o gün kaybettin ve sonra hep kaybetmeye devam ettin. Babanı da o gün kaybettin çünkü baban sadece seni değil kendini de affetmedi, en çok da anneni affetmedi sizi utandırdığı için. Sonra sen hiçbirinizi affetmedin. Baban zaten sevgiyi hak eden bir adam değildi. Ama büyüdükçe en çok kendini affetmedin ve sonraki yıllarında hep denize girip anneni çıkarma, elinden tutup eve götürme özlemiyle yaşadın. Doğru değil mi? Bu kadar basitti. Kadının elinden tutmak. Hadi gel eve gidelim demek. Ama çocuktun ve korktun, gördüklerinden olduğu kadar göreceklerinden de korktun, kaçtın. Hiçbir suçun yok. Daha çocuk olduğun halde kendinden yetişkin erkek gibi davranmış olmayı bekledin. Şimdi geçmişe dönüp o günü telafi etmek istemez misin? Bu az şey mi? Kızını karına bırakıp evi terketmene kadar

uzanan bir travma. Çünkü hem sorumluluk alman gereken bir anın geleceğinden ve gücünün yetmeyeceğinden korktun hem de depresyon dediğin ama depresyon olmayan hastalığın seni yaşamdan kopardıkça kızının önünde delice bir şey yapma dürtüsünün önüne geçemeyip çocuğa seninki gibi bir travma yaşatmaktan korktun. Değil mi?

Başım muazzam bir ağırlığın altında önüme düştü. Gözlerimi yumdum. Yeterince karanlık olmadı, ellerimle yüzümü kapadım. Uzun bir süre o halde durdum. O süre boyunca hafızamda kopan fırtınayı anlatmaya çalışmak boşuna olur. Doktor Ramiz sustu, bekledi. Peyami Bey kıpırtısız, sustu, bekledi. Onun kıpırtısızlığını farketmek duyduklarıma inanabileceğimi, Doktor Ramiz'in dediklerini gerçekten yapabileceğini düşünmemi sağladı. Sonra hafızam yavaş yavaş beni serbest bıraktı.

— Bu mümkün mü? dedim.

— Elbette mümkün. Mümkün ve hakiki. Üstelik geçmişini yeniden yaşarken içinde geleceği bildiğin duygusu olmayacak. Sadece hata yapmama içgüdün seni yönlendirecek. Herkesin yaşadığı gibi, her şeyi herkesin bildiği kadar bilerek yaşayacaksın. Hayata baştan başlayacaksın. Hayata bir daha gelsem! Bu sözü az mı duydun? az mı söyledin?

— Ama, dedim, bu hayat olmayacak ki. Burada olacak. Hayata dönmeyeceğim, öyle anlıyorum. Gerçek olmayacak.

— Saçma. Sen hayatını yaşarken gerçek olduğunu düşündün mü? Hayat bir tanedir, o da akıldadır. İstanbul'da ya da daha uzakta değil. Akılda.

9

Doktor Ramiz'in doğru dürüst bir doktor olmadığı bana yaptığı tekliften belliydi. Doğru dürüst bir doktor olsa gerçekten hasta olduğumu, o yüzden beni uzun boylu etkileyemeyeceğini anlardı. Peyami Bey anlıyordu ve sözle, telkinle, ihtimamla, vaatle, teşvikle, tehditle, şefkatle, rüşvetle yani hiçbir şeyle ikna olmayacağımı, bir insanı sevk ve idare edecek yöntemlerden hiçbirinin bende işe yaramayacağını görebiliyordu; onun için bana tedavi öneriyordu. Önce isteme ve inanma yeteneğimin geri kazandırılması gerekiyordu, sonra bu yeteneğin kesintisiz bir hale getirilmesi. Ancak ondan sonra ben birlikte yola çıkılabilir bir adam olurdum, ancak ondan sonra bir işe başlaması ve bitirmesi umulabilir bir adam. Yoksa, halihazırda, benimle yola çıkan biri yolun bir yerinde bir döner bakar, yokum: çok geride yere çökmüş, gölgesini seyreden bir adamım.

Doktor Ramiz'in basit gördüğü, maskeleme çaba-

sından ibaret sandığı semptomlar onun benimle doğru ilişki kurmasını, benim de onun peşine takılıp hayata yeniden gelsem hülyasını yaşayan ilk insan olmamı engelledi. İşin tuhafı, bu şansın kaçtığını farketmedim bile. Çünkü bir süre, evet, uzun ve zevkli bir süre ama sonuçta bir süre, sonra uçtu gitti. İşin daha tuhafı bunu o da farketmedi. Ben geride kaldıktan çok sonra bile yanındayım zannetti. Kibir, besbelli.

Öte yandan, Peyami Bey bir amatör tıp adamı olarak benim tedavimin nasıl yol bir izlemesi gerektiği konusunda fikir sahibiydi. Ama doktor diye getirdiği kişinin vermeyi teklif ettiği yardım Peyami Bey'in almamızı istediği yardım değildi. Doktor Ramiz bir seferliğine işe yaramıştı, evet, ama daha fazlası söz konusu olduğunda durum bir hayli tartışma götürür bir hal alıyordu. Aldı yani, gördünüz. Peyami Bey, biraz düşününce daha iyi anladım, Doktor Ramiz'in beni iyileştirmesini değil, iyileştirilebilir bir hale getirmesini bekliyordu, muhtemelen sadece uyutmasını, uzun uzun uyutmasını, sonra asıl tedaviyi Peyami Bey kendisi ilmim dediği yöntemle yapacaktı. Kısmet olmadı, çok şükür.

Doktor Ramiz'in konuşması sırasında Peyami Bey kendisiyle istisnai bir mücadeleye girişti. Doktor Ramiz'in üzerimdeki önce aşikar sonra muhtemel etkisini önemsiyormuş, gücenmiş, incinmiş, küsmüş, kızmış gibi yapmadı. Doktor Ramiz'in zulüm ve zorbalık kelimelerini onunla ilişkili olarak kullanmasını dert etmiş olmalıydı ki demokrat davranmaya çalıştı. Neticede sadece konuşuluyordu. İnsan kendini zorlayarak da olsa demokrat davranınca üzerine belli bir asalet geliyor, ve o asalet içine ne kadar hüzün karışırsa o kadar yüksek görünüyor. Doktor Ramiz'in girişimindeki büyük cazibenin Peyami Bey üzerindeki yenilgi etkisi böyle oldu: asalet: o gayet gariban gayretkeşliğiyle kırışmış yüzüne, şanssız doğ-

muş, kötü beslenmiş, standart altı kalmış vücuduna rağmen, tepeden tırnağa bütün görüntüsüne hakim oldu. Asaletin buyurduğu saygıyı yeterli bir süre sessiz kalarak gösterdikten sonra bir şey olmamış gibi dikkatini mangaldaki kahveden çekti, ilgisizce dışarıya baktı ve kahvenin pişmesine değil pişmemesine nezaret etmek için orada dikilmekte olduğunu itiraf edercesine dönüp masasına gitti.

Kahve ateşle baş başa bırakılınca irili ufaklı kabartılarla zengin bir göbek halinde köpürmeye başladı. İki adam arasındaki sessizlik kendi güçsüzlüğüne doğru yok olup giderken, ben henüz Doktor Ramiz'in önüme serdiği ihtimallerin zenginliği içinde aklımı bir ucundan yakalamaya, olabilecekleri hayal etmeye çalışırken dünyadaki hiçbir kahve kokusuna benzemeyen tatlı buruk kupkuru bir kahve kokusu mangaldan yükselerek odanın havasını istila etti. İnsanı uykuyla uyanıklık arasındaki gölgelere çeken, yorgunluğuna, rüyalarına, unutuşuna, belki cinsel yalnızlığına geri çeken bir koku.

Penceredeki kızı düşündüm, onunla ilgili hayallerimi, kendimi onu kazanmaya adayışımı, ve bunları bana unutturdukları, dikkatimi kendilerine istedikleri için karşımdaki iki adama tiksinti duydum, biri fazla gösterişli öteki fazla silik, ikisi de hem tek tek hem birlikte ayrı çirkin. Kadın güzelliğine kapılıp gittikten sonra her şey insanın gözüne değersiz görünmeye başlıyor.

Bunların yanında yerim yok, dedim.

Gözlerim yeni bir mide bulantısıyla kapandı. O andan sonra iki adama da hakkında konuştukları hayata da kendimi kapattım. Onlara anlattığım onca şey için pişman oldum. Manik faz geçirmiş ve bitirmiş olabilirdim. Bir daha aynı hatayı yapmamayı umut ettim.

Mide bulantım bu kez uzun sürdü. Doktor Ramiz'le Peyami Bey arasındaki sessizlik kahve kokusunun üstün-

den bile hissediliyordu. Doktor Ramiz o sırada hâlâ beni etkisi altına aldığına inanıyordu ama Peyami Bey'in onayı olmadan da yanına alıp gidemeyeceğini biliyordu. Aralarında çözecekleri bir sorun olarak duruyordum. İlgilenmediğimi anladıkları zaman ne yapacaklardı, merak ettim. Canım kahveden önce bir şeyler atıştırmak istedi. Birkaç kurabiye, bir dilim kek, bir parça çikolata.

— Bisküvi filan var mı Peyami Bey? dedim.

— Tabii, dedi Peyami Bey hızla, biraz da öfkeyle.

Meğer o da o an Doktor Ramiz'le hesaplaşmaya hazırlanıyormuş. Benim bisküviler güme gitti.

— Neye izin vermeyeceğini sorabilir miyim Doktor? dedi.

Doktor Ramiz'in bir an, ki hiç beklemediği bir andı, hâlâ benim üzerimde yarattığı etkisinin etkisi altındaydı, soluğunun kesilir gibi olduğunu farkettim, sessizliğindeki hışırtı gibi bir rahatsızlıktan. Ama Doktor Ramiz ne de olsa sinir sistemleri üzerinde tecrübeli, kendini hızla toparladı ve galiba sırf onu hiç beklemediği bir anda sıkıştırdığı ve ona bir an kendisini gafil avlanmış hissettirdiği için Peyami Bey'e sorusunun hak ettiğinden daha şiddetli bir cevap verdi ama o anda yerimden sertçe kalktım, yatağa gittim ve aralarında başlayan ahmakça tartışmayı duymamak için elimden geleni yaptım.

Mesele önce bendim, benim oraya ait olmamam. Sonra konuşma memleket meselelerine döndü. Keyfi uygulamalar dediğini duydum Doktor Ramiz'in. Hiç duymamak için yüksek sesle kendi kendime bir şarkı söyledim, hırıltılı bir şarkı, wasted and wounded diye başlayıp. Dedim ya, tiksinti. Ve ne dediklerini duymamayı başardım. Aralarında dört beş kısa sert cümle alışverişi oldu, arkasından, artık benden mi utandılar, kendilerinden mi, yoksa benim yanımda daha ileri mi gitmek istemediler, bilmiyorum, sustular. Sadece kulağıma takılan bir isim

oldu. Şöyle: Doktor Ramiz dedi ki: Tapucu Fahri rahatsız. Rahatsızlara Türkiye'den aşinaydım. Simeranya denilen yerin bir tür bir alt Türkiye olduğunu anladım, alternatif değil sub manasında. Güldüm. Bir yazarın yaptığı, bir doktorun yürüttüğü ülkeden ne olur! Ama, dedim, yine de hayattaki en umutsuz zamanlarımızda sığındığımız düşünceye uygun olarak burada da sığınılabilecek bir üst bilinç var. Adalet ihtiyacının kendisi, anlaşılan. Peyami Bey buna kendi ihtiyacı açısından cevap verdi, dedi ki, Tapucu beni anlar, yanlış bir şey yapmayacağımı bilir. Peyami Bey o an bütün ihtimallere hakimdi ve hissettim, art niyetsiz bir adamdı.

Sonra bir uzun sessizlik geldi, nefesler sakinleşti, Doktor Ramiz gözlerini önüne indirmek zorunda kaldı. Peyami Bey tekrar konuştuğunda sesi dürüstlük dolu, hüzünlü bir tona inmişti.

— Doktor, dedi, kendine bu kadar önem vermeyi nasıl öğrendin, bilmiyorum ki. Buna ben nasıl göz yumdum, onu da bilmiyorum.

Sonra ikisi de sustu, normal olarak söyleyebilecekleri, ki o anda anladım, benzer tartışmaları benden önce de yapmamış ve sonuna doğru yaklaştırmaktan kaçınmamış değillerdi, sıradaki en sert sözleri bir kez daha içlerine hapsettiler. Ben oradayım, neticede bir yabancıyım, benim önümde daha ileri gitmek, kendi yaşadıkları, yaşayamadıkları, yaşamaktan korktukları hayatı bana büsbütün açık etmek istemiyorlar diye düşündüm. Öyleyse olgunluk gösteriyorlardı. Öyle değilse ikisinin de birbirleri hakkında başka planları vardı.

Sokakta Lambacı'yı gördüm. Sırtında merdiveni, omzuna asılı tahta kutusu, devriyeye çıkmış, zayıflamış sokak lambalarına yakıt takviyesi yapıyordu. Gece gerçekten çok uzun sürmüştü. Doktor Ramiz'in şikayet ettiği konulardan biri de buydu galiba. Doktor Ramiz'in

akıl erdiremediği ama benim karşıdan bakınca tahmin edebildiğim, ahşap lamba direklerinin o kadar uzun süreli ısıya dayanamayacaklarıydı. Lambacı da habire yakıt veriyordu. Bazen böyle yaklaşan felaketi görmek gibi bir kötülük sezgisine sahibimdir, ama felaketi haber vermek gibi bir iyilik hissi nedense içimde yoktur. Beklerim, bakalım ne olacak diye. Genellikle bir şey olmaz.

Kahve tam rahat rahat pişecekken iki adamın konuşmaları sırasında ürkmüş de kendini beklemeye almış ama devam etmek için ortamın sakinleşmesini bekliyormuş gibi nihayet tüm normal kahvelerin kabardığı gibi kabardı, birkaç yerinden cezvenin beline doğru incelip sonra genişleyerek taştı, ateşe değince söndürdüğü közden yükselen ince dumanla öncekinden daha güçlü, yanık bir çekirdek kokusu saldı. Genzime enfes bir is tadı yerleşti. Kendimi bir sürü sosla yumuşatılmış, iyi pişmiş bir et yemeğinin başından zevk dolu bir hafiflikle kalkmak üzereymişim gibi hissettim. Kahrolası Peyami Bey hayat özlemini böyle gideriyor olmalıydı, şeylerin kimyasıyla oynayarak. Şimdi o enfes yemeğin üzerine kahvemizi içebilirdik.

— Yine taşırdık, dedi bilerek taşırdığını saklamadan.

— Enfes koktu, dedi Doktor Ramiz. Seni affetmemek mümkün değil, Peyami. Seni özlememek de mümkün olmayacak.

İki adam da gözucuyla bir yandan beni takip etmekteydiler, farkındaydım, ama artık umurumda değildi. İlgisizlikten gelen gücümü hissediyordum, sessiz, kendi içine kapalı. Battaniyeme sarınacak, sokak lambasının altına uzanıp, eflatunla çevrelenmiş, güçlü sarı ışığın altında kitap karıştıracaktım. Son yıllarda doğru dürüst kitap okuyamamış olduğumu hatırladım, başla bırak başla bırak, en sevdiğin birkaç kitap başucumda dursun uykum kaçarsa orasından burasından okurum diye ama

sadece tozlanmak için duruyor olup çıksın. İçindeki şey kadar kaybetmesi kolay ne var. Kitabı aldım, göğsüme yapıştırdım. Kapıya gittim.

— Delikanlı, diye hafifçe sesini yükseltti Doktor Ramiz. Anlaştık, değil mi? Dediklerimi düşüneceksin.

Onlara döndüm.

— Tabii, dedim çünkü kimseyle kavga etmeme gerek yoktu.

Peyami Bey bu kez Doktor Ramiz'e yüzünü ekşiterek baktı. Sakindi ama. İkisi de. Hatta üçümüz de sakindik. Karşılarında onların dengiymiş gibi durduğuma ve beni o gözle görmeden edemediklerine dikkat ettim. İnsanın kendine saygı duyduğu hemen belli oluyor demek ki.

— Olmaz öyle şey, dedi Peyami Bey bıkkın bir sesle. Uzatmayın artık.

Gülümsedim.

— E olmasın o zaman, dedim. Şimdi çok sıkıldım. Müsadenizle çıkıyorum. Dönünce konuşuruz.

— Allahım, sabır! dedi Peyami Bey dişlerinin arasından.

— Konyağı bitirmezseniz memnun olurum, dedim.

— İyi iyi, hadi sen çık, dedi Doktor Ramiz. Açık havada daha iyi düşünürsün. Peyami'de konyak biterse bende alası var. Ordaj! Seni bir ara Cemiyet'e götürürüm, tadarsın.

Peyami Bey sinirleniyordu. Sinirlenmek istemiyordu çünkü Doktor Ramiz'in onu sinirlendirmeye çalıştığını biliyordu. Ama sinirleniyordu:

— Seniha, kızım, diye seslendi, bize servis yap.

Bir kez daha elim kapının kolunda kaldı. Seniha! Ne demek Seniha, dedim. Kime seslendi bu. Dönüp kime, nereye seslenmiş olabileceğine baktım. Karşısındaki duvara seslenmiş görünüyordu. O duvarın ortasında şimdi çift kanatlı dar ve yüksek bir kapı vardı. Peyami Bey'in

bildik ayarlamaları. Duvarın arkasında bir mutfak? Ama Seniha. Şaşırtıcı olan buydu. Adamın hizmetçisi varmış, dedim. İşe bak. Yine işitilmemiş bir isim. Burası bitmiş isimler diyarı. Zamandan dışarı, buraya düşmüş isimler. O sırada üst katta ayak sesleri duydum, sakin, hafif, kararlı. O an iradem, doygunluk hissim, okuma arzum, içimde işlemekte olan her şey şiddetli bir vazgeçiş dalgasıyla birlikte yere doğru çöktü. Üst kat, kız. Seniha. Saçları buğday sarısı ve bal sarısı ve kestane sarısı, bir sürü sarı ve kahve tonu, büklüm büklüm omuzlarını okşayarak. Yok canım, dedim sonra, olsa olsa onun da hizmetçisidir. Yine de sevindim çünkü kıza dair bir şey öğrenmiş olacaktım, ona çıkan bir yol olduğunu mesela. Çıkmasam mı acaba, dedim. Peyami Bey'in kısık gözlerle bana baktığına dikkat ettim. Ardından Seniha'nın görünmez bir kuru ahşap merdivenden bize doğru konyak damlası kadar hafif inen ayak seslerini duydum.

Oda büyüdü.

Kapı ürkek bir gıcırtıyla iki yana açılırken nefesimi tuttum, bende de bir takım alametler başlamış olmalıydı, gelenin o olduğunu daha kapı açılırken anladım. Kapı açılıp da içinde onu göremeyince, hiç kimseyi göremeyince yine anladım. Görünmüyordu. Hiç değilse bana görünmüyordu. Elinde büyük bir tepsi vardı, hizmet ediyordu ve oydu. Pencerede gördüğüm kadar güzel ve o kadar buğuluydu. Görmediğim halde bunları nasıl bildiğimi anlamıyordum. Belki kendini sadece kokusuyla var ediyordu. Yo parfüm değil, şişede saklanan bir sıvı değil, içte bulunan, tende yaşayan bir koku, en beklenmedik anda söylenen bilgece bir söz kadar akla ait ve o kadar dişi bir koku.

Seniha'nın görünmez vücudu odada dolaşır ve kadehler ve fincanlar zarifçe doldurulup sehpalara tek tek konulurken, diğer iki adam hafif önlerine eğik gözlerinin ucuyla onu takip ettiler. Benim aksime onlar görüyorlar-

dı. Bunu ona bakmamaya gayret ettiklerini farkedince anladım. Hizmetçi karşısındaki kayıtsızlık değil. Aksine, özel bir gayret, hatta içmücadelesi. Sebebini elbette bilemezdim. Ne niye benden daha şanslı olup onu görebildiklerini ne de niye onlar bakmamaya çalıştıkları halde benim ona, eğer şimdi görünüyor olsa delice bakabilecek veya dışarıda onu pencerede ilk gördüğümde delirircesine bakabilmiş olduğumu. Belki aklımdaki istek öylesine ölçüsüzdü ki görme eşiğimi çoktan aşmış bulunuyordum. Bazen müzik dinlerken gözlerimiz açık olduğu halde etrafımızı görmememiz gibi. Ya da bir kitaba dalınca çalmakta olan müziğe sağırlaşmamız gibi. İki adama gelince, bakışlarına hakim olma gayretleri hakkında sadece fikir yürütebilirdim: belki hizmetçi olmadığını, düşmüş bir asilzade, acılı bir kadın, belki başkalarının hatalarının kurbanı olduğunu biliyor ve düşüşüne, acısına, utancına ve yüküne, mecburiyetine ve dirayetine saygı gösteriyorlardı, ya da ben salakça onları bu duygular içinde görmeyi tercih ediyordum ve hissettikleri sadece rahatsızlık, tedirginlik, hoşnutsuzluk türü bir şeydi. Onun kadınca savunmasızlığından ve kendi erkekçe bakışlarından korkuyor olabilecekleri, hatta o evde, o diyarda, o devirde öyle bir göz adabı olabileceği bile aklıma geldi, onlara o hassasiyeti bile atfettim. Yoksa Seniha'nın kim olduğu hakkında hızlı bir fikre kapılmamam gerektiğini, umursamayacak olsam bile, o adamların aklı üzerinden kendime söylemeye çalışabilirdim. Ama aşk! Benim aşık olmak istediğim gibi aşık olunca insanın aklı bugünün sonsuzluğu içine neşeyle sığınıp kalıyor, geçmişle hiç tanışmamış, gelecekle hele hiç tanışmayacakmış gibi. Birileri sana hayatı takdim etmeye kalktığında onlara sırtını dönüp aşkına sarılacakmış ve sarılı kalacakmışsın gibi.

— Sağol kızım, dedi Peyami Bey zor işitilir bir sesle, hatta belki demedi, sadece der gibi yaptı ya da demeye

başlayıp vazgeçti, en son benim boş koltuğumun önündeki sehpaya da içecekler bırakılır bırakılmaz. Çıkabilirsin, lüzum olursa çağırırız.

Seniha'nın sesi çıkmadı. Başıyla peki demiş olmalı. Ama başını hiç yerden kaldırdığını sanmıyorum. Belki peki ya da başüstüne bile demesi beklenmeyecek, belki başını yerden kaldırmamak zorunda olacak kadar mahkumdu. Kokusu içime işlemiş, adımları kapıya doğru tekrar işitilir oldu, kapı kapatıldı, merdivenden yukarı çıkacak adımlarını işitmeye, henüz göremediğim ayaklarının hareketlerini, her adımda topuklarının esneyişini, ayakuçlarının yere yayılışını, parmaklarının bükülüşünü hayal etmeye çalıştım. Ama birden aklım derin bir boşluğa düştü ve şaşkınlıktan dehşete doğru savrulduğumu hissettim. Adımlar merdivenden yukarıya değil, aşağıya doğru iniyordu, yeraltına doğru! aynı sakinlik, aynı hafiflik, aynı kararlılıkla ama çok daha uzun bir merdiven boyunca yeraltına doğru! dinlemeye katlanılamayacak kadar uzun bir süre boyunca, sayılamayacak kadar çok basamaktan aşağı! Seniha yok oluyordu!

Arkasından atılmak için bir an çırpındım. Vücudum hareket etmedi. Hareket içimde boğulup bütün kemiklerimi kırılmışçasına çınlattı. Acıdan çıldıracaktım.

— Bu o mu Peyami? dedi Doktor Ramiz, alabildiğine horgörü dolu bir ses.

O an o ikisini de göremiyordum artık çünkü acıdan bütün görüşüm kaybolmuştu ama Seniha'nın inen ve yok olmak bilmeyen adımlarının arasından iki adamın seslerini de duyabiliyordum.

Peyami Bey sessiz kalarak cevap verdi.

— Nereden buldun bunu, Peyami? dedi Doktor Ramiz.

— Sana ne, Doktor? dedi Peyami Bey, alabildiğine sıkıntı dolu bir ses.

— Kadın kirli, Peyami, dedi Doktor Ramiz.

— Kahveni içmene bak, Doktor, dedi Peyami Bey.

— Ama kirli, Peyami, vesikalı, dedi Doktor Ramiz.

— Sana ne yahu, dedi Peyami Bey.

— Kendine metres mi yaptın yoksa? dedi Doktor Ramiz.

Peyami Bey'in yüzünü yine daha önce şeytan olduğu andaki gibi ürpertici bir karalık kapladı.

— Kahveni iç ve defol git Doktor, dedi. Mümkünse içmeden git.

Doktor Ramiz'in sessizliğindeki büyük şaşkın gürültüyü duydum.

Daha fazla ayakta duramayacak gibiydim, omzumu kapıya yasladım, kitabı sıkı sıkı göğsüme bastırdım. Sağ elim bu kez sadece ayakta kalmama yardım etsin diye kapının koluna asılmış.

— Sen niye hâlâ buradasın? dedi Peyami Bey.

Bana söylüyordu. Öfkesi birden bana dönmüştü. Cevap veremedim. Omzumu çekip kapıyı açmaya çalıştım. İçeri doğru açılan kapılar benim gibi dışarı doğru devrilecek adamlar için her zaman sıkıntıdır. Peyami Bey'in kalkıp bana doğru birkaç adım attığını duydum.

— Sen hep böyle misindir? dedi.

Nasıl? diyecek oldum, diyemedim tabii, çünkü tek kelime edecek takatim olsa kendimi dışarı atmak için kullanacaktım. O devam etti.

— Arkadaşlarını hep yarı yolda mı bırakırsın?

Gözlerimi yumdum, nasılsa göremiyordum, karanlık biraz olsun işe yaradı, belki gözümden dışarı enerji kaçıyordu diye kendimle alay etmeye çalıştım ve kendimle alay etmek biraz daha güç verdi, doğruldum, kör kör de olsa kapıyı açtım, dışarıya bir yarım sarsak adım attım.

— Sadece kendini mi düşünürsün? dedi o ana kadar ondan duyduğum en acımasız sesle. Git düşün o halde!

Bir adım daha attım, kapı önü daracık bir taşlıktı, biliyordum ve mesafeyi ayarlamış olmalıydım, kendi etrafımda döndüm, sırtımı duvara yasladım. Kulağımda Peyami Bey'in öfkesini silip süren ayak sesleri, yeraltından gelmeye, hep daha uzaktan, benden hep daha uzaktan gelmeye devam eden ayak sesleri. Sonunda gözlerimi açabildim. Nasılsa bir kez dışarı çıkmıştım ve ayakta durmaya devam edebileceğimi düşünüyordum. O sırada Doktor Ramiz'in sesi, Peyami Bey'in arkasında.

— Adamı rahat bırak, Peyami. İçeri gel. Bu meseleyi bugün halledeceğiz.

Sokağa doğru ağır ağır yürümeye başladım.

10

Zaman, der Peyami Bey, Tanrı'nın insana kurduğu en büyük tuzak ve insanı sevmediğinin en büyük kanıtıdır. Ölmek önemli değil. Ölen birini özlemek en fenası, geri gelmeyecek birini özlemek. Tanrı insanı sevseydi ona sevdiğini kaybetme acısını hak görmezdi. Sıra atlayan ölüm birden fazla ölümdür, katliamdır. Yaşayan ölüler, ellerinde sadece zamanın unutturma gücü, kulaklarında kutsal kitaplardan birkaç şiirli içli dize, ruhun yoksulluğu içinde boşlukla gözgöze gelir, kalırlar. İman hayatın en büyük bencilliğidir çünkü Tanrı'nın vicdansızlığına katlanmanın, o canavarca vicdansızlığı sineye çekmenin, hayata devam etmeye çalışmanın tek buyrulan yoludur. İman etmek çaresizliğin, mutabakat gayretinin, acıya rağmen hayatta kalma iradesinin, kaybın arkasından yaşamaya devam etme utancının mazur ve hatta kutsal gösterilme perişanlığının, nihayet insan iki yüzlülüğünün en bayağı tezahürüdür. Bayağıdır

çünkü ezberedir. Bayağıdır çünkü kendini kurtarmaya yöneliktir.

Bunları yazarsam beni oyarlar, Peyami Bey, dedim. Valla. Oradaki kelime ister Tanrı olsun ister Allah olsun. O yediğim dayak var ya, bana onu mumla aratırlar.

Yaz ama yayınlama, dedi Peyami Bey. Nasılsa bir gün insanlar hoşlanmadıkları şeyleri, hatta nasılsa bir gün çok kızdıkları şeyleri de sabırla, paslı kör bıçağa sarılmadan dinlemeyi, çok çok sana dudak büküp sırtlarını dönüp gitmeyi öğrenecekler. O gün geldiğinde yayınlarsın.

O günü torunlarımın torunlarının bile görebileceğini sanmıyorum, dedim. Bizim memlekette zaman belli merhaleler üzerinden reddeder. Benden iyi bilirsiniz. Bizim memlekette zamanın belli sabitleri vardır, akış filan dinlemez. Hem, Tanrı dediğiniz kadar adaletsizse, ki öyle olduğundan şahsen şüphem yok, hukuk haydi haydi adaletsizdir, yazılı hukuk da kalbî hukuk da. Tanrı kuzuları korumazsa eğer hukuk da konuşanları korumaz.

Yaz ve yayınla. İnsanın kavrayamadığı ve iyi ya da kötü edebiyata ne kadar konu ederse etsin kavramak istemediği tek şey kötülüktür. Sen gidip bunları anlattığın zaman sana kimse inanmayacak. O yüzden kimseye anlatma. Ama yaz. Az sayıda da olsa bizzat kendin yayınla hatta. Gizlice, isimsizce. Şu sahipsiz önemsiz kayıp kitaplardan biri olsun varsın, soba tutuşturmak için kullanılan. İleride birileri mutlaka bir sahafta bir nüsha bulur, merak eder, karıştırır ve acılı bir insanın ifadesinden sual etmeyecek kadar nazik bir insan çıkar ve sonuna kadar okur, bitirir, üzerinde düşünceye dalar. Ve belki bir şey öğrenir, ezelden beri açıklayamadığı bir gizli rüyasıyla tesadüfi bir yakınlık olduğunu sezince. Sonra saklanacak bir kitap olur. Aziz tutulacak, ama çocuklar okusun istenmeyecek bir kitap. Her neslin böyle birkaç kitabı vardır. Benim de var, sakladığım. Bilginin ve korkunun kitabı. Ölümün, öl-

dürülmenin her neviine dair. Tanrı'nın sandığımız iyilik olmadığına dair. Kalbin sevgi için olmadığına dair. Çünkü zaman. O kitabı bir gün sen de okuyacaksın. Anlayacaksın, umut ederim: korku doğrunun olduğu yerde vardır.

Bunlar vücudumun ağırlığının karın içinde kendine açtığı tabii koltukta otururken düşündüğüm ve bana o kadar cana malolan eski belgelerin ne tip bir anlama, öneme sahip şeyler olabileceğini daha da düşünmem gerektiğini hatırlatan konuşmalar. Bu konuşmaları Peyami Bey'le yaptığımdan emin olduğum konusunda ısrar edemesem de. Dürüst olmalıyım. Belki o nasıl beni kendi namını şıklaştırmak için kullandıysa ben de onu başımı büyük dertlere sokarak kendime heyecan verici çıkmazlar yaratmak için kullanıyor olabilirim. Hangisi derseniz, cevap vermem zor. İleride orasını da anlatmayı deneyeceğim. Umarım unutmam. Zaman sesin de düşmanı çünkü. Ve insan hafızası en az hukuk kadar ya da Tanrı'nın kendisi kadar adaletsiz.

Zulüm önce insanın kendisinin içinden çıkan bir davranış, bir söz, hatta şimdi olduğu gibi bir anekdot, anlamlı bir anı kılığına sokulmuş, belki bambaşka şeyler söylemeye çalışmış bir yorgun düşünceli konuşkan faydalı olmaya çalışan ya da kendini dinleyicisine beğendirme derdindeki bir zavallı ihtiyarın suistimal edilmesi.

Bilmiyorum. Belki içimdeki öfke beni sadece düşman aramaya itiyor.

Öte yandan, aklıma geldikçe güldüğüm bir ihtimal, şimdi Peyami Bey'in elinde imkan olsa beni tekzip eder mi düşüncesi. Eder gibime geliyor. Eğer biraz medeni bir adamsa beni düpedüz yalancılıkla, gafletle vs suçlamaz, beni durumdan vazife çıkarmaya hazır müminlerin önüne atmaz ama şu kadarını galiba yapar: Söz konusu biyografi tarafımdan ya da vârislerim tarafından onaylanmış bir biyografi değildir. İlgili kişiyi tanıyorum. Bana biyografimi

yazmak için müracat ettiği zaman kendisine ona ne yardım edeceğimi ne de engel olacağımı söyledim. Der.

Korku böyle bir şey. Öfke de acı da isyan da zamanın törpülediği, yumuşattığı, sonra başka bir karakter içinde ve başka şekillerde yeniden uzamaya, serpilmeye bıraktığı şeyler.

Hayatta kalma içgüdüsü kadar alçakça başka bir güdü tasavvur edemiyorum. Bunu hayatta kalmak için her şeyi yapmakta olan biri olarak söylüyorum. Kendime saygı duyma imkanıyla aramda kalan tek bağ duyduğuma inandığım şeyi söylemek ihtiyacı. Çok ince bir bağ olsa da.

Belki en baştan şunu söylemeliydim: Seniha'ya kirli diyen insanlar içlerinde temiz hiçbir şey barındıramayacak insanlardı.

Seniha'nın kirli olmadığını bildiğimden mi? Hayır. Seniha'nın fahişe olmadığından emin olduğumdan mı? Hayır. Sadece Seniha'nın kirlenemeyeceğine ve kirletilemeyeceğine inandığımdan, ne kendi eylemiyle ne başkalarının sözüyle. Fahişelik yapmış olsa bile önemsiz. İnsan, bazen, bir insanda bir hayattan, bir yaşayıştan, bir kaderden, bir mecburiyetten fazlası olduğuna inanır. İnsan, bazen, bir insanın bir yanlış tercihten çok daha büyük olduğuna inanır: hatanın inandırıcılığına, hakikiliğine, insanı insan yapıcı gücüne inanır. Nihayet hatanın insana kendini keşfetme, ruhunun derinliğini her yeni acıyla daha da açma, en içindeki çekirdeğe dokunma ve ondan kendi benliğinin ilk saflığını geri alma gücü verdiğine inanır.

Kişisel tarih üçüncü şahısların kendi sahtelikleri, kendi hazır itikatları, ve hepsinin elbirliğiyle o kişi üzerine yazdıkları amansız afsız cemaat zulmüdür.

Yoksa her yaşantı yaşanır biter. Kaybedilen kaybedilir. Kim kime tam geliyor ki.

Kaydebilen, eğer varsa, sadece korkulardır.

11

Arkamdan Doktor Ramiz de geldi, kovulmuş, sinirden dudakları seğirir ama ne yapacağını iyi bilir bir halde, iki elinde iki konyak kadehiyle, ikisi de hiçbir misafirlik adabına yakışmayacak şekilde yarıdan çok yukarıya kadar doldurulmuş. Birini bana getirmişti ama elimi uzattığım ve verecek gibi yaptığı halde vazgeçti, vermedi, ikisini de arka arkaya uzun yudumlarla içti bitirdi, gözleri görmeden ama intikam duygusunun yakınlığıyla yanarak, arada bir etrafına bakınarak, hiçbir şeyi görmeye çalışmayarak. Önce bir kadehi bitirip kaldırıp attı, sonra ötekini. Zavallı boş elime baktım.

— Keşke şişeyi getirseydiniz, dedim. Peyami Bey aldırmazdı.

— Peyami Bey bitti, dedi.

Dudaklarını yuvarlak yapıp konyağın son ateşini dışarı üfledi.

— Huh! diye bir ses çıkardı. Kendisi de bitti konyağı da.

O kadar hareketten sonra paltosunu tekrar vücut çizgilerine oturtmak istiyormuş gibi omuzlarını oynattı.

— Simeranyası da bitmek üzere.

Kollarını iki yana açıp ondan hiç beklemeyeceğim bir geniş hareket içinde yeri göğü göstererek sesini yükseltti:

— Şuraya bak! Böyle yaşanır mı!

Tekrar paltosunu düzeltti.

— Bitireceğim. Ona da söyledim. Sana da söylüyorum. Sakın bir hata yapma. Peyami'den uzak dur.

Gitmek üzere döndü, birkaç adım attı, durup omzunun üstünden bana baktı.

— Yılanlara da dikkat et. Bana canlı lazımsın.

Sonra uzun adımlarla, bel boyu karın içinde muhtemelen gelirken kendisinin açtığı yol boyunca uzaklaştı. Arkasından bakmadım. Seniha'yı düşünüyor ve kederimi yaşıyordum ama adam, işte doktor milleti, korkuları biliyor, birden yılan lafı edip beni ürpertti, etrafıma bakınmama, yılan görmeye çalışmama yol açtı ki yılan dediğin şey eğer varsa görülmesi zor bir şey değildir, ister istemez görürsün, ama ben o ana kadar görmemiştim çünkü yoktu, ama o andan sonra nerede yılan var, yoksa üstüne mi oturdum, beni kıçımdan mı ısıracak, ayağıma mı dolanacak diye endişeye kapıldım. İnsanın iç dünyası bu kadar müdahaleye açık bir şey, yeter ki nereye dokunacağını bil. Biri gelip alnıma silah dayasa oralı olmazdım ama yılan! Ayağıma doğru kıvrıla kıvrıla süzülen, kara diliyle beni arayan bir şey!

Yılan, evet, vardı. Sokak lambalarının tepelerine çıkmış, kandillerin etrafına üşüşmüş, o uzun gecenin istisnai sıcağının tadını çıkarıyorlardı. Yerimde biraz daha otursam herhalde benim sıcaklığımı da farkedecekler, benim etrafıma da üşüşeceklerdi. Belki ısırmayacaklardı. Ama geleceklerdi. Çünkü kadını biraz yukarıda yol ke-

narında iki büklüm, iniltiler içinde yerde yatar bulduğum zaman etrafına yılanların doluşmuş, vücuduna daha daha sokulmaya çalıştıklarını gördüm.

Yılanlar ancak benim kadar canlılarmış. Beni o yana çıngırak sesi çekti. Zayıf, neşesiz, hatta uykulu bir ses. Şimdi çıngıraklı yılanın çıngırağı, nereden bileyim nasıl ses çıkarır, ama adını doğru koymuşlar, o ses hakikaten ucuz bir çıngırak gibi, pirinç değil de porselenden çıkıyormuş gibi, hani bazı çay takımlarında vardır ya, ben bebekliğinde kızıma minyatür bir versiyonunu almıştım evcilik oynasın diye, öyle. Doktor Ramiz'in bıraktığı tedirginlik içinde ayağa kalkıp, neredeyse ayak parmaklarımın ucunda, etrafıma bakınırken Divanyolu'nun derin sessizliği içinde duydum o sesi, şimdi çıngırak diyorum ama o anda sadece bir şaşkın düzensiz çıtırtıydı ve insan korkusu dağılsın, dikkati başka bir şeye yönelsin istiyor. Ucunda yılan bulacağımı bilsem, eh, ne işim var.

Sese doğru giderken etrafın ıssızlığına dikkat ettikçe Doktor Ramiz'in ne demek istediğini anlıyor, ona hak veriyor gibiydim. Kar hayatı yaşanmaz hale getirmişti. Hayat derken sokağı kastediyorum. Halkı ne kadar evlerine hapsedebilirsin? Sokakları istediğin kadar aydınlat, geceyi ne kadar uzatabilir, insanı ne kadar uykuda tutabilirsin? Bu işleri Peyami Bey idare ettiğine göre adamın idareciliğinin mercek altına alınması gayet tabiiydi. Kendi adıma kardan ve ıssızlıktan ve hele de eflatun rengini bulduktan sonra uzun geceden hiçbir şikayetim yoktu. Hayattayken seyahat etmekten nefret eden ben tek turizm hayalimi dünyanın dibi için kurmuştum, gitsem gitsem bir tek güney kutbuna giderim, gidersem de bir daha dönmem derdim. Ama halk dediğin şey normallik dediğin şeyin ta kendisidir. Güneş ister, sabah ister, mesai, alışveriş, gezme tozma, trafikte kavga ister, ilkbahar ve yeni vitrin ister, mevsim sebzeleri ve plajda yakartop ve çayır çimen, et,

mangal ister. Referandum yapılsa oyumu Peyami Bey'e verirdim. Ama işte, halk demek aynı zamanda kaba kuvvet demek. Kalabalık toplanıp kapınıza dayandı mı, etrafınızı çevirdi mi, o zaman neler olacağını bilemezsiniz. Halka zevksiz olduklarını söyleyebilirsiniz ama etkileneceklerini sanmıyorum. Peyami Bey'in bir hatası sanırım idaresini kolluk kuvvetleriyle takviye etmemek olmuş. Dolayısıyla diyebiliriz ki seçkincilikle faşizm arasında bir fark varsa eğer o da bu dünyada değildir. Doktor Ramiz'in inadından belliydi, her yerde olduğu gibi Simeranya'da da vasatlık yönetimi ele geçirmek istiyordu. Sonra herhalde Peyami Bey'i tonlarca karın altına diri diri gömerlerdi.

O hiçbir şeye benzetemediğim zayıf sesin beni niye kendine doğru çektiğini bilmiyorum. Belki ıssızlığın yarattığı trajik yanılsamalardan biri. Belki Doktor Ramiz haklı, belki hayat o tür zayıf seslerin işitilmesine izin vermeyecek kadar gürültülü olmalı.

Çok değil, belki elli adım sonra, yine Çemberlitaş denen şeye yakın, bir lamba direğinin dibinde, kadını gördüm. İlk tepkim geri adım atmak oldu. Sonraki tepkim de gördüklerimi unutmaya çalışarak gerisin geri evin oraya dönmek. Geldim, tekrar karın içindeki koltuğuma oturdum. Oradan bakınca Peyami Bey'in evinin içini çaprazdan görebiliyordum, içeride hareket yoktu; ayrıca, kadını da uzaktan bir karaltı halinde seçebiliyordum. İkisini de görmek istemiyordum. Kalktım. Şöyle uzanıp iki sayfa kitap okumak kısmet olmadı diye söylendim. Ama artık oturmaya da uzanmaya da yere basmaya da korkuyordum. Gözümü yerden alamıyordum. İçinde bulunduğum durum bir tür anksiete durumuydu ve bununla nasıl mücadele edebileceğimi düşündüm. En iyi mücadele eve girmek ve Peyami Bey'le iyi geçinmeye çalışmaktı. Ama hiç içimden gelmiyordu. O sırada zaten Peyami Bey de kendi kendisiyle kavga etmeye başlamıştı çünkü evden

kendi sesi geliyordu, ikiye ayrılmış, biri bir tondan öbürü başka bir tondan çıkıyordu, anlamadığım bir dilde ya da anlamadığım iki dilde kavga ediyorlardı. Ona acıdım. Uyuyabilseydi bunların hiçbiri olmazdı. Uyku her şey. Ben uyuyabilsem yine bunların hiçbiri olmazdı. Uykusuzluk kadar hayatı taşınmaz hale getiren bir şey yok. Adı konmuş ama tedavisi imkansız hastalıkların en büyüğüdür, bazen depresyon ondan büyüktür ama hangisi hangisinden önce gelir, kimse söyleyemez. Bir doktor ikimize de lazımdı ama konuşup duran, tehditler yağdıran bir doktor değil uyutmayı bilen ve sonra kendi dünyasına çekilen bir doktor. Aşk şeklinde bir doktor belki. Zamanında Peyami Bey de aşk yaşamıştı, güzel bir kadın onu bir süreliğine de olsa sevmişti. Çekici bir erkek olduğu için değil ünlü bir yazar olduğu için. Bu bile kendi başına harikulade bir şeydi. İnsanın her gece her gece, geceden sabaha geceden sabaha, bütün varlığını feda ede ede yaptığı bir işin öyle bir ödülü olması. Kimse küçümsemesin. Aksine, sanatın insanın yüzünü, vücudunu, sesini nasıl sanat esinleyecek bir görüntüye dönüştürebildiğini görüp herkes kıskansın. Yaşadığı yasak aşk veya aşklar için Peyami Bey adına memnunum. Hayattan başka hiçbir teşekkür almadığını biliyorum.

Kadın kimbilir ne zamandır orada yatıyordu. İhtimal, Peyami Bey tarafından reddedildiğinden beri. Daha o sırada bitmiş bir haldeydi. Kalan gücü onu ancak elli adım daha götürmüş. Öyle bir kadına insan nasıl sırtını döner, penceresini kapatır! O sahne aklıma gelince Peyami Bey'in içindeki diğer kendisi ile yaptığı kavgayı kaybetmesini yürekten istedim, belki öbür kendisi daha merhametli biridir diye. Ama kavganın sonunu bekleyemedim, zaten kavga olduğu dışında bir şey anlayamıyordum, ben de içimden gidip kadına nasıl yardım etsem, etsem mi etmesem mi mücadelesi vermekte olduğumu

farkettim; şimdi, yılanlarla muhatap olmak hiç alışkın olduğum bir şey değildi, hani öyle kafa göz tekme tokat giriş filan, sonra başıma ne geldiyse birine yardım etmeye kalktığım için geldi, sen kim yardıma koşmak kim, dedim, etin ne budun ne, üstelik bunlar yılan, üstelik bir tane de değiller. Durum büyük sıkıntıydı. Bir yandan gelen giden var mı diye sağa sola bakıyordum. Bir yandan aklım Seniha'nın nerede yaşıyor olabileceği düşüncesine takılıyordu. Artık yukarıda değildi. Beni seyrediyor olsa belki kendimi daha güçlü hissederdim ama yerin kimbilir kaç kat altındaydı. Hizmetçi ve fahişe Seniha. Peyami Bey'e yine de aferin, kızı saklamaya kalkmadığı gibi harcatmadı da. Metresin mi yoksa? Acı laf. Çok acı. Öyle mi acaba? Hayır. Kızım dedi, kelimede değil seste masumiyet vardı, ne duyduğumu biliyorum. Doktor Ramiz onu tahrik etmek için öyle söyledi, ve benim önümde tahkir etmek için. Belki de sadece kıskandı. Bir yerden bir sopa bulsam dedim, süpürge sapı, kazma kürek gibi, yılanları dürtükleye dürtükleye kadının vücudundan ayırabileceğim bir şey. Lambacı aklıma geldi, yakınlarda olmalıydı, aşağıya doğru inmişti, belki onun aletlerinden bir şey bulurum ya da kardeş bi el at da şu kadını kurtaralım be derim, o da bana yardım eder, yol gösterir, yılanların sardığı kandillere gazyağı koyduğuna göre belki yılanlardan korkmuyordur dedim. Zaten belki yılanların da korkulacak şeyler olmayabileceği aklıma geldi. Kadını ısırmış, zehirlemiş, tekrar tekrar ısırıp daha daha zehirliyor gibi değillerdi. Daha önce hiç zehirlenmiş kimseyi görmemiştim ama kadın da zehirlenmiş ve ölüyormuş gibi değil tansiyonu şekeri oynamış, mecali kalmamış, bitap düşmüş ve ölüyormuş gibiydi. Ayrıca niye ısırsınlar, niye zehirlesinler, koynuna sokulup ısınmak varken? Yılanlar, şimdi bir kez o manzara aklımda soğumaya başlamıştı ya, şaşkın, uykulu, gözleri kaymış, gayet moralsiz gibiy-

diler, belgeselci gözüyle bakınca hatta kadından daha berbat durumdaydılar.

Tekrar kadına doğru yürüdüm, daha çözümleyici bir gözle bakayım, neyi neresinden tutabileceğim, bir göreyim diye. Çok zor bir durumdu. Yılan değil köpek olsa baş edebilirdim, yerden taş almış atıyormuş gibi yaparsın köpek kaçar. Ama yılan! Hem de çıplak elle! Hadi kuyruğundan tutup çeksem, ya kadına dolanmışsa ve kadın da arkasından gelirse? Ayrıca baktım en az beş yılan var. Hadi birini çektik diyelim, ya ötekilerden biri bileğime yapışırsa?

Kadının etrafında dolaştım, bir o yana baktım, bir eğilip aşağıdan baktım, bir ara hatta cesaretim gelir gibi oldu, kitabın ucuyla diğerlerinden en dışarıda duran bir tanesini kuyruğundan dürtükledim ama yılan asabi bir davranış gösterince korkup geri sıçradım. Olmayacaktı. Kalktım. Etraftaki pencerelerde de kimse yoktu, ne de bir ışık, bütün şehir kalın yorganların altında, kış uykusundaydı. Lambacı'ya seslendim. Lambacı, hop! Bir daha, bir daha, sonra avazım çıktığı kadar, hem yolun aşağısına, hem yukarısına doğru. Cevap vermedi. Belki adı Lambacı değildi, o yüzden. Şimdi Peyami Bey'e gidip adamın adı ne diye soramazdım. Kadının da bekleyecek takati kalmamıştı. Daha önce hiç değilse parmaklarında tek tük kıpırtı, seğirme gibi hareketler vardı, şimdi onlar da kalmamış, katılaşmaya başlamıştı. Kalan son sıcaklığını yılanlar alıyorlardı.

Uzatma ya, erkek ol biraz ya! diye kendime bağırdım. Cidden. Kendime kızdım. Yılanlara ağır birkaç küfür edip onları küçük düşürerek kendime daha da cesaret verdim. Sonra birden, artık düşünmek yetmiş gibi, sırtımdaki battaniyeyi çıkardım, kıvırdım kıvırdım ve ucunu topuz yapıp en dışarıdaki yılanın kuyruğuna dan dan dan vurmaya başladım, çıngıraktan acı dolu sesler

çıktı, o arada istemeden kadına da biraz vurmuş olmam gayet mümkün, hatta baktım işe yarıyor, şöyle yandan ve havadan sallayıp kadının göğsündekilere vurdum, zaten birbirlerine dolanıp öbek olmuşlardı pis şeyler, sonunda çaresiz dağılmaya başladılar, bir tanesi karşı koyacak gibi oldu, kafasını kaldırıp bana dişlerini gösterdi, tısss diye bir ses çıkardı, o an iyice gözüm döndü, topuzu öyle bir maharetle ve öfkeyle salladım ki yılanın kafası kopmadıysa bile eminim kopmuştan beter olmuştur. En arkada o kafasına çaktığımın yılanı, biraz sonra hepsi duvarın dibinde birer delik bulup gözden kayboldular.

Sonra battaniyemi enseme atıp ellerimi kalçama koyup, burun deliklerim katliam arzusuyla şişmiş, gözlerim alev alev, kendimle gurur duyarak geri gelmelerini bekledim. Temelli gittiklerinden ve daha kalabalık bir intikam dönüşü planlamadıklarından emin olunca kadına eğildim. Yine de altına ve mantosunun içine, koltukaltına filan sığınmış başka yılan olabilir düşüncesiyle yerinden oynattım, üstünü başını kontrol ettim, baktım temiz, o arada bir iki inledi, hayatta olduğunu da anladım, battaniyeyi yere serdim, kadını kucaklayıp battaniyeye yatırdım, iyice sardım, zaten herhalde kırk kilo filan kalmıştı zavallıcık, kitabı da üstüne koydum, kucağıma alıp eve doğru yürümeye başladım, gözüm yine önümde, adımlarım dikkatli, tam kurtulduk derken yenileri çıkıp ayağıma dolanmasın diye. İçim kıvanç doluydu, o kadar ki Peyami Bey'in beni kovduğu, o evde yerim olmayabileceği, ayrıca kadını da zaten terslemiş olduğu aklıma bile gelmedi. Aklım, aksine, kadını eve götürüp benim yatağıma yatırmak, Peyami Bey'den yeni bir doktor, bu sefer tercihan bir dahiliyeci çağırmasını istemek, Seniha'dan hemşirece yardım almak, belki bu sayede ona yakın olmak gibi düşüncelerle kaynıyordu. Ama evin oraya gelince Peyami Bey'i ve evi bıraktığım gibi bile bulsam, yani Peyami Bey'i bana kız-

gın, kadına düşman, evi ikimize de kapalı, razıydım diyeceğim bir manzarayla karşılaştım.

Evin önünde bir şeyler uçuşuyordu. Biraz daha yaklaşınca ne olduğunu anlayabildim. Parça parça kar, yerden havalanmış ve parça parça hâlâ havalanıyor, acelesiz, rengi bozulmuş, çürümüş sanki, çürüyerek yerinden kopmuş, rengiyle birlikte ağırlığını da kaybetmiş, havada alabildiğine acelesiz, yüzüyor, yuvarlanıyor, bekliyordu. Şehrin yapay ikliminin, gevşek kimyasının bir çeşit değişim hareketi olsa gerek diye düşündüm, belki burada kışlar böyle bitiyordur. Kafamızı gözümüzü yarmasak bari. Çünkü görüntü tedirgin ediyordu, o parçaların bilhassa bekler hali, bir an sonra sanki öfke arar hali. Hani demin köpek dedim ya, bazen köpeğin hareketliliği değil yavaşlığı insana hiç iyi şeyler hissettirmez, öyle. Ben de biraz evhamlı mıyım ne. Neyse. Sorumluluk sahibiyim diyelim, kucağımda kadın vardı ya, onun için endişelenmiş olayım. Durdum. Çünkü parçalar devam etmemi yasaklıyordu. Dahası birer ikişer hiç beklenmedik yerlerden yenileri kopup yükseliyor, kendi kayıp ağırlıklarını karşılayan bir yükseklikte kalıveriyorlardı. Kadın kucağımda ağırlaşmaya başladı. Peyami Bey'e seslendim. Cevap gelmedi. Rüzgar çıktı. Sıcak bir rüzgar, önce insanın alnındaki saçları tatlı tatlı okşayacak kadar, sonra hızlandı. Daha önce yakalandığım rüzgara dönüşmemesini umdum. Battaniyeye kadını sarmıştım. Olmadı ben de ona tutunurum dedim. Bir an sonra daha şaşırtıcı bir şey oldu, rüzgar arkamdan da esmeye başladı. Ensemde, o rüzgarın soğuk bir rüzgar olduğunu duydum. Her şey beni bir şey yapmaya zorluyordu ama kalakalmıştım. Korkudan çok şaşkınlık, hatta hayranlık hissediyordum. Yere bu kadar yakın mesafede, yani insan boyu kadar bir yüksekliği kastediyorum, böyle iki zıt, iki aksi hava akımının karşı karşıya gelmesi ancak Peyami Bey'in kişisel amatör ilmiyle

açıklanabilecek bir tabiat hadisesi olabilirdi ve hiç hayra alamet değildi. Bunların şiddeti artarsa, dedim, tek açıklaması şahsımıza yönelik bir başka suikast girişimi olduğudur. Sonra kendi kendime trajik bir gururla dedim ki, herhalde Peyami Bey bizi gözden çıkardı. Olsun, takdiri ilahi vs. Zaten istediğimiz bu değil miydi. Demek Doktor Ramiz'den başka dostumuz yokmuş ve adam baştan beri haklıymış. İyi de bu kadın ne olacak, hadi biz canımızdan vazgeçtik diyelim. Kadın için bir an önce bir şey yapmak lazımdı çünkü havadaki hareketten, havanın renginin koyulaşmasından, laciverte dönmeye başlamasından anladım, biraz daha beklersem bir karış yükseklikten kafamın orta yerine yüz binlerce voltluk koca bir yıldırım inecek ve bütün vücudumu içinden aşağı yakarak pipim toplarım filan ne var ne yok alıp yerin yedi kat dibine doğru muazzam bir çukura gömecekti. Son düşüncem keşke bunları hatırlayacak kadar yaşayabilsem oldu. Hayat böyle işte, elinde hâlâ bir şey olduğunu yeni bir kaybetme anı geldiğinde anlıyorsun. Ama biraz daha vaktim varmış çünkü kadına şunları söyleyebildim:

— Hanımefendi, benim biletim kesilmek üzere, benimle beraber siz de yanmayın, sizi şöyle kenara bir yere bırakayım, siz bari kendinizi kurtarın. Elimden geleni yaptım, emin olun. Ama buraya kadarmış.

Daha önce bana koltuk olan bahçe duvarı kadına çok rahat yatak olabilirdi. Gerçi yine korunmasız olacaktı ama hiç değilse yerden insan onuruna yakışan bir yükseklikte ve görüntüde olacaktı. İki lambanın ortası yılanların en az uğrayacağı yer olurdu. Kadını usulca oraya yatırdım. Gelgelelim, onu bırakır bırakmaz, battaniyeyle temasım kaybolduğu için, ayağımın altında yerden kopan kar parçasının beni havaya kaldırmak için ağırlığımı yoklamakta olduğunu farkettim. Hemen tekrar kadına sarıldım. Tabii sarılıp kalmam mümkün değil, daha doğrusu

hoş değil, kadını tekrar kucağıma aldım. Bütün hayatımın boş çabalarla geçtiğini görüp üzüldüm. Hiçbir şeye aklım ermiyordu. Her şeyi çok geç anlıyordum. Dünyanın en kötü duygusunun yabancılık olduğunu düşündüm, en zor işinin de yabancılığı yenmek. İnsan doğup büyüdüğü yerde yaşamalı ve ölmeli. Bezginlik duydum. Bundan sonra tek bir hareket yapmayacağım, dedim, burada böylece duracağım, ne olacaksa olsun, çünkü ne yapsam lüzumsuz olduğu ortaya çıkıyor. Ve hava kin dolu bir karanlığa doğru içi şimşeklerle çizgilenip kalınlaşırken orada öylece durup bekledim; hiç öyle yere çömelmekmiş filan, hayatı seven küçük adam refleksleri de yapmadım. Sadece Peyami Bey'e esef ettim beni bu durumlara düşürdüğü için. Ama insanlar ve hayal kırıklığı, o kadar çok başa gelen bir şey ki, bunun da üzerinde durmadım ve az ilerimde, pencerenin önünde ilk yıldırım patladığı zaman gözlerimi kısıp, dişlerimi sıkıp, çünkü darbe beklemek kolay değil, elektriğin tadını damaklarımda duymaya kendimi hazırladım. Yıldırım yerde patlamakla kalmadı, bir de sıvı alev gibi sağa sola saçıldı, evin duvarına hücum etti, küçük küçük patlamalarla, çarptığı yeri yaka yaka, sıçraya sıçraya yolun her yanına muhteşem bir küstahlıkla dağıldı. Kar yanıyordu, belki içinde su olmadığı için, kurtlu kar dedikleri cinsten bir kar olduğu için. Alevler de etrafa sıçrayan irili ufaklı elektrik kütleleri de bana kadar gelmedi ama harikulade bir sıcaklık dalgası bütün vücudumu sardı, sanki kendimi bildim bileli en büyük ihtiyacım, belki tek ihtiyacım o sıcaklıkmış gibi dirildiğimi hissettim, nefes aldığımı, kanımın içimde neşelendiğini, düşüncemin hızlandığını, kendinden memnun olduğunu. O sıcaklık kadını da sardı. Kadın kollarımda kıpırdandı. Sonra ağzından anlaşılmaz birkaç hece çıktı. Ama kadına dikkat etmeme kalmadan gözüm Peyami Bey'in evine takıldı. Ateşin yaladığı yer tutuşmuş, tütüyor, alevlenmeye çalışıyordu

pencerenin kenarından yukarıya. Bu Peyami Bey ya ateşle oynamayı bilmiyor, dedim, ya da bunları yapan o değil. Sonra içimdeki sıcaklığı geri itmeye çalışan bir düşünceyle sarsılarak ekledim, eğer öyleyse hepimiz zor durumdayız demektir.

— Bırakın beni, diye inledi kadın.

Peyami Bey evin yan sokağının ucunda belirdi. Yumrukları belinde, kendisine meydan okuyan biriyle çarpışmaya kararlı ama nedense bana kazanabilecekmiş hissi vermeyen bir duruş, tam karşısına baktı, karşı bahçenin ortasındaki kızıl ağaca doğru. Benim göremediğim ne görüyor olabilir diye oraya bakınca hava hareketinin çalkantılı bir hal almış olmasından başka şey göremedim. Peyami Bey gördü ama, ve an be an artan bir şekilde gördü. Omuzlarını dikleştirdi. Yazık, tabii; o cüssesiyle ne yaparsa yapsın kimseyi korkutamazdı.

— Yalvarırım bırakın, diye bir kez daha inledi kadın.

Seve seve bırakırdım ama talebi ciddiye alınacak durumda değildi. Zaten gözlerimi Peyami Bey'den ayıramıyordum. Hava, o kar parçalarıyla dolu, şeffaflığını duman renklerine kaybederken, ağacın önündeki çalkantı yavaş yavaş şekil almaya başladı, önce geniş ve kararsız, sonra dar ve hızlı bir girdap haline geldi.

— Bu iyi değil, hanımefendi, dedim kendime dert ortağı arayarak.

— Bırakın, ölmek istiyorum, dedi kadın, bu kez sesi hıçkırıklara takılarak.

Zaten galiba öyle olacak diyecektim ama kötü bir şaka olur gibime geldi, sustum.

— Susun, dedim. Bakın. Hayatta bir kere olacak bir şey oluyor.

Sonra Peyami Bey görüntü ve duruş itibariyle değil ama cesaret sergilemesi bakımından saygı uyandıran bir hareket yaptı, birkaç adım daha atıp sokağa çıktı, pence-

resinin önünde durdu. O arada onun cesaretiyle eğlenmek ister gibi etrafında birkaç küçük yıldırım patlaması daha oldu. Peyami Bey yüzünü kollarıyla sakladı, üstüne sıçrayan kar taşlarından, korlardan sakınmak için, neyse ki fazla abartmadan omuzlarını oynatarak hepsinden kurtulmayı bildi, sonra ellerini ceplerine soktu, bacakları iki yana güvenle açılmış, bekledi ve seslendi:

— Buradayım, görüyorsun, dedi.

Girdap büyüdü, dumandan ibaret görünen gövdesi kendi içinde döndükçe daha katı, dokunulur bir nitelik kazandı, bir sürü koyu çirkin renk, kahverengi tonları, kızıl, koyu kızıl, koyu yeşiller, sadece tiksindirici değil aynı zamanda korkutucu bir devasa salkıma dönüştü, insan kafalarıyla dolu. O görüntü korkulmayacak gibi değildi. Ne olduğunu bilsen, neler yapabileceğini, nereye kadar gidebileceğini bilsen bile korku duymamanın mümkün olmadığı bir görüntü. Peyami Bey de korktu. O belki zaten tanıyordu ama alabileceği en korkunç şekli bilmiyordu, henüz görmemişti, şimdi onu da gördüğü için gerçekten korktu, ve o an ben de anladım: karşısındaki şey Şeytan'dı. Az sonra zaten o şeye başka bir isim verilemeyeceği besbelliydi: o gövdeyi çepeçevre saran insan kafaları ağızlarını esnetip çığlıklar atan insan yüzlerine, onlarcası içiçe girmiş, birbirine yapışmış, kopup kaçmak, bulduğu şeyi parçalamak için kıvranıyor inliyor uluyor yalvarıyor haykırıyor ağlıyor, kara yeşil kızıl suratlar, kapkara ağızlar dişler, her çığlıkta tükürüklerle etrafa saçılan, Peyami Bey'e doğru yol açarcasına yerde genişleyen kan kan kan kan kan kan delice bir kan yağmuru.

Peyami Bey, sanırım, yolun sonuna geldiğini anladı. Sesinde inandırıcı olmayan, beni hatta elimde olmadan gülümseten bir kendine saygı gayreti ve derin bir manasızlık vardı.

— Ben hep buradaydım, dedi. Hiç saklanmadım.

Sanki ona neredeydin, saklandın mı diye soran oldu. Ama insan tabiatı, harekete hareketle cevap veremiyorsa çenesi çalışmaya başlar. Hepimiz bunu yaşamış veya nadiren birine yaşatmış ya da mutlaka başka iki kişi arasında yaşandığını görmüşüzdür. Bunun bir sonraki adımı da şu tip bir sözdür, ki Peyami Bey hemencecik onu da söyledi:

— Senden korkmuyorum.

Ondan korktuğunu hepimiz biliyorduk. Ondan korkmaktan daha tabii bir duygu olamazdı. Eğer gerçekten Şeytan değilse bile Şeytan denmeyi hak eden bir şeydi karşısındaki; daha azı ona da haksızlık olurdu. Şeytan'da Peyami Bey'i dinliyormuş gibi bir hal yoktu; daha ziyade kendi açılmasıyla meşguldü ve işin en can yakıcı tarafı, hiç acelesi yoktu. Durduğu yerde döne döne büyüdükçe büyüdü; gövdesine yapışık kafalar sadece kafa değil bütün vücut şeklini aldılar ve büyüdükçe büyüdüler ve büyüdükçe küçük birer insan yavrusu, küçücük ama yetişkin adamlar, kanlar içinden birer ikişer yere döküldüler, yerde delice çırpınıp yuvarlanıp ayağa kalkmaya başladılar. Kan havada dönüp duran kar taşlarını bile kızıla boyadı.

Peyami Bey, içinden nasıl bir hesaplaşma geçti, korkusunu nasıl yenmeye başladı, bilmiyorum, belki olanları gördükçe müthiş umutsuzluğun verebileceği bir rahatlama duydu:

— Beklemekten yoruldum, dedi. Yapacağını yap. Ben de verecek cevabım varsa veririm.

Sonra gözlerini karşısında gitgide büyüyen manzaradan ayırmadan, ama artık şaşırmamayı öğrenmiş, başını omzunun üstünden arkasındaki pencereye doğru çevirdi, bir an duvara sinmeye çalışan alev çizgisine gözü takıldı, ama boşverdi, ve içeri seslendi:

— Seniha, kızım! Bana servis yap!

O an Peyami Bey'e gurur dolu gözlerle baktım. Giderken iki tek atmak ve korkuyu kendi zevkine sahip

çıkarak inkar etmek gayet şık bir hareketti. Sonra daha da rahatlamış gibi arkasını döndü ve pencerenin önünde o an var ettiği küçük mermer masanın yanındaki bahçe koltuğuna oturdu, bacak bacak üstüne attı. Sakindi, evet, kaybettiğini bildiği için. Sonra yeni farketmiş gibi bana doğru baktı. Aramızda yirmi otuz adım ancak vardı.

— Yeterince gördün, dedi. Artık git. Gerisi benim şahsi meselem.

Kımıldamadım. Küçük adamlar çoğaldıkça, çığlıkları kalınlaştıkça, yere düşenler ayağa kalkıp Şeytan'ın etrafında kalabalıklaştıkça ortaya bir katiller fedailer caniler sürüsü gibi bir görüntü çıkmaya başladı, koca bir kan gölünün ortasında, kendileri de kan içinde, delirmiş bir kalabalık, küçük küçük pis pis adamlar, en büyüğü cüce kadar ama cüce değiller, sadece sanki portatif olsun diye küçültülmüşler, yerden ilk kalkan birkaç tanesi bahçe duvarına tırmanmaya çalışıyor, duvarı tırmanınca yola inip Peyami Bey'le karşı karşıya kalacaklar. Öyle üç beş on değil, düzinelerce adam. Bunlarla nasıl dövüşülür yarabbi! dedim. Peyami Bey'i bırakamayacağımı biliyordum. Kaçıp gidemezdim, kalıp seyredemezdim de. Aklıma topuz geldi. Ama kaç tanesini, nereye kadar! Kalabalık her zaman kazanır. Şimdiden kazanmışlardı, onlar bile biliyorlardı, ve kazanmayı tatmaya gidiyorlardı. Seniha da gelecekti neredeyse!

O an kararsızlıktan baygınlık geçirecek gibi oldum ve o an ancak Şeytan'dan geliyor olabilecek bir ses, kocaman bir ses duydum:

— Kalabalıktan korkar mısın Peyami?

Peyami Bey'in bembeyaz olduğunu gördüm, yüzüne renk veren şey eğer kansa yüzünden, teninin görünür her yerinden bütün kanın çekildiğini, geriye bembeyaz bir ölüm örtüsü bıraktığını. Ne olacaksa başlamak üzereydi. Peyami Bey gitmediğimi, gideceğe de benzemedi-

ğimi görünce daha önce o şeytanca dediğim yüzünü bana çevirip bu kez kulaklarımı yakan bir sesle bağırdı.

— Git!

Öyle bir ses ki ne olduğunu farketmeme kalmadan kendimi beni kovalayan sesin önüne düşmüş kendimden kaçarken beynimin içindeki yangından kaçarken ara ara ayaklarım birbirine dolanıp yere düşerken karların içinden düşe kalka koşarken buldum. Ta ki Peyami Bey'in sesi çok çok çok arkada kalana, kulaklarım sönene, başım karın içinde, acı içinde kıvranarak yattığım yerde bütün bir evren çaresizce kulaklarıma doldurmaya çabaladığım karın içindeki patlamalardan kurulu uzun bir yangına dönüşene kadar. Acının sadece sağırlaşma değil ölüm acısı olduğunu, Seniha'nın sesini bir kez olsun duyamadan öleceğimi düşündüm. Sonra kulaklarımın arasında o çıldırtıcı acı, toprağın en derin çukurundan aşağı karanlık karanlık karanlık.

12

"Bitti, dedim. İçimde kalan son yarım nefesi verirken kendime söylediğimi hatırladığım son şey bu oldu. İçimin tertemiz olduğunu hissettim, sevindim. Ama sonrasını beklemiyordum, bir sonrası olduğunu. Bitmek nihai bir haldir, değil mi? Noktadır. Bittiyse bitmiştir. Hayır. Sevinmekte acele etmişim. Ölüme inanmayacaksak neye inanacağız?

"Korkunç olan şey, aklı öldüremiyorsun. Kendimi daracık bir fare deliği karanlığında sürüklenen ve bir türlü susmayan bir akıldan ibaret bulduğum zaman insanın yapabileceği en dehşet verici hatayı yaptığımı anladım. Hiçbir şey bitmemişti. Hâlâ bendim. Hâlâ vardım.

"Bir daha yaşama şansım olsa ölmemek için değil ama arkamda beni açıkta bırakacak bir şey bırakmamak için elimden geleni yaparım. Herkesin her şekilde yaşadığı bir hayatı ben niye hiçbir şekilde yaşayamadım, kendimi millete acıma ve öfke malzemesi yaptım, bir kepaze-

lik ve bir ibretlik manzara olarak, sadece şiddet meraklılarının görmek isteyeceği, kızımdan ilelebet saklanacak yasak bir fotoğraf olarak kendimi ortalıkta bırakıp kaçtım, içimde şimdi bunun utancı var. Yaşamayı becerememeyen birinin ölmeyi becerebileceğini sanması ise tam bir buruk komedi.

"Öte yandan, evet, kendimi öldürmenin kör edici zafer çağrısını şimdi hor görmem, sözünü ettiğim temizlik hissini, onunla gelen sevinci zamanla inanılır hale getirdi. İyileştim, dedim. Yanlış bir şekilde de olsa iyileştim. Faydasızca da olsa iyileştim. Çünkü aklım kendine kızmayı ve kendine gülmeyi öğreniyordu."

Kahveyi burnuma götürdüm, uzun uzun kokladım.

"Bu sefer bambaşka bir aroması var," dedim. "Belki Seniha pişirdiği için."

Peyami Bey zayıf bir hah! sesiyle güldü.

"Ölmeden hemen önce gözümün önündeki son belli belirsiz, son uçuşan hayallerden biri Seniha'ydı," dedim.

Ani olduğu kadar cesurca ve alçakgönüllü bir itiraftı. Düşünsem söyleyemezdim. Kendi sesimi duyar duymaz sesimdeki masumiyete gülümsedim. Peyami Bey'i, farkında olmadan, arkadaşım olmaya davet etmiş bulunuyordum. Bu yeni bir duyguydu ve bana, ayrıca, hemen arkasından, kendimle barışık olduğumu da hissettirdi çünkü kalbimin üstünü açmakta tereddüt etmemiştim.

Peyami Bey yavaşça başını çevirip bana baktı. Ben ona bakamadım, dikkatimi kahveye verdim, kulağım ondan bir şey duymayı beklediyse de. Bir şey demedi. Ne düşündü, onu da anlamadım. Sonra yüzümü fincanın arkasına saklamaya çalışmakta olduğumu farkedip kahveden kısa bir yudum aldım, fincanı masaya bırakıp Peyami Bey'e baktım. Tatlı bir hüzün. Gördüğüm, ve gözlerimi kaçırdığım şey bu oldu. Önüme döndüm.

"Aşk ihtiyacı, hele öylesi, korkarım, derin bir iç boşluğuna işaret ediyor," dedim.

Etrafımız evin yıkık duvarlarından saçılmış kitap parçalarıyla doluydu. Yarı yanmış kitap, her taraf. Kitaplardan örülü bir evmiş Peyami Bey'in evi. İnanılmaz sevimlilikte ve bir o kadar acıklı bir mühendislik harikası. Kitapların bu kadar zor yandığını bilmezdim. Sıkıştırılmış, nemlenmiş kağıt ve karton ve cilt bezi; belki liflerin direnci; her biri sadece kısmen yanmış. Neresinden bakılırsa bakılsın, bir yazarın kendisi için hayal edebileceği en masalsı ev. On binlerce kitap kullanmış olmalı. Peyami Bey bu şehri kurduğu zaman geleceğin başka türlü olacağını hayal etmiş. Olayların seyri. Asla bilemezsin. Başkalarının etkisine bile ihtiyaç yok. İnsan şimdi ben dediği zaman bile kimden bahsettiğini bilemiyor, yarın ben deyince kimden bahsediyor olacağını nereden bilsin. Hayat elden öyle bir kaçıyor ki.

"Demek kafana bir tane sıktın ha," dedi Peyami Bey, dudaklarını büyük olmayan, ayıplayıcı olmayan bir hareketle bükerek.

"Sıktım. Tabancayı nereden bulmuş olabilirim, bilmiyorum. Belki yediğim dayaktan sonra korktum, tabanca aldım. Mümkün. O beş sene nasıl geçmişti, bunu anlamakta da zorlanıyorum. En basiti, karımla nasıl bir beş sene daha yaşadım. En korkunç yanı bu!"

Birlikte gülümsedik.

"Ama evet, kitabı yazmışım. Kitap yayınlanmış. Ama bakıyorum etrafta tek ses yok. Bir iki küçük gazete büyük gazetelerde yazı çıkmadığını görünce ilk röportajı biz yapalım hevesiyle gelip röportaj yapıyorlar ama onlar da hem kitaba dair sorulması gereken hiçbir soruyu sormamış hem de kısaltılarak basılmış. Kitapçıları geziyorum, ön masalarda, raflarda kitabımı arıyorum, ya bir iki tane var ya hiç yok. Geldi de tükendi mi diye kasada-

ki çocuğa soruyorum, çocuk boş boş suratıma bakıyor, arkadaşlara bir sorayım diyor ama ellerinde başka kitaplarla kasada sıra bekleyen müşterilerden fırsat bulup üst kattaki arkadaşını arayamıyor.

"O beş yıl çok zor geçmiş olmalı. Borca batmışım. Bir sürü kredi kartım varmış hepsi icralık olmuş. Acaba, diyorum, karımla sırf maaşına tutunmak zorunda olduğum için beraber yaşamaya devam edecek kadar karaktersiz bir adam olmuş olabilir miyim? Kızıma da bir haller olmuş. Karım bazen kızımın ergenlik uçarılığı içinde iyice asileştiğinden yakınıyor. Akşamları kızın odasından anne kızın kavga sesleri geliyor. Annesi odadan çıkıyor, kız arkasından kapıyı çarpıyor, evin bütün camları titriyor. Kız alabildiğine mutsuz. Belki o o kadar mutsuz olduğu için karımla kavga edecek, birbirimizle uğraşacak zamanı bulamıyoruz. Ben ama evin içindeki hayat konusunda hep susuyorum. Nedense konuşmaya, karışmaya hakkım olmadığını düşünüyorum. Sessizim. Belki başarısızlık duygusu bütün o yıllar boyunca içimde derin bir önsezi olarak üstüme sinmiş, beni küçültmüş. Belki bu yüzden kitabı da tutkusuzca yazmışım. O tutkusuzluk okurun yıllar sonra benden beklediği şey değil. Ya bir strateji hatası ya da ruh eksikliği. Bilmiyorum. Başkalarının hikayeleri her zaman zordur. Bunu düşünememiş olmalıyım.

"Beni komalık eden o kara adamlar sonucu gördülerse kendilerine acımışlardır. Belki hayatın utancı, lekeyi bugüne taşımayacak kadar hafif ve hızlı aktığını artık anlamışlardır. Kitabı yazdım ve kimse oralı olmadı.

"Tıpkı sabahın dördünde yatağımın başucu duvarındaki dört mermi deliğinin mermi deliği olduğuna da kimsenin inanmadığı gibi. Polis geldi, yerde mermi çekirdeği ve boş kovan aradı bulamadı, bana ters ters bakıp gitti. Karım ses duymamıştı, duyduğu kadarını da rüya sanıp uykusuna dönmüştü. Ben, evet, o gece yine dışarıdaydım.

"Gerisi, bilmiyorum ne kadar sürdü. Kulağımın en derin noktasına yapışıp kalmış, sizden kaldığına inandığım uzun iç sızı; o sızı hiç geçmemiş hissi içindeydim. Belki ölüme bir kez inandığım, ölüm huzuru karşısında büyülendiğim için hayatımda hiçbir şey yolunda gitmedi. Galiba insanın içindeki neşe sadece bir kez ölüyor ve ilelebet ölüyor. Eğer bu depresyonsa, yani o kimsenin inanmadığı hastalık, insan bundan kurtulamıyor.

"Yine de, anlatmaya çalıştım ya, ölüm demek aklın ölümü demek sanırdım. Olmadığını bilsem intihara kalkışmazdım. Kafama bir tane sıktım, evet, ama kastettiğim buraya gelmek değildi. Hem düşünüyor ve hatırlıyor olmak, hem Tanrı'ya ve Şeytan'a bu kadar yakın olmak iyi bir son değil."

Peyami Bey vücut acıları içinde güldü.

"Şimdi tek tesellim aslında sadece rüya görmüş olma ihtimalim."

"Anlamaya çalışma," dedi Peyami Bey. "Ne aklın ne olduğundan eminiz ne hafızanın."

"Ama evet, iyileştim de öte yandan," dedim yanık kitaplara bakarak. "O da doğru. O da içimde güçlü bir duygu, tertemiz kesilmiş bir taş gibi. Somut. Dokunabileceğim kadar. Çünkü içim okuma arzusuyla dolu. Kendimi on sekiz, yirmi yaşımda hissediyorum ve içim o yaşlarımdaki gibi soluksuz okuma, hep okuma, her şeyi yeni baştan öğrenme arzusuyla dolu. Ama tabii artık çok geç."

Peyami Bey öksürdü. Berbat görünüyordu. Savaştan çıkmıştı. Epey bir kayıpla hem de. Benim gibi o da battaniyesine sarınmış, ısınmaya çalışıyordu. Arada bir üzerinden daha sert bir soğuk dalgası geçmiş gibi titriyordu. Konyakları arka arkaya yuvarlıyordu. Ben de öyle. Yine de beni yakınlıkla dinliyordu. Cevap da veriyordu ihtiyaç duyduğunda.

"Bilemezsin," dedi. "Bazen tek bir iyi duygu insana hayat vermeye yeter."

Gülümsedim. İki yenik ve tasasız arkadaşın dertleşmesi. Gelecek bitmiş, beklenti bitmiş, zaman bitmiş, elimizde sadece birbirimiz kalmışız ve iyi niyetimiz. Sakin, ölçülüydük. Ne ben ona sordum başına gelenleri ne de o beni azarladı kendime yaptıklarım veya yapmadıklarım için. Arkadaşlığın iyi bir tonu bu. İsteyen anlatıyor, istemeyen dinlemiyor.

"Küçük de olsa tek bir tutku."

Peyami Bey zorlukla arkaya doğru dönüp eve bakındı, evin içi de haraptı. Seniha, yine sadece kokusundan anlıyordum, divanımın bitişik olduğu şimdi yıkık duvarın önünde bir sandalyede, elleri kucağında birleşmiş, bekleyerek dinleyerek oturuyordu. Kahve istendiğini anladı, hemen ayağa kalktı. Peyami Bey atıştıracak bir şeyler de getirmesini söyledi. Fındık fıstık, dedi sesi zayıflayarak. Sonra daha da zayıf bir sesle ekledi, Lokum da getir kızım. Konyak fazla gelmişti, ama kahveyle, çerezle, tatlıyla midesini ve aklını düzeltip içmeye devam etmek istiyordu. Bir de yeni bir şişe aç, dedi. Yaşlılara özgü bir akıl toplama sessizliğinden sonra bana baktı.

"Demek seni karanlıktan kadın çıkardı."

"Kadın çıkardı."

Gözümü nasıl Simeranya'da açtığımı daha ayrıntılı anlattım. Kadın ancak sonsuz kayboluş karanlığı olabilecek o fare deliğinde altüst olarak sürüklenen, kendisi de karanlık bir akıl parçası iken önce kadının sesini duyduğumu, sonra elini elimde hissettiğimi, dirildiğimi, vücut olmaya başladığımı gördüğümü, bazı çok ağır kabuslardan uyanmaya çalışırken verdiğimiz mücadele gibi çıldırtıcı bir uyanma mücadelesi verdiğimi, nihayet kabusun kabus değil gerçek olduğuna inandığım ve kendimi göz göre göre dehşete bıraktığım anda da kadının eline

tutunup karanlıktan sıyrılarak gözlerimi açtığımı, nefes aldığımı.

"Hiç durmadan aynı şeyleri söylüyordu. 'Gayret ediniz,' diyordu. 'Gayret ediniz. Gitmemiz lazım. Yanacağız.' Bu yandan sokağa yayılan, üstümüze gelen dumanı, alevleri, yerden kopan, karşıdan fırlayan kar taşlarını kastediyordu. Ama neden çoğul konuştu, yani neden benimle birlikte yanmak zorundaymış gibi konuştu, bilmiyorum. Onun yanmamasının bir yolu elbette vardı. Kaçabilirdi. Kaçmalıydı da. Sonuçta buradaki hiç kimsenin kendisi için bir şey yapmadığı bir kadın. Kimseye bir şey borçlu olmadığı ortada. Evet, onu yılanlardan kurtarmıştım ama zaten kurtulmamak isteyen birini kurtarmıştım, kendine gelir gibi olduğunda hâlâ ölmek istediğini sayıklıyordu. Üstelik o sırada onu duyabilecek bir adamı etkilemek, kendine acındırmak için konuşmuyordu, gerçekten ölmek istiyordu. Halini görseniz kendisi için isteyebileceği tek iyi şeyin ölmek olduğunu siz de kabul ederdiniz. Ama ölüme seyirci kalmak insanın elinden gelmiyor olmalı, kendisi ne kadar ölmek isterse istesin. Ben nasıl onu bırakamadıysam o da beni bırakamadı. Sonradan bunu kendisi için ve elinde olmadan yaptığına iyice inandım çünkü sonradan, onu da anlatacağım, ona bu sefer ölmemesi için değil yaşamaya devam etmesi için yardım etmeye çalıştığımda yardımımı şiddetle reddetti ve beni iyiliğine karşılık vermeye çalışıyor görünmüş olabileceğim için kendimden utandırdı. Bu kadar gursuz bir iş yapan bu kadar gururlu bir kadın görmedim. Sokaklarda delice yardım dilenerek dolaşıyor ve o yardım ayağına geldiğinde sırf iyiliğini karşılık beklentisi içinde yapılmış gösterecek diye bütün varlığıyla o yardımı reddediyor. Aklım hâlâ onda. Hayret içindeyim."

"Neydi o teklif ettiğin yardım?"

"Cavit Bey'i bulmak. Siz de reddettiniz, belli ki ortada en iyi ihtimalle ölçüsünü kaçırmış en kötü ihtimalle delilik raddesine gelmiş bir istek var, bir inat, bir sabit fikirlilik, insanlarda tedirginlik, tiksinti, hiddet yaratacak kadar ileri gitmiş bir şey. Ama acıma duygusu veya minnettarlık değil, sadece bir an ve bütün kalbimle şuna inandım, öyle aranan biri sonunda mutlaka bulunur, ne kadar yanlış yerde, ne kadar yanlış kişilere sorularak ve ne kadar saygı uyandırmadan aranıyor olursa olsun. Kadın bana kendimi kötü hissettirdiyse de birazdan bunu unuttum. Hiç değilse ona inanmak boynumun borcuydu. Cavit Bey denen bir adamın yaşadığına ve bulunabileceğine inanmak. Kadın bana battaniyemi ve kitabımı geri verip, gözleriyle sessizce veda edip yanımdan yine neredeyse sürüklenir gibi, düştü düşecek, uzaklaşmaya başladı. Dumanlardan, üstümüze yağan şeylerden kaçarken, elimi bir an olsun bırakmadan beni çekerek düşe kalka koşarken bunları enerjisi olduğundan yapmamıştı. Geleceğinden enerji ödünç almıştı. Ama hâlâ diri olan gururu gözlerimin önünde tekrar düşmesine, yardımıma muhtaç olmasına izin vermiyordu. O halde fazla uzağa gidemezdi. Zaten ilk sokağa saptı ve eminim gözden kaybolur kaybolmaz yarı baygın, kendini yere bıraktı.

"Sonra epey bir süre oralarda bir aşağı bir yukarı döneledim durdum, bana neler olduğunu, size neler olduğunu anlamaya çalıştım, oradan bakınca bu taraf iyi görünmüyordu, hele davetkar hiç değildi, bana kızdığınız da aklıma geldi, sonra bilmiyorum, bir de galiba ne olursa olsun atlatacağınıza inanıyordum, Şeytanı tanıyan biri kendini de tanıyan biridir diye düşünüyordum, dolayısıyla kadının bizim için korktuğu kadar sizin için korkmadım, belki, dedim ya, o duygu, gençlik iyimserliği, hayattan korkmayı henüz öğrenmemiş olmak, ki eğer öyleyse bildiklerimi çabuk unutmaya, olacağımı hissetti-

ğim adam olmaya başlamışım demektir. Bu da, tabii, okuma arzusu gibi, gecikmiş, faydasız bir başlangıç.

"Caddenin o tarafı burası gibi değil. İnsanlar var. Evlerde tek tük de olsa ışık yanıyor. Bazen pencereden bakan birini görüyorsun. Kar epeyce erimiş. Burada hava eflatunken orada maviye dönmüş. Fakir bir semt ama. Sıvasız iki üç katlı apartmanlar, perdesiz pencereler, paslı demir kapılar. Evlerden çocuklarına bağıran annelerin sesi, karılarına küfreden adamların sesi, herkese beddua okuyan yaşlıların sesi geliyor. Havada mutfak kokusu var.

"Bir duvarın üstünde birkaç çocuk gördüm, burada olanları görmeye çalışıyor, her parlayan alevde, her tutuşan lamba direğinde, her patlama sesinde çocuk acımasızlığıyla ayrı bir coşku duyuyorlardı. Onları görünce aklıma sizin oğlan geldi, Yavrum. İşe yarayabileceğini düşündüm. Adını bilmiyordum, yüzünü de görmemiştim, ama o çocukların arasında olabilirdi. Aynı sizin tarzınızda, Yavrum! diye seslendim. Birkaç kez seslenmem gerekti. Onların arasında değilmiş. Az sonra Marmara tarafındaki sokakların birinden nefes nefese çıkıp geldi. Evi yokuşta galiba. Buyrun Peyami Bey Amca, dedi."

Peyami Bey sıkıntıyla güldü.

"Ya yapma," dedi. Beni güldürme demek istiyordu.

"Valla. Yavrum, dedim, sana bir vazife vereceğim. Dinliyorum Peyami Bey Amca, dedi. Cavit Bey'i biliyorsun, dedim. Bilmiyorum, dedi. O zaman öğren ve Cavit Bey'e git, onu acilen kahveye beklediğimi söyle, dedim. Hadi bakim, dönüşte sana bir teklik çalışır. Çocuk şöyle bir durdu. Aynı sizin gibi Fırla! dedim. Fırlamadı. Meğer çocuğa söz verdiğiniz öbür tekliği daha ödememişsiniz, onun da motivasyonu düşmüş. Mesele buymuş. El kadar çocuğa borç takmışsınız Peyami Bey."

"E gelmedi ki velet," diye eğlendi Peyami Bey.

"Söyledim. E gelmedin ki yavrum dedim. Şimdi sen

git gel, ikisini birden hallederiz; daha iyi, eline toplu para geçer; ama ben unuturum filan, bana hatırlat e mi, çekinme, gel camı tıklat... Tabii evde cam çerçeve kalmadığını o sırada bilmiyordum."

Peyami Bey gülmemeye çalıştı.

"Bütün kemiklerim kırılmış gibi," dedi. "Her tarafım ağrıyor. Şaka yapma lütfen. Mizah benim için lüks."

Mizah, aslında, içinde bulunduğumuz resmin kendisinde ve resmi yaratan Peyami Bey'in kendi içindeydi: mağlubiyet meydanına masa atıp kayıplarını oluşturan geniş harabenin ortasında kahve içmek, içki içmek, içki içmeyi kafa çekmeye doğru götürmek, bir yandan da vücudundaki ağrılar dışında hiçbir şeyden yakınmadan, sadece biraz dalgın görünerek sohbet etmek. Belki o da, benim gibi, yenildiği için mutluydu. Kaçınılmaz son duygusu. Bitti demek, ertelemekten geciktirmekten kaçmaktan yorgun düşüp. Bitmeyecek olsa bile. Tabii soramıyordum, Nerede hata yaptınız, Peyami Bey? Hem ona duyduğum yakınlık, hem yenilgiye uğrayan ve bunu vakarla karşılayan herkesin görmeyi hak ettiği saygı beni konuyu açmaktan alıkoyuyordu, hem de doğrusunu söylemek gerekirse merak etmiyordum. Bitmişti işte. Bitmemiş olsa bile. Ayrıntıları öğrenip ne yapacaktım. Hataları öğrenip ne. Bir romanın yarısına gelip de hikayeyi yanlış kurduğunu farkedersen. Baştan başlamazsın, hayır, çünkü zaten baştan başlamıştın ve o zaman da yeniktin çünkü bir hayali gerçekleştirmek bir yana tam kurabilmekten bile acizdin ve kendine yalan söyledin hayalin ancak içinde yürüdükçe keşfedeceğin kadar büyük bir hayal olduğunu söylediğin zaman. Sonuçta tüm yapabildiğin düşmanlarını tatmin etmek.

"Neyse, çocuk koşa koşa gitti. Ben yine durup beklemeye başladım. Epeyce bekledim. Ne gelen vardı ne giden. Sıkıldım. Yukarı doğru yürümeye başladım. Dok-

tor Ramiz o yana yürümüştü. Aklıma o geldi. Belki onu bulur kadın konusunda yardım isterim dedim. Meydana geldim. Beyazıt Meydanı olacak ama tanıdık hiçbir şey yok. Kenarda derme çatma bir cami, sanki inşaatı yarım kalmış, üniversitenin olması gerektiği yerde ufak bir av köşkü, bir ufak ahır ve önünde büyük bir düzlük var. Uyduruk bir heykel bile yok milli kimliğimize dair güvence vermeye çalışan. Her yer çamur içindeydi. Kar iyice erimiş, hava iyice yumuşamış."

"O yanda başka bir iklim hüküm sürüyor artık," diye sözümü kesti Peyami Bey. "Oralar elden gidiyor."

"Ben de öyle düşündüm. Sebepleri neyse artık, Doktor Ramiz kendi başına bir haltlar karıştırıyordu, farkındaydım, üstelik saklamıyordu da. Ama umurumda değildi. Sizin de değildi. Hayat projelerini, mazur görün, hiç inandırıcı bulmamışımdır. İnsan ruhunu baştan yaratmanın yolu yoktur çünkü. İnsan bu oldukça hayat bundan iyi olmaz. Halka daha fazlasını vereceğim diyen biri varsa o da emin olun diktatör olmaya hazır biridir. Vaktiyle Orwell okurken bu mevzular üstüne biraz düşünmüştüm. Boş. Bence siz bunu çabuk farkettiniz ve diktatör olmaktansa geri çekilip memleketi Doktor Ramiz'in sahip çıkma arzusuna bıraktınız. Ya da şehri. Burası her ne ise."

"Hayatta kendi suretini görme arzusu."

"Bu düşünceler meydanda Doktor Ramiz'i görünce aklıma geldi."

"Doktor Ramiz'i mi gördün? Nasıl? Onun huzuruna sırayla çıkılır."

"Aksine. O halkın huzuruna çıkmıştı. Gerçekten. Kırmızı kadife kaplı bir kürsüye çıkmış, aşağısında ve etrafında yarım daire olmuş bir sürü üniformalı cübbeli ciddi adam, halka konuşma yapıyordu. Ajitasyon çekiyordu. Allah'ın izniyle ve sizden aldığımız güçle ilkbaharı getirdik, diyordu."

"İlkbahar mı gelmişti?"

"Gelmemişti ama geliyordu. Güneş çıkmıştı. Henüz cansızdı ama ısınıyordu. Halk ziyadesiyle memnundu. Saf saf güneşe bakıyorlardı."

"Haklılar. Benim hatam."

"Bir yandan da her alkış beklediğinde hararetle Doktor Ramiz'i alkışlıyorlardı. Kalabalığın biraz uzağında durup onu dinledim."

"Dinlemesen iyiydi. Ama sen de haklısın."

"Dedim ya, yardım almayı umuyordum. Az kesmeyin de anlatayım. Dedi ki, On yıllardır hayatımıza musallat olan bütün dertleri teker teker sür'atle çözüyoruz. İşte güneşi geri getirdik. İşte zamanı tekrar yakaladık. Artık her vatandaşımın bileğinde kendi saati olacak, herkes hayatını kendi saatine göre yaşayacak, başkasının keyfine göre değil! Alkışalkış. İşte gördünüz, böylece günümüz ve gecemiz üzerindeki vesayeti de kaldırmış oluyoruz."

"Vesayet derken?"

Güldüm.

"Korkarım sizi ve uyku sorununuzu kastediyordu."

"Haklı. Sonra?"

"Adam ömrü boyunca bu anı beklemiş gibi konuşuyordu. Sesi burada duyduğum ses değildi. Daha iri, daha tok ve nefes almaya ihtiyaç duymayan bir sesti. Davudi bir tarafı vardı, tenor ama en aşağı notalara kadar güçlü bir bariton rahatlığıyla inebilen bir ses. Dalga dalga yükleniyordu halkın üstüne. O halkın içinde ya da yerinde olmak istemezdim. Başkasını dinleyerek mutlu oluyordu çünkü. Ama işte halk dediğin de budur. Kötülükten değil. Ölülükten. Halk ölü kalbine adrenalin iğnesi ister. Bizim doktor da iğne üstüne iğne yapıyordu. Dedi ki, Ve işte adalet. Memlekete adaleti de getirdik! Halk bir an sustu, adaletin ne olduğunu düşündü, aklı hâlâ havada. Doktor Ramiz biraz sessizliğin tadını çıkarıp, biraz da merakın

artmasını bekleyip devam etti. Şehrimizi bir süredir tehdit eden komünist bombacı vardı ya! Halk cevap verdi, Vardı! İşte, dedi, o artık yok! Alkışalkış. Bu sabah güneşin doğuşuyla beraber onu da kıskıvrak yakaladık ve adalete teslim ettik. Şimdi adilce yargılanıyor, tahmin ederim idama mahkum edilecek, şimdi biliyorsunuz idam hoş bir şey değil, ama tabii asıl karar sizin, asalım derseniz gayet tabii ki asarız. Asalım! diye bağırdı halk. Siz isteyin yeter, dedi Doktor Ramiz, isterseniz akşam asalım isterseniz sabah. Akşam asalım! diye bağırdı halk. Bu akşam! bu akşam!"

"Eyvah eyvah," dedi Peyami Bey.

"Alkışalkışalkış."

13

Peyami Bey ölecekmiş gibi içiyordu. İkinci şişe bittiğinde ağrıları hayli azalmıştı, bacak bacak üstüne atabiliyor, dönüp bana bakabiliyor, bazen poposunu kaldırıp koltuğun aşağı doğru kaymış minderini düzeltebiliyor, lokum tabağını, sonradan gelen top köfte tabağını masanın üzerinden önüme doğru sürebiliyor, kollarını kendine çekip göğsünde birleştirebiliyordu henüz ayağa kalkıp yerdeki yanmış kitaplara birkaç sert tekme atacak ya da kadehini karşımızda dikilen düşündüren düşman ağaca fırlatacak kadar değilse de.

"Kendinle fazla uğraşmayacaksın," dedi. "Ben uğraştım. İçimden define çıkacaktı sanki. Çıka çıka bir doktorla bir şeytan çıktı. Ne kendimi anlayabildim ne onları. Şimdi biri bir yandan kemiriyor beni öbürü öbür yandan."

Ne demek istediğini anlamadım. Bazen birinden açıklama isteyemeyeceğinizi hissedersiniz. Konuşkanlığında cimri bir uzaklık vardır, kendini size anlatmak de-

ğil kendine özetlemek için oradadır. Peyami Bey ondan sonra sık sık cümlelerinin aralarında sorular bırakarak konuşur oldu. Sustum, dinledim, aklımda tuttum. Sessizliğin bana izin vermesini bekledim.

"Doktor Ramiz," dedim, "korkarım bir vadede buraya yürüyecek. Polisi var."

"Polisi."

"Evet, polisi. İki tanesi yanıma geldi. Miting biterken usul usul kaçayım dedim, cami duvarının köşesini döndüm, caddeye çıktım, bu yana geliyordum, bir sokaktan Yavrum ortaya çıktı, nefes nefese sağa sola bakındı. Beni gördü. Peyami Bey Amca diye seslendi. Uzakta değildim, zaten ona doğru gidiyordum ama herhalde nefesini ayarlayamadı, biraz fazla bağırdı. Yanına gittim. Çocuğa ne haber dememe kalmadan iki el omzuma yapıştı. Döndüm baktım, iki polis. Bordo renk üniforma giymişler. Hiç öyle polis görmemiştim. Giyimleri yani, köşeli şapkaları, kravatları, çizmeleri. Bordo! Kim dizayn ettiyse işini fazla ciddiye almış. Neyse. Halleri, tavırları fazlasıyla polis hali tavrıydı. Hayatları boyunca polislik yaptıkları belliydi. Yoksa öyle bir hışımla döndüm ki her kimse ağzına yumruğu indirecektim. Ama adamlar tabancalı filan. Elim havada kaldı. Sonra usulca indirdim. Buyrun, dedim, konu neydi?"

"Ee?"

"Heyecanlı, değil mi? Ben de heyecanlandım. Hatta benim için travmatik bir an olduğunu itiraf etmem lazım. Çünkü malum, daha önce sokakta iki adamla karşılaştığımda sonuç hayırlı olmamıştı. Yine mi, diye öfkeyle sızlandım. Ama bu sefer ne olursa olsun karşı koyacaktım. Siz Peyami Safa mısınız? dediler. Peyami Safa olsam alıp götüreceklerdi. Belliydi. Değilim, dedim. İnanmadılar. Ama sorularına da çok inanmadıklarını hissettim çünkü öyle olmasa konuşmaya gerek duymazlardı. Peki niye bu

çocuk size Peyami Bey Amca diye seslendi? dediler. Bu çocuk mu? dedim zaman kazanmak için. Bu çocuk, dediler. O herkese Peyami Bey Amca der, dedim. Çocuğa döndüler. Öyle mi? dediler. Öyle Peyami Bey Amca, dedi çocuk, Yavrum. Tehlikeyi savuşturmakta olduğumu hissettim. Oğlanı daha da takdir ettim: ben dahil herkesle sessizce alay ediyordu. O çocuğun adını ileride sıkça duyacağımıza eminim. Neyse. Hasmının kafasını karıştırmak her zaman işe yarar. Polislerin de kafası karıştı ama onların da meslek gereği pratik, sonuç isteyen, hırpalamadan bırakmayan bir tarafı var. Onları yanılttığı için çocuğa kızdılar. Sen niye her önüne gelene Peyami Bey Amca diyorsun lan? dediler. Annem öyle tembih etti, büyüğe saygı ifadesidir dedi, dedi çocuk, Yavrum. Polisler, duydum, içlerinden çocuğun annesine küfür ettiler. Sonra yine bana döndüler, Siz kimsiniz peki? dediler. Ben Doktor Ramiz'in yeni hastası ve yakın dostuyum, dedim, hatta kendisi şu an beni bekliyor olmalı, konuşması bitsin, Cemiyet'te buluşacaktık. Kuşkulu bakışlar. Ah, işte, memlekette tip her şey, farkındaydım, kılık kıyafetten kaybediyordum. Bu ne cemiyetiymiş böyle? dediler yan yan bakıp. İspiritizma Cemiyeti, dedim. Üstüme gelmeye devam etmek için hazırladıkları nefeslerini birden yutmak zorunda kaldılar. Benimle uğraşılmayacağını anlamışlardı. Ama hemen teslim olmuş görünmek de istemediler. Battaniyeme baktılar. Peki bu üst baş ne böyle? dediler. Ne yapayım efendim, morgdan yeni çıktım, dedim. Peki, dediler gönülsüzce, geçmiş olsun, Peyami Safa'yı görürseniz bize derhal haber verin. Çok teşekkür ederim, dedim, elbette veririm. Gittiler. Ama bir gün gelecekler."

"Demek öyle."

"Öyle. Sizin için gelecekler. O meydanda gördüğüm rüzgarı yakalamış hiç kimse uslu durmaz. O rüzgar huzursuzluk çıkarmadan diri tutulamaz."

"Eh."

Peyami Bey korku eşiğini çoktan aşmıştı. Anlattıklarımı dinliyordu ama devam etmeme yetecek kadarından fazlasını merak etmiyordu. Doğrusu, ben de özel bir merak uyandırmayı, onu bezgin ruh halinden çıkarmayı, öfkelendirmeyi, kışkırtmayı ve öyle tutmayı beceremiyordum. Yine de anlatmaya devam ettim çünkü anlatmak içimde gerçeklik yakalamamı sağlıyordu.

"Sonra," dedim, "Yavrum'la konuştum. Ne yaptığını sordum."

"Hangi konuda?"

"Kadın. Cavit Bey. Buldum dedi. Öyle biri var mıymış, dedim. Varmış ama bulamadım, dedi. Olmayan birini nasıl buldun Yavrum, dedim. Buldum ama gitmişti, dedi. Evde değildi, öyle mi? Yok, dedi, değildi. Peki neredeydi, öğrenebildin mi? dedim. Öğrendim, dedi. E bir zahmet söyle o halde, dedim. Tevkif etmişler, dedi, şimdi Ankara'ya götürüyorlarmış. Ankara'ya mı, diye bağırdım çünkü birden asabım bozuldu, o ana kadar gelişigüzel bir yardım etme derdindeydim ama o an artık gerçek bir insanla ve berbat bir durumla karşı karşıya olduğumu biliyordum, kadın boş kadın değildi, aradığı adam boş adam değildi çünkü Ankara deyince benim aklıma iyi şeyler gelmez, Ankara'nın şakası olmaz, hele götürülmek denince, bilmiyorum, hiç hayra alamet değil. Çünkü şimdi mesela tutup beni Ankara'ya götürmezler, değil mi, yalvarsam götürmezler, çünkü manasız biriyim."

"Belli olmaz. Ankara'nın kimden ne yaratacağını bilemezsin. Mesela benden bir ricacı yarattı."

"Efendim?"

"Para. Boşver. Ayrıca sana daha iyisini yaptılar. Hâlâ farkında değilsin, ayrı konu."

"Anlamadım?"

"Of. Her şeyi anlamaya çalışma. Yoruyorsun."

Sustum. Küsecekmiş gibi yaptım ama sonra Peyami Bey'in küstüğüme inanmayacağını düşünüp anlatmaya devam ettim. Zamanımız da dardı esasen, hissediyordum. Eflatunda kalamayacaktık. Komşu ülkeden gün kendini bize zorluyordu.

"Şaşırdım tabii, hem bulduk hem kaybettik. Ama sevindim de, çünkü kadının deli olmadığını anlamış oldum. Yapacak bir şey yoktu. Kadını bulup böyle böyle, artık çok geç diyeyim dedim, yazık, sokaklarda boşuna sefil olmasın. Kadını aramaya başladım."

"Biraz çabuk anlatsan?"

"Sıkıldınız mı?"

"Biraz. Başım şey oldu da."

İçki fazla gelmişti. Ayağa kalktı, yavaşça, bir eliyle masaya tutunarak. Battaniye omzundan koltuğa düştü. Ben de kalktım, battaniyeyi alıp omzuna örttüm. Neredeyse bir deri bir kemik kalmış bir vücut. Masaya oturduğumuzdan beri daha da yaşlanmış sanki. Kafası karışmış gibi kısa kısa etrafına bakındı. Düşme ihtimaline karşı onu tutmaya hazır, yanında dikildim. Düşmesi bir felaket olurdu, yerdeki kar şimdi yeni soğukla iyice donmuş olduğu için. Bacaklarına güvenebileceğini anlayınca ağır ağır yürüdü, battaniyeyi içinden bir eliyle sıkıca kavrayıp. Diğer elini bana doğru asabice sallayarak otur sen, otur, dedi.

Koltuğa oturup kadehime uzanmak için döndüğümde tabağımın hemen yanına defter ve kalem bırakılmış olduğunu gördüm, lacivert deri kaplı bir defter ve gümüş bir dolmakalem. Peyami Bey ne kadar normal olmak istese de bazen Seniha'ya emir vermeye bile üşeniyor, işini aklından kendisi hallediyordu. Hikaye anlatmayı özlediğimi anlamıştı. Şimdi sohbet sırasında ona anlatmadan duramıyorsam yalnız kalınca kendime anlatmadan duramayacağımı da. Belki sadece sus diyordu.

Her durumda hoşuma gitti. Hatta, dediğimi düşündüm bir ileri yaş sohbeti sırasında etrafımdaki gençlere, yazmaya başlarken ilk defterimi kalemimi Peyami Safa hediye etmiştir. Susayım diye. Şaka. Gençler kendimle alay edebilmeme hayran.

İçimde nasıl bir arzu doğdu, dirseğim masada, alnım avucumda, iki omzumla defterin üstüne eğilmiş yazıyor olmak için!

Kadın kaybolmuştu, daracık, kıvrılarak uzayıp giden karla kaplı ıssız bir sokak boyunca karın üstünde yürüyen değil dirsekleri üstünde kendini çekerek ilerleyen birinin ızdırap dolu izini bırakıp. Sokağın sonuna kadar gittim, yokuş aşağı, deniz kıyısına, karın, gizlediği toprağın üzerinden taşıp suya değdiği yere kadar. İzler orada bitiyordu.

Bir insana geç kalmak insanın aklma gelebilecek en son hata. En son düşündüğü şey, başkası.

Kadın ne arıyordu? Cavit Bey dediği tutukluyu, mahkumu, suçluyu, biçareyi bulunca ne yapacaktı? Niye şimdiye kadar bulamamıştı?

Sonra beni ve onun kadar şanssız olmayan diğerlerini temize çıkaracak soru: niye biraz daha sabretmedi?

Derin bir tatminsizlik içinde yere çöktüm, kadından geriye kalan son izlerin ortasında. Bir süre sonra artık bütün yapabileceğim kendimi avutmaktı. Kadının suda öldüğünü değil, suda yaşadığını umarak, ona suyun altında bir oda ve bir hayat hayal ederek durdum. Durdum çünkü başka bir şey yapamıyordum. Oradan ayrılamıyordum. Suyun içine doğru derinleşen yok oluşun çağrısını duyuyordum. İnce dağınık başıboş buz tabakalarının arasından bir el çıkacak ve bana gitmem gereken yeri gösterecek gibi suyun yüzünde biriken belli belirsiz gerginliğe cevap bekliyordum. Ölüme katılmak için değil, hayır, hayatı keşfetmek için, kendime inanabilmek

için. Bana gidebilirsin diyecek bir şey. Bir işaret. Belki sadece uzun zamanın ve bekleyişin insanın içinde yaratacağı yeni bir kelime. Bir iççekiş kadar kısa ve anlamlı bir hareket belki. Orada ne kadar kaldım bilmiyorum. Gri, alçalmış gökyüzü, neredeyse gökyüzüyle kucaklaşan yeşil buzlu huzursuz deniz, karşıda, o kucaklaşmanın içinden belli belirsiz bir kıyı, belki İstanbul, belki İstanbul bile değil, büyük şehirlerin içinden geçen büyük nehirlerden biri, ya da bildiğimiz Haliç veya o bile değil. İntiharımla ilgili ilk pişmanlığı orada, o sırada hissettim. Gözlerim kendi hayatımdan kaçmak ister gibi önüme düştü, suyun kıyıya ve neredeyse dizlerime değdiği yerdeki zayıf dalgaları seyretmeye başladım, sonra usul usul suyun içinde, buzun üstünde, suyun ve buzun bir parçası gibi duran, görülmeyi bekleyen işareti ayırt ettim.

"Kadın peşinden gideceğimi biliyordu," dedim. "Bana bunu bırakmıştı."

Avucumda duran elması usulca masaya bıraktım. Peyami Bey gözünün ucuyla elmasa, sonra bana baktı. Yüzünden bir şey okuyamadım, belki yıllardır uyunmamış bir uykuyu nihayet uyuma isteği dışında.

"Onu kaldır ortadan," dedi.

"Anlamaya çalışıyorum," dedim.

"Çalışma," dedi. "Rüyalarını anlamaya çalışınca anlayabiliyor musun?"

Dönüp sallana sallana yürümeye başladı, önce çekip gidiyormuş gibi sarsak bir hışımla, sonra yavaşça, önümde bir aşağı bir yukarı.

"Bunun hayatımla bir ilgisi var," dedim. "Yaşamamla, ölmemle bir ilgisi var."

"Belki belki," dedi dişlerinin arasından. "Lütfen beni yorma."

Biraz daha yürüdü, kendine çizdiği yürüyüş yolu ayaklarının altında sertleşip iyice kaygan hale gelince yö-

nünü ağaca çevirdi. Sonunda konuşacağını ikimiz de biliyorduk.

"O şey her neyse," dedi karşıdan, acele acele ama sadece benim duyabileceğim zayıf bir sesle, "işe yarayacağı zaman gelmeden ne işe yarayacağını bilemezsin. Ben bilmiyorum. Ama zaten her şeyi bilmediğimi defaatle söyledim."

Sustu ve yürümeye devam etti, bana doğru, ağaca doğru, sonra yine bir an geldi, konuştu.

"Emin olduğum tek şey var, zamanın sonunda elimizde kalan, hisler. Hiçbirimiz hayatı rüyaları anlayabildiğimizden daha fazla anlamadık. Bir rüyayı diğerine bağlayamadık. Ama hepsini yaşadık. Parça parça geldiler ve geldikleri gibi kabul ettik. Gördüğün gibi, kadına yardım etmek için kadını tanımak zorunda değildin. O da seni kurtarırken sana hikayeni sormadı. Rüyada soru sormazsın. Kabul eder ve yaşar ve hissedersin. Sonra, şansın varsa, o hislere sarınmış halde uyanırsın. Yeterince güçlü rüyalarsa hisleri geçtikten çok sonra bile hayatın en mucizevi ödülü olarak aklında yaşamaya, sana güç vermeye devam ederler. Hiçbiri bir diğerine dair olmasa bile."

Kabul ettim ve sustum. Rüyada olduğumuzu düşündüğümden değil, Peyami Bey'in rüya açıklamasını merakın önüne koymakta kararlı olduğunu gördüğüm için. Bu kez ne yaptığını biliyordu. Yoksa, sormam gereken ilk soru rüyada mıyız sorusu olacaktı ki bunu ben de hak etmiyordum o da hak etmiyordu. Basitliğin her türünden kaçınmak için, hiç olmazsa. Rüyalara ek olarak baştan düşünülmemiş şeylerin sonradan derin bir çağrısı olabileceğini de anlayabiliyordum. Tadılmış, tüketilmemiş şeylerin.

Son bir kulak verilebilir olma çabasıyla ekledi:

"Hayat insana açıklamalarıyla beraber gelmez. O yüzden bana soru sorma."

Sustum. Susmama memnun oldu. Teşekkür etmek ister gibi, ama biraz da lütfeden bir tavırla, az sonra o sordu.

"Sonra?"

Dünyanın en güzel sorusu!

"Hiç," dedim. "Yola çıktım, tekrar yukarı yürüdüm, etrafta halk vardı, birkaç dükkan kepenk açmış, müşteri kabul ediyorlardı. Canım sıkkın, dolaştım durdum. Elmas bana iyi şeyler hatırlatmıyordu. Yani bütün o olanları kastediyorum, beraber gördüklerimizi, sonra Doktor Ramiz'in açgözlülüğünü. Derken bir köşe başında bir kahvehane buldum, oturdum çay içtim. Bakın işte, bizim Türk halkının böyle müthiş bir tarafı var."

Peyami Bey ses tonumdaki değişime dikkat edince oyalanacak, aklını dağıtacak bir hikaye gelmek üzere olduğunu anladı.

"Nasıl bir tarafı var?"

"Bonkör bir tarafı. Keşke paranın değerini daha iyi bilen bir halk olsaydı, o zaman batılılar gibi zengin ve soğuk bir halk olurdu."

"Saçma. Cebi hiç para görmedi ki değerini bilsin."

"Belki ama cebinde arkadaşına çay ısmarlayacak parası hep oldu."

Peyami Bey bana kuşkuyla bakıp sözlerimin altında bir alay çabası aradı. Öyle bir çaba yoktu. Başka bir çaba vardı ama o da o sırada onu anlayacak kadar dikkatli değildi. Sadece hikayenin hızlı cazibesine kapılmak ona yetiyordu.

"Ne demek o? Biri sana çay mı ısmarladı?"

"Kahveciye kendimi tanıttım, ona da tıpkı polislere dediğim gibi buralarda yeniyim kardeş, üzerimde beş kuruş yok, bütün paramı cenazeciler yürütmüş, henüz işe de giremedim, bana büyük bardakla bir çay ver, bir gün parasını fazlasıyla öderim dedim. Kahveci ayıp edi-

yosun kurban, bir daha para lafı ettiğini duymayayım dedi."

"Aa. Sen ne dedin?"

Peyami Bey'i yakalamıştım!

"Duyarsan nolur lan? dedim. Hırbo!"

Peyami Bey'in gözleri iri iri açıldı, sonra şaka yaptığımı anladı ama gülmedi, aksine kızdı, ama ben şakama çok gülünce o da sonra sırıtmaya başladı. Uyuma ihtiyacıyla gülme ihtiyacının arasında sıkışıp kaldığı, her birkaç dakikada bir uykuya doğru küçülmekte olduğu için ona derin bir yakınlık duydum.

"Şaka tabii. Sağol kardeş, dedim, işte bizi biz yapan şey bu, bu muhabbet, bu kader birliği, bu halden anlarlık. Sözlerim kahvecinin hoşuna gitti. Allah razı olsun abi dedi. Ben de cümlemizden dedim. Kahveci tam çay getirmeye gidiyordu, kapının oradan bir ses geldi. Arkadaşın çayı benden, dedi."

"Maşallah, tezgahı kurmuşsun."

"Yo, tezgah filan yok. Sadece belki yüksek sesle konuşarak etrafın dikkatini ve acıma duygularını üzerime toplamakla suçlanabilirim. Yoksa gayet masumum. Ama bunları giriş mahiyetinde anlattım. Asıl geleceğim nokta şu: o seslenen kimdi biliyor musunuz? Bizim lambacıydı."

Peyami Bey acılı bir zevkle irkildi.

"Aa!" dedi. "Benim adamım lan o! Bana ait!"

Sustum, bir kez daha.

"Ne işi varmış orada?" diye hiddetlendi. "Hem de mesai saatinde?"

"Taraf değiştirmiş," dedim. "Ticaret diliyle söylersek transfer olmuş. Ona elimi sallayarak, sonra kalbime dokunuyormuş gibi yaparak teşekkür ettiğimi görünce kalktı yanıma geldi. Ben de geldiğini görünce buyur kardeş dedim gel otur. Oturdu. Oturur oturmaz, tabii her şey daha çok yeni, içi içine sığmıyormuş, kiminle paylaşsam diye

içi içini yiyormuş, bir şevkle içini döktü. Günde yirmi dört saat çalışmaktan bizar olmuş, Doktor Ramiz'in kurduğu Yeni Simeranya'dan gelen teklifi kabul etmiş çünkü orada günler ve geceler normal seyrini izleyeceği için yarım gün çalışacakmış, artı ikramiye artı sosyal haklar. Senin adına çok sevindim kardeşim, dedim, hayırlı uğurlu olsun. Derken tabii çaylar simitler gitti geldi, laf lafı açtı, herkes biraz hayatından bahsetti, birbirine daha da ısındı, o ara anladım ki adamın bu muhitte tanımadığı bilmediği yok, uçan sinekten bile haberdar. E konuşkan da bir arkadaş, baktım sır tutmayı da sevmiyor, bir gözüpeklik yapıp sordum, şu sokaklarda dolaşan kadın, şu zavallı, dedim, ne arıyordu abi, derdi neydi, biliyor musun?"

Peyami Bey ansızın, kısa gidip gelme güzergahının sonu gelmeden bana arkasını döndü. Gerisini duymak istemiyordu çünkü gerisinin ciddi, hatta utanç verici olacağını biliyordu.

Lambacı'nın kadına saygı duyduğu hemen oturuşuna çekidüzen vermesinden belli oldu. Çok hanım kadındı, dedi, yazık oldu, buranın halkı yobazdır, kadının kıymetini bilmediler, muhacir diye itip kaktılar. Muhacir, yani Yugoslav göçmeni filan manasında muhacir mi, dedim. Yok, dedi, Yoguslav göçmeni olan benim, o geçmiş zamandan gelmiş. İzin almadan gelmiş, ve yani durdurmaya çalışmışlar çünkü kadında bir şey, bir sıkıntı, bir araz varmış, ne denir bilmiyorum, buradakiler ecinni diyorlar, tabii ben Avrupa görmüş biri olduğum için daha açık fikirliyim, ecinni filan olduğuna inanmadım, ki kadını zapturapt altına alıp yakmak isteyenler bile oldu vakti zamanında, ama öyle o kadar kolay değil, izin vermedim, nasıl vermedin dersen, sırtımda bir ton yük, amele gibi lamba lamba gezmeme bakıp beni şey görebilirsin diye diyorum, şöyle vermedim, burada ateş bende, tek ateş, ya!, o kadar kolay değil o işler ahali! diye

bağırdım karşılarına çıkıp, ya! Vay canına, dedim, sağlam adammışsın lan. Sağol abi, o senin güzelliğin, dedi. Yaktırmadım kadını. Ama, çok defa çok değişik şekillerde değişik kılıklarda gördüğüm için bizzat biliyorum, laf aramızda, kadın vallahi de billahi de normal değildi, vardı, yapıyordu karışık bir şeyler, ama, işte, kimseye zararı yoktu, kendi halinde, aramalara düşmüş permeperişan bir kadıncağızdı. Böyle.

Öyle de, dedim, amacı neydi? Tamam, birini arıyordu, ki ben de devreye girdim, bizim çocuğu gönderdim, adamı buldurdum. Temasa geçemedik, ayrı konu. Ama şunu merak etmemek elinde değil. Kadın adamı bulup ne yapacaktı? Ahbabım demişti. İnsan ahbabından ne ister? Para, iş, iltimas?

Kadın kocasının mezarını arıyordu, dedi. Mezarı bulmak için yardım isteyecekti.

O ne demek, dedim. Mezar kayıp mı olmuş?

Bir manada, dedi. Kadının kocasını öldürmüşler, yüzlerce kişi birden, bıçak, makas, satır, ustura, çekiç, keser, taş, sopa, ellerine ne geçirdilerse, ayaktakımı neticede, aralarına alıp canlı canlı parçalamışlar, karnını deşmişler, gözlerini oymuşlar, cesedini soyup sokak sokak sürüklemişler, çocuklar üzerine çıkıp tepinmiş, sonra adamdan ne kaldıysa ağaca asıp bırakmışlar günlerce, görmeyen kalmasın diye, en sonra da bir akşam vakti gizli bir yere götürüp gömmüşler, neresi, bilen yokmuş, daha doğrusu, tabii herkes biliyordur da, işte, zaten öyle öldürdüğün birini öyle gömersin, değil mi, yok edersin. Bir şehir dolusu halk, dediydi kadın, koca bir şehir, hepsi katil. Sonra herkes öyle bir şey hiç olmamış gibi davranmış. Ama kadın unutmamış. Seneler senesi. Unutamamış. O da bir tarafa, kendisinin ölme zamanı geldiğinde ölememiş, o gün bugün bir türlü ölemiyormuş çünkü kocasına te vaktiyle iyi zamanlarında söz vermiş, eğer senden sonra

ölürsem senin yanına yatacağım, ahirette de beraber olacağız demiş. Kocası da ona sen gelinceye kadar ağlayacağımı bil demiş.

Lambacı sustu. Gözleri gözlerimin alçak çay masası üzerinde takılı kaldığı yeri buldu, hareketsiz, bekledi.

"Sanırım kadın her şeyi hepimizden daha iyi görüyordu," dedim. "Bütün hayatı. Bütün ölümü."

Peyami Bey beni duyduğunu gösterecek ufak bir hareket bile yapmadı. O an kadına davranışını hatırlayıp, ve hemen arkasından bana yaptığı uyarıyı da hatırladığım ve onu mazur gösterecek bir açıklaması olabileceğini de düşündüğüm halde onu affetmediğimi bir kez daha hissettim. Peyami Safa, neyi nasıl anlamış veya anlamamış olursa olsun şefkat nedir bilmeyen bir adamdı. Belki o kadar basit bir duyguya yabancı olduğu için büyük hesaplaşma, ödeşme duyguları arasına kendini kapatıyordu. En başta yardımıma gelmesinin büyük bir talihsizlik olduğunu düşündüm.

O sırada Peyami Bey'in düzen kazanmış gibi görünen yürüyüşü aksamaya başladı. Bir adım eksik atarak yürür gibi göründü, ayakları üzerinde değil ayakuçları üzerinde yaylanır ve ikide bir havada kalır gibi. O an onun hakkında öfkeli şeyler düşünüyor olmasam, ya da o beni, anlatacağım her şeyi dinlemiş, zayıflıklarını benimle paylaşmaktan kaçınmamış, utancını üstüne çekmeyi içine sindirmemiş olsa bir an önce hareket edebilirdim belki ama, itiraf ediyorum, sanki, ne olduğunu, ne olmak üzere olabileceğini farkettiğim andan sonra bir an bekledim ve olacak olan olsun diye bekledim.

Peyami Bey'in bütün ölümünün ve bütün ayakta duruşunun kendini benim ona atfedebildiğimden çok daha büyük çok daha fazla çok daha başka kusurlar hatalar ayıplar için cezalandırma çabasından başka bir anlam taşımayabileceği aklıma gelmedi. Bunu o zaman akıl edeme-

diğim veya şimdi inandığım için söylüyor değilim. Ama, şefkat duygusu varsa eğer insan bunu söylememelidir.

Peyami Bey'den daha iyi biri olmadığımı biliyorum.

Peyami Bey'in gözleri yine beni şaşırtıp konuşacakmış, belki daha fazla şaka yapmamı isteyecekmiş göründüğünü düşünmeyi tercih etmiş olabileceğim ama aslında ona karşı acımasız olduğum birkaç saniye boyunca önünde sabitlendi; yüzü gevşedi, yanakları sarktı, ve dizleri bükülmeden, kolları denge aramadan, bir ağaç gövdesi gibi dimdik, yüzüstü yere düştü.

"Seniha!" diye bağırdım yerimden fırlarken, "yetişin!"

Peyami Bey çok kötü düşmüştü. Burun üstü. Burnu, yayvan olmasa, herhalde kırılırdı. Kırılmamıştı ama yüzünü gözünü kan içinde bırakmaya yetecek kadar darbe almıştı.

"Aman allahım," diye endişe dolu bir çığlık attı Seniha, yanıma gelip kucağımdaki Peyami Bey'i kanlar içinde görünce. Seniha'nın sesini ilk kez duyuyordum. Kucağımdaki adamı bir anlığına unuttum.

"Birden bayıldı," dedim sevinçle.

14

Peyami Bey elimde kaldı. Adamı yatıracak yer yoktu. Onu hiç yatarken görmemiştim zaten, hep koltuğunda oluyordu. Genellikle yarı uykulu, çoğunlukla meditasyon olabileceğini şimdi akıl ettiğim bir bilinç halinde. Lambacı haklıydı. Kimsenin ortak bir hayata kendi rengini vermeye hakkı olmamalıydı. Şimdi odadaki tek yatak, benim divanım da parça parça olmuştu, tıpkı odadaki masa ve koltuklar gibi. Seniha ne yapacağını bilemedi. Hasta bakmayı herkes az çok bilir de, hani tavuk suyuna bol limonlu çorba yaparsın filan, yaralı bakmak ayrı bir tecrübe. Kanama nasıl durdurulur, o da bilmiyordu ben de. Onunla konuştuk, evet. Ne yapmalı? dedik. Ne yapılabilir?

Aklıma gelen tek çözüm burnuna pamuk sokmak oldu.

— Evde pamuk yok, dedi Seniha.

Allahım! Seniha! Elindeki bezle Peyami Bey'in bur-

nundan dudağının kenarına sızan kanı temizlemek isterken ister istemez bana dokunmuyor mu, bir yandan kanama konusunda işe yarar şeyler düşünmeye çalışırken bir yandan da kızın her dokunuşunda şiddetle sarsılıyordum. Hayatım boyunca zaten başıma ne geldiyse homojen yaşantılar içinde olamamaktan geldi. O kadar ki bir ara kıza değmek için Peyami Bey'in cesedini kullanıyorum sanıp kendimden utandım. Kullanıyordum galiba. Ama utanıyordum da. O yüzden şöyle dedim:

— Ölmedi, değil mi?

Seniha ölüyü canlıdan ayırabilecek bilgilere sahip bir kız da değildi. Cevap vermedi ve sessiz soran gözlerle bana baktığını hissettim. Ağlamaya başladı.

— Başını kötü çarptı da, dedim, ondan öyle diyorum. Ama korkmayın, Seniha.

Sonra suda ölen ve suda yaşayan kadının kibarlığı aklıma geldi ve onun gibi konuşmayı denedim.

— Korkmayınız lütfen.

Peyami Bey'in durumunu ne kadar dramatize edersem Seniha'nın o kadar bana, bize, yakın kalacağını umuyordum sanırım. Eh, aşkı bir ortak arkadaş üzerinden kovalamak hayatta da kabul edilebilir bir şeydir.

— Doktor çağıralım, dedi Seniha.

— Doktor mu? dedim. Doktor Ramiz zaten yakında gelecek. Yine de siz bilirsiniz ama... Çocuğa da borcumuz var gerçi.

Birden canım sıkıldı. Peyami Bey'i kaldırıp bir kenara atasım geldi. Birden Seniha'nın bana benim ona aşık olduğum gibi aşık olmadığına inanıverdim. Bıktım, dedim içimden. Topunuzun canı cehenneme. Adam neticede sarhoştu, düşüp bayılmamıştı, ayakta alkol komasına girip düşmüştü. Birkaç saat uyusun kendine gelirdi. Kanamaya gelince, kim burun kanamasından ölmüş ki. Kucağımda giderek ağırlaşmaya başladı bu arada. Galiba

ben de epeyce içmiştim ve her sarhoş gibi sabrım çok sınırlıydı ve aklım hatalı çalışıyordu.

— Yere bırakacağım, dedim. Bana kızmayınız.

Kızacaktı.

— Yo olmaz, dedi. Benim odama götürelim.

Bu kızın odasına elin adamını götürmek, yatağına onu yatırmak!

— Olmaz, dedim.

— Neden? dedi şaşkınlıkla.

Gel de açıkla. Bu kız benim olmayacak diye düşündüm. Hiçbir zaman. Olmasın da zaten. Sonra yine kendimden utandım. Biraz daha aklını başında tut, kızı düşünecek zaman değil, ilgi bekleyecek zaman değil, adamı bir yere yatır, sonra battaniyene sarınır çeker gidersin dedim. Gençlik yıllarımızdan beri arkadaşlarımızla birbirimize verdiğimiz içme terbiyesi aklıma geldi. Adam sana güvendi, emniyette olduğunu düşündü de o kadar içti, dedim. Kendine gel. Arkadaşına sahip çık.

— Kan durdu galiba, dedi Seniha.

Peyami Bey azalan gücüme uyarak kollarımın arasında çok dar açılı bir V şeklini almış, etsiz poposu yere çok yakın, başı kolumun arkasına düşmüştü, ağzı açık. Kanama evet durmuş görünüyordu. Kanıyorduysa da arkaya, genzinden aşağı, midesine veya akciğerlerine doğru kanıyordu.

— Hayırlısı, dedim. Ama bir şey olmaz, merak etmeyin. Yani sarhoş milleti böyledir, her durumda hayatta kalırlar.

Seniha cevap vermedi. Parmaklarını dudaklarına götürmüş, öylece Peyami Bey'e bakmakta olduğunu düşündüm.

— Ya da istiyorsanız edin, dedim. Yani merak. Edin. Siz bilirsiniz.

Seniha duraksadı. Benim de kanamam olmasa bile acınmaya yakın durumda olduğumu anladı. Bazen kadınlar şefkate muhtaç erkekleri çabuk severler. Öyle hatırlıyordum, eski genellemelerimden.

— Aşağı götürelim, dedi. Siz de uzanın isterseniz.

Öyle olur, dedim içimden, yanılmışım, beni önemsiyor, ama tam o sırada Peyami Bey galiba kanı ciğerlerini doldurarak onu boğma aşamasına ilerlemişti, derin bir uğultu çıkararak ayıldı. Ben de rahat bir nefes aldım çünkü birazdan kollarımı açıp onu olduğu gibi düşmeye bırakmak zorunda kalacağını, arkasından benim de onun yanına devrileceğimi görebiliyordum. Ayılıp benimle gözgöze gelince yeniden kendimde güç hissettim ve adamcağıza daha sıkı sarıldım.

— Buradayım abi, dedim. Rahat ol. Emniyettesin.

— Ulan amma içtik ya, dedi.

— Sorma, dedim, canını çıkardık iyicene.

— Bırak beni, dedi.

Asabi.

— Hay hay, dedim.

Peyami Bey'i yavaşça ayaklarının üstüne bıraktım, kollarım etrafında. O da korkak, kolu omzumda.

◈◈◈

Lambacı'nın hesaplayamadığı bir şey vardı. Doktor Ramiz'e bir kez evet deyince bütün varlığıyla evet demiş olacaktı. Doktor Ramiz onu ve hizmetlerini değil ateşini istiyordu.

◈◈◈

Peyami Bey'in dengesini bulması biraz zaman aldı. Aman bırakma, dedi ayaklarının yere sağlam bastığından

emin oluncaya kadar. Emin olunca da yine asabi bir hareketle hem kendi kolunu omzumdan çekti hem de benim onun etrafında müdahaleye hazır bekleyen kollarımı itti, bırak bırak, dedi. Bir adım uzağında durup onu izledik. Yavaş yavaş rengi düzeldi. Mendil, dedi. Masasına baktı, masadan geriye pek bir şey kalmamıştı. Sonra cebi aklına geldi, iç cebinden mendil çıkarıp burnundan azar azar sızan kanı ve o kanın ıslaklığıyla yüzünde kurumuş kanı sildi, gözü karşıya dikili, karşısında ayna varmış gibi, yüzü küçük küçük oynayarak.

"Oluyor böyle şeyler işte, napıcaksın," dedi Seniha'ya. "Arada oluyor."

Seniha sustu. Zaten susmak için yaşıyordu. Kızdan soğumaya başlamış olabilirdim. Bana mahsus görünmediğini düşünüp ona şimdi de bunun için içerlemeye başlamıştım. Onu bana aşık sanmakla ne hızlı bir aptallık ettiğimi düşünüyor, şimdi ona aşık olduğumu anlamasını sağlayacak hareketlerden, bakışlardan kaçınmaya çalışıyordum. Onun da beni göremiyor olma ihtimali aklıma geldi ama faydası olmadı. İkimizin birden aşk yasağının kurbanı olma ihtimalimiz de öyle. Peyami Bey dışarıda otururken ona Seniha'dan bahsettiğimde bana tek kelime söylememişti. İnsan unut der, olmaz der, kısmetse olur der, bir şey yapar, iyi kötü bir tepki verir, değil mi. Hiç. Adamın baştan sona kendi dünyasından ibaret olduğunu, kendi mutsuzluğundan fazlasını hak etmediğini düşünmeye başladım.

Dışarıda hava bizim olan eflatunu kaybediyordu, gün ışığına dönüyordu.

"Rüya," dedi Peyami Bey yavaşça, gözü hâlâ olmayan aynada, silinmeyi bırakmış, kendini seyre dalmış. Kime söylediğini anlamadım. "Hayattan rüyayı çıkar, geriye sadece mecburiyet kalır."

Ortaya söylüyormuş gibime geldi, muhatap benmi-

şim gibi görünse de. Sonra yüzü yine aynada, gözlerini bana çevirdi. Gözleri kanlanmış.

"Sana ne olacak, hiç düşündün mü?" dedi.

"Daha ne olsun abi?" dedim. "Başıma gelmeyen kalmadı."

"Hâlâ bir şansın var."

Gözlerini önüne çekti, kendi hayalî suretine. Suretinde hoşuna giden hiçbir şey göremediği yüzünden belli oluyordu. Bomboş bir yüz.

"Seniha, kızım, sen ne yapacağını biliyorsun."

Seniha yine susarak cevap verdi.

"Bu delikanlıya güvenebilirsin. Onun da sana güvendiğinden emin olabilirsin."

Seniha'ya baktım, kokusuna doğru, şimdi nefes alıp verişini de hissederek. Seniha üzgündü. Güven meselesi ya da delikanlının kendisi o sırada umurunda değildi. O sırada Peyami Bey'e olan bağlılığından başka bir şey düşünemiyordu.

"Size aşağıda yatak hazırladım, isterseniz biraz istirahat edin," dedi.

Peyami Bey'in çenesi gururla havaya kalktı.

"Çok şey kaybettik," dedi suretine. "Çok çalıştık. Gücümüz yetmedi. Kendimizi iyi yetiştirememişiz. Bizden daha iyi yetişmiş bir nesil gelsin diye ümit edelim. Daha çalışkan. Daha az sabit fikirli."

Sonra usulca gözlerini yine bana çevirdi.

"Sözlerimi hatırla. Yaz. İçini rahat tut. İftiraya uğramaktan ve kalabalıktan korkma. Linç edilebilirsin. Hiç korkma. Daha en baştan kazanan sen olmuşsun demektir. Son anında bile çenen benimki gibi ileride dursun."

Sırtında iğreti duran battaniyeyi ufak bir omuz hareketiyle attı. Gömleğinin yakasını, kravatını düzeltti, yeleğini aşağıya doğru çekti, ceketinin omuzlarına iyice oturduğundan emin oldu. Evet, diye mırıldandı.

"Şimdi lütfen gidin."
Önce bana, sonra Seniha'ya baktı.
"Hadi, lütfen."
Kımıldamadık.
"Hikayemin yalnız bitmesini istiyorum."

◈◈◈

Biterken insana iyi duygular hissettiren hikayeler vardır. Hikayelerin çoğu ve herhalde en sevilenleri o tür hikayelerdir. Peyami Safa'nın hiçbir güzel hikayesi yaşam sevinci veren bir sonla bitmedi. Kötü hikayelerinin zaten sonunu getiremedim. Kendi hikayesi ise iyice buruk bir sonla bitmeye hazırlanıyordu. Üzüldüm ama trajedi duygusunu ve cesaretini takdir ettim. Bazen bir hikayeyi, baktın yanlış kurmuşsun, dönüp baştan yazmazsın, bırakır, kapağını kapatır, çeker gidersin.

Peyami Bey öldükten sonra bana ne olacaktı, Simeranya denen ve şeklini kaybetmiş bir diyarda ne yapacaktım, aklımdan huzursuz bir düşünce olarak geçti. Seniha'yla baş başa mı kalıyorduk? Bir şansın daha var derken neyi kastetmişti? Huzursuz bir düşünce çünkü cevap aramak istemediğimi biliyordum. Bize gidin dediğinde dışarı çıkın mı demek istemişti, onu bile anlamaya çalışmadım. O da huzursuz bir emir olarak aklıma girdi, benden cevap alamadı.

Seniha, gelgelelim, Peyami Bey'in sözünü dinlemeye alışmıştı. Orada yaşadığı hayat, anlıyordum, Peyami Bey'le aralarındaki sevgi bir yana, uysal olmak üzerine kurulmuştu. Belki bir vakitlerin etrafa çokça sorun olmuş Senihası'ndan başka bir Seniha'ya geçmek öyle bir nitelik istiyordu. Ama, yine, onun hikayesini de merak etmiyordum. Hayatı zamanından önce tanımak istemiş bir gençlik? Gösterilen değil gördüğü hayatı merak etmiş bir ruh?

Korkutulmayı reddetmiş. İstemiş, ya da, sadece. Hiç değilse başkalarının hatasını değil kendi hatasını yapmış.

Seniha ağır ağır kapıya yürüdü, gözleri Peyami Bey'de. Ne yapacağını biliyorsun. Ne demek istediğini anlamadım. Bu durumda ben ne yapacağımı bilmiyor oluyordum ya da bilmem gerekmiyordu. Onu da merak edebilecekken etmedim çünkü Peyami Bey ne derse desin onu yalnız bırakmayacaktım. Aksini düşünemezdim bile. Beraber yaşayamamıştık ama beraber ölebilirdik. Bazen insan varlığının manası olabileceğine inanmalı.

Seniha kapıya kadar gitti, kapıyı araladı, gözleri Peyami Bey'de, omzu yarı dönük, kapı zaten yarı yıkık, artık açılması bile gerekmeyecek hale gelmiş, üst kat diye bir şey kalmamış, sadece aşağıya, yeraltına inen ve basamakları yanık kitaplarla dolu merdivenin sembolik girişi olmaktan ibaret. Acıklıydı, itsen devrilecek bir kapıyı hâlâ eski nazik hareketle açmaya kalkışmak.

Peyami Bey bana gitmemi bir daha söylemedi. Ben de onu yapmaya hazırlandığı şeyden vazgeçirmeye çalışmadım. Ne olacaksa olacaktı. O sırada dışarıdan, yolun yukarısından ilk sesler geldi. Küçük bir korodan, daha da küçük bir bandodan çıkan kırık dökük bir marş melodisi.

Gürler zaferin teranesiyle,
Coşkun sesi bir topun derinden derine.

Ama hemen arkasından sert ayak sesleri. Sırf gürültü olsun diye yere öfkeyle vurulan ayaklar. Dönüp bakınca yıkık duvarların arasından bize doğru gelen, sıra olmuş, kolları omuz hizasında kalkıp inerek yürüyen bir polis birliği gördüm. Kaç, diyordu gösterişli gelişleri. Yakalamaya değil kovalamaya geliyorlardı.

Peyami Bey ne benim ne gördüğüme aldırdı ne de sese. O kendi içindeki bir zamanı takip ediyormuş gibi

sakindi. Ne de hâlâ orada olmama aldırdı. Artık sonunu başlatmıştı. Sakince dönüp ocağa gitti, içine girdi, ocak evin son harpten zarar görmeden çıkmış tek parçasıydı, taş olduğu için, Şeytan'ın gücü sadece kitaplara yettiği için, ama besbelli polisin gücü daha fazlasına yetecekti çünkü duvara çıkıp bakınca polis kortejinin arkasında iki atın çektiği büyük bir top arabası gördüm, kapkara kocaman bir şey, ve o zaman, hakkında evini barkını varını yoğunu himayesindeki insanları bırakıp yabancı plakalı bir araçla kaçtı haberleri yayılacak olan Peyami Bey'in arkasında taş üstünde taş bırakmamaya kararlı olduklarını anladım. İlk top atışını kafasına yiyen ben olmayayım diye duvardan indim.

Peyami Bey ocağın zeminindeki kapağı kaldırdı, kenara koydu, kapağın üstündeki demir kulp seyyarmış, onu kullanarak birkaç taşı daha kaldırdı, kenara koydu, yüzü her seferinde yerin altından taşarcasına daha da güçlü yükselen ateş rengine büründü. Yanmıyordu, yakınında olmayan ben bile sıcaktan nefes alamaz olduğum halde. Peyami Bey kendine hazırladığı cehennem ateşine inecekti. Tanık olunması imkansız olacak bir son. Onu tutmak ister gibi bir adım atınca ocağın kenarından aşağıya demir bir merdiven indiğini gördüm. Kendini ateşe atmak yerine adım adım inmek. Delice bir başka incelik. Belki bir vedaya eşlik etmesi gerektiğine inandığı işkencenin bir parçası. Adımımı karşılar, beni uzakta tutmak ister gibi sertçe bana döndü. Azarlayacak zannettim.

— Sana tek bir açıklama borcum var, dedi. Tek bir şeyi anlaman önemli.

Yavaşlığına alışkın olduğum Peyami Bey şimdi hızlı hızlı konuşuyordu. Belli ki zamanını o borcunu ödemeden gidecek şekilde hesaplamıştı, ama herhalde bir vicdan hamlesi, son anda açıklamaya karar vermişti.

— Evine gittiğimiz gece zamanı beş sene sonraya alan ben değildim. Bana kalsa son ana kadar bekler, ne olacağını görürdüm. Önemli olan o adamı yakalamaktı çünkü. Onu kıskıvrak yakalayıp ilelebet esir edebileceğim ana kadar olanlara karışmak niyetinde değildim. Ama o gece meğer bir kişi daha arkamızdaymış, bizi izliyormuş. Benden daha yufka yürekli biri. Benim aksime o beklemeye dayanamadı. Kıza ve kadına bir şey olacağından korktu. Ki sonunda galiba olacaktı. Zamanı o ileri aldı. Belki haklıydı. Onların önünü kapattı. Ama benim yapabileceklerimin de önünü kapatmış oldu. Gördüğün gibi, ben hâlâ kafi derecede iyi bir insan değilim. Hâlâ doğru adam değilim. Bunu giderayak bir hainlik daha yapmış olmayayım diye söylüyorum. O aldırmaz gerçi, ama sen ona borçlu olduğunu bil.

— Kim? dedim.

— Saat, dedi. Masandaki.

— Saat. Şinasi Bey!

— Şinasi Bey. Sana bir şans verdi. Kullanamadın, gittin kafana sıktın, o da senin ayıbın. Bir şansın daha var, sana benim verdiğim şans. Nasıl kullanacaksın, yine sana bağlı. Hadi yolun açık olsun. Vaatlerimin gerisinde kaldıysam beni mazur görmeye çalış. Olmayınca olmuyor işte.

Peyami Bey'in son açıklaması üzerinde duracak fırsatım olmadı. Şaşırmanın, duraksamanın yasak olduğu anlar yaşıyorduk. Peyami Bey tekrar ateşe döndü. Eğilip gözucuyla aşağıya baktığımda merdivenin bittiği yerde ateş denemeyecek uçsuz bucaksız bir sıvı kor denizi gördüm, kaynayan bir altın denizi. Ve Peyami Bey hiç duraksamadan, bana bir daha bakmadan, kendini dışarıya kapatmış, sakin, ama hüzünlü de, yaşlılığın çeviklik kaybını hareketlerindeki zorlanmalarla belli ederek, ama bunlara aldırmayarak, birkaç küçük kas ve eklem sıkıntısı inlemesi çıkarmaktan da kaçınmayarak vücudunu yarı

döndürüp merdivenin en üstteki basamağına doğru ilk adımını attı ve yavaşça bir iki basamak indi.

◈◈◈

İsyan etmek hayatta nasıl yapıldığını bildiğim bir eylem değildir. O ruh hali ufkumda belirir gibi olduğunda başımı önüme eğip aklımın tuzaklarına kayıtsız kalmaya çalışmışımdır. Öfke, çünkü; en haklı olduğu zamanda bile çirkin, diye düşünmüşümdür. Ama şimdi seyirci kalınamayacak bir şey vardı. Peyami Bey'in kendini ateşe atmasına izin veremezdim, olmazdı, ne kadar aklı başında davrandığını bilsem de, ve Seniha'nın yeraltına kaybolup gitmesine göz yumamazdım, buna mecbur olduğuna inandığını, belki hatta onun için en iyisinin bu olacağını tahmin etsem de; sonra kendilerine polis diyen o adamların kapıya dayanıp, evin karşısında savaş düzeni alıp evi, evden kalmış her şeyi, o masal güzelliği harabesini topa tutmasına da sessiz kalamazdım. Olmazdı. Kalbim oradaydı. Ne yapabileceğimi hiç ama hiç düşünmedim. Düşünsem, bir şey yapamayacağıma karar verirdim. Ama isyanın, öfkenin müthiş tarafı da bu, hakiki olduğunda insanı düşüncelerle baş başa bırakmıyor. İnsanı ileri itiyor.

Belki zavallıca bir bağrımı açma hareketi gibi göründü ama yeter artık diye bağırdım ve yumruk yaptığım avucumu bütün dünyaya ters bir tokat atar gibi omzumdan dışarıya savurdum. Avucumu açtım ve avucumda duran elmas tıpkı daha önce Peyami Bey'in benim evimde yaptığı gibi muazzam bir soğuk patlamasıyla yeri göğü sardı, sayısız buz taneleriyle ortada ne var ne yok her şeyi dondurdu. Öyle bir güç ki beni de kendisinden dışarıya fırlattı. Az sonra her şey, herkes, bütün evren çıtırtı sesleriyle kımıltısız kalırken ben yükselmiş, aşağıya bakıyordum. Evin tavanı olmuş olması gereken ama bir türlü ol-

mayan tepedeki karanlığın içinde durmuş, aşağıya bakıyordum. Merdivenden inerken göğsü ve başı dışarıda Peyami Bey, vücudu kapıya, yüzü Peyami Bey'e dönük Seniha, güzeller güzeli Seniha, masadaki defterim, kalemim, kitabım, dokunulmamış köfteler, kadehlerdeki içkiler, karşıdaki adamlar, silahları, daha arkada, yüksek bir duvarın üstünde, emniyetli bir mesafede olayları seyretmek için yerini almış Doktor Ramiz, hepsi buz kütlesine dönüşen havada kendileri de buza dönüşüp kaldılar. Doktor Ramiz'in buz tutmuş kulağına eğildim ve Nah getirirsin ilkbaharı, dedim zevkle.

Sonra karanlık beni nefes kesen bir hızla içine çekti.

15

Çocukken doktor olmayı çok istediğim ya da doktorlardan çok nefret ettiğim için mi üstüme doktorlarla ilgili bir hatırlama mahkumiyeti yapıştı ve yazdığım her roman doktorlu oldu, yoksa doğuştan sağlıksız bir çocuktum da ilk hatıralarım, aklımdaki o en eski ve en sefil görüntüler kendimi paslı demir parmaklıklı hastane somyalarında veya bir Beyoğlu iş hanındaki bir doktor muayenehanesinde, yanımda annem, o yılların az gelişmiş tıp ilmi ve daha da az gelişmiş tıp pratiğine dair sabırsız sesler, el bileklerimden sıkıca tutulmalar, omzumdan, kalçamdan, dizlerimden, ayak bileklerimden üzerime eğilmiş hiçbir yüzü seçemeyecek kadar acı çektiğim anlar boyunca bastırıldığım muayene ya da müdahale tecrübelerinden ibaret olduğu için mi, bilmiyorum. Annemden bana bunları anlatmasını isteyebilecek kadar büyüdüğüm zamanlarda annem artık geçmişi kolay hatırlayamayacak, doğru hatırlamayı hiç istemeyecek, onun yerine geçmişin

ona kaybettirdikleri üzerinde kederlenmeye dalmış, bana ve bilme ihtiyacıma, o da en fazla birkaç sefer, sadece "sen de çok çektin, ben de," diyecek kadar yorgundu.

Yine de, ben hayatımda en çok ve belki bir tek kızımı sevdiğim halde annem hayatında en çok beni, hayattaki tek evladını sevmedi. İstedi, biliyorum, ama sevemedi. Bazı kadınlar anne olmak için doğmuyor olmalı. Bazıları, hele, annem gibi bazı kadınlar, anne kalmamak için yaşıyor olmalı.

Annem erkekleri sevmek istiyordu.

Annem erkekler tarafından ilelebet istenen ve onlara ilelebet cevap verebilen bir kadın olarak yaşamak istiyordu. Yo, bir evet müptelası olarak değil. Hayır, haksızlık etmek istemem. Ama istediğinde evet diyebilecek durumda olmak istiyordu.

Hasta çocuğunu bir eski meşhur doktordan diğer yeni meşhur doktora taşıyarak yaşamak ve öyle yaşlanmak istemiyordu.

Yedi sekiz yaşımdaydım, beni babama iade etti. Boşanma hakiminin iki sene önce verdiği ve boşanma hakimlerinin ezelden beri genellikle verdikleri çocuk annede kalır kararının ne ona sorulmadan verilmiş, ne vicdansız, ne kör bir karar olduğunu farkedince. Yıllar içindeki tesellisi, beni istemeden ya da isteyip istemediğini düşünmeden doğurmuş olmak değil, doğurmaya ve bakmaya hukuk hakimi olmayan bütün aile içi ve çevresindeki doğal hakimler tarafından, tüm hakimlerin en gaddar olanları tarafından zorlanmış olduğunun ayırdına varmak oldu.

Annem benim uzun çocukluk hastalığımdan iki şey öğrendi: anne olmak çocuğa mahkum olmak demek değildi, anne olmak kadınlığını ve kadınca geleceğini feda etmek demek hiç değildi. Belki bunlardan önce, en önce şunu: aşık olmadığı bir adamla yaşamaya devam edemezdi.

Böylece babamı boşadı.

Böylece, iki sene bile dolmadan, beni babama iade etti.

Florya'ya döndüm. Döndüm derken, bırakıldım, demek istiyordum.

Babam akşam yemeğinde beni karşısına oturtup uzun uzun bana baktı. O zamana kadar türlü dedikodular ve sinir krizleri yüzünden iyice tiksinmiş olduğu annemden kalan son şeyin ben olmama şaşırarak, belki ondan olup olmadığımı düşünerek.

Bana bakarak uzun uzun rakısını içti. Sonunda, evin babaannemden kalan bir emektarı vardı, elli altmış yaşında bir kadın, Nine derdik, kocasını çağırdı, altmış yetmiş yaşında bir adam, pek ortada dolaşmadığı için ona bir şey demezdik, sadece Nine'nin ona seslenirken kullandığı kelimeyle bey diye bilirdik, Bey gelip bir seksen beş boyundaki sağlam yapılı ve bir hayli içki göbekli babamı arkasına geçip kollarını omuz altlarına sokarak kaldırıncaya, topukları üstünde geri geri çekerek yatağına götürünceye, Nine de babamın üstünü örtüp ışığı kapatıp odadan çıkıncaya kadar.

Sonra uzun akşam üstleri boyunca pencerede oturup annemi beklemeye başladım.

Babam beni özleyeceğini, bir gün dayanamayıp kapıyı çalacağını, beni görmek, hatta geri almak isteyeceğini düşünüyordu. Anne dediğin çocuğundan vazgeçemez, diyordu. Şimdi beni cezalandırmak için yapıyor ama yakında kendini cezalandırdığı aklına dannk edecek. Babam böyle tuhaf ünlemler kullanarak konuşurdu. Ben de şrrak diye tokadı ağzına yapıştıracağım. O ünlemlerin her biriyle birlikte elindeki ince uzun kadehten etrafa rakı sıçrardı.

Annem gelmedi. Telefon bile açmadı.

Hiçbir şey babamın dediği gibi olmadı.

Ben pencerede oturup zamanın boylu boyunca açtığı uzun derin çatlaklarla desenlenmiş çam ağaçlarının gövdeleri arasından denize bakarak annemi beklemeye devam ettim. Zamanla ilk kez denizde kaybettiğim annemin yine denizden geleceğine inanmaya başladım. Sonra, bütün elimde kalan, denizden ve içleri doluymuş, bir şey getiriyormuş gibi koşan yorgun dalgalardan ve erken gelen ilkbaharlardan ve beklemekten ve inanmaktan ve umut etmekten nefret etmek oldu.

◈◈◈

Savruldum. Boşluktan boşluğa, karanlıktan karanlığa.

Geri dönmem, ilk şansımı kullanmaya başlamam kolay olmadı. Galiba mümkün de olmadı. Peyami Bey'in ağzından duyunca her şey zamanı geldiğinde kendiliğinden olacakmış gibi görünüyordu. Öyle değilmiş.

Kendimi bulduğum zaman hastanedeydim.

Savrulma duygusu hiç geçmedi.

Acı, ağrı, sızı, ve bilhassa bulantı, hızın mide bulantısı, bir süre sonra olağan bir his oldu.

İstisnai acılar vardı. Bazen insanın gözlerini patlatacak kadar şiddetli. Mesela çene kemiklerime takılan ve enfeksiyon yapan demirler yenileriyle değiştirilirken. Devlet acıya karşı ekstra para harcamayı sevmiyor. Ortopedistler, en yumuşak kalpli oldukları birkaç seferinde, beynimi kavuran ilk kemik çıtırtıları arasında son hızlı hamleyi yaparken, çok çok şöyle dediler: şimdi biraz acıyabilir.

Gelişini görebildiğin acılar.

İyileşmenin felsefesinde temel bir yanlışlık var. İnsan yaşadığı korkunç anların iyileşme adımları olduğuna inanamıyor. Geçecek diyen olursa kör bir şaka gibi geliyor.

Vücudumu düzinelerce çiviyle derleyip toparladı-

lar. Kafatasımdan aşağı, boynumda, omurlarım boyunca, kuyruk sokumuma kadar. Beynimdeki ödemi hiç saymıyorum.

Yoğun bakımda geçen zaman yine de en kötüsü değildi. Yoğun bakım sessizliğini koruyabilen hastalar için. İnlemeye başladığın zaman artık yoğunluğu bozmaya başladığın anlaşılıyor ve servise dedikleri odaya gönderiliyorsun. Tekerlekleri amortisörsüz paslı bir sedye bitmeyen koridorlar boyunca çivili yatağın oluyor.

Kimliği belirsiz hastaydım.

Yaşadığım için memnunum diyebilseydim kimliği belirsiz bir sarhoş için yine de çok iyi bakım gördüm de diyebilirdim. Yine de. Yine de ölümün eşiğine gelmek gibi ölümden dönmenin de insan onuruna yakışmayan bir tarafı var. İyileşmek çirkin. Vücut pespaye bir şey.

Hastaneden hiç çıkamayacağım sandım. Komplikasyonlar oldu. Olmaması mümkün değil. Yine de çok iyi, dediler beni salarken. Tedavim bitmemişti ve bitecek gibi de değildi. Bitmedi de zaten.

Kim olduğum günlerce öğrenilemedi. Yüzüm zaten tanınmaz haldeydi. Uzun süre öyle kaldı.

O gece beni eve bekleyen hiç kimse yoktu.

O gece beni herhangi bir eve bekleyen herhangi bir kimse yoktu, ne kadın, ne erkek, ne çocuk ne köpek, ne de ertesi gün veya ertesi hafta, ne de aramamı, sormamı bekleyen.

Bekleyen olmayınca merak eden de olmuyor.

Mecburiyetler bir kez terkedilince hayatın verdiği tek cevap sımsıkı bir sessizlik.

Beni sonunda yine karım buldu. Gündelik sorunlar sıkıştırmış, benim bulunmamı gerektiren durumlar hasıl olmuş. Kızın okulundan görüşmeye çağırmışlar, anne baba birlikte lütfen, diye. Sonra apartmanın kapıcısı emekli olacakmış, bizim Veli Efendi, ben abi derdim, ada-

ma iyi niyet gereği bir tazminat ödenmesi arzu ediliyormuş, yerine oğlunu alalım mıymış, bir oturup karar vermek gerekiyormuş kat sakinleri olarak.

O zamana kadar komadan çıkarılmış, inleyen hasta olarak servise dedikleri yere alınmıştım. Bu ek, yani servis'in sonundaki e eki orada olunmayan zamanda kullanılıyor. Orada olunduğu zaman oraya servis denmiyor, koğuş deniyor. Ama mesela filme, tomografiye indirilince yine dönülecek yer olarak servise deniyor. Bu gereksiz ayrıntı, ve bunun gibi, hastane personelinin ifade ve davranış şekilleri ve hastanenin adetleri üzerinde güçlü bir anlama ve inanma çabasıyla düşünmek, personelin hem kendi içinde hem de hastalarla ilişkisinde bir terminolojik bütünlük sağlayamamış olmasına içerlemek, kendi kendime her şeyin doğru kelimesini bulmaya çalışmak aklımı oynatmamı engelleyen temel zihinsel faaliyetim oldu. Bir de hastane polisi vardı. Adı Halis'ti. Adımı öğrenmek için arada bir ziyaretime geliyor ama bana mevcut hiçbir lisanla, kaş göz işaretleriyle bile bir şey söyletmek mümkün olmadığı için çabuk sıkılıyor ve bir ara yine uğrarım deyip gidiyordu. Kolları iki yana açık bir polisti, göbeği yanlara doğru alabildiğine genişlemişti. Yatağın yanına sandalye çekip oturmayı, kucağında bir sürü kırışık kağıt, benimle vazife icra ediyormuş, mesaisine hakkını veriyormuş görünerek yanıbaşımda uyuklamayı seviyordu. Bazen çabucak rüya gördüğü, hemen sonra yaşama sevinciyle irkilerek uyandığı oluyordu. Bazen de ivedilikle bulunması gereken kaçaklar, kayıplar, zanlılar varmış gibi bir telaş koğuşa girip bana güncellenmiş isim listesi diye bir kağıt gösteriyor, adımı görürsem gözlerimi kırpmamı istiyordu. O kadar uzun ve o kadar güncel bir listeydi ki ve insan iki göz kırpması arasında ne kadar kendini tutabilir ki. İşe yaramadı. Bir gün göz doktorlarının kullandığı harf gösterme yöntemini dene-

di. Yine gözkapaklarımdan cevap bekledi. Adım da uzun değildi esasen, sadece beş harf. Hele soyadım topu üç zavallı harften ibaretti. Adımda ha sesi olduğunu tespit etti, ama Deha, Reha, Süha gibi son heceler üzerinde inat edince ilerleme sağlayamadık. Derken bir gün koğuşun kapısında yanında karımla belirdi. İki yana açık kolları her an ani bir hareketle üzerime atlayabileceğinden korktuğu karımın ensesine yapışmaya hazırmış gibi havadaydı. Karım üstüme atlamadı, beni polisin sandığı kadar merak etmemişti. Donakaldı, daha çok.

Bu o mu, dedi polis.

Karım beni teşhis edemese şaşırmazdım çünkü suratım iki katına çıkmıştı, bandajı da sayarsak üç katına.

Ama evet, biraz dikkatli bakınca gözlerimden tanınabiliyordum, ve evet ellerimden, evet oydum.

◈◈◈

Kimse sarhoş olup ya da kibirlilik ya da asabiyet ya da düpedüz kötüniyet gösterip kendime dikkat çektiğimi, etrafımı tedirgin ya da huzursuz ettiğimi görmemiştir. Bunu adımın içinde bir ha hecesi olduğunu bildiğim kadar iyi biliyorum. Kimsenin arkasından atıp tutmuşluğum ya da bir meslektaşımın bir romanını ya da bir gazeteci arkadaşımın bir köşe yazısını rakı masasında ya da kahve sehpasında yerin dibine sokmuşluğum da yoktur. Kıskançlığım da öfkem de horgörüm de içimde sessiz kalmış, çok çok birkaç küçük sıradan mimik ve daha da küçük kelimelerle geçiştirilmiştir. Kimseden daha sakin bir liberal, kimseden daha tutkulu bir solcu olmamışımdır; veya ne bileyim, en fazla herkes kadar devlet düşmanı ya da ateist olmuşumdur. Buna ılımlılık ya da hayatla barışıklık bile denip geçilebilir ama ben illa bir ad koyacak olsam kendi dünyasına kapalılık, çokça da bezginlik

derim çünkü içinde bulunduğumuz her an zaten ezelden beri türlü çirkin hareketlerle, ölçüsüz seslerle, kötü seçilmiş kelimelerle, yanan bakışlarla, nihayet en masum olduğu anda bile sayısız klişeyle kirletilegelmiştir. Bu beni ne yapar? Hadi ahlaklılığı, kendine saygıyı, zerafeti, estetiği, hepsini bir yana bırakalım. Ama bence, en azından, zararsız biri yapar. Zararsız biri de düşman edinmemiş biri olur, değil mi? Hayır.

İyi kötü konuşabilecek duruma geldiğimde, ön dişlerim de kırık olduğu için yüz yirmi yaşındaki bir kadının sesi gibi çıkan sesimle başıma gelenleri, yani uğradığım saldırıyı karıma anlatmaya çalıştığımda kekelemeye başladım. Heyecanlandığımdan, dilim dönmediğinden filan değil, aklım kekeliyordu. Net olarak söyleyebildiğim tek şey, uzun uykumun başlarında bir yerinde, hâlâ adalete inanan biriyken, bunun hesabını soracağım saplantısıydı. Ama tam neyin hesabını soracağımı toparlayıp söyleyemiyordum. Karım bana yabancı gözlerle baktı, birazcık acıyarak. Cevap vermedi. Bir avukat bul, dedim, ve savcılığa git. Hatta mümkünse tanıdık bir avukat bul, mümkünse tanıdık bir savcıya git. Ve basına da git. Tanıdık bir gazeteci, ki bir sürü gazeteci arkadaşım vardı. Git çünkü basın adalet demektir. Karım cevap vermedi. Sayıklıyormuşum ya da ne bileyim, suçlu benmişim de suçumu örtmeye çalışıyormuşum gibi baktı. Haksız değildi. Evliliğimiz boyunca hayatımda ters giden her şey için onu suçlamıştım, önce oyun gibi başlayıp yıllar içinde ciddileşerek. Ben de haklıydım çünkü yıllar içinde, baktıkça, hayatımda ters giden şeyler için karımdan başka suçlu olamayacağını görüyordum. Ruhum evin ve evliliğin içine hapsedilmişti ve ne zaman kopup gitmeye yeltenecek olsam karım sinsice bir önseziyle sorumluluklarımı kafama kakıp duruyordu. Kayıtsızlığına aldırmadım. Israr ettim. Tamam, iyileş, bakarız, dedi. O za-

man çok geç olur, dedim. Bu sefer iyice acıyarak baktı. Karım sustuğu, yüzüne düşünceli bir dinginlik geldiği zaman güzel bir kadındır, on senede aldığı yirmi beş kiloya rağmen. O an yine gözüme güzel göründü. Birden, beni yine eskisi gibi seviyor olmasını diledim. Neyse ki kısa ömürlü bir dilek olarak kaldı.

Peki, sana bir şey göstereceğim ama sakin olacağına söz ver, dedi.

Karımın kocaman bir çantası vardı. Çantasından gazete çıkardı. Oh neyse, hayat bana sahip çıkıyor galiba diye seviniyordum ki karım sekize katlanıp cep ölçülerine indirilmiş gazeteyi açtı ve baş sayfanın alt köşesindeki benimle ilgili haberi gösterdi.

"Tanınmış yazara meydan dayağı."

Halen yatmakta olduğum koğuşta kapı aralığından gizlice çekilmiş bir fotoğrafım, yüzüm demir maskeli adam gibi. Çok çirkin bir başlıktı. İnsan saldırı filân der, dedim dilimin uyuştuğunu hissederken. Gazetede resmimi görmek beni her zaman heyecanlandırmıştır. Keşke çabuk geçen ve özlenmeyen bir heyecan olmasaydı. Belki o zaman daha hırslı olurdum, işimi hiç değilse düzenli yapmak konusunda -daha iyi yapmak şart değildir, önemli olan istikrarlı olmaktır. Ama ne yapalım, dedim, gazeteciler böyle, kendilerini çarpıcı başlık atmaya mecbur hissediyorlar, yoksa kötülükten değildir, dikkat çeksin, okunsun diyedir. Bu kadar da salağım. Hatta o kadar ki, karım gazeteyi, haber metnini de okuyabileceğim şekilde yüzüme yaklaştırırken bari fotoğrafımı daha büyük kullansalardı, okurlarım ızdırabımı bir bakışta ta içlerinde hissedebilselerdi bile dedim.

Sonrasını anlatmaya gerek yok. Aslında var tabii de bugün bile hatırlamak kalbimi sıkıştırıyor. Hatırlamaya sadece şu kadar yaklaşabiliyorum: gece yarısı meyhane çıkışı sokak ortasında yüz kızartıcı bir suç işlemişim, re-

şit olmayan bir kıza, daha doğrusu bir kız çocuğuna bilmem ne, ve birileri, vicdan sahibi birkaç yurttaş bana müdahale etmiş.

Bu, işte, gelişini göremediğim acıydı. Haberi okuduğum an bütün o sürecin en başından en sonuna kadarki en büyük acıyı çektim çünkü midem bomboş olduğu halde kusma refleksiyle yerimde çırpındım kasıldım kıvrandım debelendim durdum ve kımıldamaması gereken her yerim, bütün o çiviler vidalar teller çubuklar ve kaynamamış kırıklar çatlaklar ve kapanmamış dikişler... Acının nereye kadar yol alabileceğini o bir iki dakika içinde anladım: aklım acıya teslim olmamakta direndi ta ki sonunda şok geçirene kadar. O an ölmüş olmam gerekirdi.

Yoğun bakıma geri alındım. Tekrar uzun bir uyku. Her şey değilse de çoğu şey yeni baştan başladı. Sonra tekrar servise. Biraz da koğuşta uyutuldum.

Karım uzun geceler boyu başımda bekledi. Uykumun aralıklarında kulağıma eğilip teselli sözleri fısıldamadı. Elimi avucuna alıp okşamadı. Öyle şeylerin hiçbiri olmadı. Gazetedeki habere inandığını sanmıyorum. Ama etkilendi. Haberden, haberin yazılış tarzından değil, haber olmamdan. Benim düşüşümün, onun benden soğuyuşunun uzun tarihi içinde bu olay son damla değilse bile ondan bir önceki damlaydı. Şimdi biliyorum: bir kadına istediğin kötülüğü yap, ihmal et, aldat, boşa, ne istersen yap, ama onu yorma. Karım benden yorulmuştu. O yüzden haksızlığa uğramama isyan etmek içinden gelmedi. Ondan sonra sadece vazifesini yapan vicdanlı kadın oldu ve zamanın dolmasını beklemeye başladı.

Haber karım beni bulduktan üç gün sonra çıktı. Ben ondan iki hafta sonra gördüm ve o iki hafta boyunca artık bulunmuş olduğum halde niye kimse ziyaretime gelmiyor diye merak etmedim desem yalan olur. Ziyaretçi yasağı, sadece karıma izin veriliyor diye kendimi kandırmaya ça-

lıştım ama aslında önemini kaybetmiş, arkadaşlık ömrünü çoktan doldurmuş biri olduğumu hissediyordum. Haberi okuduktan sonra yalnızlığın öyle suni bir çeşidi olduğunu da öğrendim. Haber bütün ayrıntılarıyla gayet inandırıcı bir utanç hikayesiydi ve benimle medeni dünya arasına aşılmaz bir duvar örmüştü ve itiraz etmek için hastane yatağında ağır hasta statüsünde, ağır uyuşturucular altında yatarken kendimi savunma şansım yoktu. Ne ellerimi kullanabiliyordum ne de doğru düzgün konuşabiliyordum. Ne de meseleyi hatırlamaya tahammül edebiliyordum. O şansı yakalayabilinceye kadar epey zaman geçmesi gerekti. Karıma tekrar avukat ve savcı, dedim, ismimi temize çıkarmam lazım, dedim, kızıma böyle bir isim bırakamam, dedim, bu yargısız infaz, dedim, bana kumpas kurdular, dedim. Sana kim niye kumpas kursun, dedi. Kastettiği şuydu, kendini ne sanıyorsun. Haklıydı. Üstelik o zamana kadar bana karşı yorgunluğunu daha da artıran yeni bir şey olmuştu. Israr ettiğimi görünce bu kez bana acımadan çantasından çıkardığı saman sarısı bol mühürlü bir kağıdı uzattı: savcı bana kamu davası açmış. İlk duruşma bir dahaki haftayaymış, avukatım ifade veremeyecek durumda olmam hasebiyle vs duruşmayı ileri bir tarihe attırmış. Duruşma yapılırsa tekrar haber olacaktım. Yaşadığımı anlamanın delirmekten başka yolu kalmamıştı.

Kızımı ilk kez görünce ağladım. O kadar ki kızımı çıkarmak, beni tekrar uyutmak zorunda kaldılar.

Öyle uyunan uykunun içinde gayet küçük bir dilim gerçek uyku serbestliğiyle uyunuyor. O küçük dilimin iki yanı beynin betonlaşmış hali. Dışarıya kapalı, kendi içine kapalı. Ne hayatın dokunuşları, ne vücudun sesleri, ne hafızanın öfkesi, ne de başka bir şey. Ama o küçük dilimin içinde beyin rüyalarla direniyor. Rüyalarımda Simeranya'yı gördüm. Sonra, uyanınca, uzun ama çok uzun bir süre, sadece o rüyalar yüzünden Simeranya'nın rüya olduğuna

inandım, her şeyi aklımda yaşadığıma. Aklım zaten bütün yaşadıklarımdan sonra çok kullanılmış boş bir çöp tenekesi gibiydi, kendimi iğrenç bir kokudan ibaretmiş hissediyordum. Dahası, o kokunun beni bir gün intihara götüreceğini hissediyordum. Simeranya'ya inanamadım, gerçek olduğuna, Peyami Bey'e, orada yaşadığım şeylere. Bilinçaltımın, ya da artık bilincin katlarına ne isim veriliyorsa onun, bana oynadığı zavallıca bir oyun, ironik bir teselli refleksi, acıklı bir kendini önemseme çabası, dedim. İlaçlar azaltılıp aklım kendi haline bırakıldıkça, bilincim yaşamakta olduğum hayata normal insanlar gibi açık hale geldikçe, hatırladığım, birleştirdiğim anıların sayısı arttıkça, Peyami Bey ve Simeranya hafızamda sürekliliği olan uzun bir hikaye halini aldıkça ve ben bunu farkettikçe bu sefer aynı zavallıca oyunu bilinçli olarak ve kendimi gizlice kandırarak oynamakta olduğumdan şüphelendim. Ama düşüncelerimi, korkularımı, anılarımı ya da anılarım mı yoksa rüya anılarım mı olduğundan emin olamadığım yaşantıları bir inanca ya da reddedişe ulaştıracak kadar berrak bir bilinçlilik haline ulaşamadım. Eve çıktıktan sonra bile ağır, çok ağır ağrı kesiciler, artan depresyonuma karşı ağır kafa ilaçları kullanmaya devam etmek zorunda kaldım ve bunlara itiraz etmek bile aklıma gelmedi bir hayatta kalma, kendine saygını kazanma, geri dönme, yeni bir başlangıç yapma yolu olarak.

Bir şansım daha vardıysa bile beni beklemeye devam ediyor olması mümkün değilmiş.

Hastanede tam üç ay kaldım. Pis, berbat bir hastaneydi. Orada iyileşmektense ilelebet komada kalmayı tercih ederdim. Zaten iyileşmedim de. Eve ambulansla, sedyeyle götürüldüm ve evde karımın Çapa civarında boklu bir derman dükkanından kiraladığı iğrenç bir hasta karyolasına yatırıldım. Yatak, evet, yeniydi ve çişim kakam içine işlemesin diye naylonundan çıkarılmamıştı, anlıyor-

dum, ama karyolanın kendisi, demirleri, boyanın döküldüğü yerlerdeki pası benden, burnumdaki çöp tenekesi kokusundan berbat kokuyordu. Karım, nankörlük edecek durumda değildim, zamanı da değildi, şimdi de yeri değil belki ama, demeden geçemeyeceğim, biraz pasaklı bir kadındı. İnce temizlik nedir bilmezdi. Karyolayı şöyle bir güzel silmeyi, ya da Veli Efendi'yi çağırıp sildirmeyi akıl edememişti, ki para filan almadan seve seve yapardı benim hatırım için, çok daha fazlasını yapardı hatta, ama karım akıl edememişti. Evimdeki uzun yatışım böyle bir ek tiksintiyle başladı. Koku her şey. Ten hissi, ayrıca, çok şey. Her kıpırtında sana naylon hışırtısının cevap vermesi. Bilmiyorum, ama belki parası olmayan biri iyileşmeye çalışmamalı.

Hastane ayları boyunca karım bana yalan söylemeye iyice alışmış, hatta yalan söylemek konusunda uzmanlaşmıştı. İyi niyet, merhamet, vs. Gerçeği söylemek zorunda olduğu birkaç seferinde sonucun ne olduğunu görmüştü. Bana para, köpek ve Hami konularında yalan söyleyip durdu. Ama eve çıkacağım zaman hiç değilse köpeği de söylemek zorundaydı. Usul usul bir şeyler geveledikten sonra Sinbad'ın öldüğünü söyledi.

Nasıl, dedim.

Hastalıktan, dedi, kanserdi ya, bitti.

Yalan söylediğini biliyordum. Hissizlik o sıralar artık yeni ruh halim olmuştu. Devletin ilaçları, tıpkı hastaya burunlarının ucundan bakan bıkkın doktorları gibi, beş para etmiyor. Hastanede yatarken gürültü istemedikleri için sağlam şeyler kullanıyorlardı. Ama eve çıkarken işi cıvıttılar. Uyduruk ilaçlar yazdılar. Yazmasalar da olurdu. Kendi başımın çaresine bakmak zorunda kaldım. Bir semtin eskisi olmak, akıllara yerleşmiş bir sima olmak işime yaradı. Civardaki eczanelerden biri güvendiği kişilere el altından kaçak ilaç servisi yapıyordu, bana Vicodin, Avi-

tan, Phenelzine, arada bir Rohypnol, uzatmayayım, sağlam ilaçlar aradı, buldu, getirdi. Ancak öyle uyumaya ve inleyip sızlamadan uyanık kalmaya devam edebildim. İçimdeki kargaşanın düşünceyi reddeden yorgunluğu dışında hiçbir şey bana kendini uzun uzadıya önemsetemiyordu. Karıma beklediği gibi şükran duymadan davranmaya da o sıralar başlamıştım, hissizliğin istilası altına girdikçe.

Ne zaman, dedim.

Geçen hafta, dedi. Uyutmak zorunda kaldık, çok acı çekiyordu, böbrekleri iflas etmişti.

Yalan söylüyorsun, dedim.

Şaşırdı.

Niye yalan söyleyeyim, dedi.

İyi kalplilikten, dedim. Sinbad aylar önce öldü. Bir sabah uyandın, ölüsünü buldun.

Daha çok şaşırdı.

Nereden çıkarıyorsun, dedi.

Nereden biliyorsun demek istedin, dedim. Biliyorum. Nereden bildiğimi bilmiyorum ama biliyorum.

O sırada oradaydım, Peyami Bey de yanımdaydı, kara adam Sinbad'ı boğdu, ben de öylece seyrettim, hiçbir şey yapamadım, onu kurtaramadım, diyemezdim.

Ölüsünü senin odanın kapısında buldun, dedim, değil mi.

Karımın yüzü soldu. O an ben de yüzümün solduğunu hissettim. Bir an gecikmeyle de olsa Sinbad'ın ölümünü, sonra Peyami Bey'le onu konuşmamızı yeniden yaşadım. Yavaşça, korkuyla avucumu açtım. Sinbad'ın gözyaşı avucumun içinde, tenime gömülmüş, derimin hemen altında yarı şeffaf bir ben, ucu patlamaya hazır bir öfke gibi sivrilmiş, öylece duruyordu.

Yaşamaya kararlıysan eğer hayat öyle de geçiyor böyle de. Neye boyun eğdiğine, neyi içine sindirdiğine, neyle uzlaştığına bağlı. Bunlar seninle ilişkisi olan üçüncü şahıslar için de doğru. Herkes, gün geliyor, öyle de böyle de, geri dönüyor. Çünkü hiç kimse hayatta sonsuz imkana sahip değil. Kimse kırk yaşından sonra yeni arkadaş edinemiyor. Hiçbir yalnız kadın kırk yaşından sonra güvenebileceği bir yeni aşık bulamıyor. Eski ayıplı, kusurlu arkadaş, sevgili, akraba, komşu bir gün yeniden ehven oluyor. Paraya gelince, kimse açlıktan ölmüyor. O yüzden her şart altında, her koku içinde yaşamaya devam etmek gayet mümkün. Kimse ölmek zorunda değil, ne utançtan ne yokluktan. Kısaltarak söylüyorum, her şey neyi içine sindirdiğine bağlı. Öyle de olur diyorsan öyle de oluyor.

Ben demedim. Çünkü değmezdi.

◈◈◈

Elimdeki işareti gördükten sonra Simeranya'dan şüphe etmek için bir sebep yoktu. Ama şüphe etmemek inanmak değil; inanmak olabilmesi için güneşi görünce sevinebilen biri olmak lazım. Yine de içimdeki gururu muhafaza etmeme yardımı oldu. Paylaşılmaz bir sır taşımak o sırada sadece benim değil karımın da sessizliğinin bir parçasıydı. Bana söylediği son yalan Hami konusundaydı. Sonunda Hami'yle ilgili gerçeği de söylemek zorunda kaldığı zaman bu sefer ona Hami'ye olanları da, Hami'yle onun arasında olanları da hemen hemen bildiğimi söylemedim çünkü ondan sonra yalan söylemeye benim başlamam gerekirdi.

Hami kayıp, dedi.

Üç aydır mı, dedim.

Herhalde, dedi. Bilmiyorum. Dükkanı kapalı. Korkuyorum.

Neden korkuyorsun? dedim.

Başına bir şey geldi diye, dedi.

En son ne zaman konuştun? dedim.

Bu soruyu sorarken aklımda elbette belgeler vardı ve cevabında yalan varsa yakalayabilmek için gözlerimi yumup bütün dikkatimi sesine verdim. Ama karım da kendine göre zeki biriydi. Soruma cevap vermedi çünkü verse yalan söyleyeceğini ve yalanını yakalayacağımı biliyordu.

Polis arıyor, dedi. Dükkanını, evini, her yeri aradılar. Kayıp. Ailesi öldüğünü düşünüyor.

Ailesi mi varmış? dedim. Çünkü yoktu. Hami'nin tek ailesi bendim. İkimiz de tek çocuktuk. Hami'nin belki, ölmüş olma ihtimalini duyunca, annesinin ailesinden uzak birileri yeğenimiz kanımız canımız diye mirasa konmak için ortaya çıkıvermişti. Hami'nin babası da aynı benim babam gibi güzel kadın delisiydi ve Zeytinburnu'nda oturan bir işçi ailesinin kızıyla evlenmişti, dünyalar güzeli bir kadındı ve adamla elbette parası için evlenmişti nasıl adam da onunla vücudu için evlendiyse. Kadın aslında iyi bir kadındı, hele benim annemden çok iyiydi, çocuğunu hiç terketmedi mesela, adam zamanla başka güzel kadınlara kapılıp evini tekrar tekrar terkettiği halde. Babam sonraki yıllarda o kadında anneme eklense annemi onun gözünde kusursuzlaştıracak özellikler gördüğü için gizli gizli o kadına aşık olmuştu. İyi bir gizli aşktı. Babamın akciğeri patlamadan önce balkondaki son rakılarını karşı balkonu gözetleyerek hülyalar içinde içmesini sağladı.

Varmış. Bizim eve gelmişler. Bir adam, bir genç kız. Kardeş çocuklarıyız demişler.

Sen de inandın, kapıyı açtın, öyle mi? dedim.

E Hami deyince, dedi. O sıra herkes onu arıyordu.

Buraya gelmeyi nereden akıl ettiklerini sormadın mı? dedim.

Sormayı akıl etmemişti. Yani herkes bilirdi Hami'yle bizi.

Numara yapacak halim yoktu. Dedektiflik işini bir kerede yapıp bitirmek zorundaydım.

Hami sana bir şey verdi mi? dedim.

Nasıl versin? dedi. Kayıp ya.

Kaybolmadan, dedim.

Nasıl bir şey? dedi.

Sanki Hami ona habire bir şeyler verirdi.

Ne bileyim, dedim. Sonra birazcık zeka kıpırtısı gösteresim geldi:

Bana bir takım belgelerden bahsettiydi, dedim.

Nasıl belgeler? dedi.

Ne bileyim, dedim. Eski bir takım boklar. Gizli.

Yo-o-o, dedi, niye versin ki.

Karım artık yalan söylediğinin anlaşılıp anlaşılmadığına aldırmak zorunda kalmamak için yüzsüzlüğe sığınmaya karar vermişti. Bir daha bir şey sormadım. Sinbad'ın ölümü hariç. Adamların o gece kanı akmıştı çünkü.

Nasıl öldü? dedim. Kanamadan mı?

Babam da kanamadan ölmüştü, ağzından kan fışkırarak. Yanındaydım.

Hayır, dedi. Sadece birkaç yerde kusmuk gibi bir şey vardı, salya, safra filan herhalde.

Nerede? dedim.

Ne nerede? dedi.

Kusmuk, dedim. Salya. Safra filan.

Sokak kapısının önünde, dedi. Yattığı yerde de vardı. Zavallıcık, ruhunu teslim ettikten sonra da ağzından bir şeyler gelmiş, yerde kurumuş.

Kan? dedim.

Kan yoktu, dedi. Başı öylece düşmüş, kaskatı yatıyordu. Böğürmüş besbelli, duymamışım. Sabahleyin Gamze buldu. Onun çığlıklarına uyandım.

Tamam neyse, dedim.

Yavaş yavaş her şeyi sadece hatırlıyor değil doğru da hatırlıyordum, daha önemlisi her şeyi şimdi buradan bakınca farklı da görebiliyordum. Adamlar hayatta bile gerçek değillerdi, etten kemikten kandan yapılmış değillerdi, belki o yüzden bana insanüstü bir güç uygulayabildiler ve olağanüstü bir hasar verdiler ve mermi yedikleri zaman vücutlarından kan yerine başka bir sıvı aktı, renksiz bir şey. Bunlarla gerçek hayat içinde mücadele etmek, fiilen mücadele etmek imkansızdı. Bunlarla, Peyami Bey'i şimdi kendisine rağmen daha iyi anlıyordum, başka bir düzlemde mücadele edilebilirdi, başka bir uzayda, başka bir zaman içinden. Savcı da, malum, onlardandı. Savcılar genellikle onlardan olur, onlar kim olursa olsun. Ölmediğimi görünce, belgeleri hâlâ ele geçiremeyince, Hami'yi öldürmelerinin de işe yaramadığını görünce belki kafaları karıştı, kendilerine fazla güvendiklerini farkettiler, basit hatalar yapmış olmaktan korktular ve muhtemelen benim ondan sonrası için bütün itibarını, bütün imkan ve ihtimallerini kaybetmiş bir adam olarak kaldığımdan emin olmak istediler. Henüz onlar için kaybedilmiş bir şey yoktu. Anlıyordum. Ondan sonrasına başka türlü bakacaklardı. Onlar olmak da zor.

◈◈◈

Koltuk değneklerim ve tekerlekli sandalyem vardı, değnekler koltuğun yanında hediyeydi. Karım tekerlekli sandalyeyi de satın almak değil kiralamak istedi ama kiraya vermiyorlarmış çünkü çok suistimal oluyormuş. Biz onlardan değiliz, suistimal etmeyiz, dedik ama ikna edemedik. Onlardan olduğumuz çok belliydi. Fizyoterapiye ihtiyacım vardı, hem de her türlüsüne. Ama eve fizyoterapist getiremiyorduk. Hastaneye gitmek bile

sadece birkaç sefer mümkün olabildi, çünkü taksiye binebilecek durumda değildim, her seferinde ambulansla getirilip götürülmem gerekiyordu ve ona ayıracak paramız yoktu. Karım akıllı kadınmış, hayattan korkması gerektiğini gerçekten biliyormuş. İki öğretmenlikten kazandığı parayı, ki iki ya da on iki, öğretmenlikten kazanılan paradan ne olur ama, epeyce tasarruf etmiş. Yine de hepsi bir çırpıda bitti. Hastaneden senet imzalayarak çıkabildik. Gerisi borç borç borç. Karımın dersaneden, arkadaşlarından, ailesinden aldığı borçlar. Sonra fizyoterapinin ucunu bırakmak zorunda kaldık, başka çok şeyin ucunu da bedenen ve ruhen bırakmak zorunda kaldığımız gibi. Karımın yorgunluğu iyice görmezden gelinemez bir hal aldı. Sonra kızımın mutsuzluğu. İki üç yüz lira ayıramadığımız için çocuğu servisten almak zorunda kaldık. Karım erkenden kalkıp çocuğu okula belediye otobüsüyle götürmeye başladı. Çocuktan bir saat daha az uyumasını istedik. Biz diye konuşuyorum ama sadece karımı kastediyorum. Ben hepsini uzaktan seyrettim -gözlerim utançtan kapalı, dinledim, daha çok.

◈◈◈

Şansımı kavramaya, çalışmaya başlama yolunda hiçbir ilerleme gösteremedim. Sadece ağrılı bir adamdım. Çok ağrılı. Hâlâ başımı hareket ettiremiyordum. Hâlâ kollarımı doğru dürüst kullanamıyordum. Hâlâ ağzımı açamıyordum. Hâlâ pipetle besleniyordum ve karım altımı daha az temizlemek zorunda kalsın diye hep daha az yiyip içmeye çalışıyordum. Ağrılarım tuttuğu zaman karım uyanmasın, kızım korkuyla uyanmasın diye beynimle ve vücudumun çalışan yerleriyle oyun oynuyor, dilimi yutmaya çalışıyor, ayağımı yatağın demir çubukla-

rı arasına sıkıştırıyor, oradaki acının bana ağrılarımı unutturmasını umut ediyordum.

◈◈◈

Yayıncımı aradım, dişlerimin arasından konuşarak para istedim. Aslında hiçbir alacağım yoktu, avans alabilmem için de hiçbir vaatkar durumum, çabam. Geleceği olmayan bir adamdım. Artık bir şey yazmam, yazsam da bastırabilmem mümkün değildi. Adam, belli ki bunun er geç başına geleceğinden korkuyormuş, önce bir süre sustu, nefesindeki sıkıntıyı, sonra sesindeki tökezlemeyi dinledim, tamam abi hesabına biraz bir şey çıkarıyorum, dedi. Hesabım filan yok, bankaya gidip para çekecek durumda değilim, eve noter çağırıp karıma vekaletname verecek param da yok, elden gönder, dedim. Serttim, çünkü biliyordum, o da sertti, çünkü o da biliyordu, göndereceği para eski günlerin hatırı için bir sefere mahsus gönderilmiş olacak, gözden çıkarılmış bir paraydı ve bana yapılmış yapılacak son bir jestti. Ertesi sabah zarf içinde para geldi. Çok bir şey değil, ama ilaçlarıma yetti.

◈◈◈

İlaçları ağrısız sızısız yaşamak ya da rahat rahat, deliksiz uyumak için almadım. Hayır. Dayanabilmek için aldım. Dayanabilmek için çünkü Peyami Bey'in bana kitapla ilgili söylediklerini hatırlıyordum ve o yazarın ben olmam ihtimaline tutunmak istiyordum. Neyi değiştireceğimi, kime ne faydam olacağını ya da kendime bir faydam olup olmayacağını bildiğimden değil. Ama sanırım uğradığım haksızlık -zulüm!- yaşadığım onca acı, utanç bir yandan beni intikam almaya, ayağa kalkıp bütün o acımasız güçlere meydan okumaya itiyordu. İçimde

böyle de bir mücadele vardı. Bu kepazelik bir gün bitecek, sonunda ben kazanacağım, diyordum. Ama bütün yapabildiğim aslında ilaçların katkısıyla gelen bu hissin sıcaklığı altında biraz sonra uyuyakalmak oluyordu.

◈◈◈

Kapıcımız Veli Efendi emekli olmadı. Benim hastanede olduğumu duyunca bırakıp gidememiş. Ailemin emektarı Nine'yle Bey'in torunuydu. Ben çocukken o delikanlıydı. Bazen gelir bizim evde kalır, sokağa çıktığım zaman bana abilik yapardı. Beni denize götürür, sudan çıkıncaya kadar gözlerini üzerimden ayırmazdı. Yaz aylarında astım krizlerim sıklaşırdı. Bilhassa geceleri. O zaman açık havanın rutubetini evin rutubetine yeğliyorduk. Veli beni sırtına alıp çam ağaçları arasında dolaştırırdı ta ki yavaş yavaş nefesim düzelinceye, başım onun ensesinde, uyuyakalıncaya kadar. Yıllar sonra işsiz olduğunu duyunca apartmana kapıcı alınmasını sağlamıştım. Hastaneden çıkınca, hele de karım işe gitmeye başlayınca yine hayattaki tek dayanağım o oldu. Köy kaçmıyor, dedi. Gideriz nasılsa. Karımın olmadığı zamanlar, apartman vazifelerini oğluna bırakıp geldi, yanımda oturdu, bekledi. O varken uyumadan durabiliyordum. Bir gün gözlerimi gökyüzüne dikerek geçirdiğim uzun bir sessizliğin ardından gözlerimi ona çevirdim ve bana tabanca bulmasını istedim. Hiç tepki göstermedi. Gözlerini bana dikti, sakin, düşünceli, ama kınamadan düşünceli, bir süre gözlerime, yüzümdeki izlere, sonra boyunluğuma, çelik korseme baktı.

Tabanca kolay, dedi sonra. Ama biri vurulacaksa sen karışma. Ben vururum.

İntikam almak istediğimi düşünüyordu. Haklıydı. Almak istemeliydim. Silahla ya da başka bir şeyle. İntikam meşrudur ve bazen yaşama amacıdır.

Korunma amaçlı, dedim. Elimin altında bulunsun. Bir kez geldiler. Ben yokken de gelmişler. Yine gelebilirler.

Mantıklı bir şey söylemiştim. Veli'yle konuşurken mantıklı olmak zorundaydım. Aklına yattı. Kimler geldi diye de sormadı. Çok ciddi birilerinin geldiği halimden belliydi.

Memleketten isterim, dedi.

Ona Hami'yi sordum. Hami'nin dükkanına da bakıyordu; anahtarı vardı. Dükkanda karışıklık olmadığını söyledi. Her şey son akşam dükkanı süpürürken gördüğü gibi duruyordu.

Hami'yi öldürdüler, dedim.

Başını önüne eğdi. Kimler niye öldürdü diye itiraz etmemesine şaşırmadım. Veli sessizliğin kıymetini bilen bir adamdı.

Allah büyük, dedi az sonra.

Kemiklerle sinirler arasındaki ilişki karmakarışık, şanssız bir ilişki. Ameliyatların bazılarının doğru yapılmadığını anladık. Bir süre dayanın, tekrar açarız, dediler. Ağrı noktalarının sayısı azaldıkça şiddeti arttı. Dayanmaya dayanıyordum, evet, ilaçların dozunu artırarak. Tekerlekli sandalyeye binip evin içindeki ilk seyahatimi karımın odasına yaptım. Uzanabildiğim kadarıyla bütün odayı, bütün çekmece ve dolapları tek tek aradım. Daha da ileri gittim, kızımın odasına saklamış olabileceğini düşünerek orayı da aradım, sonra salonu, kendi masa ve kitaplığımı da. Hiçbir şey yoktu. Olmak zorundaydı. Tekrar karımın odasına döndüm, bu sefer zarf ya da klasör gibi büyük şeylerin olabileceği yerleri değil, daha mikro düzeyde, kağıt yığınlarını taradım, bir sürü eski yazıyla dolu kağıt vardı masasının üstünde, çekmecelerinde, rafların-

da, ne aradığımı bildiğimden değil ama eski bir belge görürsem elbette tanırdım, ama yoktu, ve olmadığı için sevinmeye başlamıştım ki hiç olmadık bir yerde, duvardaki mantar panoda, bir kartpostal gördüm, saat kuleli meydan kartpostalı, mantara iğnelenmiş, o kadar özel bir fotoğraftı ki daha önce adamın, çekiçli kara adamın omzu üzerinden gördüğüm kartpostal olduğu şüphe götürmezdi, tabii aynı nefes kesici an içinde adamın o kartpostala baktığı da şüphe götürmezdi, yine de şüphe etmeye çalıştım, inadım bana hayal gördürüyor dedim, sonra duvardaki o kartpostalın niye odaya ilk girişimde dikkatimi çekmediğini anladım, kartpostal A4'e büyütülmüştü, renkli fotokopiydi, soluk sarı kahve tonlarıyla filan, ve gözümün önünden geçtiyse bile duvarlara reprodüksiyonlar asma meraklısı karımın şiddetle reddettiğim düşük zevkleri kapsamına girerek gözümden kayıp gitmişti, hayat böyle, varsayımlar kadar önyargılar üzerine de kurulu, o sırada yanındaki kağıdı gördüm, kartpostalın arka yüzü, karım kartpostalın arkalı önlü fotokopisini çektirip duvarına asmış, bu kadın ya cidden salak ya da çok fanatik, dedim, ama her şey ortadaydı, üstelik daha daha ortada olsun diye büyütülüp duvara asılmıştı, yarabbi dedim ben nasıl bir kadınla evlenmişim böyle, arka yüzde yine o aynı havaya doğru uzayan üç kısa satırlık eski yazı, gel de oku, ama üst köşede Latin alfabesiyle Nikomedia Asia Minor kelimelerini gördüm, işe bak, İzmit'miş; İzmit, bu bize ne anlatıyordu bilmiyordum, kartpostalın İzmit'ten gönderildiği dışında, çünkü yani mesela İzmir'de yaşayan biri niye İzmit kartpostalı göndersin, değil mi; tabii pul ve mühür de eciş bücüş eski yazıydı ve belki bir yerinde tarih de yazılıydı ama bana kartpostalın posta parası ödenerek gönderilmiş olduğu dışında hiçbir şey anlatmıyordu. Ha, bir de karımın elyazısını tanırım, güzeldir, önyüzde iki yeri gökten inen oklarla işaretlemiş, birinin tepesi-

ne krgh diğerininkine ists yazmıştı, mavi tükenmezle, okullarda kullanılan ucuz plastik kalemlerden kullanırdı karım, aklından besbelli şehrin fotoğrafta görünmeyen önemli iki noktasını işaretlemiş ve o fotoğrafa baktıkça o şehirde, o köhne binaların arasında, arkasında, işaretlediği yerlerde olup biten olaylar hayal etmişti -neye göre? dosyadaki diğer malumata göre ve konuyla ilgili araştırmalarına göre!

Sinir krizinin eşiğinden titreyen ellerle ağzıma iki sağlam hap atarak döndüm, hatta döndüğümü bile göremedim, tam bir buçuk gün uyumuşum. Uyandığımda karımdan nefret ettiğimden başka bir şey hatırlamıyordum.

Bütün bir iyileşme hayatım boyunca yaptığım tek iş bu arama oldu. Sonra salona geçip, tekerlekli sandalyemde, yanımda Veli, sessiz, gökyüzünü seyrettim, sakin kalmaya gayret ederek düşündüm. Sonunda karımın belgeleri dersane dediği vakıf binasına götürdüğüne hükmettim, belki tarikatın önde gelen kişileriyle durumu paylaştığını, onların desteğini aldığını. O dünyada ağzısıkılığın, sadakatin temel varsayımlar olduğunu tahmin edebiliyordum. Tabii, tarikat deyince akla İslamcı şeyler geliyor, ve cumhuriyet düşmanı şeyler. Hiçbiri hakkında bir duygum yoktu. Memleketten umudumu keseli çok oluyordu. Memleket bana göre ne batar ne çıkardı. Türkiye Türklerin savunmada oldukları bir ülkedir. Daha ileri gitmez. Elli sene sonra bu yazdıklarımı okuyanlar haklı olduğumu göreceklerdir. Yalnız, karımın bu kadar gözü dönmüş olmasını anlayamıyordum. Beyni yıkanmış bir mürit olma ihtimali üzerinde bile durdum. Uzun horgörülmüşlük, içinde cevher olduğuna inanan bir insanı nerelere sürükler, tahmin edebiliyordum. Böyle kötü ihtimaller aynı kanser gibi, kaza gibi, insanın kendisine ve yakınlarına konduramadığı şeyler, ama mümkün oldukları ortada. İnsan çamurun içinde katılaşıp batıp kalmazdan

önce son bir ayağa kalkma şansı yakaladığına inandığı anda kendi içinde bir seferliğine de olsa akılötesi bir güç üretebilir, hem de farkında bile olmadan, ki aslında öyle bir güç ancak farkında olmadan üretilebilir. Panik anlarımızda hepimiz ne reflekslerle ne imkansız doğru hareketler yapmışızdır. Onun gibi. Ve belki kandırıldı da. Tarikatçısı ona merak etme, her bakımdan arkandayız, dedi. O da kanmak için böyle bir palavrayı bekliyordu. Bu düşüncemi güçlendiren bir ayrıntı, avukat. Arkadaşlarımdan yardım isteyecek ya da iyi kötü bir avukat tutacak durumda olmadığım için, mahkeme faslı karşıma çıkınca karım bizim dersanenin sahipleri yardımcı oldular, kendi avukatlarından birini verdiler, masrafları onlar karşılayacak, dedi, biz bilahare onlara şey edeceğiz. Sana soramadım, çünkü sen hastanede uyuyordun, diye eklemeden duramadı, kadın, karım. Ne yaptım? Hiç. Hiçbir şey.

Kızım bu arada neler yaşıyordu, bilmiyordum. Aklıma geldikçe bir hap daha atıyordum, gidiyordu. Ben de mutlu bir ailede büyümedim. Bildiğim tek aile çatlak ve kaçmış bir annenin hayaleti, sarhoş ve gürültücü ama orada olan bir baba ve bir emektar ihtiyar karı koca ile torunlarından ibaretti. Kızımın yerinde olmak ve o aylar boyunca o evde, o anne babanın arasında ve o mali koşulların içinde yaşamış olmak istemezdim. Akşamleyin, servisle geliyor olsa 16.15'te evde olacakken annesi tarafından alındığı için 18.30 sularında evde olmak, eve gelince kendinden geçmiş, hasta mı sarhoş mu olduğu belli olmayan bir babayı o yaştaki bir çocuk için hoplama zıplama eğlenme yeri olması gereken anne-baba yatağında sızlanıyor inliyor sayıklıyor uykusunda ağlıyor bulmak istemezdim.

Okul taksidini ödeyemediğimiz bir gün geldi. Kızım okul idaresi tarafından çağrıldı, kendisine velisine iletmesi için bir mektup uzatıldı.

Evi satalım, dedim karıma. Kiraya çıkalım.

Karım buz gibiydi. Okuldan, evet, ödemeyi geciktirdiğimizi biliyordu ama, bu kadar hızlı bir tepki de beklemiyordu. Okula kızdı. Ama asıl kızgınlığı da ortaya çıktı.

Sokaklarda sürtüp ayyaşlık edip duracağına oturup işini yapsaydın bunların hiçbiri başımıza gelmezdi, dedi.

Haklıydı. Mutsuzdum çok mutsuzdum ölmek isteyecek kadar ölecek kadar her ölme ihtimaline koşa koşa gidecek kadar, diyemezdim. Anlamazdı.

Evi satalım, dedim.

Bu ev satılmayacak, dedi, bu ev bu çocuğa kalacak, onun hayattaki tek güvencesi.

Yayıncım da hayatımdan çıktıktan sonra arayıp yardım isteyebileceğim kimse kalmamıştı.

Ertesi sabah, kendimi daha fazla tutamadım, Veli yanımda otururken ağladım. Bir emlakçı bulup daireyi satışa çıkarmasını istedim. Sonraki sabah Veli elinde bir deste parayla geldi. Zarf inceliğini bilmediği için onu suçlayamam. Nesi var nesi yok, hepsini çekmiş, karısının altınlarını da bozdurmuş, bana getirmiş. Tabii kabul etmedim. O da kabul etmememi kabul etmedi. Ben de etmememi etmemesini etmedim. Ama fiilen de kalkıp parayı Veli'nin kafasına atacak halim yoktu. Para orada, lastiği içinde, başucumdaki komidinin üstünde, birkaç gün durdu. Ben dokunmadım, o da dokunmadı; karım da dokunmadı.

Sen yine de bir emlakçı bul Veli Abi, dedim.

Uyanık olduğum anlardaki son enerjimi ismimi temizleme çabasıyla harcadım. Avukat tekzip yazısı için karar çıkartmayı bir türlü beceremedi. Benim gazeteleri arayıp bunun yargısız infaz olduğunu söylemem, yüzümü kızartıp bir iki gazeteci arkadaşımı arayıp bu haksızlığa karşı bir şey yapmalarını istememe de işe yaramadı. Boşver ya, unutulur gider, dedi bir arkadaşım. Üstünde durma o kadar, dedi bir başkası, ortada haksızlık varsa mahkemede anlaşılır, sen de seni dövenleri dava et.

Savcı avukatın ona sunduğu yeni tarihli fotoğrafımı görünce duruşmayı ikinci kez ertelemeyi kabul etmişti ama hakim üçüncü bir ertelemeye yanaşmıyordu. Mahkemeye çıkmak artık kaçınılmazdı. Çünkü, demişti hakim, geldi geldi, gelmedi polis zoruyla getirtirim. Ve eklemişti: Bu dava görülecek, adaletten kimse kaçamaz.

Artık gitmek zorundayız abi, dedi avukat.

Peki, dedim, madem öyle.

◈◈◈

Yalnızlığım şiddetlendikçe, sonumun geldiğini gördükçe Simeranya özlemim de şiddetlendi. Peyami Bey'i sevdiğimi düşündüm, Seniha'yla aşk yaşamak arzusuyla kendimden geçtiğimi, yeraltı karanlıklarında, eflatun aydınlığı pencerelerde onu aradığımı, tercihan bulamadan ama ertesi gün bulacağıma inanarak eve, divanıma döndüğümü, yarı kederli yarı mutlu oturup Peyami Bey'le bazen biyografisi üzerinde, bazen o meşum kitap üzerinde çalıştığımızı, bazen o kitabın bu kitap olmakta olduğunu hayal ettim, üst katı kendime çalışma odası yaptığımı, elimde çay, Seniha'yı gördüğüm aynı pencerede yazıyla meşgul, kendine saygısını geri kazanmaya başlamış bir yazar, dalgın, dikilerek eski kederli zamanlarımı geride bırakmış olmanın huzuruyla kar yağışını seyrettiğimi, sokak

lambalarının kararsız sarı ışığı içindeki derin boşluklarda yakaladığım kendime dair düşünce izlerini kavramaya çalıştığımı. Ve adamın bütün istediği uyumamdı, Peyami Bey'in, uzun uzun uyumam, çünkü uyursam iyileşmeye başlayacağıma inanıyordu. Artık o imkansız uykuyu ben de istiyordum. Nerede nasıl olursa olsun. Ama artık Simeranya'da olmayacağını biliyordum. Benim için çok normaldi ama: gerçeklerin olduğu kadar rüyaların da değerini bilememek, herhangi bir anın bana devam izni verecek taleplerini karşılayamamak. Olan, doğruydu.

Birkaç gün sonra tabanca geldi. Küçük tatlı krom bir revolver.

Nasıl kullanılacağını biliyor musun, dedi Veli.

Bilmiyordum.

Tetiğe bas yeter, dedi.

Kolaymış, dedim.

Kolaydır, dedi.

Komidinin çekmecesini açtı, tabancayı içine koydu, yanma da para destesini koydu, çekmeceyi kapadı.

Her şey burda, dedi, ben de burdayım, bitince bitti dersin, toplanır gideriz.

Hayata ayak uyduramamaktan yıllar önce yorulmuştum. Şimdi hayatın da bana ayak uydurmamaktaki kararlılığını görmekten de yorulduğumu, karımın yorgunluğuna karşı ise, hele o son acı sözlerinden sonra, artık nefreti de aşan bir duygu, harikulade bir tiksinti duyduğumu biliyordum. Trajik bir adam dramatik durumlara ufaltılmayı, söz oyunları içine kıstırılıp, kulağı çekilip bırakılmayı kabul edemez. Ederse bütün geçmişi yalandan ibaret demektir. Bazen gelecek bütün geçmişi değil sadece yakın geçmişi haksız çıkarmamak uğruna

bile feda edilebilir; bazen de gelecek vaatkardır, gayrete ve pişmanlığa açıktır, bütün istediği geçmişin tamamının feda edilmesidir. Ben bugün ileride olabileceğim şeyden yana değil şimdiye kadar olduğum ve başarısız olduğum şeyden yanayım, dedim, yapabileceklerimden değil yapmayı tercih etmediklerimden yanayım. Şimdi ödül zamanı.

Ödülüm insana sadece kendisinin verebileceği ödüldü.

◈◈◈

Ertesi gün karıma ondan boşanmak istediğimi söyledim. Eve gelip cesedimi bulsunlar istemiyordum, her şeye ek olarak ve tabii kızımı hiç değilse öyle bir travmadan esirgemek için. Hemen bir ev bul ve çocuğu al ve git, artık seni görmek istemiyorum, dedim, senin de beni görmekten hazzettiğini sanmıyorum, evi satacağım ve parasını olduğu gibi sana vereceğim, borçları ödersin, kalanla kendine daha ucuz bir semtte bir ev alırsın, sonra da başının çaresine bakarsın; ileride Florya'daki ev de nasılsa yıkılır yanar filan, arsası satılır, kıza gelecek güvencesi olur; hatta belki ileride haksızlığa uğradığım ortaya çıkar, itibarım iade edilir, kitaplarım yeniden para eder; ikinizin de beni ileride nasıl hatırlayacağınız umurumda değil, paranız olursa, ki olacak, yürür gider hayatınıza bakarsınız; ilgine alakana fedakarlığına teşekkür ederim, karşılığını her şekilde alacağına inandığımı da bilmeni isterim, şu an hayatımın en dip noktasındayım ama hâlâ gururlu bir adamım ve senin hesap kitap dolu şişko suratını ve ezik ruhunu artık görmek istemiyorum, artık seni sevmiyorum, yarın Cumartesi, hemen yarın eşyalarını topla ve git. Çekmecedeki parayı tekrar komidinin üstüne çıkarmıştım; işte para, dedim, ev tut, mobilya al, ne

yaparsan yap, ama bir daha bana görünme. Ve ekledim, iki yüzlülüğün kimseye faydası yok.

İnandırıcı değilsin, dedi karım.

Yine haklıydı.

Siktir git, dedim. İçin rahat olarak siktir git. İleride kızın babama bakmadın diye seni suçlayamaz, çünkü her şeyi gördü, baktığını gördü, artık utanacak bir şeyin yok, benim de yok. Seninle evliliğimiz de böyle bitsin, hayatımdaki her şeyin bittiği şekilde, bir küfürle: siktir git.

Sonra beni öldürmezse eğer günlerce ölü gibi uyutmaya yetecek kadar ilaç içip yattım.

Revolver artık yastığımın altındaydı.

◈◈◈

Aklımda kalan son görüntü aslında görüntü değil sadece bir his: kızımın ben uyurken gelip yanağımdan öptüğü, bana veda ettiği. Gerçek değilse bile yeterince sıcak, unutulmayacak bir his, insanı artık bitti demeye gönül rahatlığıyla götürecek kadar uğurlama dolu bir his.

Bir gün, bir ikindi vakti uyandığımda artık evin boşaldığını duyabiliyordum. Beni sessizlik uyandırdı. Eşyasızlığın uğultusu. Artık hayatımda benden başka kimse yoktu ve olmayacaktı.

Toplanıp gidelim, dedim kendime.

Veli ne güzel söylemiş: toplanıp gidelim. Gidelim anasını satayım.

Tetiğe bas yeter.

Veli akşam servisine çıkmış olmalıydı.

Hayata, İstanbul'a, Boğaz'a, Adalar'a karşı son bir veda sigarası, son bir kadeh bir şey. Evimin manzarası. Bunu özleyebilirim. Babamın hayatta yaptığı tek iyi şey. Neyse ki annem öldüğümü söyleseler bile idrak edemeyecek durumda. Kızım da, eh, ne yapalım, önünde uzun

zaman var, zaman halleder, ayrıca insan affetmek zorundadır yoksa yaşayamaz.

Eskiden kalma bir sürü iyi içkim varmış. Karım arkadaşlarını yemeğe çağırdığı şarap akşamları dışında içki içmez. Ben yokken şişelerime dokunmamış. Giderken de götürmeye kalkışmamış. Ben olsam hiç değilse bir şişe yanıma alırdım o gece oturup sabaha kadar içmek için. Ama belki hafta içiydi ve ertesi sabah dersi vardı. Hangi gündü, bilmiyordum, merak da etmedim. Kışın, soğuk, kapalı bir gündü, tek görebildiğim bu. Ev soğuk olmadığına göre doğalgaz parası ödenmekte olmalıydı çünkü yoksa hemen keserler. Belki kesmeye gelmişlerdir de Veli engel olmuştur böyle böyle, ağır hasta var, az daha sabredin, zaten gitti gidiyor, deyip. ya da demeyip. bilmiyorum. o sene istanbula bahar gelmedi yaz da gelmedi, o sene hayat hep kış sürdü. bardaklar mutfaklarda nedense omuz ya da baş hizasındaki dolaplara konur bel hizasındaki çekmecelere konan çatal bıçağın aksine, inşaatçı milleti işte, hangi işi çok ihtimalli düşünebildiler ki, bir gün tekerlekli sandalyede yaşayan ve bir bardağa ulaşmayı çok isteyen bir hasta mutfağa girecek diye, veya bilmiyorum, belki yine karım suçluydu kadehleri içkilerin yanına koymadı diye ama hatırlıyordum onun da kendine göre sebepleri vardı, ev cadde üstünde, çok toz oluyor diye her şeyi dolaplarda tutuyordu, haklı olmalı, kadınların hep oldukları gibi, toz çamurdan olur çamur fakir memleketlerde olur, biz de bu kadarız, son içkimizi şık bir kadehten içmemeyi hak ediyoruz, yukarıya uzanamadım, en kaliteli votkamı açtım ve kafaya diktim, hemen sonra kendimi uyardım, aman ha, fazla zevk almaya çalışma çünkü yaşamak için değil yaşamamak için içiyorsun, bu veda içkisi, son yudumların olduğunu bil, oh be filan demeye kalkma, sonra şişeyi bitirir, bir şişe daha açayım ulan dersin, yapma. revolveri bacaklarımın arasına sok-

muştum, pipimin toplarımın altına doğru, ne olur ne olmaz, veli filan, bir gelen olur, beni elimde silahla görmesin, kucağıma koysam sarsıntıdan düşer diye, böyle iyiydi ve sona doğru rahat, sona doğru yaklaşarak, hayata veda etmeye koyuldum, sigaramı yaktım, aylardır içmiyordum, babam ölüm döşeğinde nefessizlikten morarırken bile içmeye devam etmişti, haklıymış, sonunda ben de babamın gittiğinden daha ileri gidemiyorum işte, ortada, besbelli, dedim, gözümü açtım mutsuzluk gördüm, gözümü başka nasıl kapayabilirim ki her şeye lanet olsun. tabancayı altımdan çektim, elime tam oturan sanki benim için yapılmış bir tabancaydı, filmlerden bildiğim kadarıyla bir revolveri ateşlemeden önce horozunu çekmek anlamlı bir hareketti, sigarayı büyük bir keyifle ömrümde ilk kez kültablasında söndürmek yerine kaldırıp yere attım salonun ortasına doğru, karım giderken babaannemden kalan halıları da götürmüştü nasıl annem giderken babaannemden kalan mücevherleri götürdüyse öyle, hayat, ne yapacaksın, korkmadan gitmek çıplak gitmek kolay iş değil yarın hayat var, tabancayı iki elimle tutup sağ elimin baş parmağıyla yavaşça ama güçlü bir şekilde horozu çektim, horoz en arka noktada güven verici bir sesle kilitlendi, aynı anda baktım tetik aşağı doğru düştü, anladım, o kadar kafam çalışıyordu, ateş etme süresini kısaltmak içindi bu hareket, horozun ucundaki sivri noktanın merminin tepesine en hızlı şekilde çakmasını sağlamak içindi, zamandan kazanıyorduk, bir an önce ölüyorduk. hava soğuk ve kapalıydı ve belki ölmezsem birkaç güne kadar kar yağışının tekrar başladığını görebilirdim, belki de bu sefer tüm şeylerin gerçekten bitmesi olurdu, sonsuzluk değil ebediyet değil tüm şeylerin gerçekten bitmesi, ihtimal, güney kutbunun daha keşfedilmemiş yerlerinin olması gibi, ihtimal evet, kelimelerin olmayacağı yer. nihayet. tabancayı şakağıma dayadım, bir aksiliğe

izin vermeyecek, bir son dakika korkusu yaşamış olma izlenimi uyandırmayacak şekilde kolumun yere paralel olduğundan, merminin kafama doğru noktadan ve sıfır açıyla gireceğinden ve kafamdan dümdüz bir çizgi çizerek çıkacağından emin oldum ve dokunmaya karşı iyice hassaslaşmış durumda dokunmamı beklediğini dokunmamı çok istediğini hissettiğim tetiğe dokundum ve tetikteki son bir küçük direncin parmağımın az ama çok az bastırmasını beklediğini de hissettim ve dedim ki evet tamam hayatım buraya kadardı ve evet doktorların dediği gibi, şimdi biraz acıyabilir.

YAPRAĞIN VE KÜLÜN HUZURU. NE HATIRA NE BAĞLILIK NE KORKU NE ÜZÜNTÜ. PEYAMİ BEY'İN FİKİRLERİ VARDI, VE SESSİZ BİR DİNLEYİCİYE KENDİNİ ANLATMA ARZUSUYLA DOLUYDU. HAYATA VE SONRASINA DAİR. HAKSIZ ÖLÜME, O ÖLÜMÜN HAYATA BIRAKTIĞI YÜKE, SONRASINA TAŞIDIĞI ACIYA DAİR. GERİ DÖNENLERİN YALNIZLIĞINA, CEVAPLARIN İMKANSIZLIĞINA. VE KENDİNE DAİR. SIRLARI, YALNIZLIĞI, GİZLİLİĞİ. BİR HİÇ VE BİRÇOK HİÇ PEŞİNDE HEBA OLAN BİR HAYATTAN SONRA. GERİ GETİRMEYİ HAYAL ETTİĞİ KAYIPLAR. KAYIP LİSAN. İKİ DÜNYA ARASINDAKİ. O YASAK O UNUTULMUŞ BAĞ, YAŞAYANLARLA ÖLÜLER ARASINDAKİ. VE KENDİNİ ADADIĞI İLİM. YAŞAYANLARIN RÜYALARINDA DİRENEN ÇIĞLIKLARDAN SES SES, HECE HECE. RUHUN DOĞUM ANINA GERİ, KARANLIKLAR İLMİNİN İÇİNDEN.

can

21 TL
KDV DAHİL

ISBN: 978-975-07-3375-6

canyayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi